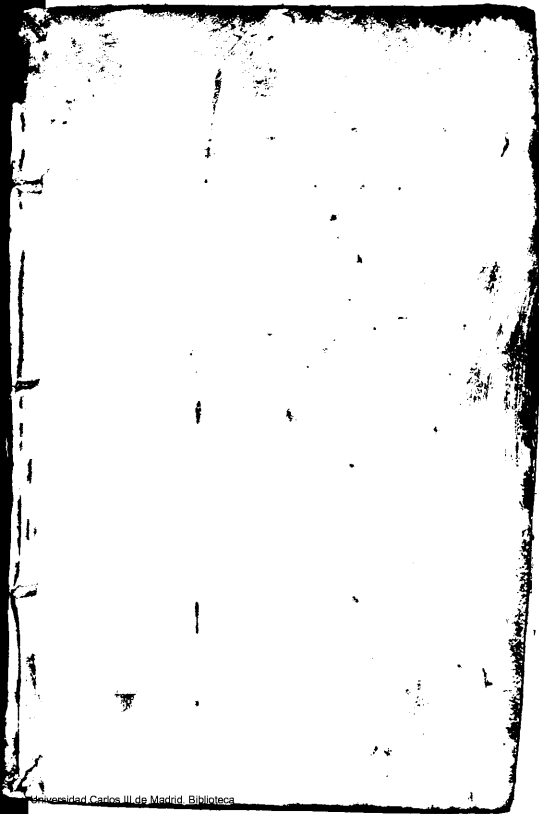

25
T. 144540
C. 1206223

182.

*Copy
of
L*

IOANNIS LVPI

DE SLS

PALACIOS RVVIOS
IVRIS VTRIVSQUE DOCTORIS.

ET OLIM

IVRIS PONTIFICII IN ACADEMIA PINTIANA
PROFESSORIS PRIMARII,
REGII QVÆSTORIS, ET
CONSILIARII

OPERA VARIA

quorum seriem octaua pagina suggeret.

Adiectis annotationibus Ioannis Bernardi Diaz de Luco Episcopi Calagurritani, & Doctoris Ioannis Barahona, olim in Salmanticensi Academia professoris, & in suprema Regis Philippi curia quondam causarum patroni additionibus.

Accessit geminus Index; primus Additionum, alter rerum & verborum toto hoc volumine contentorum, unum in corpus digestus.

R. 9015

ANTVERPIÆ,

Apud Hæredes Martini Nutij & Ioannem Meursium.

ANNO MDC.XV.

Sumptibus Ioannis Hasrey.

POR quanto por parte de vos el licenciado Alonso Perez de Vi-
uero nos ha sido hecha relacion, que el Doctór Palacios Ruuios
del nuestro consejo, que fue ya defunto, vuestro padre, hizo, y or-
deno, y decho hechos ciertos libros, que se intitulan *la repetición de
la rubrica y capitulo Per vestrar de donationibus inter virum & uxorem*, y la
glosa que hizo sobre las leyes de Toro, y *un tratado sobre el derecho que nos tené-
mos al Reyno de Navarra*, y *un libro del esfuerço*; y que por ser obras proue-
chosas, las queriades hazer imprimir, y nos suplicastes y pedistes por
merced que acatandolo que el dicho vuestro padre trabajo, en ha-
zerlas, os hiziessemos merced y diessemos licencia que vos y no otra
persona alguna, las pueda imprimir y vender en estos nuestros reynos,
por el tiempo que fuessemos seruidos dispensando con vna clausula,
que el dicho vuestro padre dexo en su testamento: por la qual mando
que los dichos libros oo se pudiesen sacar ni sacassen de su casa, con
que acabados de imprimir se bueluan luego a ella, o como la nuestra
merced fuesse: y nos acantado lo suso dicho, y que de imprimirse los
dichos libros recibiran beneficio estos nuestros reynos. Por la pre-
sente damos licencia y mandamos que por tiempo de diez años pri-
meros siguientes que se cuenten desde el dia de la fecha desta mi ce-
dula en adelante, vos el dicho licenciado Alonso Perez, o quien vue-
stro poder ouiere, y no otra persona alguna puedan imprimir & im-
priman, y vender y vendan en estos dichos nuestros reynos los suso
dichos libros oo pena que qualquier persona o personas que sin tener
para ello vuestro poder le imprimieren y hizieren imprimir o vender
en estos dichos nuestros reynos y señorios, o traxeren a venderse fue-
ra dellos, pierdan la impressiõ que hizieren, y los moldes y aparejos
con que lo hizieren, & incurra cada vno dellos en pena de cinquenta
mil maravedis cada vez que lo contrario hizieren: la qual dicha pena
mandamos que se reparta en esta manera, la tercia parte para el juez
que lo sentenciare, y la otra tercia parte para nuestra camara y fisco, y
la otra tercia parte para la persona que lo accusare; no embargante la
dicha clausula que el dicho vuestro padre dexo en el dicho su testa-
mento, para que oo se pudiesen sacar los dichos libros de la dicha su
casa, y para en quanto a esto solamente yo dispengo con ella, quedando
en su fuerça y vigor para adelante. Con tanto que despues de impres-
sos los dichos libros luego como esten acabados de imprimir se buel-
uan y tornen a la dicha su casa, y es nuestra merced, y mandamos que
cada pliego de molde de los dichos libros se venda al precio que por
los del nuestro consejo fuere tassado. Y mandamos a los del nuestro
consejo, presidentes y oydores de las nuestras audiencias, alcaldes, al-

guaziles de la nuestra casa, y corte, y chancillerias, y a todos los corregidores, assistente, gouernadores, alcaldes, alguaziles, merinos, prebostes, y otras iusticias y juezes qualesquier de estos nuestros reynos y señorios, que guarden, y cumplan, y hagan guardar, y cumplir esta mi cedula, y lo en ella contenido : y contra ella vos no vayan, ni passen, ni consientan yr ni passar en tiempo alguno, ni por alguna maocra, so pena de la nuestra merced y de diez mil maravedis para la ouestra camara, a cada vno que lo contrario hiziere. Fecha en Vallalodida tres dias del mes de Abril de mil y quinientos y quarenta y dos años.

To el Rey.

Por mandado de su magestad.

Ioan Barquez.

DON

DON PHILIPPE por la gracia de Dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalem, de Nauarra, de Granada, de Valencia, de Galicia, de Mallorca, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iahen, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, Conde de Flandes, y de Tirol, &c. Por quanto por parte de vos el doctor Ioan de Baraboma, vezino del lugar de Arroyo del Valle de Valdimieffo, nos fue hecha relacion, diciendo, que baviades addicionado un libro de la Repeticion de Palacios Rnuos sobre la Rubrica y capitulo Per vestras de donationibus inter virum & uxorem, en lo qual baviades puesto mucho trabajo y occupacion, suplicando nos os diessemos licencia y facultad para que le pudiesdes imprimir y vender, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro consejo, por quanto en el dicho libro se buxo la diligencia que la pragmática por nos ahora nueuamente fecha dispone, fue acordado, que deuamos mandar dar esta nuestra carta en la dicha razon, y nos tuuimos lo por bien. Y por la presente damos licencia y facultad à qualquier impresor destos nuestros reynos, para que por esta vez pueda imprimir el dicho libro de que se suso se haze mencion, y ponga las dichas adiciones en la margen en sus lugares, sin que por ello cayga ni incurra en pena alguna. Y mandamos que la tal impresion se haga del dicho libro original, que van rubricadas todas las fojas, y firmado al fin del de Iuan Fernandes de Herrera nuestro escriuano de Camara de los que residen en el nuestro consejo, y que despues de impresso no se pueda vender ni venda sin que primero se trayga al nuestro consejo juntamente con el dicho original, para que se vea si la dicha impresion esta conforme a el, y de licencia para le poder vender, y le tasse el precio a que se quiere de vender cada volumen, so pena de caer y incurrir en las penas contenidas en la dicha pragmática y leyes de nuestros reynos, y mas de la nuestra merced y de diez mil maravedis para la nuestra camara. Dada en Madrid à treynta dias del mes de Nouiembre de mil y quientos y sesenta años.

D. Cardinalis Seguntinus. El licenciado Atienza. El licenciado Fuen Mayor.

El licenciado Iuan Thomas. El licenciado Don Antonio de Padilla.

To Iuan Fernandez de Herrera escriuano de camara de su magestad la fize escreuir por su mandado con acuerdo de los de su consejo.

Registrada, George de Oloal de Vergara.

Por Chanciller George de Oloal de Vergara.

D. IOANNES BARAHONA

Le&toribus S. P. D.

TSI variè & studiosè curare soleant nostri temporis scriptores, ad vestram, præclari lectores, beneuolentiam conciliandam, ut labore atque opera literariis iure suo de vobis benemeriti videri possint: mihi tamen illud, cum vtile, tum conueniens & maxime necessarium vidèri cœpit, quo mihi ipsi satisfacere, si apud vos iustam aliquam excusationem afferrem, quæ nequaquam admittenda non esset, in tam multis erroribus, quibus animi vestri passim grauitèrque offendentur inter legendas additiunculas, quibus insigne hoc ac præclarum elaboratissimùmque opus Ioan. Lopez de Palac. Ruuios decorare magis, quàm augere seu perficere tentauì. Quapropter cum epistolares aliorum paginae apophthegmatibus ornatae, schematis & tropis venustae, non tam veri testimonium quàm oculis delectationem, auribus delinimentum, atque animis persuasionem, Cicéroniana quadam eloquentia præstent, ut banius & serius vobiscum egisse putauerim, si apud vos testimonio non solum bibliopolarum sed grauissimorum etiam virorum qui regijs præsunt consilijs, fidem fecerim, elucubrationunculas istas iuueniles esse, atque typis octo ab hinc annis traditas, & iamdiu excusas fuisse, si iniusta quorundam impedimenta defuissent, qui ob priuatas suas vtilitates hætenus earum editionem bibliopolis contradixerunt, & hoc ipsum in causa fuit quod hisce fragmentis desint loca multorum non contemnendæ auctoritatis virorum, qui hoc temporis intervallo scèlicet & doctè quidem scripserunt, per me tamen nec legi nec citari potuere, quia eorum opera nondum in lucem prodierant, cum vltimam hisce lituris manum imposui, quæ utinam per vos hilariter excipiantur, ut libro huic ornamenti & reipubl. vtilitatis aliquid afferant. Valete.

ILLVSTRI

ILLVSTRI DOMINO

DOCTORI

ANTONIO DE AGVILERA

IN SVMMO REGIS SENATV CONSILIARIO,

& in inclyta Academia Salmanticensi primariae Iuris

Canonici cathedrae professori emerito,

Vincentius de Millis, de Tridino

S. & P. F. D.

Ogitanti mihi (vir admodum Illustris) & sepius animo reuoluenti, quid potissimum hoc tempore Typographis excudendum traderem, en qua calitus praeclarissimum opus mihi oblatum est. Nam doctor Ioannes Barahona in supremo supremi Regis Senatu clarissimus aduocatus (nosli bene quantus & qualis vir siet)

Repetitiones illas Palatii Rubei suis eruditissimis additionibus illustratas excudendas permisit. Etenim cum perpenderet singularem utilitatem summa cum difficultate coniunctam, & animo suo agitare amplissimum & huius operis fructum uberrimum se continere non potuit, quin post tot & tantosq; viros, opus non omnino suis numeris expletum adimpleret, atque studiosorum omnium commodis prospiciens suo labore & industria perfectum sane atque absolutum in vulgus prodire sineret. Prodeunt ergo tuis felicissimis auspicijs Repetitiones Palatii Rubei summa cura ac diligentia emendatae. Prodeunt non illis solum additionibus ornatae, quas vir praestantissimus Bernardus Diaz, de Luco Episcopus Calagurritan. in hoc egregium ac excellentissimum opus exarauit, sed illius etiam accessibus aucta & expolita, cuius laus omnium in ore habitat, & eruditionis splendor in omnem oram diffunditur. Eas ergo quaeso, omnium bonarum artium patrone, in tuum conspectum aduolantes benigno vultu recipias, & me tui quam amantissimum illas tuo patrocinio verè & ex animo offerente in qui soles humanitate foueas, eorumq; in numerum reponas qui tibi sunt maximè dediti. Vale. faxitq; Deus ut diuturnam vitam traducas.

TRA-

TRACTATVVM HOC VOLVME
COMPREHENSORVM SERIES.

- 1 Commentaria & repetitio Rubricæ & cap. Per
vestras, de donationibus inter virum & vxorem.
- 2 Allegatio in materia hæresis.
- 3 Glossmata Legum Taurinarum.
- 4 De obtentione & retentione regni Nauarræ.
- 5 De beneficijs in Curia vacantibus.
- 6 Tractado del esfuерço bellico heroico, hispanicè.

APPROBATIO CENSORIS.

Recenſui Ioannis Lupi de Palacios Ruyos Opera varia, eaque ob eruditio-
nem & varietatem lectionis, argumenti etiam diuerſitatem, vtilia, & quæ
denuo recuſa diuulgentur, admodum oportuna iudicaui. Actum Antuerpiæ.
xxv. Maij, ann. MDC. xv.

*Laurentius Beyerlinck S. Theol. Licent.
Archipreſbyter, & Cenſor Antuerpienſis.*

R E P E T I T I O I N R V B R I C A M E T C A P. P E R V E S T R A S.

De donatione inter virum & vxorem.

Præfatio ad Salmanticensem Academiam.

S V M M A E R E R V M.

1. Romani non fortuna, sed prudentia, consilio, artibus, militari victoriam quaesierunt.
2. Virtus non regitur fortuna.
3. Paucitas excitata promptius est ad victoriam: multitudo vero rudis & indocta, semper expulsa est ad caedem.
4. Praemium certaminis datur post laborem.
5. Doctrina munera sunt inimica viro.

ROMANORVM duces, bellatores famosi (vt Cicero in *Philippicis* inquit) primò vniuersam Italiam deuicerunt, deinde Carthaginem exciderunt, Numantiam euerterunt, potentissimos reges; & bellatissimas gentes in ditionem sui imperij redegerunt. Fuit denique eximia illa virtus Romana, quando nullus vnquam rex, nulla ciuitas, nulla præterea gens non modo maiorem imperij amplitudinem obtinere, sed nec parem quidem, nec æquam attingere quiverit: vt tot iam circumactis temporibus, tantam imperij molem perpetuo quodam tenore constantissime immotam ac solidam seruasse videatur.

Quod tamen sua multitudine vel potentia (vt *Vegetius lib. 1. c. 1. de re militari* inquit, cuius meminit *Polycratus lib. 6. c. 2. in princip.* & *Abulensis 1. Paral. c. 5. q. 14. in princip.*) euenisse, censendum non est. Quid enim aduersus Gallorum multitudinem paucitas valuisset Romana? Quid aduersus Germanorum proceritatem Romana potuisset breuitas audere? Hispanos quidem non modò numero, sed & viribus corporum Romanis præstitisse, manifestum est. Afrorum dolis atque diuitiis semper impares fuerunt. Græcorum artibus prudentiaque eos vinci nemo dubitat. Nec mihi ratione vlla persuadere possum, fortuna id euenisse & casu, vt superatis Italix finibus, ad vltimas orbis oras nomen & imperium potuerit propagari. Propitiam etenim, cæptisque nostris fauentem adipisci fortunam, optandum utique est: non ideo tamen existimandum, eam rebus præesse omnibus, atque penitus domi-

Palacios Ruu.

A

dari.

nari. Vt enim inepti, atque parum confiderati sunt, qui singulas calamitates iuri fortunæ attribuunt, non Imperatorum desideria & erroribus ita qui rectè res & ordine gestas, fortunæ iuri ac vi, non imperatorum virtuti atque solertiæ impartiri videntur. Iniqui enim atque iniuri pariter est, vel eum qui tempore male gessisset, ab omni prorsus culpa eximere, eamque ad fortunam omnino referre: vel eum, qui fortiter grauiusque victor atque voti compos euasisset, usque adeo debitis fraudare laudibus, ut palmam rei bene probeque gestæ, fortunæ duntaxat acceptam oportere referri censeat.

- 1 Non ergo fortuna, imò prudentia, consilio arteque militari Romanos victoriam quæsisse constat. Longe quidem aberrat quis, si eos qui
- 2 res consultò agunt, fati omnia credere existimat. † Virtus profectò nunquam fortuna regitur, sed ratio ipsa animi est, quæ in cunctis dominatur, & qua ceteris animantibus ad Deum propius accedamus. Profuit itaque aduersus omnia, ut *Vegetius ubi supra*, testatur, tyronem solertem deligere, ius (ut ita dixerim) armorum in campo Martiano docere, quotidiano exercitio roborare, quæcumque in acie atque præliis euenire possent, in campestri meditatione prænoscere, scuerè in desides vindicando Scientia quidem rei bellicæ, dicendi nutrit audaciam: quia nemo facere metuit, quod se bene didicisse confidit, Davidis testimòio qui exercitatus in funda & baculo, occidit Philistæum, depositis armis, quibus fuerat armatus: quia in illis nullum habuerat exercitium: ut habetur 1. *Reg. c. 17*. Etenim in certamine bellorum † exercitata paucitas, ad victoriâ promptior est: rudis verò & indocta multitudo, exposita semper ad eadem. Nam, ut inquit *Seneca ad Lucilium, epist. 13*. non potest athleta magnos spiritus ad certamen afferre, qui nunquam sigillatus est. ille qui fudit sanguinem suum, cuius dentes crepuerunt sub pugno, ille qui supplantatus aduersariū toto tulit corpore, nec proiecit animum proiectus, qui quoties cecidit, cōtumacior resurrexit, cum magna spe descendit ad pugnam: multum enim adiicit sibi virtus laceßita. Vnde Marius gloriosus miles (ut *Plutarchus* inquit) cum esset senex, & multa corporis mole grauis vir, ut filiū militariibus actibus & officiis institueret, quotidie cum adolescentibus veniebat in campum, & exercebatur vocè.
- 3

• Alma quidem Vniuersitas nostra, Romanæ prudentiæ imitatrix optima, ad gremium sapientiæ, insigniaque doctoratus neminè admittit, nisi literarum studiis die noctuque deditum, multoque tempore sine vlla quiete laborantem, ut ad literarum studia publicè differenda iuuenes expeditiores existant. Ad cuius rei exercitium hunc campum Martianum assignauit. Cum autem me inter alios tyrones ad bellicos hos sapientiæ labores inuitaret, non lac, non delicias (ut matres filiis consueuerunt) sed labores, vigilias, noctes insomnes, dies non hilares promittens, priuati ac duri certaminis præludia, velut in campo Martiano, degustanda prædixit. Ego verò magnū imitatus Herculem, libenter annui: qui, cum per quietem dux sibi mulieres supra humanam formam

formam venustæ apparerēt, & altera voluptatem, laborem altera promitteret, hanc secutus est: sciens quòd post laborem, † præmium certaminis datur: nec coronatur (vt inquit *Apostolus*) nisi qui legitime certauerit. Quicquid autem non laboranti alicui accesserit, id nec charum, neque iucundum alicui computari debet: vt dicitur in *uita Apollonii*, lib. 6. fol. 3. vbi hanc Herculeam commemorat electionem. Nec minus illud dissonat, Dulcia non sentit, qui non gustauit amara.

Verebar quidem antea, tantum onus humeris meis imponere: nunc autem præsentiarum vestrarum, ô patres egregij, venerandaq; cohors, diuersis titulis decorata, nitore turbatus, considerans tantos ac tantæ sapientiæ viros, in quorum conspectu nedum mediocrem, verùm etiam subtile ingenium, dulcem eloquentiam, & eundam memoriam, necessaria fore existimans, quasi elinguis obmutesco. Itaque si certamen hoc sine dedecore effugere potuissem, quàm gratum atque iucundum mihi foret.

Sed vt † doctrinæ munera otio inimica sunt, & continuos labores postulant: oportet homines, qui semel tantum oneris suscepērūt, accepto negotio non desistere. Me autem etsi quæ dixi, atque etiam ingenij & doctrinæ meæ teouitas semper admonuit, vt prælium hoc nullo modo gerendum susceperem: assidua tamen importunitas & amicorum, & dominorum meorum, quibus non potui non satisfacere, adeò cœgit, vt quamuis differre, minime tamen relinquere potuerim.

Quanto breuior charitatem vestram simplex exoro, ignorantias meas æquo animo toletet, & vicem meā, si opus fuerit, suppleat: cùm præsertim nihil dicturus sim, quod à vobis ipsis non didicerim. In quibus si quid erroris fuerit, non à vobis docentibus profectum, sed à me malè accipiente admissum dicatur. Corrigaris igitur, & emēdetis benignè, quæ correctione & emendatione digna fuerint.

Eius verò auxilio confisus, qui linguas infantium facit disertas, & dat omnibus affluenter, actum præsentem aggredior, in nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, intemeratæ Virgini gloriolæ ductus præsidio. Ad laudem & gloriam reuerendissimi in Christo patris, ac permagnifici domini, domini Iacobi de Annaja, quondam Hispalensis sedis Præfultis meritisissimi, qui collegium sancti Bartholomæi omnium aliorum famosissimum in hac Salmantina ciuitate cōstruxit, & dorauit: in quo ego, quanquam immeritus, locum obtinui. Cuius recolenda memoria sicut in terris colitur, sic inter cœlestes spiritus collocetur. Amen.

INTRODVCTIO.

SVMMÆ RERVM.

1. Leges insignitas & sacratissimi canonici ex eodem fonte processerunt.
2. Ambiguitates canonum legibus resoluantur.
3. Legibus ubi sitas canonici, non potest praticum legum & iudiciorum perfectio cognoscere.
4. Testator si aliquem legatum libris legales, si profectus in legibus: & si in iure canonico librum canonum, si profectus in veraque scientia: debet habere librum iuris civilis & canonici.
5. Index ecclesiasticus si super causa canonica assumit officium maris legibus, recessus potest ut iudicet.
6. Iura contra allegari possunt ad decisionem causarum beneficialium.
7. Papa in beneficiis librum habet plenissimam potestatem, & potest etiam ad libitum dispensare, & non collationem sibi reservare: & potest praeferre omnes collatores beneficiarum: & quia potest dare expectatum sine ius ad vocatum: & idem poterit facere rex in affigis temporalibus.
8. Princeps vel Imperator potest officium magistratibus auferre.
9. Iura appellationis an intelligatur de Romano.
10. Consuetudines vincunt leges.
11. Princeps si in scriptis leges se ad ius, non intelligitur de iure canonico, sed de seculari, sine statuto novo.
12. Causa si committitur secundum leges & consuetudines terre terminanda, debet potius terminari secundum consuetudinem bonam quam secundum leges.
13. Carcerari an possint debeturi propter debita sibi alia.
14. Possessum colligi consuetum an possit colligere dominarius, cui rex concessit fenum.
15. Iure canonico de iurante non potuit si recurrendum ad iura & consuetudines regni, quoniam ad iura imperatorum vel imperatorum.
16. Ius canonicum potius secundum quoniam civile.
17. Francigeni servant consuetudinem legum, non quia lex sit dicat, sed quia sit consuetudo.
18. Regni transmissio nullum recognoscit superiorum in temporalibus.
19. Hispania an fuerit olim subiecta imperio.
20. Notarius ab Imperatore creatus, non potest conferre instrumenta in Hispania.
21. Notarius non potest conferre instrumentum extra territorium eius, qui cum errant, etiam de potestate consensu.
22. Notarius Apostolicus potest in regno Sicilia de operibus conferre instrumentum, quoniam est feudum ecclesie.
23. Notarius creatus ab Imperatore, si recessit instrumentum in eum imperio, non sibi iacet fidem in Hispania.
24. Rex Hispania habet eius patronatus in ecclesiis cathedralibus.
25. Mors prelati nuntianda est regi Hispania.
26. Ius patronatus an quis potest ex consuetudine.
27. Laici est incapax iuris spiritualis.
28. Rex Francie ex consuetudine conferre prebendam in regno.
29. Principis interit, ut non eligatur aliquis sibi successor, qui secretis sui regni veniale possit.
30. Laici admittuntur ad opponendum contra electum.

SECRETALIS, quam in tanta presentia commendandam seu repetendam assumptam, siturur in quarto libro Decretalium, sub titulo, De donationibus inter virum & uxorem, & de dote post diuorium restituenda. Que, dum hoc anno hunc circulum ordinari legerem, pater ceteris mihi placuit, tum quia materiam habet quotidianam, tum etiam quia difficillima est in suo intellectu.

¶ In cuius examinatione morem aliorum obseruabo. Iura enim civilia, ubi opus fuerit, antequam, ut inquit Bal in prologo huius voluminis in 2. col. iuris canonici sanctitas, iuris civilis subtilitate decoratur. Iustissime crenim leges, & sacrosissimi canones ex vno vtero, id est, ex fonte dimino processerunt: scilicet ex auctoritate veteris & novi testamenti, ut in e. qualiter & quando in princ. infra de accu. Vnde leges firmantur canonibus, & canonum in ambiguitates legibus resoluantur: ut ex discursu glossarum vtriusque iuris luculenter apparet. Bernardus enim, & alij glossatores iuris canonici, in suis commentis pro concordantia, & similitudine, & limitatione ipsius iuris, quamplures adducunt leges. Quod maxime fuit de cellularium in materia nostra, in qua parum disposuerunt iura canonica: & etiam in materia testamtorum, & in alijs quae magis sunt legales, quam canonice. In quibus (ut verbis domini Antonij vtar) recurrendum est potius ad legistas, quam ad canonistas: ut voluit ipse in e. de clericis supra de iudi. Non ergo pudeat canonistam, consulere legistam in materia legali: & contra non pudeat legistam, consulere canonistam in materia canonica. refert Alexan. in l. si prim. in fin. de no. oper. mentis. in apostil. idem Anto. in c. Raynuzim. supra de testa. & in rub. de precat. Vbi hoc refert And. Siculus in prin. Quod dicit esse bene notandum contra quosdam huius seculi temerarios, audentes apponere os ad consulendum in materia canonica vel civili; quam nunquam viderunt. Et idro dicit, bonum esse proficere non mediocriter in vtraque: sed est difficile, & paucis daruro, quos æquus amantur loquatur. Et isti sunt, qui dulcedinem scientie gustant, ut inquit Bal in e. cum causam. 2. col. sup. de probat. vbi dicit se trahere scientiam nostram ad naturalem intellectum. Sicut enim ex philosophia, & medicina, fit perfectus medicus: ita sciens ius canonicum, & civile, efficitur perfectus legista: & nisi iurista sciat canones, non gustabit hanc dulcedinem: nec potest practicum legum & iudiciorum perfecte cognoscere, secundum eum de quo me minit And. Siculus in rub. sup. de test. 1. col. dicens: hoc fore durissimum dictum multis imperitis cum stomacho obrestantibus has nostras diuinas canonicas sanctiones.

¶ Ex istis inferri potest ad illud notabile dictum Bal in l. si in prin. Causam de legatu. vbi concludit, quod si testator legauit mihi librum legis scientie, si profecerim in legibus: & profecerim in iure canonico, legabam mihi libros canonum: si profeci in vtroque, debeo omnes libros habere, tam iuris canonici, quam civilis. De quo dicto fuit memor And. Siculus in dicta rub. de precat. & vel in e. cum olim. 2. col. sup. de re iudicat. & Zedechiam in e. cum super de cens. in apostil. Ad do bonum text. & ibi Bal in l. qui daturus. ff. de cond. & demon. ¶ Ex istis etiam inferatur ad illud, quod notant voluit Dominicus in c. statum. 1. super gloss. in res. copia. de rescript. lib. 6. vbi dicit,

cit.

cit, quod si in indies ecclesiasticus assumit affectorem merè legistam, super tantam merè canonicam, poterit ut suspensus recusari. Idem dicat, si causa erat subdilis, & affector erat grossi ingenij, ut not. voluit Bald. in l. si. C. de hered. instit. quem refert & sequitur l. si. in l. apertissimi 3. col. C. de indic. And. Sic. in l. si. in l. autem 2. col. sup. de off. deleg. & in c. dilecti 5. col. sup. de iudicij. Feli. in c. ex litteris 6. col. supra de consuetudinibus.

¶ Anne etiam iura & consuetudines regni, quibus iudicare sepius videtur, tam in regali audientia, quam extra, ut videamus in quibus concordant vel discrepant à iure Pontificio vel Cæsareo, in quibus addant. Maxime, quia ista iura (ut omnes sciunt) se inuicem coadiuvant: unde deficiente vno, recurritur ad aliud: ut l. leges & cap. si in adiutorium 10. de. & no. in c. 1. infra de non oport. mone. Ad hoc bonus res. in c. dandum de preben. lib. 6. & in c. a. auctoritate de concess. preben. c. lib. ubi ad decisionem causarum beneficialium, allegantur iura & consilia: ex quibus arguitur ad causas beneficiales: ut sentit etiam Jo. Feli. in edicto in f. C. de edic. di. Ad. sol. Idem dicimus e contra, quod iura disponentia circa beneficia, trahuntur ad officia secularia: ut sentit Bart. in l. 2. §. data & ff. de opti. lega. Luc. de Pen. in l. anno. ma. C. de exp. min. in lib. 12. Abb. in c. postulationem ad fide. postul. prelat. in c. cum in iure in fide electi.

Hinc & singulariter inferitur, quod sicut & Papa in beneficiis habet plenissimam potestatem: ut in c. 2. de preben. lib. 6. & clem. 1. ut iure pen. & potest ad libitum de eis disponere 1. 2. qu. 2. c. bona rei. 9. qu. 3. per principalem & in c. si gratias de rescripto lib. 6. & ibi notat Domin. unde potest sibi reservare beneficiorum collationem: ut d. 1. 2. de preben. lib. 6. & c. dudum cond. in. Quinimo abique alia reservatione, ex sola voluntate potest recurrere cum omnibus ordinariis: ut notant voluit Ioan. Mem. in c. si in tempore de elect. lib. 6. quem refert & sequitur Bald. in c. 1. in princip. de his qui sen. dec. poss. & in c. 1. col. 2. qui sen. dux, mar. vel in. lib. sen. & quod plus est, potest prænervare omnes collatores beneficiorum: ut notanter decidit Feli. in quodam suo tractatu permutationis beneficiorum qu. 4. potest enim dare expectativam, seu ius ad vacaturam arg. c. 2. de concess. preb. & d. 2. de preben. lib. 6. Sic eodem modo poterit ista facere rex noster in officiis temporalibus: nam & concurrunt cum quolibet ordinario: ut sentit Bald. in prelat. loci. Poterit etiam officiorum provisionem ad se aduocare, ut sentit Bald. in cap. ad nostrum de app. & consequenter ius ad officia vacatura conferre. potest enim princeps dare & tollere officia, sicut vult: ut sentit Ioan. Feli. in l. iustis, quibus mod. in pat. po. sol. §. cum autem c. 1. col. 2. verfi. sed quod si ante, sentit Bald. in l. rescripta prope fin. C. de preb. imp. offer.

¶ Item dicit, quod Princeps vel Imperator potest officium magistratuum auferre: cum omne officium magistratus sit à iure civili, secundum eum. dixi latè in tractatu Insularum, quas vulgus Indias appellat. cap. 4. §. 15. 16. 17. 18. cum

sequitur. Deficiente itaque iure canonico, recurrendum est ad ius commune, ut traditur in dictis iuribus. Ius autem commune, quo ad hoc, in his regnis intelligitur iura & consuetudines regni, quæ ius commune appellantur: ut cap. cum à nobis de testibus, & ibi Abbas in primo notabili. Nam etiam appellatio est iuris, per excellentiam intelligitur de Romano: ut Iustitius de iur. nat. §. cum autem. si tamen rex facit mentionem de iure, intelligitur de iure regio. Vnde si rex Angliæ loquitur de iure, intelligitur de iure Anglicano superiori, quod regular omnia inferiora, id est, de eo iure, quod emanat de ore regis. Quia in suo regno monarcha est, & totum continens, & ab eius sententia non appellatur, quia prædictus est multorum prelatorum sui regni: ut ff. de off. prætor. l. 1. ita dicit Bald. in cap. cum venisset 2. col. sup. de i. qui mitt. in pos. c. 1. in. fer. refert & sequitur Feli. in cap. cum sen. quæ 10. col. in f. sup. de rescripto. Stante enim lege vel consuetudine regni, dispositio legis imperialis vel iuriconsultorum, inotilis redditur: cum tales & leges seu consuetudines, quinimo

quælibet alia statuta vel consuetudines particularia, vincant leges ciuiles imperatorum & iuriconsultorum: ut l. de quibus ff. de legi. Et traditur in l. omnes populi ff. de iustitia & iure, & in §. ex non scripto. Iustitius de iure nat. & in cap. fin. supra de consuet. & in cap. 2. de consuet. lib. 6. ¶ Vnde si & princeps in rescripto refert se simpliciter ad ius, intelligitur non de iure communi, sed speciali, vel statutorio. res. in cap. 1. in f. supra vel l. pen. secundum Abb. in rub. supra de consuet. ¶ Ex

propterea dicebat not. Bald. in l. consuetudinem C. de heredi. qua. lib. quod si patri dano dorem matricis promissit restituere ipsam in omnem causam restituendæ dotis de iure communi: quod adueniente casu mortua vxore remanentibus filiis, seruabatur opinio Mar. de consuetudine approbat. in l. dos à patre, c. solus. mar. licet in contrarium sit, rigor iuris de subtilitate illius: ut not. Bald. in l. illam. C. de collat. per gloss. & Bald. & latus per Bart. in l. post dotem ff. solus. mar. ubi vide Alexan. 1. col. ¶ Hinc etiam dicebat idem Bald. in l. unica 12. col. verfi. sed dicitur, C. de consuet. quod si accusator ex trahitoris blandum in fine libelli adiecit, quare peto ipsum condemnari secundum formam iuris communis sicut iure communi veterum non sit, blandum ex trahi, nihilominus libellus sustentabitur ex forma iuris municipalis vinctus ipsum ius commune. quæ dicta commemorat Lud. Roman. in repet. rubric. ff. de arbo. in 6. col. verfi. 15. pone. & And. Sic. in cap. 1. col. 2. verfi. 2. allego. supra de consuet. & in d. licet de prob. 9. col. & l. cum in laqueis populi, ff. de iur. & iur. in princip. & in repet. 4. col. in.

¶ Ex istis dicebat Bald. in cap. 1. §. sententia quoque in fin. de pace consuet. quod & si causa est commissa secundum leges & consuetudines terrarum terminanda, potius debet terminari secundum bonas consuetudines, quam secundum leges. Iudex enim iudicans contra con-

suetudinem, facit litteram suam: vt not. in *arben.*
inberm. C. de indi. facit *glos.* in *ca. Romana* de elect.
 in *ver. videtur.* *Lafus* in l. omnes populi 4. col. ff. de insti.
 & iur. & in 5. sed quoniam de in mat. insti. ¶ Idem,
 si committatur vel compromittatur iur causa ter-
 minanda de iure. nam debet terminari per con-
 suetudines quæ habentur vt intra communia:
 & derogant iuri communi vniuersali. secun-
 dum *Bald.* in l. ista infirmus ff. de hered. insti. *Ant.* in
 cap. quinquanalis ff. col. supra de iur. iur. Abb. in rub.
 supra de consue. & in cap. Camena col. ante. su-
 pra de elect. & in cap. 1. vi lit. pen. & in cap. com-
 missus 1. col. supra de in qui. iur. in pos. causa rei ser. &
 not. in cap. im. generale 1. d. *Lud.* in l. post doctum 13.
 col. vers. 3. *debitur.* quid si stipulatio ff. sol. mat.
 & ibi *Alex.* 23. *col.* & *Lod.* consil. 251. in c. charissi-
 mus, *Paul.* de Cast. in l. in pluribus ff. de insti. & iur.
 & in l. prescriptioe C. contra ius vel vi. pu. & ibi
 late *Laf.* in 4. *col.* quem videas. & in dict. *leg.*
 omnes populi 1. *col.* & 2. latius in repet. 4. *col.*
 vbi multa similia cumulatim, per quæ reprobatur
 dictum *Bald.* in *leg.* quicunque C. de seru. fugit. 4.
 col. ver. sed pone, *fluuius* canter. quod frater.
 quæ videas per te vide. *Abbat.* in cap. licet de pro-
 bat. 2. no. & ibi *And.* *Sac.* in l. 9. & *Fel.* ibidem in 1.
col. ad fi. & in cap. 2. de sponsa. in princip. & *Lac.*
 in tract. de homic. in ver. de ruyda *col.* 9. Ad-
 d. bonum text. in *leg.* nisi oporuerit C. de exco-
 muni. tributorum lib. 10. in ver. consuetudine seruata
 & ibi not. *Ber.* consuetudinem regionem esse
 seruandam circa tributa exigenda. Ex quo in-
 fert ibi *And.* de Barro. & sequitur *Ioann.* de Pla.
 13
 si aliquid est commissum ¶ ex actio debitorum
 fiscalium cum omni coactione, quam viderit
 expedire: & in loco sit consuetudo, quod de-
 bitores possint carcerari: licet de iure carcerari
 nequeant, l. nemo cod. tituli. tamen vigore talis
 consuetudinis, poterunt carcerari: quia com-
 missio semper intelligitur, salua consuetudi-
 ne: vt ibi. & eius transgressores puniuntur: vt l.
 fi. in fi. C. de cano. ler. n. lib. 10. cuius dictum
Bald. dicit esse not. in *leg.* 1. C. si prop. pub. pens. est
 bonus text. in l. 1. C. de peti. bo. sub lib. 10. & in l.
 penale. de iure fisci. lib. 6. & in *arben.* de man. princ.
 6. *cores* coll. 3. facit text. in l. si publicanus 5. in om-
 nibus ff. de publ. & in *leg.* 1. C. de noua viliig. impo.
 & multa alia quæ committit *Ioann.* de Pla. in d. l.
 nisi 3. *col.* in 3. not. quæ videas. ¶ Ex istis in-
 fertur ad vnum valde singulare & quodidua-
 num. Rex concedit alicui flumen, vt potest,
 per *leg.* sacra 9. *fructum* ff. de rerum dist. iste donat-
 rius potest colligere ¶ passagium ibi consu-
 etum colligi: quia solo coheret, & quia consu-
 etudo donantis inspicere debet: & quia videtur
 pleno iure tam communi quam consuetudi-
 nario esse concessum. ita dicit *Bald.* in rub. ff. de
 rer. dist. *col.* 5. ver. sed hoc queritur. Merito 4. ergo
 14
 deficiente ¶ Iure Canonico, recurrendum erit
 ad iura & consuetudines ¶ regni, non autem
 ad iura imperatorum vel iuriconsultorum.
 Hoc tenet & firmitur egregius doct. Gund-
 saluus de Villadiego, olim collegialis in dicto

collegio Salmanticensi, postea episcopus Oue-
 tentis, & auditor Rutz: sua eleganti repet. c. con-
 stitutum de restitu. in integ. abbat. 7. vers. ego autem.
 & videtur text. secundum vnum intellectum in cap. ad
 nostram supra de probat.

Idem videtur mihi dicendum, quod sicut
 Instante in aliquo dubio, per iura ciuilia recur-
 ritur ad ius canonicum: vt patet ex iuribus su-
 pra alleg. & firmitur *Ant.* & *Ab.* in *ca. lico* de for.
 compe. col. 6. quos alij Moderniores sequuntur:
 sic: deficiente iure regni, potius recurratur ad
 ius canonicum, quam ad ciuile imperatorum
 vel iuriconsultorum: quia vt not. dicit *Bald.* in
 l. 1. C. quemadmodum testam. aper. in dubio potius est
 seruandum ¶ ius canonicum, quam ciuile: quia
 ius canonicum inhaeret iuri diuino: & sub lege
 diuina sunt omnes populi & nationes. infert
Mentalium in l. 4. *firm.* 5. [de la guarda de las cosas de
 la Iglesia] lib. 1. fol. 1. in parte [acerdotis]. Sed ius
 imperatoris non viget vbique locorum: & ma-
 xime in curia regis, vbi ius ciuile non allegatur
 pro autoritate, sed solum pro ratione: vt si-
 gnanter dixit idem *Bald.* in c. 1. in 5. *summa* 5. *col.*
 alius 5. *seruato* de pac. iura. *ser. di. sen.* quem refert &
 sequitur *Par.* de Put. in tract. syndi. in parte testu cap.
 2. incipiente, sui interrogatus no. Idem vult *Bald.*
 post *Barr.* in l. nemo in princip. C. de sen. vbi dicit
 quod ¶ Francigenæ seruauit rationem legis, non
 quia lex hoc ducit, nam leges non allegant, sed
 quia ratio sic vult. Lex tamco regni regis Al-
 fonso in *Alcala* in. 18. l. 1. quæ repetitur in noua
 compilatione l. 1. tit. 4. l. 4. aliter disponit. Dicit
 enim, quod deficiente iure regni, vel si de eius
 intellectu dubitetur, recurratur ad regem, vt
 nouam edat legem, vel antiquam interprete-
 tur: non autem indicetur per leges consulto-
 rum vel imperatorum: quoniam ea in studiis
 legi permittat. ¶ Sunt etiam quidam reges, &
 potestates, quæ ¶ non subsunt imperatoribus
 18
 ter quos connumerantur reges nostri Chri-
 stianissimi, qui nullum in temporalibus supe-
 riorum cognoscunt: vt dicit *glos.* no. in capite
Adrianus 152. 63. *distin.* & in *ca.* & si necesse. infra
 in. & *glos.* in cap. 1. in princip. de pace tunc. in seu.
 traditur in cap. per venerabilem. supra qui fil. sunt
 legi. in prealleg. cap. & si necesse. loquitur de rege
 Legionis. & *Ioan.* *And.* in specul. de iur. in fi. vbi
 agit de rotore vel curatore regi Legionensi
 dando. Non obstat text. in l. 2. 5. & quia ff. de orig.
 iuru. & in l. relocatorum 5. interduere ff. de inter.
 & relog. & text. in l. in nomine Domini 5. *arben.*
 C. de off. pref. *prae.* *Afric.* & in cap. volumus 11. qu. 1.
 vbi videtur probari, quod ¶ Hispania olim suc-
 19
 cepti subiecit Imperatori: quia ad illa iura re-
 sponderi potest, vt respondet *Old.* consil. 69. vbi
 inter alia dicit Hispanos olim constituisse,
 quod quicumque allegaret leges imperatoris in
 iudicio, capite puniretur. Idem ¶ *Franciscus* &
Ioan. *And.* in cap. super specul. de magistra in prin-
 cip. Ex eadem causa, vt creditur, tempore regis
 Stephani expulsi sunt leges Romanæ a regno.
 Edicto etiam regio prohibuit eū, ne quis
 libros

libros retineret: & vt refert *Polystratum libro 8. cap. 22. in fin.* Imperator autem in his nostris regnis ideo nullam habet iurisdictionem vel superioritatem: quia reges nostri, eorumque per decessores, cum non subessent imperatori, eruerunt terram à facibus inimicorum: vt dicitur *gloss. in allegat. cap. Adrianum & 1. parva titul. 3. leg. 18. & lib. 3. ord. tit. 3. l. 19. de qua infra.* Constatum est etiam Hispani, quod 7 notarius ab imperatore creatus, non possit conficere instrumenta in his regnis: alius ipso iure fiet exul à regno, & eius bona confiscarentur. ita disponit lex regni, quæ reperitur in *nona compilatione ordinationum, lib. 1. tit. 3. leg. 26.* quod est satis rationabile, & iuri consonum: quia 21 7 notarius oon potest conficere instrumenta extra territorium eius qui eum creauit. Bartol. in l. apud proconsulem ff. de manum. vind. etiam de consensu partium: quia oon habet iurisdictionem, quæ possit prerogari: sed nolum ministerium, quod oon est extensibile ad alias personas. vt voluit d. Abb. post alios in cap. cum p. tabellio. ff. eodem. supra de fide instrum. Anton. & alij in d. c. per venerabilem. Dom. in cap. Romana 9. nec clericus de ser. comp. lib. 6. Bald. in leg. repetita C. de episc. & cleric. Salys. in l. 1. C. de man. liber. Ioan. de Fla. in leg. duxmuri in fin. C. de decet. lib. 10. de quo latius per Abb. in cap. fici supra. nec clari. vel mon. & ibi Auer. Host. in sum. ord. tit. 1. quem refert & sequitur Ioan. Fab. in leg. sciendum C. de donat. idem Spes. de fide instrum. 5. refut. ver. & nota. & ideo notarius regni non potest conficere instrumentum in causis spiritualibus: nec apostolicis in causis temporalibus, secundum Ioan. Fab. ubi supra de quo per Anton. in cap. per venerabilem, qui sibi fuit leg. per Bald. in l. excois populo C. de sum. Trinit. & in cap. cum p. tabellio C. de fide instrum. vide bonam legem regni lib. 2. ordinar. tit. 17. lib. 8. quam tene meo.

22 7 Vnum tamen nōc omitto, quod 7 notarius apostolicus potest in regno Siciliæ de temporalibus conficere instrumentum: quia est feudum Ecclesiæ, secundum Luc. de Pr. in leg. ff. eodem. Anteq. C. loca predi. ciuit. vel fisci. lib. 21. & per hoc limantur prædicta. Fatcor tamen, quod si notarius 7 creatus ab imperatore, conficere instrumentum in eius imperio, quod addiceretur ad partes illas, integram fidem faceret iuxta notat. in dict. cap. cum p. tabellio. & per Specul. tit. 1. de instrum. edit. 5. refut. ver. sed quid. de quo meminit Ioan. Fab. in leg. si qua per calumniam C. de episc. & cleric. & Carden. in clem. 1. de procu. quest. 7. Salys. in d. leg. 1. C. de eman. liber. Adde Bar. hoc idem tencotem in l. accensu populi quest. 7. principale C. de sum. cum. in l. 1. ff. de offic. procu. & leg. in l. nec c. ff. de adop. Ioan. And. in cap. Romana de appellat. Rota decy. 294. incipit, instrumentum.

7 Ex quo inferitur, quod si lex regni dixerit, quod instrumenta, ubi est præceptum gauentigix, mandentur executioni, vñ instrumentum.

ro. & citatione non præmissa, habet locum in instrumentis factis extra regnum vel territorium: quia procedere ordine prætermisso, est quidam ordo irregularis: nam ordo est, non seruare ordinem in talibus: sed quantum ad ordinem, inspicimus locum iudicij, siue loquamur de ordine processus, siue de ordine executionis, vt l. 2. C. quemadmodum. iust. aper. & d. l. iust. opinatores C. de ex. iust. trib. li. 10. facit quod not. Bartol. in l. à dno Pio 5. Roma ff. de re iudic. ista sunt notanda verba Bald. in l. 3. vers. 3. iuxta ne fil. pro pa. quod not. pro l. regni ordinarum Tolet. 46. quæ incipit [mentum recet.] & reperitur in nona compilatione lib. 3. tit. 3. leg. 3. quam amplius per prædicta, & ita alijs prædictaui in quodam instrumento Romæ confecto, quod mandauit executioni vigore legis prædictæ in his partibus. Adde, quod si notarius huius regni faciat instrumentum extra regnum inter regnicolas super rebus in regno sitis, valebit: vt notanter decidit Paul. de Cast. in l. ff. C. de temp. in iust. refut. qui dicit se consuluisset. de quo etiam per Lucam de Pr. in leg. duxmuri. solum. 1. in ff. cum sequentibus C. de decet. lib. 10. ubi late & singulariter differit, an & quomodo notarius regis potest extra regnum instrumentum conficere. vide bonum text. & ibi Bart. in l. apud proconsulem ff. de man. vind. Bald. in l. generaliter C. de tabul. lib. 10. solum. 8. & in l. rna. C. de confess. quem allegat Alexan. in l. à dno Pio 5. sententiam solum. 4. vers. 2. limita. ff. de re iudic. vide Ancharr. in cap. 2. de confit. eodem. 109. ver. iuxta prædicta quæro.

7 Ex hac causa, quia à facibus 7 inimicorum regna emergant reges Hispaniæ habent ius patronatus in ecclesiis cathedralibus vt voluit Bald. supra in proemio 5. rex pacificus 4. solum. in cap. quanto in ff. supra de iudic. refert & sequitur Par. de Pr. in suo tra. 3. syndicus char. 28. fin. col. in princip. Est lex regni, quæ hoc dicit, quam edidit rex Henricus quartus in Occanna & reperiunt ferentissimi reges nostri in curijs de Madrigali, anno 1476. reperitur in nona compilatione ordinationum, lib. 1. tit. 3. leg. 19. quam rogo videas. Audio, quod reges Hispaniæ hoc habent in privilegio speciali Romani pontif. quia tempore quo ipsi reges Ecclesiæ reperiunt suorum fundauerunt, & doteauerunt, hoc sibi specialiter reseruauerunt, quod licet potuerunt: vt cap. nobis & ibi Henricus de iure patron. & c. preterea eod. tit. & cap. Eleutherium 13. quest. 2. Ad cuius confirmationem facit illud, quod olim legitimus esse factum. Moyse enim Hebræorum dux constituit sacerdotem Aaron fratrem suum Exodu 28. Iudas Machabæorum dux elegit sacerdotes, qui porparent sancta 1. Machab. 4. Illud tencotem, quicquid dixerint Archid. & Alexand. in cap. si imperium 10. dist.

7 Hinc est, quod 7 mortuo prelato cathedralis ecclesiæ, non est procedendum ad electionem, nisi prius mors regi nuncietur. Prelatus autem

autem electus, confirmatus, & consecratus, non debet administrare, donec personaliter regi faciat reuerentiam, vt d. l. 18. Idem statuit rex Alfonso in curia de Alcalá, si. *qua hodie reperitur in noua compilatione ordinationum lib. 1. tit. 3. l. 3. & 19.* de hac consuetudine loquitur text. & ibi doctores, in capitulo cum longe & in cap. perleu. l. 63. d. & in ca. abbatis 18. q. 2. & per Compellanum in cap. quod fuit de elect. co. antep. versu. *principi presentari*, cuius meminit Henricum in cap. nobis de irregu. col. pen. Et si forsitan tempore motus prelati, rex fuerat absens a regno, ex causa peregrinationis, vel alius: tunc mors prelati nunciari debet vicem ipsius regis gerenti, eiusque consensu requirendus est. Istud est mirabile dictum *Arb. in cap. Reatina ecclesia 63. dist.* quod refert & sequitur *Pan. de Liar. in sua eleganti rep. d. nobis de irregu. Bald. in cap. cum consuetudine supra de consuet. Ang. m. l. adp. 2. col. in fin. ff. de adop. Andreas Sic. in cap. P. & G. de offic. deleg. 40. colum. & m. quod translationem 17. supra de offic. leg. & m. l. loci ex suscepto 7. colum. de fo. competens. & vide *Lau. in tractatu fructuum, in parte, vicarius, perperum 1. qui polchre loquitur. ad hoc bonum text. in cap. ex frequentibus de militur. si iudum Compellanum in preall. c. quod fuit de elect.**

¶ Hæc autem consuetudo non videtur contra ius, vt not. voluit *Inn. in cap. quod fuit supra de elect.* quentur alij sequuntur ibi, & preteritum *Abb. 3. colum.* hoc multum commendans, & in c. 1. pen. ult. & in c. cum terra fiscalis. & in cap. cum inter vniuersas 1. colum. in fin. cod. tit. & in cap. fin. col. sup. de consuet. Ad hoc bonus text. secundum vnum intellectum, in d. c. cum inter vniuersas. vbi litera in fideiit. Mandamus, quatenus inuocata Spiritus sancti gratia personam idoneam per electionem canonicam concorditer assumatis ad regimen Capuanæ ecclesie, consequenter ad audientiam nostram nuncios idoneos transmissuri: per quos a nobis vice regia postuletis assensum, & apostolicæ confirmationis gratiam requiratis.

¶ Ad idem text. in d. c. cum terra. vbi litera ait: Quo facto non prohibemus, quin regis seu patriarchæ, qui pto tempore fuerit, requiratur assensus.

¶ Ad idem text. in c. innouet m. rit. in parte. Faciebant ad id noui modici concors capituli Vigornensis electio, petitio populi, assensus principis, vniuersi suffraganeorum.

¶ Ad idem text. d. c. quod fuit, so. ritul. quasi in princip. ibi. Cum in ea nihil attentatum fuerit, in preiudicium regie dignitatis: quia oio simplex nominatio, sed solennis electio debet principi nunciari.

¶ Ad idem text. 1. d. c. Reatina & in c. perleu. & in c. nobis & in c. principali, & in c. cum longe 63. dist. facit text. cum gloss. in c. de hoc de sumo. Concluditur ergo, vt supra.

¶ Nec est mirandum de hoc, com in dubitatum sit, quod ius patronatus ex consuetudine

acquiri potest: vt firmat *Abb. post alios in rubrica, de iudi. & in c. quanto cod. iur.* Nec obstat decisio *Ioan. Mon. Arb. de Ioan. And. & aliorum in ca. 1. de preben. lib. 6.* dum dicunt, laicū ex consuetudine etiam immemoriali non posse beneficia ecclesiastica conferre: quoniam vō modicis differeoria est inter ius patronatus, & collationem beneficiorum: vt in prædictis locis habetur. ¶ Lairus enim est incapax iuris spiritualis, & propterea consuetudo non potest ipsum facere capacem: vt in cap. *Masiana & in c. sacrosancta supra de elect. & c. causam de prescrip.* Sed in iure patronatus est quid temporale ratione cuius, consuetudo est efficax ad ipsum acquirendum per laicos: vt dicunt doct. vbi supra.

¶ Et inde est, quod d. consuetudine introduci potest, quod mortuo prelato, rex habeat custodiam bonorum episcopatus, secundum *Spec. tit. m. sede vac.* Et subdit ibi forius, quod ¶ rex Francie ex consuetudine confert prebendam in suo regno in ecclesia Carensi, vbi dicitur habere decanatum. Non intelligas, quod rex ibi habet decanatum: sed d. *Spe. de scipio dicit*, quod habet ibi decanatum. Rex etiam Hispanie habet canonicatum in ecclesia Legionensi. Imò generaliter super collatione beneficiorum in regno Francie est facta concordia inter ipsum regem & papam Sixtum: quam ego vidi, & habeo. Et ita hodie rex Francie ex privilegio potius, quam ex consuetudine, dicitur beneficia & prebendas in suo regno conferre. vt etiam legimus de Imperatore, qui simuliter ex privilegio in qualibet ecclesia Alemannie, potest facere vnum recipi: vt refert *Spec. tit. de preben. 5. refert. & tit. de legato 5. nunc tractemus versu. sed nunquid legamus, & ibi Ioan. And. in additu & Abb. m. l. bene a Zeno meolum. 3. C. de quadri. prescrip.* qui pulchre loquitur. Vide enim rogo.

¶ Vnum reges nostri haberent hoc privilegium conferendi prebendas, dignitates, & beneficia ecclesiastica in suis regnis, melius enim consulatur ecclesie de personis ad eam regimine necessariis: & emicaretur grande incommodum, quod ex pecuniarum delatione ad curiam Ro. his regnis quotidie euenit: & multa alia incommoda, de quibus in d. l. regni lib. 1. tit. 3. l. 19. & sequerentur multa comoda, de quibus ibi.

¶ Cessante autem privilegio, hæc oon ponisset rex, etiam si consuetudo immemorialis adesset: vt apparet ex prædictis. & videtur de mente *Arb. in c. nos si incompetentes 2. quasi. 7.* vbi arguit contra reges conferentes ecclesiastica beneficia. Hoc tamen valebit consuetudo, quo ad ius patronatus & presentationem ecclesiarum, & vt mors prelatorum nunciatur regi: vt supra dictum est.

¶ Pomit autem in duos hæc consuetudo, propter bonum ipsarum ecclesiarum, & etiam propter interesse ipsius regis: vt admoneat electores, ad eligendum aliquem bonum virum, qui defendas ecclesiam ab opprestione aliorum, & sit

19 & sit principis fidelis. Interest enim principis, ut non eligatur aliquis sibi suspectus, qui possit reuelare secreta sui regni. arg. *L. mmo delictum. §. exploratores. ff. de re mil. ubi dicit Innoc. in d. c. quod fuit. in ver. reuelatio. in prin.* Unde si rex electum in prelatum ex causa predicta haberet suspectum: potest obicere hoc contra electionem. quod pmbato, retractabitur electio: ut nota. voluit Innoc. in cap. super his infra de accusatione. Et Generaliter in extrinsecis. locum. 32. quia in ipso existit ab illo in ver. diuisionem regni regnum. refert locum. de Sylva in tract. de beneficiis. parte 2. q. si. col. pe. & si. quod dictum Innocentius in d. c. super. testet. & sequitur. & multum commendat Abb. in d. c. si. col. supra de elect. & in d. c. quod fuit. 3. colum. & in c. cum terra 2. c. & in c. ex parte d. de regis. 5. colum. inferens ex hoc, quod si quis aequi poterit princeps non admittere pronisum per Papam, si potest probabiliter offendere illum tibi fore suspectum, & quamuis ille non dicat hoc idem voluit Host. in summa 2. de elect. 5. qui possit eligere. col. 1. ver. sed de electione facta. dicens, quod si prelatum à principe seculari temporalia retineat, & suspectus est, vel infidelis, merito audietur: sicut in illustri regis Anglorum privilegio continetur: quod comprobatur supra de iure pat. c. nobis fuit. 5. l. idem videtur, etiam temporalia non teneat. arg. in vtraque supra de iur. cap. nimis. & c. perito. secundum Hostium. ubi supra. Idem voluit locum. And. in d. c. nobis 3. col. in ver. beneficium. ubi dicit, cautum esse, si electio, requirere principis consensum, de elec. sacrosancta: ne excipiat contra ipsum ante confirmationem, vel consecrationem: ut infra de accusat. super his. puta quia diceret eum suum inimicum capitalem: vnde talem in terra sua non sustineret: ut d. c. perito. & est iusta causa, secundum Vincentium ubi, quem refert & sequitur Ioan. And. Idem sequitur Dominicus in c. noua. 2. d. prope finem. & in c. si circa. §. adito 6. col. ver. vnum tamen notabile verbum de electione, lib. 6. dicens, quod princeps opponens confirmando in episcopum, quod habet eum suspectum de suspitione, reuelatione, vel tractatu. & hanc suspitionem cōcepit vel ratione patris, de qua est oriundus: vel parentum, à quibus originem traxit, qui semper fuerunt inimici capitales expetentis, & predecessorum suorum: audiendus & admittendus est. pro quo dicto facit secundum eum gl. 1. in c. nulla 6. d. de ver. item. quia laicus potest excipere contra electum, & dicere quod eo iniurio, non est dandus episcopus: ut c. Adrian. & c. si forte. 63. d. que iura hoc pmbant: & est bene notandum: & quotidie principes hoc faciunt, secundum Dominicum. ubi sup. de quo vide Felin. in c. super his. 4. col. de accus. ubi ista dicta commemorat. ¶ Ex quo datur magna ampliato ad predicta, ut non solum principes, 30 verum etiam alij laici qui admittantur ad opponendum contra electum, si sua interest: ut dixi notabiliter in c. 1. illa propositio infra de accusa. in meo recollectio, ubi videtur. Ratio predictorum

potest esse: quia multoties principes & alij magnates communicant secreta sua cum episcopis loci, ut fecerit gl. in c. reprehensibile. 23. q. 7. & in c. in parati. supra de appell. glo. 2. facit ea. per vnumabilem. supra. qui filij sunt leg. Ad predicta vide allegatam legem regni li. 1. ordinamentum. tit. 3. l. 19. De his amplius non insisto, quia non est presentis speculationis. scripti alijs latere in c. 1. de rerum permutatio. in meo recollectio. ubi videas, ad autem & quando rex potest beneficia coferre, vide notabiliter per locum de Sylva. in etatatu de beneficiis. p. 3. q. 3. fi.

ADDITIONES.

¶ Adde plura similia, quæ cumulatim Lesan l. v. lib. 1. c. de colla. col. 2. & in l. cerni condario. §. si numerus. si. ceter. pe. c. 3. per Georgium Natium in l. quænam pactum. de pact. lib. sexto. ca. 37. per Didacum de Segura in rep. l. 3. §. ff. de lib. & posth. fo. 1. c. consue. qui omnes docto. plura descobunt in hoc proposito, videlicet, quod quilibet dispositio recipit interpretationem & supplementum à consuetudine, licet in ea non fiat mentio.

¶ Adde per Rancena in suo alfabeto auro, in allegatibus in materia consuetudinis in colum. 5. ver. deficiat. iure canon. ubi contrarium tenet Imol. quod in Hispania iudex ecclesiasticus deficiente iure canon. debet potius iudicare secundum leges imperiales, quam secundum leges regni, qui solum ad hoc mouetur per glo. in c. consuetudo. 1. d. quæ videri meo non vrgit pro sua sententia.

¶ Adde Lesan l. annos populos. in 1. l. col. 3. c. de sacrosan. ecc. Seger in c. l. Imperator, contra 2. ad Treb. ubi videbis de his qui non subiciunt Imperatori: & quid de dominio Venetorum.

IOAN. BERNAR.

¶ Sicut enim. ¶ Vide celebre dictum Roman. A in singul. 654. dicens, legitimum sine canone parum: canonistam sine lege nihil valiturum. & adiunge Ludo. Gomez in c. 2. nu. 37. de constitutis. lib. 6. & ex nostris Didac. Perez in l. 12. tit. 15. lib. 2. ordi. glo. 3. refert aduerte etiam. & Burges de Paz. qui plures commemorat, l. 2. Tancr. nu. 10. cum sequenti, quibus etiam adde singulare consilium Ioannis Fabri, in §. item precium. infra. de emp. & vendit. secundum quem, iuris professores maxime decet ignaros non esse poetice, historice, moraliumque facultatum. Et quantum iurisprudencia cum reliquis facultatibus cōmune habeat, vide paucis seniborem ex modernioribus Hieron. Cognol. in premissis §. veter. repet. 3. nu. 13. vide etiam Casul. d. l. 2. Tancr. fol. 27. col. 1. qui refert autorem hic.

¶ Ex istis etiam. ¶ Vide autorem in l. 2. Tancr. nu. 4. & ibi Castillo. fol. 26. col. 1. ver. vltimum nota. & nouissime Burges de Paz. post predictos nu. 5. per quem plures allegantur.

¶ Hinc singulariter infertur: de potestate C principis dispensatua. ¶ Vide Megiam in l. Tele. p. 2. fundament. 17. Zafum consil. 10. lib. 2. & Conar. li. 3. resolu. c. 6. & Pinchem in rub. de residendo. resolu. p. 24. 2. per totum. & dominum Franc. Sarm. l. 1. l. 1. fol. 68.

e. 8. per. tot. & rursus de redditione ecclesiarum par. 5. c. 3. atque pecoliaris de principis Hispanie potestate in officiorum collatione & priuatione. vide aliqua per *Andeati* in *sua responsa* c. 9. & obiter *Minch* lib. 1. de *successu* propositi in *prolatione* m. 42. & plenius *Tello* *Fernandez* l. 39. *Tauri* num. 10. & quæ dixi infra §. 69. m. 14. Addeque *Minch* lib. 1. de *quæstionibus* c. 25. & 26. & 27. & c. 42. & 43.

D. *quæstionibus* c. 25. & 26. & 27. & c. 42. & 43.

§ Nam concurrunt. Vide optimam glo. vers. *primus* in l. 1. tit. 1. p. 2. Vbi *Gregor.* exemplificat concursum regiorum iudicum in prima instantia causarum, in terris Baronum Hispanie, & adiungit *Andeati* p. 12. m. fin. vers. *dixi autem*.

E. § Ius autem commune. Ista auctoris doctrina est Hispanie scriptoribus communis opinio, quam repenes apud *Did. de Segura* & *Did. Perez* ibi in *Leobardi* §. cum *filium* m. 19. §. de *vulgo* & *pupili*. & rursus eundem *Did. Perez* in *proemiali* m. ordi. reg. 4. & *Castell* lib. 2. *Tauri* fol. 17. col. 2. & *Minch* lib. 1. de *successu* creat. par. 1. §. 10. m. 6. 48. ver. denique *recedendo*. Et *Matienzo* in *dialogo* relator. cap. 3. 4. m. 3. & *Macolum* *confil.* 53. m. 32. Vnde verè dixit *Conar* lib. 2. *refol.* c. 1. m. 2. ad fin. ins nostrum passum cōmune appellari quod probatur satis ex l. 1. tit. 12. lib. 1. ordi. pleniusque fundatur per *Burgos* de *Paz* l. 1. *Tauri* m. 387. idè qui posthac in Hispania ius nostrum regum quasi peculiaris appellant, ius Romanorum commune dicentes, deuiant à communi stylo nostratium, atque etiam hoc idem tradit de *confusis*. *Neapol.* *Afflictus* in *prolatu* *causam*. q. 2. m. 3. & vide rursus eum de *off. fin.* m. 6. atque iuxta hæc admitteudus est. Et *Orosius* in l. *Lucius* *Tatius* de *pass.* m. 14. qui 10. regni legem non statum esse dicit. *Ant. Gomez* l. 3. *Tauri* m. 12. qui dixit leges part. propriè civiles appellari. Nec hoc vult cōtemnas, proficiet quippe multifariam suo tempore vt colliges ex laniis scriptis per *Burgos* de *Paz*, multoques hoc fundamento viciniam in d. l. *Tauri*.

F. § Et propterea dicebat *Baldus*. Adde *Ias* in *leg. omnes populi* m. 2. 4. de *iustitia*, & *irre*. & *Matthæum* de *Afflictis* in *prolatu* *confutatio*. *Neapol.* *quæst.* 8. m. 1. & *Fernandus* de *littera* diti. *gloss.* 11. m. 3.

G. § Iudex enim. Vide *Aniles* cap. 2. vers. *fel.* m. 10. & in reliquis hoc numero traditis per autorem. Vide *Gomez* cap. 1. de *confutatio*. lib. 9. m. 21. 4. & plenius resoluente *71*, & allegantem *Burgos* de *Paz* in *leg. 1. Tauri* m. 486. Atque in confirmatione eorum adiungit egregiam doctrinam *Baldus* in cap. 1. col. 3. de *hi qui fendi dare poss.* quem inuenies relatum per *Matthæum* de *Afflictis* in *prolatu* *confutatio*. *Neapol.* *quæst.* 6. m. 3. Vbi dicuntur isti doctores, prius apud geates fuisse consuetudinem, quam leges.

H. § Merito ergo. Adde autorem *infra*. *super* *text.* §. 2. 4. m. 1. cuius doctrina hic relata, est valde recepta per nostros, & frequenter ab eis recurritur ad præsentem locum auctoris nostri: vt videbis per *Bernardum Diaz* in *sua præd.* *criminali* cap. 60. & caput. 136. & eundem hic in *additionibus* suis. *Castillo* *leg.* 70. *Tauri* *gloss.* 1. m. 11. &

Ciscentes *leg.* 3. m. 3. & rursus *leg.* 5. m. 2. *Tauri* & *Aules* cap. 19. ad fin. *Plaza* de *delictis* cap. 1. m. 2. 4. & plenius *Burgos* de *Paz* *leg.* 1. *Tauri* m. 602. cum *sequenribus*. Per quos fundatur, atque defenditur ista opinio contra *Petrum* de *Rastin* in *alphabeto*, in *allegationibus* in *matéria* *confutatio* *vers.* *deficiente* *iure canonico* §. col. 3. & *Propositum* c. *confutatio* de 1. *diff.* col. 3. & *Bartol.* de *Capa* *fuget*. 80. Et iuxta hæc intelligenda sunt, quæ tradit *Conarra*. *præd.* *quæst.* cap. 8. m. fin. vers. *Nam sub hi conditionibus*. Vera ratio pro nostris quam ipsi non applicauerunt, ea rum notissima, tum fortissima est, quod in Hispania ius Romanorum caret potentia iurisdictionali, quamvis regum haberet, & propter quam ius dicentis in inuitam reddi potest. Nec fatiesbet multi, si dixeris, posse iudicem ecclesiasticum vt iure civili ex vi rationis, quam continet: quia in iure regio, & iurisdictione adest, & ratio, æqualisque exuberat, pensata, & applicata per legumaliores, iuxta provinciarum vim, qualitate, & exigentia temporis. Et propterea non admittendum modò, verum etiam preferendum ius Hispanicum in Hispania, argu. *reaz. leg.* si *serum plurium* §. *final.* de *leg.* 1. & eorum, quæ tradit *Petrum* *Rebuffus* in *confut.* *Gallie* in *proem.* *gloss.* 1. m. 27. & *sequens*.

§ Sic deficiente iure regni. Adde *Dilectum* *Perez* in *proemiali* *ordin.* *quæst.* 3. *Castillo* *leg.* 1. *Tauri* fol. 13. col. 3. *Villalobus* *vers.* *legitimus* *num.* 7. 4. *Montal.* *leg.* 4. tit. 5. lib. 1. for. vbi est optimus text. vers. *de quæ* quæ. Huius autem propositionis veritas, & Hispania eius præcis plena manu disputatur, atque traditur per *Burgos* de *Paz* *leg.* 1. *Tauri* m. 590. cum *plur.* *sequens*.

§ Et maxime in curia Regis. In cæteris K etiam tribunalibus idem est. Quia in *re vide* *Gregor.* *cap.* *glo.* a. l. 6. tit. 4. par. 3. & *Andeati* *parto* 1. m. cap. 19. m. 26. *Tello* *Fernandez* *leg.* 3. *Tauri* *parto* 2. m. 4. *Pinel* in *rubrica* de *ben. mater.* *parto* 2. m. 12. *Plaza* de *delictis* cap. 1. m. 2. 4. quod idem de regno Gallie commemorat *Rebuffus* in *proem.* *confut.* *Gallie* *gloss.* 5. m. 20. vers. *vide cum* *leges*. & de *Neapolitan.* *Matthæum* *Afflictus* *super* *confut.* *Neapol.* in *proem.* *quæst.* 20. m. 3. & plenius *Burgos* de *Paz* *leg.* 1. *Tauri* m. 513. & rursus m. 543. & iuxta hæc intelligi, ac tolerari potest quod *Conarra* lib. 3. *refol.* cap. 5. disputat aduersus *Pinel.* *irrecausum* in *leg.* *Nam* *quod*, §. *ut de pena* *leg.* quia responsum illud in Hispania iurisdictione caret, vnde non infrequenter in huius regni tribunalibus maxime supremis, inuenies multo pluris estimari regiam iurisdictionem, quam Romanam, quia hæc præsumpta, aut nota ratione ducit, monet, & docet: illa verò potentia simul compellit, quam Hispanie principibus obinet, vt mox dicetur inferius. Et iuxta hæc intelligit *text.* in l. 8. tit. 31. par. 2. *Leira* *finem* *vers.* *munda*. Non tamen diffiteor eam esse rationis, & æquitate vim, quibus apud nos valent Romanæ leges, vt iura regia interitum magna causa possit contra verba contexturæ declarare, & contorque, sequuntur mentem legislatoris, id iurisdictionem, & æqui-

& æquitatem, vt comprobatur longa allegatione Torquem. in l. si inquam verb. liber an. 46. cum mult. sequent. C. nec donat. ego ad hoc propono tibi text. aureum, & singul. in l. si reus oportet 5. sed & si maximi de consuet. tit. & quasi par text. est, si subtiliter perpendas in leg. non dabitur, versu. amplex. C. de l. Adde text. l. si reus leges ff. ad. & cap. intelligitur in similit. de verbi sig. Qui autem apud ecclesiasticos libri sunt Canonici, vel apocryphi, auctoritatis probabilis, vel necessarii, vide Censur. lib. 4. rescript. cap. 14. & Casus lib. 1. aduers. haeres. ca. 5. & concil. Trident. sub Paulo III. sessione 4. cap. 1. & vide Roman. sing. 685. & Torquem. de primogeniti. qu. 6. num. 4.

I ¶ Sunt enim quidam reges. Adde Seguram l. Imperator num. 5. & ibi Did. Perez. plures allegant ff. ad Trebell. & rursus eundem Did. Perez. in proemial. ordin. qu. 3. & Gregor. gloss. in l. 5. tit. 1. par. 2. & Burgos de Paz. in proem. legum Tauri. num. 31. & sequent. Ex quorum allegatione colliges, opinionem aotoris hic relata veram, & notissimam apud exteras quoque gentes esse: atque de potentia, magnitudine, summoque honore principatus Hispanie vide, si velis l. 8. tit. 1. p. 2. & per cum text. Aurdandian. par. 1. cap. 4. num. 5. & Censur. lib. praei. quæst. cap. 9. Minchac. quæst. illastrum cap. 1.

M ¶ Etiam de consensu partium. Vide istius questionis et tamen pluribus allegatis per Felin. in cap. cum p. tabellis de fide instrum. num. 17. & 18. & circa plura hic tradita per autorem à numero. 20. cum sequent. de creat. & effe. tabellarum. Vide multa per Rebuff. in consuet. Gallic. 1. tom. tit. de liter. obligat. num. 34. cum mult. sequent. & ex nostris Did. Perez. l. 26. sur. l. 3. lib. 1. m. d. & rursus l. 2. per. quædam etiam tit. 5. lib. 2. ordin. Aurdand. part. 1. cap. 10. Cifuent. & alius Tauri. l. 64. Tauri. Castillæ, & alius in leg. 3. Tauri. Vbi Burgos de Paz. satis multa congerit, habetque text. not. l. 3. tit. 19. part. 3. cui adde Censur. praei. quæst. cap. 19. ad fin.

N ¶ Ex quo inferitur. Adde Greg. gloss. a l. 7. tit. 1. p. 6. Didac. Perez. in proemio tit. 1. lib. 3. ordin. per. alicui. Est præterea dabitur Suarez l. post. rem indicatam 5. circa indicem. Castillæ. Cifuent. Anton. Gem l. 64. Tauri. & latè Rebuff. de liter. obligat. num. 50. & circa probationem scripturarum quæ in longinquis partibus sunt per tabelliones: vide Castillæ l. 63. Tauri num. 7. & plures referentem remissit Burgos de Paz. leg. 3. Tauri. 2. p. num. 1079.

O ¶ Hinc est quod mortuo prelato. Adde Petrum à Biazia in sua directoria decretorum, par. 1. c. 6. in princip. & Martb. Afflict. in proemial. consuet. Nicopolit. in quæst. 18. num. 7. & 8. & Did. Perez. l. 3. tit. 3. lib. 1. ordin. & Rochum de Coris. c. a. f. de consuetud. scilicet 5. num. 49. & sequent. & Felix. super his de accu. num. 6.

DOCT. IOAN. BARAHONA. *

De donatione inter virum & uxorem.

R Y B R I C A.

S V M M Æ R E R V M.

1. Divortio facto, dos repeti solet.
2. Attriba propriè appellantur, id est pignus, ut matrimonium sequatur.
3. Stipulatio penalis reprobatum in matrimonio, nisi maritus sub pena promittat habitare in certo loco cum uxore sua.
4. Pater si tenetur in carceribus, & filium suum obligant ut teneatur in carcere, donec pater solutus, an valebit talis conventio.

ET antequam veniam ad textum, vt aliorum morem obseruem, & ob antiquorum inihurris non discadam, continuo istam rubricam ad præcedentem. Super visum est de matrimonio, & de impedimentis, & de dotibus eorum: sed quia post diuortium sequuntur dotis & donationis restitutio, vel amissio: indicio post tractatum de diuortio, sequitur hæc rubrica, De donationibus inter virum & uxorem. & de dote post diuortium restituenda. Ita continuatur Gregor. in summa huius tit. ¶ Vel aliter, secundum Hostem in summa. Quoniam index, qui de matrimoniali causa cognoscit, cognoscere habet de accessoriis: sicut de donat. inter vir & uxorem, verum valeant, nec ne: & de dotibus restituendis: bene est, vt post tractatum de diuortio, videamus quid iuris. ¶ Denique Abb. post Card. aliter continuatur. Super visum est de diuortio: sed quia post diuortio facto, dos repeti solet: & contenditur plerumque de donatione facta constante matrimonio: ideo post rubricam præcedentem subiicit istam. In qua tractatur tam de donatione facta constante matrimonio inter virum & uxorem, quàm de dote post diuortium restituenda. Cum hac continuatione transit Proposium, Alexand. in præfatu. Vtrique continuatio est satis competens: ideo circa ipsam amplius non insisto.

ISTA rubrica duas continet partes, scilicet De donationibus inter virum & uxorem, item de dote post diuortium restituenda. Solum de prima parum dicemus, vt ad declarationem & examinationem decretalis nostre veniamus: cum ea fuerit nostra principalis intentio. De secunda verò parte nihil dicetur: tum quia esset reuolueret totum titulum si sola, super quo multi Moderniores scripserunt: tum etiam, quia in hac materia reperto dños tractatus singulares copiosissimos Baldi Nouelli, & Jo. Campesij, quorum dicta vbi opus fuerit, non subicebo, nec etiam aliorum, quando eorum laboribus vtar, ne de furto valeam reprehendi.

S. I.

5. II. Quid ad primam igitur partem, præmittendum est, quod cum inter aliquos de matrimonio contrahendo tractatur, sed inter parentes vel consanguineos eorum (quod maxime fieri confuevit, quando illi de quorum matrimonio agitur, non sunt ætatis legitimæ ad matrimonium contrahendum: vt cap. rñ parte supra de reſtit. ſpōl. & in c. rñ de ſpōn. ſimp. lib. 6.) coſueſcunt inter ſe de aliqua parua quantitate danda ab eo, per quem ſteterit, quominus matrimonium contrahatur, ei qui vult matrimonium contrahere: & iſtæ a proprie ꝑ appellatur arthæ, id eſt pignus, vt matrimonium ſequatur: vt L. arthæ & l. ſi. C. de ſpōn. & ca. gemma mulier. in titul. traditur per gloſ. in cap. accedens ſupra de procerat. & in cap. ex parte ſupra de conuict. conuictas & quarta pars tit. 11. leg. 1. Itaque iure canonico, civili & regni, hæc artharum datio ſeu promiſſio permittitur: quamuis ꝑ ſtipulatio pœnalis reprobandur: vt traditur in iuribus ſupra alleg. & per Bart. in l. Titia. ff. de verb. oblig. vbi ponunt doct. rationem diuerſitatis, quare magis permittitur artharum datio, quàm ſtipulatio pœnalis, dic vt ibi per eos: & in l. ſi iura ſtipularum §. ſi. ff. de verb. oblig. vbi vide Franciſ. de Arce, & Abb. in d. cap. gemma & in c. de iſtis de condit. appoſ. Et de iſtis arthiſ nihil amplius: quia non eſt materia ouſtra. Quamuis tamen ſtipulatio pœnalis non valeat ſuper contractu matrimonij, vt ſupra dictum eſt: valebit tamen, ſi maritus promittat ſub pœna habitare certo loco cum vxore ſua: vt notanter voluit Anton. in c. 1. qui mar. accuſ. po. & ibi alij doct. ſignanter Abb. Sic. in princip. & Bartol. de Belemis in apoll. quod tamen intelligunt, niſi noua cauſa abſentis ſuperueniat, & eſt de mente Hoſt. & aliorum in d. cap. 1. & ſequitur And. Sicul. in cap. ceterum 2. col. de iuram. calum. bene facit ꝑ text. in l. ſi conuenietur cum ſequenti. ff. pro ſocio. vbi ſocietas poteſt ex cauſa ſuperuenienti diſſolui ante tempus. Nec his obſtat, ſi dicatur, quod habitare certo loco, eſt ſeruitutis ſpecies: vt probatur in l. Titia ceterum §. Titia centum. d. 2. ff. de centum. & de. vnde non videtur valere pactum vel conſentio: & a conſequenter nec ſtipulatio pœnalis: quia illud procedit, niſi pactum ſit appoſitum fauore certæ perſonæ: vt l. ſi qui ligauerit cod. titul. vel niſi habeat ius in re: vt d. §. Titia centum. verſe. ſed in deſuncti. Illud autem pactum factum videtur ad voluntatem vxoris, quæ habet ius in marito: vt cap. 1. de conuict. ſonorum. ergo, &c. Ex quibus inferitur vnum notam dignum: quod ſi ꝑ patet teneatur in carceribus, vel ſiltem erat debitor in certa quantitate: & ſilius ſe obligauit pro patre, vt teneatur in carcere, donec pater ſoluerit debitum liquidum: valebit talis conſentio, cum ſit facta fauore certæ perſonæ, ſcilicet creditoris. ita conſuluit Pau. de Caſtro conſil. 42.

ADDITIONES.

¶ Exiſtæ proprie appellantur arthæ. Vide A. anagrem infra §. 11. num. 1. & §. 17. num. 5. vbi multos Hiſpanos de eius vocis ſignificatione loquentes congeſſit, qui etiam tradunt qualiter apud nos iſta dictio uſurperetur.

¶ Valebit tamen ſi maritus promittat. Iſta B eſt anceps & dubia quaſtio, de qua vide per Gregor. Lap. gloſ. l. in l. 2. titul. 6. part. 4. & Anton. Gomez. de inſolentia num. 24. & Did. Perez. leg. ſum. 11. lib. 4. ordin. ſolum. 1569. & Nancarrum, in ſuo Manuali cap. 14. num. 20. in princip. & latius pluribus allegatis per Conar. ſuper quarto de ſponſal. 2. parte cap. 7. in primū. ſuū caſe de conſundas ſcribentium opinioeſ, aduertetque potius quo quiſque eorum caſu loquatur. Nam diocetum videtur ius vbi ſimpliciter hoc pactum fuit, vel pœna, ſine cum iuramento: diuerſaque ſunt ſi ad pœnam vel id quod intereſt, vel præciſum factum agatur, & vide Coſtan. lib. 2. ſeleſt. cap. 19. num. ſu.

¶ Facit te x. ſi continerit. Adde Did. Perez. C in proem. tit. 3. lib. 2. ord. ſolum. 338.

¶ Et conſequenter. ¶ Inheret auctor ſenſui D ſingulari gloſ. ver. Fabiana l. ſipatrum, §. patrum. ff. ſi quid in fraud. patrum. ſecundum quam pœna appoſita contractui nullo, nulla eſt & non debetur. quam gloſ. celebrem & multis improbatam ornant Pined. l. 2. p. 3. c. 2. num. 36. C. de reſcin. vendit. & ibi Ant. Menſei. num. 74. quibus adde Peraz. d. xam poter. §. 2. ſilia num. 33. de leg. 2. & Ant. Gomez. l. 45. Titul. num. 30.

DOCT. IOAN. BARAHONA.

SYMMÆRERV M.

1. Titul. car. donat marito.
2. Sponſalitia largitas.
3. Anarſiſmum eſt genus mulierum.
4. Amatores debent ſine mulas deſerere, non à contra.
5. Sponſalitia largitas an poſſit renouari, & quando.

Contraſtis autē ſponſalibus de futuro ſen §. III. ſuper verba futuri tēporis, multoties ſponſus donat ſponſæ, & e contra ſponſa ſponſos quod raro accidit, quia genus femininarum a natuſſimum eſt. Vnde ſi vxor donat viro, eſt contra naturam ſexus: vt l. ſi ſtipulata §. ſi vxor. ff. iſto titul. & l. ſi ego ff. ad ver. & propterea dicit gloſ. in dict. l. ſi ſtipulata, in ver. ſolenne. quod maritus perſepe donat vxori, vxor ꝑ vero raro donat marito, & ideo cum id facit, ꝑ magno repugnat, & quaſi miraculoſe cum ſolemnitate celebratur donatio, ſcilicet perſonarum interuenientium, & inde gaudendum. Hæc donatio proprie appellatur ſponſalitia ꝑ largitas, ſen donatio ante nuptias, vel dotatiuum, eum. vt ſponſalitia largitas col. 9. authent. de decurſum, C. de donat. ante nup. l. ſi à ſponſo. in xi. & d. l. ſi ſtipulata, §. 1. & d. l. ſed ſi ego in ſi. cap. plenius ſupra col. 4. partit. titul. 11. leg. 2. in ſi. Fe. B. li.

Li. 4. tit. 1. l. 4. Et quamuis illa ratio communiter assignetur, quare sponsa raro donat: scilicet quia taurissimum est genus femininarum: non tamen placet **Cyn. in d. l. si a sponso.** Nam secundum eum, idem est in maribus: ut **de prob. leg. cum de uidebitur**, maxime cum donare sit perdere. **de dona. l. filiusfam.** unde qui reddunt talem rationem, videntur habuisse odio mulieres: quod non facit amator princeps: ut **C. de lib. postest. l. maritum virum**, & **Capit. in pro. de laudat.** cum quia sponsa debet venerari a suis sponso, & aliis pluribus. Vnde subdit **Cyn.** quod raro est, non e contra: & ideo raro ipsa donant huiusmodi, quæ potius signum venerationis recipere debent, propter boestatem ipsarum mulierum, quibus omnes sumus vel saltem esse debemus debitores & affectu mixta not. in **d. l. exequitur** & amatores enim debent suis amatis donare, non e contra: ut dicit **Cyn. in l. vna C. de mulier. que prop. seru. se nuxerunt.** Assignari potest & alia ratio spiritualis in vxore donante viro, quod non teneat, quia presumitur decepta suis sponso: ut dicit **Bald. in l. 1. c. si. C. de donat. ante nupt.** idem e contra dici potest in viro respectu vxoris, ut presumatur deceptus fraude, & persuasionibus vxoris: quoniam, ut dicit **Socinus in d. l. Truf.** Instruitur omnis fraude femina dolo, iuxta illud. **Adam Sampsonem, & Salponem** mulier decepit, &c. Ista autem donatio vel dotularium, seu sponsalicia largitas facit inter sponso, bene valet & tenet: ut **Litter. eos & Litter. in l. fatus, §. si quis sponsum ff. de iur. iur. in l. alia, de quibus sup. c. l. reg. fo. generosus l. 4. tit. 1. l. 2.** ubi videtur antiquam consuetudinem huius donationis. Ad idem **fo. leg. l. 3. tit. 1. l. 3. ver. c. si ante.** Et quidem si fiat ex mera liberalitate donantis, hoc expressio, quod nullo casu ad donantem reuertatur: tunc donatio ista oculo casu reuocatur, siue interueniat osculum, siue non, siue steterit per recipientem, siue per casum: ut **leg. 1. in princip. ff. de donat. c. in leg. si mater. C. de donat. ante nupt.** quæ sic debet intelligi, secundum **Bald. in leg. cum veterum C. de iur. q. rem refert & sequitur Ang. de Arret. in §. est & aliud pen. co. l. inf. de donat.** Si autem donatio est simpliciter facta nihil alio dicto, olim presumebatur facta ex mera liberalitate: ut **leg. 2. C. de donat. ante nupt. leg. si filius. c. leg. si tibi in iur. neque** & vltimo casu tenebatur: ut ibid. hodie vero presumitur tibi ob causam futuri matrimonij: ut **d. leg. 1. cum veterum, c. in glo. c. in d. l. 1. in si. ff. de donat. c. 4. part. tit. 1. l. 3.** Quod intelligi non solum de donatis per sponso, sed etiam per eorum parentes, & consanguineos, seu alios pro ipsis sponso. Nam etiam in taliter donatis per eos inest conditio matrimonij: ut voluit **gloss. Cyn. & ali. d. leg. cum veterum**, sic ampliantes illam. Unde si matrimonium non sequatur, sine culpa tamen donantis, quia per eam non stetit quominus contraheretur: vonum quod donauit, recuperat per conditionem sine causa, vel reuocet, si adhuc non tradiderat. Et hæc faciunt ad dubium de donatione sponso, quæ intravit religio-

Palacios Ruy.

uem, an consequatur donata a sponso. Secus si culpa ipsius donatoris: nam tunc perdit quod donauit: & si aliquid recepit, restituit: ut in iuribus proximè allegat. Sed si steterit per vxoriamque, & simul in eadem voluntate concurrant: ut puta dicit sponso, non placet contrahere tecum: dicit sponso, tu es ducta bono consilio: quia si placeret tibi, non placeret mihi tecum contrahere: tunc locus est repetitioni, & vterque repetit quod donauit. **arg. l. si duxerit. C. de transact. ut magis inspicitur, quod nocet donatario, quam quod prodest, ut. ff. de conduct. c. de mon. l. cum ita dicit. 2. respon. Ita teneat **las de Ar. Cyn. Saly. & ali. in d. leg. veterum.** Secus tamen est secundum eos, si non concurrant in eadem voluntate, sed succellat: quia modo stetit per vxoriam, postea per alium. Nam tunc vltima mora nocet, **arg. l. lallat ff. de pene. c. cum rei res. c. ff. sol. mat. l. mora.** De hoc tamen vltimo dubitat **Sal.** quia non videtur quod primus possit moram purgare, cum executio videatur statim facta a lege, quæ concessit donatori rei vendicationem: ut **d. leg. veterum.** Et hoc credit verius **Ang. de Arret. in d. §. est & aliud ff. col. arg. l. si in qui de l. 2. c. eorum quæ notant Bart. Ang. & la. de iur. in l. si insulam ff. de ver. obli. ff. Prædicta tamen intellige, cum distinctione osculæ qua infra subiiciam: ut est **gloss. in d. l. 5. ff. de donat. & tenet Ang. in d. §. est & aliud in si.** quamvis contrarium teneat **Cyn. in d. leg. veterum in 4. quæ.** Si autem per causam matrimonium non fuerit contractum: ut puta per mortem alterius sponso, vel vtriusque: vel propter consanguinitatem seu affinitatem, vel aliis: siquidem sponso fecit dictam donationem, & non interuenit osculæ, tota donatio reuocatur: & res donatæ redeunt ad sponsum vel eius hæredes. Si autem osculum interuenit, resoluitur donatio pro parte dimidia tantum: id est, medietas rerum donatarum remanet cum sponso, vel hæredibus suis: alia verò medietas redit ad sponsum, vel ad suos hæredes: ut **d. l. si a sponso, C. de donat. ante nupt. c. 4. part. tit. 1. l. 3. & Foro in ego l. 3. tit. 1. l. 4. quæ incipit [si aliquid sponso.] & Foro legum l. 3. tit. 1. l. 5.** Aliiter tamen olim erat dispositum per **Legem, Foro generosorum lib. 5. tit. 1. l. 3. quæ incipit, [ista in facienda.]** Et propter ista fuit facta lex 52. de Toro. cuius conditio ego regius consiliarius, licet immemorisimus, inter alios aderam incipit, [qualquer sponso.] ut comprehendat sponsum de presenti, vel de futuro: ut per osculum lucraretur medietatem rerum sibi a sponso donatarum, etiam præciosarum: ut ibi plenius continetur. Intellige, nisi ipsa sciens impedimentum, contraxerit matrimonium: propter quod matrimonium fuit separatum, vel verus de claratum nullum: nam tunc nihil habebit ratione osculi, per prædicta, & per **l. si. §. si a sponso ff. de iur. qua in frau. cred. & vide gloss. in l. si a sponso, C. de don. ante nupt. c. text. in l. 1. C. de conduct. ob causam. & vide quæ dicam infra §. 36. ad fin. ver. intellige, & **Bald. in l. 1. minoris, de elat. in si. c. 5. prædict. tit. 1. l. 4. §. Et intellige********

B

illud

illud etiam si sponsa aliquid donauerit sponso nam totū illud debet sibi reſtitui: & inſuper habebit medietatē rerum ſibi donatarū à ſponſo, ſi oſculum interuenierit: aliāſ rerum reſtituet ut voluit *Cy. in d. l. ſi à ſponſo, in ſ. q.* quo ad ea enim quæ ſponſa donat ſpōſo, ſiue interueniat oſculum, ſiue non: totū reuocatur, & redit ad ipſam donantem, vel eius hæredes ut d. *l. ſi à ſponſo*. Ratio diuerſitatis inter vnum caſum & aliū, poteſt eſſe, quia ſponſa vtroq; caſu, ſi quādo ipſa donat, vel recipit donationem: quare oſculū ſponſo, non recipere dicitur, & per conſequeſ gratiam, & vetercundia afficitur, ſeu rubore: quia quodammodo dedit gremium deliderati amplexus: ſponſus vero ipſo oſculo redditur alacrior, ſeu lætatuosus. Vel alia poteſt eſſe ratio, quod propter oſculum dicitur quod mulieri abeſſe, cum forte propter hoc facilius noo inueniet alterum virum cōſiſtēti conditionis: viro tamen nihil hoc nocet. Idē vtroque caſu ſi interpretatio pro muliere, vt traditur in dictis iuribus.

ADDITIONES.

§ Circa iſtius §. materiam? Vide laſſimē per *Ant. Genu. & Tauriſ. vñner in l. 12. Tauri & Mantal. in rub. tit. 2. lib. 3. ſeri circa fin. & Auzel. p. 1. c. 15. & Couar. de ſponſal. p. 1. c. 7. §. 4. num. 12.*

DOCT. IOAN. BARAGONA.

SVMME RERV.

1. Sponſalia per copulam tranſiunt in matrimonium.
2. Veſtes & alia ornamenta, quæ ſponſus tranſmiſiſit ſponſæ, matrimonio per verba de præſenti ſecuro & copula carnali conſummato, efficiuntur propria ipſius vxoris, & ſuorum heredom.
3. Annulus, & alia iocalia, data vxori in domo ſua, an debeant eſſe ſua ſoluto matrimonio.
4. Annuli neceſſarij ſunt ad contrahendū matrimonium.

§. IV. Si quidem matrimonij per verba de præſe o-
pū fuerit ſecurum, tunc donatio iſta ante no-
prias ſen ſponſalitia largitas confirmatur: quia
cum ob hanc cauſam ſcilicet vt matrimonium
oſtrahatur, facta fuerit vt in ſuperioribus dictū
eſt, ſecura cauſa, donatio eſt perfectæ ut d. *l. cum
reterit cum pluribus alijs illius tit. & ſ. c. de condi-
ob cau. Non tamē intelligas, quod perficiunt iſta
donatio ex ſponſalibus de præſenti poſtea ſecu-
ritata vt res ſic donatæ ſtatim efficiantur pruprie
donatarij. Nam ſi ſponſa, cui facta ſuit donatio,
deceſſent poſtquā contracta fuerant ſponſalia
per verba de præſentia tamen, & quam fuiſſet
carnaliter cognita, res ſibi donatæ redeant ad
virū ſita ſentit *gl. not. in l. ſi liberū C. de de ante nu.
in prin. ſu. gl. diſſiſt de do. §. qd. & aliud, in ver. exequā.*
Quod tamen ego intelligē, cum diſtinctione
oſculi: de qua ſup. Ad verā ergo confirmationē
& omnimodam validitatem dictę donationis,
oporet quod matrimonium fuerit ſecutum, &
carnali copula conſummatū. nam tunc quatu-
m fuerit ſolutū, res mulieri donatæ remanent
ipſius mulieris, vel hæredum ſuorum: vt *l. p. in ſi.
iſto tiſſ. & traditur in prædictis iuribus, & ſignat**

to de *lm. in l. p. §. ſerui pe. col. ver. ſi autem ſi. ſo. ma.*
Idē diſponit lex regni *For. d. l. 3. tit. 2. l. 4.* quæ di-
cit, quod ſi ſpōſus (intellige de futuro) carnali-
ter cognouit ſpōſam, ſpōſa luerat utrompia quæ
ſpōſus ei donauit in ſponſalium largitate, ſiue
propter nuptias, & etiā arthas ſibi datas. Et
ſimiliter ſponſus debet habere quicquid ſpōſa
ſibi donauit: ita quāuis alter eorū moriatur,
& ſic matrimonium fucit ſolutū, non teneatur
alteri reſtituere quod recepit. Aduerte, quod
licet illa lex loquatur in ſpōſis de futuro, & ſic
communiter intelligatur per omnes, tamen ex
quo interuenit copula carnalis, iam ſpōſalia de
futuro, tranſeunt in matrimonij de præſentia
vt *l. in quib. de ſponſum con. c.* etiam ſi ſponſalia
eſſent contracta cum cōditione. nam per t copu-
lam à conditione recedunt, & tranſiunt in
matrimonium vt eſt *tex. cum glo. & ſi not. Abb. in
vlt. no. in c. de illis de cōdit. app. & in c. per tam. po. ſi. &
ibi no. Abb. in 3. no.* etia ſi ſponſi eſſent minoris æ-
tatis, habiles tamen ad copulam. Eodē modo
ſponſalia inter eos cōgrata per verba de futuro
per copulam carnalem tranſeunt in matrimonij
de præſentia, & perficiuntur & conſumman-
tur: vt eſt bonus *tex. & ibi o. Abb. in c. de nobis ſup.
de diſpen. in p. & per eundē in c. cōtrahat in. tit. 2.
c. in prin.* Copula ergo carnalis in hoc caſu facit *l. 1. & ha. h.*
ſponſalia de futuro tranſire in matrimonij de
præſentia: & per conſequeſ facit valere irrevoca-
bilitatem donationis inter ſponſos factam, & ſic
ſic donatæ efficiantur propria donatarij. Idē for-
ſitan dicendum eſſet, ſi ſponſus ſponſam tradere-
ret domum ſuam etiam ſine copula: per ea
quæ dicuntur in *ſ. 4. §. ver. ſed quāuis.* Sed forte
propter hæc eſt prodita *l. de Torr.* quæ requirit
carnalem copulam de ſola traditio non ſuffice-
ret. § Veſtes t ergo, & alia ornamenta, quæ
ſponſus tranſmiſiſit ſponſæ: ſecuta poſtea matri-
monio per verba de præſentia & carnali copula
conſummato, efficiuntur propria ipſius vxoris
& ſuorum hæredū: nec poſſunt repeti à marito,
vel ſuis hæredibus, vt *d. l. cum te. vſque ad l. cum re-
terem. & l. ſi à ſponſo. C. de dot. ante nup.* ita tenet
& ſignat *Rich. Malum. in d. l. cum te.* ſecundum quod
eum reſert *Bald. ibi. & in aut. ex teſtamento, 6. col.
verſo. 12. C. de collat. tenet etiam Pe. de Vbalen. l. p.
§. ſerui, ſi ſolus matr. prout eum reſert Alexand. in
l. 1. §. neque caſtreſe. ſi de col. bon. in ap. §. Et ex hinc
dicunt, quod ſi ante quā ſponſa vadat ad do-
mam ſponſi, eo tempore quo nuptiæ debent
celebrari, ſponſus vadat ad domum ſponſæ, &
eam ſubarchat, dando ei duos vel tres annulos,
vel etiam in facie eccleſiæ, cum debent benedi-
ci tenet donatio, & ſponſa debet habere pro-
prios iſtos annulos. hoc idem tenet *Abb. de Reſ. in
d. l. cum te.* dicens, quod illa lex tollit dubium,
de quæ ſape fuit interrogatus, vtum t annu-
lus, & alia iocalia data vxori in domo ſua, de-
beant eſſe ſua, ſoluto matrimonio, quia di-
cendum eſt ſecundum eum quod ſic, per illam
legem, & facit ad hoc *tex. in l. ſi donatæ res §.
1. §. ſi tu.* vbi litera dicit. Si ſponſus alienum
annulum*

annulum moneri misit, & post nuptias pro eo suum dedit, quidam & Nerus potant fieri cum mulieris quia tunc factam donationem confirmare videretur non novam inchoare: quam sententiam veram esse concepi. Ista idem de articulis approbat *Lud. Ro. cons. 146. l. c. ver. secunda autem dubitatio, in Christi, &c.* Ista questio moveretur ad hoc quia donatio facta per ipsam sponsam, eorum quae necessaria sunt ad contrahendum matrimonium, valida est: ut *l. si quis pro uxore, ver. de contrahendo matrimonio. & ver. nuptiarum ff. ff. si. n. Sed est ita, quod isti anouli & necessarii sunt pro matrimonio contrahendo: ut patet de consuetudine bodierina, licet non de iure communi. ut not. in *ca. sup. de presump. & in c. formae 35. q. 3. ver. igitur donatio eorum valet.**

S. V. **H**ic tamen intelligitur sane, quando constat, quod sponsus voluit simpliciter donare, vel quando nuncios habuit mandatum vel commissionem ut donaret: nam tunc bene videtur donatio & res donate efficiuntur sponse, cui donate fuerunt, & non repetuntur ab ea: ut in iuris supra allegatis, signanter in *l. m. ar. C. de de. contr. nupt.* & tenet *Bal. in d. ar. ex testamento 6. c. ver. d. d. d. c. m. cap. C. de colla.* Ad idem bonus text. in *l. cum hic status 3. l. ff. sol. mat. quo casu de sponsi voluntate constat, quod voluit donare vestes vel ornamenta sponse, non est facienda distinctio, an sint pretiosa, vel non: quoniam etiam in pretioso valet donatio inuocabi, licet, *l. quod adipiscendo & l. nup. ff. ff. si. n. firmit. Lud. Ro. cons. 146. §. Secus tamen esset, quando constaret de intentione sponsi, quod voluit dare res solum ad usum. Nam finita usu per mortem uxoris, vel aliis solut. mat. remanent viri, & ad ipsam vel eius heredes debet redire, ut *l. mortis sue causa. in ff. ff. si. n. & l. in commodato. §. si quis ff. com. & traditur in *Leptimate ff. sol. mat.* Et isti duo casus sunt pluri, & sine aliqua dubitatione.***

ADDITIONES.

A **¶** Vel etiam in facie ecclesie. Adde *Bald. in Auth. ex testamento n. 10. C. de collat. & quod post cum scribit Castus. l. 12. Terr. ad fin. & circa tradita per autorem his duobus §. vide quos allegat sup. §. proximi. & tenet. Et ibi *Montal. l. 3. tit. 1. l. 3. ferites. & Greg. ibi in l. 3. tit. 1. p. 3. & Con. de sponsal. p. 2. l. 2. p. 4. §. 5. n. m. 14.**

DOCT. IOAN. BARAHONA.

SUMMÆ RERVM.

1. Sponsus vel maritus in diebus pre-nuptiarum locatam sponse donare, vel solvere ad usum remanere.
2. Consuetudo optima legem interpretes.
3. Locatam quae a consanguineis viri mittuntur uxori, vel eorum, praesumitur donari consuetudine consuetudines.
4. Consuetudo in contraditionibus attenditur.
5. Contra-dum semper videtur factum secundum conditionem personae. & loci consuetudinem.
6. Legere potest maritus uxori ornamenta, quae ad eius usum competant.
7. Legatum rei propriae non valet.
8. Donatio nunquam in dubio praesumitur.
9. In necessitatibus verba liberalitatis censentur.

Palacios Ruy.

10. Emphyteuta ex die à iure emphyteutico ex non solutione personae, sed si postea sponsetur recipiat personam pro tempore praesentem non per hoc approbare videtur dominum emphyteutam, qui eius expellere possit.
11. Remanentia iura in dubio non praesumuntur.
12. Mortuus premium nomen alterius: non quidem sibi illam donare.
13. Solam creditori alienum, non intelligitur ipse debitori donare.
14. Ornari aut debet mulier sponsum viri.

Sed quid si sumus in dubio: quia non potest constare, utrum sponsus vel maritus voluerit donare, an solum ad usum concedere? Est iste articulus quotidianus, & facis dubitatilis, in quo videbimus etiam de donatione vel cessione facta à sponso sponse, quam à marito uxori: quia quaeritur ad praesentandum utrum sint animo donandi vel non, ad paria indicat: licet quo ad alia magna sit differentia: ut apparebit ex infra dicendis. Doctores in hoc articulo fuerunt varii & contrarii, quorum opiniones referre non curo: quia videri poterunt per *Bar. & alios in d. p. 2. §. firmus ff. sol. mat. per Saly. in l. fuer. C. ff. si. n.* Et colligendo dicta doctorum multis in locis sparsa, omisso eorum ordine, sic poro dicendum. **¶** In primis quidem attendenda & seruanda est consuetudo loci: ut expressè voluit *Bar. in l. si per certo §. interdum ff. commodati, & Saly. in d. l. fuer. in §. C. si. n.* Unde si consuetudo legitime praescripta, habet quod taliter cessione vel missa inter sponsum vel coniuges videatur donata. Illa sequenda est quia & consuetudo est opinio legum interpretum: ut *l. si de interpretatione ff. de legibus, & ca. cum dilecti in sup. de consuetudine. Illa ergo praesumitur sponsus vel maritus velle donare: quod donari consueverunt, secundum morem vicinarum. ut *l. 1. §. si certum ff. de rei u. l. i. d. ubi. quem textum ad hoc multum commendat *Bal. in ciuitatibus circa finem sup. de proba.* & Ex hoc dicebat idem *Bald. in l. 2. post principium C. de iure dotis.* quod & iocalia quae mittuntur à consanguineis viri uxori, vel e contra, donari praesumuntur ratione consuetudinis, ut *ff. de adim. in l. cum plures §. cum tutor ibi. Sokennia §. munera, ubi est text. no. & facit text. in l. si quis ff. de donat. secundum eum.* **¶** Consuetudo & etiam attenditur in contraditionibus: ut *l. quod si solus §. qui a sponso ff. de ed. edict. & l. exemplo C. loca. unde in dubio semper intelligitur quis contrahere secundum consuetudinem regionis, secundum *Bar. in l. ex ea parte in prin. ff. de ver. ob. & in l. tempore ff. de reg. iur. §. Ad quod possor adduci multa, quae comulat *And. Sic in c. quod translatione de off. leg. & Fel. in cum de cons. 4. c. cum sequent. ubi multa dicit de consuetudinis apponi in dispositionibus, ut intelligantur, licet non exprimitur: quam videas per te. §. Facit quod voluit *Bar. in l. i. cum ff. de duob. res. & quod not. in l. si prius §. si recte ff. de aqua plu. ubi dicitur, quod contractus & semper videtur factus secundum conditionem personae, & loci consuetudinem. Idem *Bal. in l. per C. de iur. emp. & in l. m. c. d. iur. C. si cert. per. tunc, in c. cum in prin. in l. de verb. sig. sequitur *Abb. in c. certifica********

B 2

18

in *prin de sepulchris*, *Fel. vii sup.* § Cessante autem consuetudine, dicebat no. *Bar. in l. si vi certo*, §. *interdum ff. commo.* tene meti hunc casum, quod stagialia, & burse, & coronæ, quas vir mittit vxori, quando ducit eam, non videntur in dubio donari, sed potius commodari, ut magis ornata ad virum accedat: & propter hoc non confirmantur morte: nec debet apud vxorem remanere. hoc dictum refert & sequitur *And. Sic. in rub. sup. de commodato. c. col. in fi.* Idem tenet *Bar. in d. l. pe. §. foris fiscal. v. de ornati. ff. sol. ma.* dicens, quod de perlis, & ornamentis, & argento, quod mittit sponsus sponsæ, non est dubium, quin viri remaneant plenius: presumuntur enim solum ad ornatum accommodari, seu concedi, non autem cedi, seu transferri, per *tex. in d. l. si vi certo*, §. *interdum*, hoc idem placuit *Ang. de Porras in §. foris*, per illum *rex. intelligendo*, quod illi serui erant dotales, quos tenebat vir alere, si cor vxorem vestimenta: tamen quæ vir ipsi secus tradidit, non videtur donasse: sed sibi restituenda sunt mortui vxore. § Hoc etiam tenet *Bar. in d. l. cum re. C. de donat. ante nupt.* dicens, quod non est donatio inter coniuges, nisi expresse agatur, quod sit donatio: vendit nec morte viri confirmatur talis donatio. Quando enim aliquid traditur sponsæ, vir magis ornata accedat ad virum: illud non intelligitur donari, sed commodari: quia in traditis gratia tradentis non presumitur donatio: *vt d. l. si vi certo*, §. *interdum*. Idem dicitur in vestibus preciosis, & in margaritis, & gemmis, & aliis ornamentis: vnde si vir habeat fratres, cum quibus habeat bona indiuisa, quia erant socij omnium bonorum: post mortem mulieris ista sunt omnium fratrum: vt notatur per *Bar. in l. 3. §. nec cessasse ff. de sol. bo. secundum Bar. vii sup.* pro quo vltimo (quamuis ipse non alleget) mihi videtur *tex. in l. si socium pro filio in ver. æternum ff. pro socio*, vbi dicitur, quod si pater dedit dotem filiz de communibus bonis suis & sociorum: si filia moriatur durante societate, tunc renetur pater illam dotem communicare cunctis suis. § Ad idem facit *tex. optimus* oco soluit allegari, in *Lomeris sua causa*, §. *res in dotem*, in *§. si ista n.* vbi licet dicitur, res in dotem æstimatas consensiente viro mulier in vso habuit: deterioris sit res vso, damni compensatione non admittitur. easdem res non possit mulier, quasi sibi donatas, defendere ex illis verbis, quibus donationes ei a viro legatæ sunt: cū huiusmodi species, nec donari, nec auferri videntur. Dicit *in Fulgo.* quod finis illius *tex. facit* vehemens argumentum suo iudicio, quem tamen doctores non allegant ad illud quod queritur de vestibus, quas maritus in vltum mulieris constante matrimonio concessit: vt soluto matrimonio ad vxorem non pertineant, cum non intelligantur donatæ. Bene facit ad prædicta *tex. oo. in l. sed si vir ex lana ff. si ista n.* vbi li vir ex lana sua vestimentum fecit vir vxori, illud vestimentum remanet ipsius viri, etiam si cura vxoris sit factum.

6 § Et inde est, quod maritus potest legare vxori

ornamenta, quæ comparant ad eius vsum: vel vestes, seu alia similia, quæ sibi tradidit: & valet tale legatum, etiam si nomen vxoris essent comparata, vt *l. hoc legatum cum l. seq. & l. vxori*, §. *vxori & l. qui vxori de la. 3. & l. ornamentorum*, & *l. qui vxori ff. de acq. & ar. leg.* Quinimo in hoc legato veniunt vestes priores vxoris: vt *l. si quod eorum de leg. 3.* ergo illæ vestes & ornamenta remanserunt maritum: si essent vxoris, non valeret legatum: quia § legatum rei propriæ non valet: *vt l. cetera de leg. 1. & l. propriæ. C. de leg.* Aded quod etiam æstimatio rei propriæ non debetur: *vt l. de le. 3. sed si rem. qui tex. est not. de quo quidem legato non detrahatur Fiscidiar: est casus veniens in l. si vsum fructus §. si de legat. ff. ad l. Fel. secundum Bald. in d. l. in ante. de prob.* quod tene menti. § Ratio prædictorum potest esse, quia cum in hac concessione, quam facit vir sponsæ vel vxori, possit sumi hæc coniectura, quod concedit ad solum vsum, vt magis ornata accedat ad virum, vel inde quod est cum viro: vt non in *d. l. si vi certo*, §. *interdum ff. commo.* merito non est presumendum, quod animo donandi concessit: quia in §. do beo oumquam presumitur donatio: vt in *l. cum de iudic. ff. de prob. l. si cum ætatem. ff. de soluto. & c. super hoc sup. de renun. & c. quæ non est versimilis, sup. de presum.* § Maxime quia hodie ex generali consuetudine quæ viget in his regnis, ista ornamenta solent mitti sponsus, & concedi vxoribus itaque verendum esset (sponsio vel marito illa non mittere vel concedere: quia violaret consuetudinem, & per consequens esset redarguendus apud bonos & graues: mortem enim legedum dicit *lex. C. de regl. & 8. di.* quæ cõtra morem, quod autem quis facit ob pudorẽ verendum, dicitur facere necessarium, vt *l. pecunia ff. de alimentis & c. leg. sex in l. Quinimò ff. man. nec fieri posse creditur id quod laderet verecundia nostram, vel offenderet bonos mores: vt *l. filius ff. de com. inst.* Si ergo ista missio vel concessio localium vel ornamentorum, sit ex quadam necessitate morum: ergo non est presumenda donatio: quia in §. necessitatibus nemo liberalis existit. arg. *in leg. re legatum ff. de adimend. leg. & l. donari ff. de reg. iur.* Et ita ex quo potest sumi coniectura, necessitas ad ista mitterenda vel tradenda, non est presumendum quod sint donata: vt in *l. 3. ff. de doli exceptio.* Hæc tenuerunt *Oldr. & Cy. in d. l. pe. §. foris ff. sol. ma.* & sequuntur domini de Rota in decisionibus, quas collegit *Bernardus de Bisneta. ista tr. decisio. 1. quæ incipit, Petrus*, & sequitur *Ant. de conf. 181. incipit. pñti. C. in 1. dubio.* Idẽ vult *Bar. in l. generaliter col. 4. C. de non na. pecu. quem refert Lesam l. rogasti a me. §. si rñbi. col. 3. ver. acem dam. gl. ff. si cur. pe.* vbi aliqua cumulat, quæ videri possunt. § Bene facit ad hoc, quod in simili voluit *Bar. in l. 3. C. de iure emph. & cum sequitur Ant. & Abb. in c. potuit sup. de le. vbi dicitur, quod § si emphyteota cadit ad iure emphyteotico ex non solutione pensionis: si postea simpliciter recipiat pensionem, pro tẽpore præterito: non potest hoc videtur approbare emphyteota, quominus possit illam expellere. Sed potius**

potius videatur capere pecuniam tibi debitam. *at. Lectura ff. de iur. iur.* Item quia cum ista receptio pecunie possit habere duplicem intellectum, scilicet ut fiat animo renunciandi iuri expellendi emphyteotam. Item quod non fiat ista animo renunciandi, sed recipiendi tibi debitum: debet intelligi, quod non fiat animo renunciandi: quia in dubio non presumitur renunciatio iuris: ut d. l. cum de indultu: cum alii, de quibus sup. de quo articulo latissime ultra alios vide per las. in d. l. 2. C. de iure emph. 60. co. ¶ Facit in simili quod voluit Bar. in l. frater & frater ff. de con. indub. circa prin. l. gloss. mag. in l. q. vbi videtur tenete, quod si mutuo tibi alii pecuniam nomine tuo, non videor tibi illam donare: quod dictum refert & sequitur Pan. de Cast. in l. certi condi. §. si mutui ff. de iur. pe. & Bartholomaeus de Nebra. in c. si centio. vers. 12. supra de fide infirm. in apoll.

¶ Idem dicas, si ego solui tibi editio tui per te, nam non videor tibi donare: ut voluit Bald. in l. 1. §. in p. C. ad Vellia. reprobat glo. ibi, quae contrarium voluit. Vnde sic videtur dicendum in casu nostro, ut non sit presumendum maritum vel sponsum velle donare sponse vel uxori res tibi transmissas vel coactas: sed potius ad usum & commodare. Postquam ista scripta, emanavit lex regni Tancif facta, in cuius conditione ego cum aliis consiliariis interfui, & propter huiusmodi dubia tollenda, fuit constitutum, quod de omnibus rebus etiam p. t. c. s. a sponso donatis, sponsa etiam de futuro consequi erit medietatem, si osculum interuenisset: aliis nihil. Si autem matrimonium fuit consummatum, vxor habebit omnia, quae sponsae sponse donauit, antea non interuenientibus: si autem interuenissent, est in vxoris optine, vel eius heredis, alterum eligere intra 20. dies post requisitionem heredis mariti: alias ipse bates eligat. Ita disponit predicta lex §. 2. cui tanquam vltima standum est. Ex istis deciditur dubium, quid fiet de rebus donatis inter sponsum de futuro, vel de praesenti, quando alter eorum ingreditur religionem. Ex istis etiam decidetur questio, an tibi mulier ornanda sit a viro eius sumptibus. de qua per Lucam de Penna in l. §. 10. l. 2. C. de incolu. 10. vbi etiam de praedictis loquitur.

ADDITIONES.

A. ¶ In dubio, ¶ Vide Gregor. Lupat. glo. a. l. 3. sit. 11. par. 4. & iustus, glo. §. 2. 16. m. text. ibi in l. 2. p. 4. & Ant. Gomez. in m. c. 4. & sequent. reliquo §. ad. ibid. in l. 52. Tancif. & pulchram de consuetudine Marti. de Affili. circa materiam huius §. 20. decis. 315. vbi plures allegantur de iure Romano.

B. ¶ Solemnia munera. Quem sensum habeant ista verba, lex in l. ex m. plures §. fin. de adm. iur. vide pulchre ac pluribus allegatis per Pan. Cade bonis mater. l. 1. p. 3. m. 57. ex cuius scriptis colligis ius electum, & confirmationem allegationis eius text. quam fecit autor hic.

C. ¶ De coheredis apponi. ¶ Vtrum haec censentur apponita, adde pulchrum text. l. §. C. de fideiussor. qui ceteris expressior & capitalior est. Et circa Palacios Ruy.

eius intellectus, & quæstionem praesentem vide ex nostris Conar. lib. 1. rescript. cap. 13. & M. m. hac. de success. p. 3. lib. 1. §. 6. m. 53. D. Perre. l. 4. rit. 3. lib. 3. ordin. colum. 107. 2. & rursus eundem ad Seguram in l. 3. §. fin. m. 31. de lib. & post. apud quem tam iuris regii, quam Romani & Canonici plures dd. allegantur. Videas etiam Ant. de Menes in l. testam. m. fin. C. de fideicommiss.

¶ Postquam haec scripta. ¶ Tradita hic per autorem intellige, modo nuptialia haec munera non excedant octauam partem valoris dotis, iuxta l. Madruitalam anno Domini 1534. de qua Tancif. in l. 50. Tancif. ac plures alij, quos adduxi infra §. 24. in rubrica vbi per autorem nostrum de artharum modificatione per leg. 50. Tancif. interim circa d. l. Madruitalam, videli velis Audendum part. 1. cap. 15. per tot.

DOCT. IOAN. BARABANA.

SYMMÆRERV M.

1. Concedo, verbum propositum inducit translationem domini.
2. Donare, verbum inoprius, prius seruatum subiectum materiam.
3. P. rariis si dicat debitor, dano tibi resursum non inducit donationem, sed constitutum.
4. Solent simpliciter ad rem pecuniam, praesentem potius pecuniam deponisse, quam debitum solvere, vel docere.
5. Solent, verbum prolatum a domino pecunia, praesentem obligatum non prosequitur.
6. In patrimonium non possidet, sed quia possidet.
7. I. auct. potest ad episcopum uicarius consensu in futurum habere.
8. Vltio, verbum simpliciter prolatum, debet intelligi de obsequio iuridico, & non de obsequio proprio autoritatis: & idem de verbo, vix dicere.
9. Confirmatio potest referri ad actum iuridicum factum, & ad non iuridicum factum: in dubio tamen solum refertur ad actum iuridicum factum.

Intellige hoc non solum, quando sponsus vel maritus, seu eius nuncius vtriusque non apertis ad transferendum dominium: ut est tibi verbum, concedo: quod ex proprio significatio non inducit translationem dominij, ut voluit gl. not. in l. §. ff. de donat. pro qua est tex. optimus, quem notauit tibi And. Sicul. in c. postulat sup. de do. & bene facit tex. in c. §. sup. de precat. & gl. 1. in c. vno. sup. de commo. quamuis gl. iunctio recte in l. vxori, §. §. & ibi Bar. ff. de leg. 3. dicat quod verbum, concedo, idem importat quod dono: sed hoc est large sumpto vocabulo: de quo videas iura & doct. de quibus per Alexan. in l. §. constante in p. m. in §. 10. §. §. mat. per vel in c. cum venerabilis in p. m. sup. de excep. & las. in l. 1. 2. not. ff. de const. prin. & in l. §. de uicariis, §. 20. C. de iud. Sed etiam si vtriusque verbum apertis de sua natura ad translationem dominij: ut tibi gratia, sponsus vel maritus dicit sponsae vel uxori, dono tibi vel trado istas res: vel nuncius dixit, sponsus vel maritus dicit tibi tradidit obsequia. Nam etiam per haec verba non erit inducitur ad usum tantum, sed subintelligitur ad usum tantum. Ista est mirabilis de cilio Bar. in d. l. 2. §. nec cessante, §. 20.

B 3

per.

ver. & idem ff. de collat. bono. com. quo transeunt
communiter doct. signanter Bald. in *auth. ex te-*
stimonio 7. *column. versu duodecimum cap. C. de coll. &*
lo de insol. in d. l. pe. s. servus pen. co. ff. sol. ma. quia
illud t. verbum donare, seu donat, impropriatur
secundum subiectam materiam. *vt l. si rui anno.*
§. si verbo donatus ff. de iur. & beneficii tex. in l.
in lege et si & in l. dament infestis in princip. ff. de dam.
inse. & in l. si stipulatus ff. de iur. vbi verba im-
propriantur secundum subiectam materiam.

- A Ex hoc & dicebat no. Bald. in rub. C. de in-
employ. in fi. quod siue in contractu siue in iudi-
cio ponatur nomen vnus contractus, & effe-
ctus alterius: est iudicandum secundum natu-
ram illius contractus, cuius effectus positus est
& appositum quod non conuenit effectui, ha-
beretur pro non appposito. Vnde si vendito talem
fundum in vsum, seu ad vsum: ista verba, ad
vsum ponuntur demonstratione, non taxatione,
nec transiunt: vnde plena videtur facta vendi-
tio. per tex. in l. donationes in concubinam §. spe-
cies ff. de donat. ita Bal. vbi sup. Ex quo dicebat
gloss. Cyn. & Bald. in l. si mulier. C. de iure dot. quod si
dico, concedo talibus religiosi tale predium.
ad vsum venit proprietates: per d. §. species. Ex
istis etiam dicebat not. Bald. in l. 1. in 1. co. C. de
usu. & litu. expon. quod quando ex concessione
apparet, quod transferret plenum ius, vel ius
vile in aliquare, verba ad vtendum & fru-
endum ibi posita, non diminunt concessione
per d. §. species nisi tempus adiungatur, scilicet ad
vtendum & fruendum in vita sua: vt *Lexm. §. si*
viui. ff. de transact. ad hoc l. sine praesumptione ff. quom.
de l. ce. Ex his etiam dixit idem Bald. in l. si ha-
bitus §. sed si sic ff. de usu. & hab. quod si alicui
concedatur possessiones in godimentum seu
gaudimentum: transmittitur ad haeredes: quia
verbum, godimentum est quidam modus in-
sertus respiciens fauorem legatarii: ideo non
restringitur legatum: vt ibi per eum: & bene facit
tex. in l. 4. in principio ff. de alimentis leg. vbi dici-
tur, quod quando fundus relinquitur ad ali-
menta, venit propter, & transmittitur ad
haeredes. vide ibi Bar. Propterea dicebat no.
Bald. in l. §. C. de vsum. quod si t. vsuarius dixit
debito, ego dono tibi vsuarius non iudicabitur
donatio, sed restituitur propter materiam sub-
iectam: quamvis vsuarius vsus fuerit verbo,
dono. Ex hoc dicebat satis not. idem Bald. in
lege qui se patrio 10. co. ver. & sciam. C. unde liberi.
quod si princeps pro feudo reciperet pretium:
& postea diceret, indulgens, vel simile ver-
bum: non propterea esset feudum, sed emptio,
& ideo & reuocari non posset, nec deberetur
fidelitas. ar. l. §. C. de predi. rer. li. 10. quod di-
ctum reputat no. *lud. in singulari* 459. inquit, an
index Mediolani. & And. Sic. in cap. fraternitatem
3. col. supra de donat. & *leson. in leg. 1. 7. column. C. de*
iure empb. de quo etiam per eundem Bald. in leg.
Gallm §. & quid si tantum ff. de lib. & possib.

Ex cuius confirmationem facit, quod in
simili voluit Abb. in cap. sen. in principio, supra de

solui. vbi dixit, quod t. soluens simpliciter a-
licui pecuniam, praesumitur potius pecuniam
deposuisse, quam debitum soluere vel donare.
& ita quamvis verbum solutio t. prolatum
domino pecuniar, praesupponatur obligatio-
nem praecessisse: vt l. solutio verbum ff. de soluti-
o. & l. solutio verbum ff. de verb. sig. nihilomi-
nus tamen in fauorem illius concedentis pecu-
niam impropriamus illud verbum, solutio, vt
trahatur ad mutuum vel depositum. Quin-
imo magis hoc casu praesumitur depositum,
quam mutuum: quia expediens est credito-
ri habere actionem bonae fidei, scilicet depositi,
quae est magis priuilegiata: vt l. §. C. de positi-
o. quam actiones stricti iuris, scilicet certi condi-
tionem ex mutuo. ita no. Bald. in l. intendum in
verbo fin. C. si cert. petat. reputans hoc valde not.
de quo meminit *Pand. de Cass. in d. l. cum quid. in*
fi. §. si cert. pet. & in l. Lucius la. §. de positi. Ad
idem facit quod voluit Bald. quando in *fi. de iudi-*
cij. quem refert & sequitur ibi And. Sic. 3. in fi. vbi
dixerunt, quod t. ius patronatus non posside-
tur, sed quasi possidetur: vt l. forum §. incorporales
ff. de ac. rer. dom. Vnde si testis diceret, quod
talem possidere ius patronatus: exponeret-
ur, id est quasi possidere. vt l. sed & poss. §. sed si
rem §. ff. de iur. iur. vbi est rex. not. bene facit tex.
secundum Abb. ibi in c. si sup. de res. spol. vbi res-
pectu iurium in corporalibus, quae non posside-
ntur, sed quasi possidentur: vt traditur in
c. querelem. de elect. & c. cum ecclesia Sarrina. de
causa poss. & prop. cum alijs similibus. ponitur ta-
men ibi verbum, possessio. Ex quo insert
ibi Abb. sustineti posse libellum, in quo incor-
poralia dicuntur possidere: vt ibi per eum. &
ratio praedictorum est, quia verba laicorum de-
bent intelligi grosso & vulgari modo, vt no.
Cyn. in l. si cum ante. C. de de. ante nup. secundum
Bal. vbi sup. Ex quibus omnibus videtur mihi
dubia, decisio Bald. in praedictis *scilicet. 15. ca. ver.*
alia dimissa. vbi dicit, quod si concedo domum
& fundum in feudum ad vtendum & fru-
endum: propter ista verba, feudum finitur mor-
te, & non transit ad haeredes. Cuius decisionem
reprobat *Mar. Lunden. in ca. 1. 8. col. ad fin. qui sen.*
*dare poss. & sequitur l. si in praedictis *scilicet. 32. col.**
Ad idem facit quod voluit Bald. in c. quan-
do sep. de iud. vbi dicit, quod si episcopus consti-
tuit t. laicum vicarium in spiritualibus, im-
propiatur, & intelligitur, id est, allectorem. de
quo dicto facit sensum ibi And. Sic. 13. co. & in
rub. de iud. 11. co. in fi. Sic ergo fiet in casu nostro
impropriatio illius verbi, donat: vt trahatur ad
commodatum, cum illud magis expediat
sponsio vel marito. Ex hoc maxime, quia
quando ista concessio fieret per sponsum de
praesenti vel per maritum sponsae de praesenti,
vel vxoriam tradidit. Nam cum tunc probi-
bita sit donatio a iure, vt inf. dicitur: non est
praesumendum, quod fiat donatio contra iuris
prohibitionem: ar. *l. merito. ff. pro socio & l. cum*
dilecti. inf. de accusa. facit c. non potest de preben. li. 6.
in fi.

in §. vbi probatur secundum Dominic. quod si ex verbis gratiarum, potest sumi duplex intellectus: quorum vnus induceret dispensationem contra ius, & alius secundum ius: debet sumi intellectus secundum ius. Ad idem facit *gloss. no. in l. i. in prin. C. de bu quibus vt indi.* quod ¶ verbum, vlticū, prolatum simpliciter debet intelligi de vltione iuridica, non autem de vltione propriis manibus, seu propria autoritate. ad idem *gloss. in l. p. C. de p. r. i. m. p. a. s. s. e. r. i. d. e. m. de verbo, vindicare, dixit glo. in l. r. x. o. r. C. q. u. i. a. c. u. s. m. e. n. p. o. s. s. i. t. t. e. x. i. n. a. n. t. i. b. s. i. v. e. r. o. c. o. n. t. r. i. g. e. r. i. t. u. i. n. §. C. de m. v. l. d. e. l. a. s. i. n. l. r. o. g. a. t. i. s. §. s. i. t. i. b. i. §. s. i. c. e. r. i. t. p. e. t. a. t. Ex inde d. e. s. t. quod si Titius minatur est Scio, quod vltionem seu vindictam sumer ab eo: intelligitur de vltione seu vindicta iuridica, vel per manus iudicis: vnde quamuis postea Scius repetitur mortuus, non presumitur quod Titius cum occideret: secundum *Guil. in d. l. i. C. de bu quibus vt indi. & ibi Aug. & traditur per Do. Card. in c. l. i. de p. r. o. c. u. r. q. u. i. 4. per Bal. in l. m. e. n. t. u. m. C. q. u. o. d. m. e. t. c. a. u. s. a. p. e. r. a. b. b. i. in cap. s. r. i. b. i. a. m. in §. s. u. p. de p. r. e. s. u. m. p. e. r. M. o. d. in t. r. a. c. t. a. n. a. l. i. s. i. n. p. a. r. t. e. s. a. m. a. p. u. b. l. i. c. a. p. r. e. s. e. n. t. e. 2. o. a. d. & l. a. t. u. s. in p. r. e. s. e. n. t. i. s. i. n. t. r. a. c. t. a. d. s. y. n. d. i. c. a. t. u. i. n. p. a. r. t. e. t. e. r. t. i. a. c. i. b. i. n. c. i. p. i. t. a. n. s. i. q. u. i. c. ¶ Facit nō dictum *l. i. n. o. u. i. s. a. d. a. d. a. d. u. m. a. d. §. s. u. p. de d. u. c. t. u. m. v. b. i. d. i. c. i. t. quod confirmatio ¶ Pape, quæ potest referri ad actum iuridice factum, & ad non iuridice factum, in dubio refertur solum ad actum iuridice factum. Quod dictum de facili nō reperitur alibi secundum *Ant. in d. de quo meminit Bal. in l. b. o. n. e. r. a. t. i. o. n. e. C. q. u. i. a. d. m. i. a. d. b. o. p. p. e. & Fel. in cap. 6. 4. c. o. l. u. m. s. u. p. de c. o. n. s. i. t. Vnde sic videtur dicendum in proposito nostro, verbum, dona, vel donat, prolatum à sponso de presenti, seu à marito, seu eius nuncio: potest referri ad commodatum, vt visor ornatior incedat: vt supra dictum est. Potest etiam referri ad meram donationem, quæ inter coniuges prohibita est: ergo in dubio non debet intelligi donatio facta contra iuris prohibitionem. ¶ Et istud teneo, quamuis *Lod. Rom. consil. 46. §. i. c. o. quod incipit in Christi.* ista quæstio reprehendit dictum Bar. de quo sup. imo quod si nuncius sponsi vltus fuerit verbo donat, presumatur donatio: & sic debet interpretari contra sponsum: argum. *l. v. e. r. b. u. m. §. de p. a. c. Sibi enim debet imputari, si iura generali sermone vltus est: vt l. §. i. n. C. de d. o. t. i. p. r. o. m. i. s. ¶ Præterea debet ipse, ex quo simpliciter fuit donatum, non intelligitur illa clausula, quo ad vltum, etiam si sponsus hac mente conceptum habuerit: vt l. §. i. p. e. t. e. n. d. i. C. de c. o. n. d. o. b. t. r. a. c. t. a. n. s. ¶ Item si in hac donatione sponse facta solum hoc tacite subintelligitur, si matrimonium securum fuerit, & per sponsum non reterit: vt d. l. a. r. u. m. v. e. r. u. m. C. de d. o. n. a. t. a. n. t. e. n. u. p. t. ergo non debet subintelligi hoc, scilicet quo ad vltum. Si enim imperator illam voluisset subintelligi, expressisset, quemadmodum & alia. vt l. i. §. i. n. a. n. t. e. m. C. de c. a. l. i. t. & c. a. d. a. u. d. i. c. i. o. n. e. m. s. u. p. de d. e. i. h. a. c. *Lod. in d. c. o. n. s. i. A. d. q. u. æ s. a. t. i. s. p. a. t. e. r. r. e. s. p. o. n. s. u. m. e. x. p. r. e. d. e. u. o. b. u. s. Ex istis aliis in******

contingentia facti dicebam, quod cum rex noster Fernandus, & regina Elisabeth essent debitorum in 50. millibus ducatorum regi Portugalie, ratione dotis sibi promissæ, cum vxore sua regem nostrorum filia: ac postea reges nostri concesserunt eidem regi Portugalie triginta millia faneorum frumenti, quod 500 fuit donatio, sed potius debiti solutio, per prædicta, & per textum singularem in l. §. i. c. u. m. a. u. r. u. m. §. de s. o. l. u. t. i. o. n. e. quæmuis ex qualitate & dignitate personarum, aliud videretur dicendum, vt statim dicemus: super quo tamen vltius cogitandum est.

A D D I T I O N E S.

¶ Ex hoc dicebat oot. Bald. ¶ Adde autem A. in §. s. u. p. t. e. x. t. §. 31. n. u. m. 2. & numerosam allegacionem *Tiraquell. de r. e. r. o. q. u. e. r. e. t. a. l. §. 30. gloss. 1. n. u. m. 11. c. u. m. p. r. e. s. e. n. t. e. r. & s. e. q. u. e. n. t. & r. u. r. i. u. s. c. i. u. i. d. e. m. s. c. r. i. p. t. a. p. r. e. s. e. n. t. e. r. §. 32. gloss. 1. n. u. m. 34. & s. e. q. u. e. n. t. Atque ex nostris adiunge *Pinel. leg. 2. C. r. e. s. u. s. v. e. n. d. i. t. s. u. p. e. r. r. u. b. p. 2. c. a. p. 2. n. u. m. 2. & c. a. p. 3. n. u. m. 24. & A. n. t. o. n. G. r. e. m. e. r. l. e. g. 45. T. a. u. r. n. u. m. 41. & A. n. d. e. r. r. e. s. p. o. n. s. 12. n. u. m. 2. & P. e. t. a. l. i. u. m. l. l. a. c. i. u. m. T. i. t. u. m. n. u. m. 12. d. e. l. e. g. 2. a. p. o. d. q. u. i. n. s. i. n. h. u. c. m. a. t. e. r. i. a. c. i. r. c. u. m. f. e. r. e. n. t. u. r. t. e. x. t. c. a. p. i. t. a. l. e. s. i. n. l. e. g. i. s. u. l. t. i. m. u. m. d. e. p. r. e. s. e. r. v. e. r. b. & l. §. i. f. o. r. t. e. d. e. c. a. s. t. r. o. p. e. c. a. t. Quia ut multum fortasse locus traditionibus doctorum adferret, si conclusionis, quam hic profectus autor, rationem nouè deducis ex t. x. singulati. & expresse in lege 2. v. e. r. s. i. f. i. n. §. i. n. s. i. f. i. n. i. t. e. r. a. n. t. v. e. r. u. m. quæ vlti confirmantur.**

¶ Et ideo reuocari non possit. ¶ Anende B. singularem auctoris doctrinam, quod privilegio principis, vel feudum, recepto preno transeat in aucturam contractus reciproci, ac idem non possit per concedentem reuocari. Videas expresse per *a. u. t. o. r. e. m. i. n. f. r. a. §. 69. n. u. m. 13. vbi plures eiusdem conclusionis memores adiunxi.*

¶ Vnde si testis diceret. ¶ Adde *gloss. & d. C. in l. s. i. p. u. l. a. t. u. m. §. i. a. §. b. a. r. o. s. q. u. o. q. u. e. r. s. i. p. u. l. a. t. u. r. d. e. v. e. r. b. o. b. l. i. g. F. e. l. i. n. i. n. p. r. o. m. i. s. s. i. d. e. c. r. e. t. a. l. e. a. m. q. u. e. g. l. o. c. o. m. m. u. n. i. t. e. r. r. e. c. e. p. t. a. t. t. e. s. t. a. t. u. r. M. i. n. u. c. h. a. t. c. o. n. t. r. a. c. t. u. s. f. r. e. q. u. e. n. t. i. b. 2. c. a. p. 30. n. u. m. 34. vbi singulariter dixit iudicibus in eorum testium intuendam potius quam verba. Et expresse *Tiraquell. l. §. i. n. q. u. a. m. v. e. r. s. i. l. i. b. e. r. t. i. n. C. de r. e. c. a. s. d. o. n. a. t. n. u. m. 57. ex Bald. & alij in cap. c. u. m. E. c. c. l. e. s. i. a. S. a. t. u. r. n. e. d. e. c. a. u. s. a. p. o. s. s. e. s. s. & p. r. o. p. r. i. e. t. n. u. m. 7. & n. e. p. o. s. t. h. a. c. i. n. p. e. a. x. i. f. u. e. r. e. n. t. i. a. n. o. u. a. s. u. h. u. i. u. s. a. r. t. i. c. u. l. i. a. p. p. l. i. c. a. t. i. o. n. e. s. u. b. i. i. c. i. o. l. e. c. t. o. r. i. c. a. s. u. m. q. u. i. n. o. s. t. r. i. s. t. e. m. p. o. r. i. b. u. s. e. x. f. a. c. t. o. c. o. n. g. i. t. c. u. m. i. n. c. r. i. m. i. n. e. a. l. l. a. s. i. n. i. y. c. l. e. r. i. c. i. s. q. u. i. d. a. m. r. e. c. u. s. a. t. u. r. t. e. s. t. i. f. i. c. a. t. i. s. p. r. e. c. a. b. u. s. s. u. p. e. r. i. o. r. i. p. e. r. l. i. b. e. l. l. a. m. o. b. l. a. t. i. a. n. e. c. o. g. e. r. e. t. e. u. m. r. u. m. m. e. t. u. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. i. s. r. u. m. q. u. i. a. n. i. h. i. l. i. p. s. e. s. a. e. b. a. t. & s. i. q. u. i. d. n. o. n. e. x. a. t. i. d. v. e. l. s. a. c. r. a. m. e. n. t. o. c. o. n. f. e. s. s. i. o. n. u. m. v. e. l. s. e. c. r. e. t. u. s. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. s. u. b. i. t. e. u. e. l. l. e. r. a. m. e. r. a. t. P. r. o. p. t. e. r. h. o. c. a. c. t. o. r. d. i. x. i. t. s. o. c. c. u. s. a. t. i. s. S. i. i. n. n. o. c. e. n. t. e. s. e. r. i. t. & n. i. h. i. l. a. d. u. e. r. s. u. s. v. o. s. c. l. e. r. i. c. o. s. s. c. i. t. r. e. d. i. t. i. c. e. n. t. u. r. p. r. o. v. o. b. i. s. l. i. q. u. i. d. e. m. p. r. o. d. e. s. s. e. t. e. i. s. t. e. s. t. i. m. o. n. i. o. l. o. c. o. c. l. e. r. i. c. i. s. n. o. n. e. s. t. p. r. o. h. i. b. i. t. u. m.**

bim: alioquin diceret ille nolle restitui, ne vobis doceat. Hoc argumento pari accusatorum cooipita produxit clericum in testem, exhibuitque positionem, in iudicio, & dolose, in qua, facins, quae clericus coeuerat, & interrogatus, quare ignorabat, facile, & gratum fuit clerico negare locum in interrogatorum. Tunc actor hanc fraudem excludens exhibuit aliam positionem, de qua clericus interrogatus respondit, ut dicto libello superior scripserat, se nihil scire, vel siquid sciebat, id vel secretissime, vel sacramento penitentiae sibi reuelatum, & quia ad declarandum hoc casu compelli non debebat, ad mandatis, & coactione restituendi appellauit. Imò paulo post, quia sibi visus est hoc ultimo responso, plus debere reuelasse, vel inepte dedisse animum suspicandi contra reos, iterum sponte sua, vel forte precibus accusatorum commotus, reuersus est ad iudicium, dicens, se velle iterum simpliciter omnia negare, idque factum est. Ecce casum, quo oos emix defendimus hunc clericum, quamvis negantem verbum, tamen sensu, & mente facientem plurimum nocere accusatis, aduersus quos etiam contra clericum alia indicia, coniecturae, testisque aderant in processu causae, licet felix accusator fuerit litis euentus, quia fortuitus, & alia iudiciorum dubia, ut per Baldum leg. qua fertur. C. pignus. ad. C. Causa. lib. 3. rescript. cap. 17. num. 10. idem verum aliquando succumbat.

D Er inde est quod si Titius. Ingeniosè quidem ex superioribus deriuatur assertio auctoris, modò intelligas hæc comminatoria verba in ciuilibus ad inducendum mesum, vel in criminalibus ad condemnationem ordinariam, non sufficere, ut auctores hic allegati scribunt, quin verò ad torturam, vel condemnationem extraordinariam, vel alium finem ex diuersis causarum figuris magnopere noceant minz precedentes delictum, non est dubitandum. Adde doctores hic Hippolyti. in practica criminali. §. diligenter. Antea. Gomez. de tortura. num. 11. Folterium, practica criminali. p. 2. ubi item quod forerem puenant, & Felix. l. 1. num. 1. de offi. delegat. & Minchae de success. rescript. lib. 1. §. 2. num. 45. vbi plures allegantur.

DOCT. IOAN. BARADINA.

SVMMA RERV M.

Deare potest filium familiar ratione nobilitatis vel dignitatis.

§. VIII. **L**imirabis tamen prædicta ut procedat, nisi sponfus vel manus vestes, iocalia & alia ornamenta transmittens sponsæ vel vxori, esset vir magnæ potentie, & nobilitatis. Nam ratione sue potentie & nobilitatis, præsumitur velle donare ea quæ transmittit: ita dicit n. Bal. in c. inuente circa finem sup. de prob. & in tractatu de duobus fratribus, in §. adde in simili Bal. in l. 1. C. de verb. sig. & in l. filia legatorum, C. de le.

Idem videtur ipse sentire in l. si paterno affectu, C. de negot. gest. dicens, quod si vitricus faciens expensas pconuigno, erat nobilis, miles, & dicit: facilius præsumitur donare, quam ignobilis. Idem est de mente Bal. in l. 1. in §. Cui vellet. vbi dicit, quod si mulier quæ pro alio soluit, erat nobilis, & in dignitate: ratione suo nobilitatis & dignitatis, præsumitur donare.

Mouetur Bald. utrobique arg. l. filium sa. ff. de do. vbi dicit, quod licet aliis regulariter filius fam. non possit prædonare ratione tantæ dignitatis & nobilitatis donare potest. Potuisset ad hoc allegare textum optimum in proposito in leg. p. m. C. isto iure. vbi littera dicit donationes, quas diuus Imperator in puissimam reginam suam coniugem, vel illa in lerendissimum maritum contulerit, illico valeat sancimus, & plenissimum habere firmitatem.

SVMMA RERV M.

1. Liberalitatis exierit. & donationis facere. proprium est nobilitatis, & eorum qui in dignitate sunt constituti.
2. Promissa principum pro saltu habentur.
3. Alexander cuiusdam pauperis elemosynam petenti donationem dedit.
4. Antiquum petenti talentum argenti, respondit plura petisse, quàm illum debeat: postmodum eadem petenti solum denarium, respondit non deesse regem tam modestum rem dare.
5. Alfonso Hispania regis duodecim liberalitatem.
6. Mori prelati si ex consuetudine principis denunciari debeat, & consensus cum requiratur ad hoc, ex canonici eligant prelatum: si rex nō extra regnum fuerit hoc denunciare iureiur.
7. Operum gratia prelati non presumunt rationem fecerit in nobili.
8. Officia publica danda sunt nobilibus potius, quàm plebei.
9. Regem ciuitatis debet esse etiam nobilis, non apud mechanicos.
10. Nobilis & literari equiparantur in distinctionibus feudis.
11. Tutor nobilis si potest per interpositam personam re autorem tam pupilli mori, nō preiudicium suum facit.
12. Contractus in dubio semper presumunt facti in conditione conditionem personarum.
13. Nobilis plus creditur, quàm plebeus.
14. Nobilis integra fides & opinio: si de mandato iudicis assignetur militi custodiendum, si fugam arripit, miles non tenetur.
15. Tutor non debet ita custodiri, sicut plebeus.
16. Custodia alterius casus si data est alicui militi pro certa mercede: & iste miles non vult custodiam alicui nobili: si tandem casum ab hostibus captum, non tenetur miles dimittere casum.
17. Tutor vel curatrix si depositum pecuniam minoris apud carpenterem, ad cuius fidem committitur curabat: perdidit pecuniam per fugam vel negligentiam carpentis, non tenetur tutor.
18. Pro nobilibus presumendum est in his quæ tangunt nobilitatem.
19. Nobilis sicut furca non suspendatur, ita non dicitur plebeus.
20. Nobilis quis dicatur.

ISTUD autem non est ex alio, nisi ratione nobilitatis & dignitatis. Proprium enim est nobilis, & eorum qui sunt in dignitate constitu-

§. IX.
A
r

ti, liberalitates exercere, & donationes facere: ut in c. 1. *supra de dona. & in c. grandi de sup. neg. praes. lib. 6. & in c. iam nunc. 18. q. 1. largitas enim facit homines famulos & claros, ut inquit Tullius in lib. 1. de Offic. 15. & lib. 1. cap. 6. facit eos beatos. Nam in donatore dicitur quaedam beatitudo. Vnde Christus dicit, Beatus est dare, quam recipere, ut in c. cum Martha. *supra de cel. ius. & in c. praedicator. 16. q. 1. & per gl. in rub. f. commo.* Vnde Dionysius ille maior Syracusanorum tyrannus, cum in filij adolescentis cubiculum aliquando ingressus, multa pocula & argentea & aurea vidisset, exclamasse fertur, Indignus es fili principatu, qui tot poculis à me acceptis, neminem tibi conciliaris. Dicitum profecto sapiente rege dignissimum: nihil enim principem magis deceat, quam diuitias & opes ad benignitatem, liberalitatemque conferre, ut Cicero inquit. & hoc praecipue, quando princeps vel quibus alius nobilis dare vel donare promissit: nam propter eorum nobilitatem, adeo certa praesumitur donatio, ac si iam actualiter facta fuisset. vnde promissa principum pro factis habentur: vt *lucio ff. de in integ. restit. secundum And. de iur. in l. cap. 1. §. hoc intelligendum, in res. q. 1. f. sen. ten. lib. secundum.* nobiles enim in suis donis solent multa & magna concedere, reputantes se parua & modici concessisse: vt voluit *gl. in l. sed & si suscipere, §. 1. ver. modus. f. de iud. quae loquitur de regina Marilda dicente, Aliquantulum terra illi ex clauis dono: quae tamen donabat 30. millia iugera terra.* § Similem liberalitatem legitur fecisse & Alexander, qui cuidam pauperi elemosinam petenti, ciuitatem dedit. & cum ille diceret, quod talis elemosyna tibi non conueniret: respondit, Non curo quid te accipere deceat, sed quid me dare congruat. Putant enim Alexander pecunia & muneribus attrahere corda subditorum, prout ait *Tullius*, recitans dictum Philippi ad Alexandrum in quadam epistola: vbi praeclare Alexandrum filium Philippus acculat, quod largitione beneuolentiam consequatur. Quod te malum, inquit vel quae ratio in istam vanam spem inducit, vt eos fideles tibi fore putes, quos pecunia corripis? an id agis, vt Macedoniae nunc iam regem suum, quam ministrum & debitorem potes? quodque sordidum est regi, melius corrumpebam, quam largitionem dixit esse, sit enim deterius, qui accipit, atque ad idem semper ex petita odora paratior. hec ille filio. Hoc vitium quasi hereditarium fuit Alexandro: nam auius eius Philippus, maiori ex parte mercator Graeciae magis, quam victor fuit. vt dicit *Valerius lib. 7. cap. 1. & latius prosequitur frater Iohannes Valensius in sua summa, 1. parte di. 3. cap. 17. Et Simeon in lib. 2. de beneficij cap. 16. dicit.* Haec Alexandri vox regia videtur, & animosa, sed multissima: eo quod non considerauit quid, cui, quando, & quare largiatur. § Ibi etiam reprehendit & Antigonus de nimia cupiditate, quia cuidam petenti talentum argenti: re-*

spodit, plus petiisse, quam illam decebat, ille iterum petiit denarium solum, cui respondit Antigonus, Non deceat regem tam modicam rem dare, & ita per emillationem opus liberalitatis euasit: de quo meminit *gl. in c. & si quaerentes, infra de sum.* § Similem liberalitatem fecit gloriosus memoratus dominus & Alfonso, duodecimus Hispaniarum rex, qui cuidam reginæ Constantianopolitanae ad se venienti, petentiue vt pro redimendo rege marito suo, quem captum à Turcis dicebat, tertiam partem pretij sibi daret (alias enim duas Romanus pontifex & rex Francorum sibi concesserant) respondit, Grates Romano pontifici & Francorum regi reddas, & quæ tibi concesserunt restituas: quoniam ego non sum quo indiges tibi tradam. deditque sibi quinquaginta quintales argenti: exemplo illius regis, de quo habetur *Matthaei 18. c. 1.* qui seruo suo decem millia talentorum debeanti, offerentiue se omnia reddidit: totum debitum ei dimisit. Vnde rex nobilis plus dimisit, quam debitor petierit, & cundò *Abulensem ibi.* Multa alia liberalitatis exempla posuimus adducere, signanter ea quæ *Valerius* refert in 4. lib. 6. f. quibus liberalitas in oobilibus comprobatur: ea tamen breuitatis causa omittimus. § Ex non solum ipsi nobiles solent & debent liberalitates exercere, & donationes facere, verum etiam eorum coadiutores seu curatores: vt not. *lucio. & ibi etiam gl. in verbo, liber ex. in dict. c. grandi de sup. neg. praes. lib. 6.* de quo dicto meminit similiter commendando *Andr. Sicul. in d. c. 1. supra de do. pro quo ipse allegat textum satis singularem, & menti tenendum, in l. cum pla. §. cum tutor ff. de adm. tut. vbi littera dicit, in primis tutor metcedes proceptorum, non quas mininas potuerit: sed pro facultate pammionij, pro dignitate natalium constituit, alimenta seruis libertisque, nonnquam etiam exteris, si hoc pupillo expediat, praestabit: solennia munera parentibus cognatis mittet, de quo etiam per eundem *And. in c. nisi sponsu 31. eo. supra de off. leg. & in c. cum sit generale 2. col. supra de for. comp. ** § Qui hoc mirabiliter imitatur, quo ad ea quæ communiter consuevit rex vel oobilis donare: non autem ad ea quæ rarissime largitus est, arg. text. in *l. vel vniuersorum ff. de pug. act. & in l. qui seruus ff. de res. & in l. fideles §. frumenta ff. de contrab. empt. vt ibi latius per eum. § Ex quo inferit, quod si papa consuevit infeudare res ecclesiarum in aliqua prouincia: legatus de latere in illa prouincia sibi decreta poterit infeudare, ita vt consuevit papalis maiestas: ita debet intelligi quod voluit ibi *Bald. & Bart. in l. prohibere §. plane ff. quod vi aut elem. ** § Ad omnis confirmationem (quamuis ipse non dicat) facit illud notabile dictum *Archid. in c. Neamus ecclesia 63. di. vbi dicit, quod si consuetudo est, quod t mortuo prelato denuncietur eius mors principi & requiratur eius consensus, vt canonici eligant episcopum vel prelatum: si rex est extra regnum, sufficit hoc***

denunciare viceregi ipsius regis: quod dictum refert & sequitur *Paulus de Liacaris* in repetitione nobis supra de iure pa. & Bal. in eam venerabilis supra de consuetudine. & And. Sic. in c. P. & G. supra de officio dele. 4. col. & in c. quod translationem 17. col. supra de offi. le. dixi supra in preiudicis. Ex quibus possit attendari, quod princeps faciendo vicarium suum generalem, cum concessione regaliū videatur etiam concessisse fructus familiarū, item quod ipse vicarius possit noua veltigalia imponere, de quo eamco dicendum, vt *Raph. Carman. conf. 162. incipiente, vltima copia.*

¶ Ad propositum, cum istas liberalitates & donationes possint & soleant facere ipsi nobiles, & eorum coadiutores vel auctores: merito de ipsis presumendum est in dubio, quod animo donandi concedant sponis vel vxoribus suis, quæ dederant vel concesserunt eis, arg. à communiter accidentibus, quod validum est in iure, vt in l. *aque naturales, C. de probat. & in c. 1. supra de clerici non residentibus.*

¶ De quo vites prædicta ego allego glo. valde sing. in specie hoc dicentē, de qua pro tunc non fuit memor *dominus Bald. in l. 1. v. 1. de le. 3. quæ dicit*, quod si maritus esse nobilis & diues, presumitur donare ea quæ vxori concessit, quæ glo. not. ibi *Bat. & alij, & Bal. in l. 2. post princip. C. de iure dot. & in c. 1. ad fin. quæ secundum dote posuit in fideiorem.* ¶ Beneficentia hoc text. satis not. secundum *Abbat. in 3. notat. in c. si quis infra de summo.* vbi ad presumendum quod donum in gratiam ponderatur qualitas donantis. Nam vir nobilis, potens, & diues magis presumitur donare, quam ignobilis & pauper. Inde est, quod rusticus non presumitur præstare operas gratis: ideo potest petere pretium earum, vt ff. *pro soc. in l. si duo in 5. si in eadem.* Nobilis tamen presumitur gratis facere, vnde non potest petere pretium sollicitudinis, & laboris, quia has operas non conficiunt nobilis locare, ideo non referuntur ad pecuniariam æstimationem, vt ff. *de prescript. verb. l. naturalis 5. 1. ita dicit Bald. in c. gratia 2. col. supra de res. spolia. 5.* Nobilis enim reputat se quodam modo debitorem, & obligatum ad liberalitates, & donationes faciendas: vt probatur in d. c. 1. supra de donat. vbi littera dicit, hanc sibi quodam modo legem nobilitatis imponi, vt debere se existimet, quod sponse tribuit: & nisi in suis beneficiis creuerit, nihil se præstare poterit. Ex ita obligatio ad antedicta non cadit inter nobiles: quia vt dicebam, nobilis semper se debitorem & obligatum reputat, quam obligationem donando credit exolvere, vt tradit *Lado. sing. 768. incipit nobilitas inducit presumptionem donationis, &c.* Merito ergo presumendum est, quod nobilis voluit donare sponse ea, quæ sibi transmisit, vel concessit, cum donatio pertineat ad nobilitatem, vt supra dixi.

¶ In his enim quæ ad nobilitatem pertinent, semper pro nobilibus presumuntur: vt voluit *gl. singulari in c. illud 40. dist. bonus text. & ibi no. Albi. in l. 2. quæ omnia per antiqua super C. de ver.*

iure em. & in l. si iuristi in ver. debent interesse nobiliter C. de nupt. & ibi not. Bald. Ad idē facit text. in l. *iam de mortu. C. de ep. an. & in l. 1. C. de her. pa. lib. 10.* vbi dicitur, quod in custodiendis magnis rebus, adhibeo debet custos nobilis, prudens, & fidelis. Idem tenet *Bald. in l. ex dicitur circa 5. C. locat. 5.* Vnde dicebat *Joan. de Plat. in d. l. 1.* per illum text. quod in electione officialis consideranda est nobilitas. Idem dicit *Arb. in c. hoc scriptum in 5. 30. dist. Item. And. & alij. venerabilis supra de prob. est bona gloss. in rub. C. quem ad modum in iure in d. lib. 10. in aut de defensor. an. 5. interius ref. nobilitatem sola in 3.*

¶ Ex propter hoc dixit *Aug. ibi post principium*, & officia publica sunt danda nobilibus potius, quam plebeis, pro quo est text. quem ipse non alleg. in l. *bonaria in princip. 5. si a qua ff. de decur. & in l. 1. ff. e. vbi decurionum honoribus plebeiij fungi prohibentur.*

¶ Ad idem text. in d. ad subenda, C. in c. & in c. *ambros. vt omnes obediant ind. princi. circa pri. coll. 3.*

¶ Ad idem text. in *not. de defensor. an. 5. 1. col. 3.* vbi probatur, quod ¶ regimco ciuitatis debet esse apud nobiles, non apud mechanicos, & dicit ibi *Aug.* esse contra statutum Florentie, quo prohibentur nobiles assumi ad regimen ciuitatis, quod etiam firmat *And. Sic. consil. 45. in si princip. scriptis prelati in 2. parte.* Dari ergo debent officia publica nobilibus maxime literatis, quibus & non alij reip. gubernatio committenda est: vt probat text. & ibi not. *Aug. de Aris in prae. in 5. in finalibus verbis* ad quod adducere potuisset de multis supra de probat. vbi ¶ nobiles & literatos equiparauit in dispensationibus faciendis.

Ad idem gloss. in l. *foecitatem ff. pro soc. quæ not. ibi Bald. & gloss. in l. prouidendum C. de post. vbi literati dicuntur nobiles.* Vnde *Polystratus lib. 4.* dicit in hæc verba: Romanos imperatores & doctores, dum eorum respub. viguit, non meruim fuisse literatos, & nescio quomodo contingit, ex quo in principibus virtus literarum, armæ militiæ inhiemare est manus, & ipsius principatus est quasi præcisæ radix. Inde *Boetius in lib. 1. de consolat.* beatam appellat rem pub. cui princeps sapiens dominatur. ¶ Ratio prædictorum est, quia vt paulo antè dicebam, pro nobilibus presumendum est: vt patet ex supradictis & est bonus text. in l. *pupilli 5. sed 1. c. per incertipiam personam ff. de auct. iur. vbi dicitur, quod si tutor ¶ nobilis palam per interpositam personam coautorizante rem pupilli emat, non presumitur fraus facta.* Secus si alius tutor ignobilis: nam tunc presumitur facta fraus. Contra actus ¶ enim semper presumuntur facti in dubio secundum conditionem personarū: vt dicit *Bart. in l. i. in 1. ff. de do. re. & do. in l. si prim 5. reit. ff. de aqua plu. arc. 5.* Ex ea his infertur, quod plus ¶ creditur nobili, quam plebeio: vt est text. & ibi hoc not. gloss. in *vers. plebeio in l. 3. in princip. ff. de test.* Nam vt ibi dicitur, testes nobiliores præferuntur plebeis. Idem tenet *Bart. in l. 1. 2. col. ver. ea hoc sequitur, C. de dignitat. lib. 12. & not. in c. super*

D

9

10

E

11

12

13

ro. supra de test. per Spec. de test. §. 1. circa princip. ibi, quarto salu. no. 10. dicebat Bald. in d. l. 3. quod plus crederetur vni nobili, quam decem rusticis. Ex his etiam inferitur, quod si tunc flammis, si quod quis debeatur poni in carcere pro delicto: si aliquis nobilis venit carcerandus, satisfactum erit statuto: si assignetur sibi amplius locus, potest palationem potestatis, vel ciuitas tota, ita not. dixit Angel. de Perusio in l. qui carcerem, §. si quod metum causa, quem refert & sequitur Lason in l. admonendi, §. de iuribus. 75. col. in fin. repetit. de quo est lex regni

14 7. part. tit. 19. l. 4. in §. Et inde est, quod si milites cui assignatus est curialiter custodiendus quidam nobilis de mandato iudicis, quem curialiter tenebat, & custodiebat credens eum integre opinionis & fidei, prout nobiles esse coofueuerunt, & prout communiter estimabatur: qui nobilis postea fugam arripuit: non tenebitur miles, quasi male custodierit. Ita notanter dicit idem Angelus in l. si a bone fidei §. de rei vendicat. per illum tex. num. qui dicit, Si a bone fidei possessor fugit seruus: requirendum est, an talis fuerit, ut custodiri deberet. Nam si integre opinionis erat, ut non deberet custodiri: absolpendus est possessor. Vnde sic dicebat Angel. de nobili, qui non debuit custodiri ut plebeius. & refert sic accidisse in contingencia facti: quod ad idem tunc meum refert & sequitur And. Sic. in cap. 8. 4. col. supra de commodat. & in c. accedens 2. col. supra, ut litem non contest. & consil. 62. incipit, ibidem in medium 4. col. 1. part. & Franciscus de Curie in repet. l. admonendi, §. de iuribus. 17. in §. Et ibi Lason 75. col. in fin. repet. & in archiepiscopo. in hunc fin. 101. C. de iudic. §. Item dicitur in custo de carceris, qui alium subleuauit, ut firmat Par. de Put. in tract. synd. in ver. carcer. C. iuri dicitur. Crederetur enim viro nobili, non est culpa: ut voluit gl. sing. in l. Titio fundum, §. de condit. & demon. quam ad hoc multum commendat Bald. in l. iudicia. p. col. C. de rei vendic. & Ange. in l. 2. §. de re per quem fact. erit. Ex his etiam inferri potest ad illud, quod notanter tradit Ioan. And. in addit. ad Spec. de loc. vbi dicit, quod si alicui militi data est

16 t custodia alicuius castri pro certa mercede castri: quia ex quo confidit de nobili, & ei creditur, non fuit in culpa: ut supra dictum est. Ita in contingencia facti fuit decusum, ut refert Ioan. And. ibi supra, in quo dubio consuluit Old. consil. 94. & vide Lad. consil. 394. incipit omni potestatis, & ut rei clarior. §. Et per illa dicebat Angel. in d. l. si a bone fidei, quod si rator vel carator deliquit pecunias minoris apud camporem, ad cuius fidem communiter custodiebatur: perditur pecunias per fugam vel cessionem dicti camporis, non tenebitur rator. argument. illius textus. optime facit L. pignus C. de pign. alt. & ibi not. Ange. & est casus in l. fieri populi, §. de admun. 2. secundum eum, quod tene menti: quia quondamum, sine culpa est enim rator, si con-

fudit de eo, de quo communiter in casibus similibus confidebatur. Vide Bart. in l. si solatarius §. de sol. in l. §. C. de pig. Bald. in Lacreptem 60. q. C. de iur. Alexan. in l. si rem detem §. 1. col. 3. §. solat. mat. De quo vide infra super text. in 6. not. Bald. vbi multa addo. Intelligit tamen pradiota, nisi ille nobilis alia vice fuisset carceratus, & sagisset, quia tunc diligenter foret carcerandus, & custodiendus: ut est gloss. Bald. & Lad. in l. Cornic. §. ad Syllanum. gloss. in l. 1. C. de seru. fugi. & in l. si re certo, §. interdam §. commodari. secundum Franc. de Curie, in d. l. admonendi 17. char. in §. de quo latius per Modernos, in tract. maleficium in parte, fama publica 52. col. vers. 4. notandum. & in parte, pro quibus Antonius fideris §. col. 1.

Ex his omnibus satis apparet, quod pro nobilibus presumendum est in his, quae tangunt nobilitatem, & per consequens non est mirandum, si in casu dubio presumamus, quod sponsus vel maritus nobilis, mittens vel concedens aliquid sponsae vel vxori, hoc faciat animo donandi: ut dicebat Bald. in d. l. intermit. maxime si cum nobilitate concurrant diuitiae: ut dicebat gloss. singulari in d. l. vxori, de leg. 3. de qua supra facta est mentio. Quinimo si solae diuitiae videantur sufficere ad causandam istam presumptionem: ut est gloss. menti tenenda, in l. sed si ego, in §. si. ad Vellitum. quam multum commendat Bald. in l. 1. in §. C. in. Inde est, quod sicut non nobiles turca non suspenduntur: secundum Bart. & alios, in l. capitalium. §. de parit. & Bald. in cap. 2. §. si qui rati sunt de pac. ten. lib. sen. Abb. in c. pastoralis in princip. de off. deleg. ita nec plebeius diues, secundum Bart. in l. capitalium §. seru. §. de parit. cuius meminit Felis in c. cum qui de iur. solum. 2. vers. tertia declaratur. Adde quod sicut ratione nobilitatis sponsus vel maritus presumitur animo donandi in his, quae concessit vel misit sponsae vel vxori: sic etiam ratione nobilitatis sponsae vel vxoris. Vnde si sponsus vel maritus ignobilis vel plebeius duxit vxorem nobilem: & concessit sibi se recepisse dotem ab ea: seu alia loca vel munera sibi misit vel tradidit: in dubio presumendum est, quod animo donandi hoc fecerit, ratione nobilitatis ipsius sponsae, vel vxoris, ut latius subiiciam.

Quis autem dicatur nobilis: vide doctores in cap. venerabilis supra de proben. & in cap. de donat. & in c. grandi. de supp. neg. prelat. lib. 6. maxime per Conseruum in sua repetit. Bart. & alios in l. 1. C. de dign. lib. 12. Felis in c. super re al. 2. supra de testum. & And. Sic. in c. accedens 2. l. 1. co. supra, ut litem non contest. qui allegat text. in l. nobilitatem, C. de commo. & mercator. Et videtur etiam latissime & melius, quam per alium, per Bart. Caplin suo tract. de re militari. vbi quamplures opiniones cecitat. vide etiam l. regni 2. par. tit. 11. l. 2. & Rodertum Zamorensem episcopum in speculo vitz humana cap. 5. 6. 7. & 8.

ADDITIONES.

- * § Adde *Isid.* in l. *pacem curatori*, C. de *pac. Segur.* in *rep.* l. 3. §. ff. de lib. & posth. fo. 3. *consil.* 4.
- * § Adde 47. privilegia nobiliū, quę ponit *Capol.* in *tract. de imp. mil.* *deligen.* in c. 4. *incipit nobilit.*
- * § Adde quod hanc doctrinam dicit rationabilem *Hippol.* in l. 1. §. ad *questionem* *colom.* 4. ff. de *quest.* Vide etiam *Car.* in *rep.* quinta, *admonendi consil.* 42.
- * § Adde *Franc.* *Cur.* in *rep.* 1. *admonendi consil.* 42. ff. de *invec.* vbi idem tenet.
- * § Adde quod propter talem fugam non relaxabitur cum fideiussoribus, casu quo alius debet relaxari: vt per *Hip.* in l. *marium* pen. *col.* ff. de *quest.*
- * § Adde *gloss.* expressam in l. 3. ff. de *re mil.* super *verbo*, *interueniunt*.

IOAN. BERNAR.

- A § Proprium enim est nobilium. Adde *Atriam* l. 32. *Taur.* 1. 16. & *Otalor.* 1. de nobilitate 5. parte *principali.* fo. *num.* 14. ac plenius per *Tiraquel.* in *suo* *res.* 3. nobilitatis 5. *num.* 34. cum multis sequent. & *Sylva* *nuptial.* parte. non est nobilitas 5. non obstat, *num.* 129. & sequent.
- B § Verum etiam eorum curatores seu coadiutores. Adde *Dida.* de *Segur.* 3. §. *fin.* *num.* 63. & ibid. *Dida.* *Perez.* ff. de lib. & posth. l. 1. c. de *bon. mater.* parte 3. *num.* 57. & ante eos *Isid.* latē, & pluribus allegatis *Tiraquel.* de nobilitate cap. 37. *num.* 35. & sequent. ac *Perez.* in l. 1. *num.* 74. de leg. 2. & *Castillo* l. 27. *Taur.* *num.* 20. *versum* *posant* *admonstratores*.
- C § Semper pro nobilibus presumitur. Quę in favorē nobilitatis hic prosequitur author, habent inter oñs, multa magnaque volumina referta. *Tiraquel.* nobilissimum de nobilitate tractatum, atque *Chesani* in *Catalog gloria mundi*, & *Bon. Acm.* aliud de eodem volumine. Multa etiam paucis lincia comprehendit *Carol.* *Cota* *an* *memorabil.* *fin.* *vers.* *nobilit.* & *Alicius* *regul.* 1. *presumptio* 48. atque ex nostris Hispanię scriptoribus est tum notissimum, tum elegantissimum volumen *Otalor.*, qui in c. *fin.* *totum* *operis* de privilegiis nobilium, cum auctore nostro agit. Adde *Dida.* *Perez.* l. 1. *lit.* 1. & per tot. lib. 4. *Ordin.* & in *authoris* *traditionum* *humi* 5. plures frustula inferius obtinentur, & multa in laudē, & vituperiū nobilitatis. Vide nouissimē per *Marięo* in *dialogo* *Relatorum* 3. parte cap. 3. & cap. 4. & cap. 2.
- D § Officia publica sunt danda nobilibus. Vide *Carol.* *Car.* & *Marięo*, *Otalor.*, & quasi omnes supra dictos. Adde *Acendani* parte 1. c. 19. *num.* 15. & sequent. vbi multa de distribuendis muneribus publicis inter nobiles, & ignobiles tractantur, & vide *authoris* *infra* 5. 37. *num.* 23. vbi tradit, nobilibus officia vilia iniūgenda non esse, atque nobiles, & literatos equiparari. Cum auctore hic vide per *Astiles* in *proemio* *vers.* l. *num.* 23. & *Otalor.* parte *fin.* *fin.* *num.* 8. & 9. & *infra* *super* *text.* 3. *not.* 5. *ac* *num.* 10.
- E § §. sed licet interpretam personam. Et si concedamus isto textu probari doctrinam au-

thoris, hodie tamen obstaret prohibitio, *text.* l. 1. *lit.* 1. *ac* *14. lit.* *fin.* lib. 8. *ordin.* & l. 1. *lit.* 1. *lit.* 5. *ad.* quibus lib. 5. nec palam quidem, & bona fide permittitur tutori vel curatori bona minoris emere citra potestatem illarū legum. Nilū dicas id fieri posse dato in eam causam curatore per iudicem, vt limitatis illis iuribus tradidit *Ducius*, *regul.* 31. *fallent.* 1. & ita intelliges *Otalor.* d. c. *fin.* *num.* 13.

§ Statuo quod quis debeat poni in carcere. Adde *Dida.* *Perez.* l. 12. *lit.* 1. *lit.* 1. *Ordin.* & *Astiles* c. 25. *vers.* *disponer.* *an.* 6. & rursus c. 18. *vers.* *[corol.]* *num.* 6. & *Marięo* in *dialog.* *Relatorum* parte 1. c. 9. *num.* 11. & 12. *Otalor.* *an.* & quasi omnes supra allegatos, additione 1. *humi* 5. Ex quibus confirmabis opinionem *Astiles* d. c. 25. *num.* 5. existimantis, priuato quodam, & honesto loco esse incarcerandos nobiles blasphemos reos, ex lege Regia, iusta quam tamen, quia iubet istos reos esse cum vinculis in carcere, nobilibus quocūque loco sit, vincularis est: vt diligenter not. *Acendani.* in parte 1. c. 20. *num.* 8. & rursus ac laos parte 1. c. 5. *num.* 12. & verum istius capture dies possint per iudicem intermitteri, vide *Anton.* *Gomez.* de *delictis* *num.* 3.

§ Et perista dicebat. Vide auctorem infra super *text.* 6. *notabil.* 5. *septimo* *inferior.* vbi plures adiunxi citra conclusionem istam, quia latius de hoc ibi scripsi.

§ Quinimo solę diuitiis. Quid nobilitatis diuitiis insit, scribit *Bart.* l. 1. c. de *degrad.* lib. 12. *num.* 47. & post eum plerique illorū, quos supra retulimus. Nostris tamē remponis fortalle placebū, quod *Hoffsch.* *in* c. *una* de *consanguin.* & *affin.* & in c. *venerabilis* de *prebend.* & post eum *Andre.* *Sich.* *consil.* 43. atque *Hermann.* *Deum* in *rubri.* de *acqui.* *post.* *an.* 57. & eundem quos stultum est certare de nobilitate sine diuitiis.

§ Sicut nobiles furca non suspenduntur. Adde *text.* l. 8. *lit.* 31. *par.* 7. ac ne prolixius agam, condemnatio furcę, ad cruentes, siue sustiū toruram, vel palinodiam recantandam, aut alia quouis ignominiosa, non est inferenda nobili viro qui sanguine claro, literis, dignitate, vel diuitiis, am alia quavis honestate, auctoritateque decoratur. vt per *Martib.* *Astili.* in *consil.* *Nepolis.* lib. 1. de *delictis* *armorum* parte *an.* 36. & *Gregor.* *Lup.* *gloss.* d. l. 5. *lit.* 6. *par.* 7. & *Otalor.* *an.* de nobilit. parte *fin.* c. *fin.* *num.* 4. *Tauris.* l. 79. *Tauri.* *Comar.* lib. 2. *resol.* c. 9. *Astiles.* c. 1. in *princip.* *num.* 28. *fol.* 39. & *Placem.* cap. 1. de *delictis* *num.* 23. & *Dida.* *Perez.* l. *fin.* *titul.* 1. lib. 1. *Ordin.* *ad.* & *Acendani.* parte 2. c. 16. *num.* 16. *vers.* *item* *propter* *dignitatem.* Ex quibus efficitur dubitabile, quod scripsit *Bald.* l. *nemo* *clericum* C. de *sum.* *Trin.* & post eum idem *Acendani.* d. c. 16. *num.* 4. quod poena vniuersim per statutum expressa nequaquam est in nobilibus mutanda, vel minuenda, quia cum superiora vera sint, ac iura iuribus de carentur, statutaque recipiant interpretationē passiuā ex vulgata doctrina, *Bart.* *Iamnes* *populi*, de *instit.* & *inter* per l. 2. C. de *noxal.* & l. 1. vt *gradatim* de *muneribus* & *bono.* vix apparet quod fundamento *Bald.* detrudi possit. illud

supe-

superioribus adde poena pecuniaria grauius
puniti nobilem, vt *Conarr. Plaça*, alique faten-
tur, ex *gloss. communis* in c. cum quidam de iur. iud.
cum quibus est *Gregor. Lap. gloss. d. l. 2. tit. 28. part.*
7. idem est in poena corporali, quoties delicti
turpimodo est contra nobilitatem ipsam, velut
furtum, fidem fallere, prodere, & similia quæ
fecisse turpis & grauius est nobili viro, quam
vili, & abiecto. Ita dicunt *Gregor. Lap. gloss. d. l. 1.*
tit. 17. p. 1. & gloss. d. l. 2. tit. 30. part. 7. & gloss. d. l. 2.
tit. 28. p. 7. & d. l. 2. tit. 30. part. 7. per poena, quod
& sententia Otalor. Conarr. & Plaça in d. locis.

K ¶ Quis autem dicatur nobilis. ¶ Quotuplex
sit nobilitas, & quæ maior, colliges ex supra al-
legatis additione 3. iure autem Hispano, vide
tex. d. 3. tit. 21. p. 1. & circa eam, quæ immunita-
tem tributorum parat. Nota sunt iura per Ota-
loram, d. l. 2. tit. 21. & alios varij loci.

D. IOANNES BARAGONA.

SVMMA RERV M

1. Confessio mariti, vel concessio rerum, in dubio præsumitur facta animo donandi vel remunerandi.

S. X. **C**ESSANTE autem nobilitate in altero coniugum, si quidem sponsa fecit aliquam donationem sponso, vel vxor marito: deinde spon-
sus, vel maritus aliquas vestes, iocalia, seu orna-
menta vniuit vel concessit sponse vel vxori: præsumitur facta causa remunerationis: & per conse-
quens inducitur donatio. argum. text. in l. si
per non remunerandi. §. si quis uxorem §. i. in d. l. 1.
quæ quidem donatio cum sit reciproca, valida
est vel l. quod autem §. si vir & vxor §. si sit. ita tenet
Lod. Ro. in d. conf. l. 46. §. eadem incipit in Christi
& in ista questio. ¶ Et hinc est, quod si plebeius vel
senex duxit vxorem nobilem vel iuuenem, &
concessus est recepit dotem ab ea, vel aliqua
iocalia seu munera sibi misit, in dubio præsum-
endum est, quod animo donandi hoc fecit.
¶ Item videtur ei munus facere: ideo, ¶ confessio
senari, vel concessio rerum, in dubio debet
præsumi facta animo donandi, vel remunerandi.
argum. d. §. idem. *Papin. ita notat. sententia Barr.*
in l. si voluntate. C. de d. c. p. m. §. tenet expressè
Bald. in l. 1. C. de donat. ante nupt. quod sequitur
Alexand. in l. si donatio in finalibus verbis, §. de verb.
obligat. & Barthol. Socin. in l. 1. §. column. §. si solus
matrimon. in vers. sed plerique Moderniores. & An-
ton. Corset. in repetitione d. cap. grandi, de sup. iust. g.
gra. lib. 6. §. d. l. 1. c. l. in fin. & Bald. in d. l. 1.
in d. l. 1. de d. c. 10. parte in principio §. solutus.
quem rogo videas. *Francia. Cur. consil. 54. 4. solutus*
incipit, super d. l. 1. in quatuor Cyn. Bald. & Indu-
nic. Rom. teneant contrarium in d. l. si donatio.
per rationes non multum virgites, quas re-
scribere non paro.

Palatini Rom.

ADDITIONES.

¶ Circa huiusmodi confessionem dotis ani-
mo compestandi factam, vide *Didas de Seger. 162.*
§. de vulg. & papil. & Conarr. lib. 4. de sponsal.
2. parte cap. 3. §. 3. num. 2. & circa huiusmodi re-
muneracionem, in compensacionem iuuentu-
tis vel nobilitatis ante matrimonium vel eo
constante factam, vide antebrem infra §. 31. & §.
32. num. 7. & super text. §. 31. num. 2. in tertio notan-
bil. & circa confessionem dotis, quæ pacto cre-
ditoribus mariti nequit, vide Antea. Gomez. l. 52.
Tam. num. 52. & sequent. & Conar. lib. 2. tit. 4. 7.
& de supra d. vide plura d. §. 31. & circa dotem
nō numeratam sed cautam à marito, vide pule-
chrum casum infra §. 30. n. 11.

D. IOANNES BARAGONA.

SVMME RERV M.

1. Specula velia sponse data seu transmissa, & etiam ve-
stis velis presumuntur donata, & statim efficiuntur
mutua, & n. 1.
2. Donum ad hoc ut sit gratum, consideratur quanti-
tas mariti.
3. Vestis appellatio, continetur vestimentum.
4. Vestes quotidianæ & necessaria, quæ marito tradit
quorū statim sunt vxori paræ & liberi, non onere, ut
quæ velis continente matrimonio.
5. Matrimonium morte viri soluitur in ipsa: si filium ta-
men iure intelligitur durare saltem in primo anno.
6. Vxor infra annum luctus non potest dote petere, sed
debet in domo viri stare, & illic operari.
7. Pater heres instituitur à marito, si post mortem mariti
supremam committat, vxori hereditate vel legatæ pri-
uanda, tanquam indigna: tunc maritus non ad heredi-
tatem, sed ad legatum.
8. Vestis longioris seu nigrius dote tenetur heredi vxori
desendi.
9. Vestis & ornamenta velia, & quotidiana, consensum
donata, & statim efficiuntur mutua: & quid de an-
nulis, & lectis.
10. Vestis melius & honorabilior debet magister in Theo-
logia, quam frater simplex: & similis alibi, quæ
monachis: & similis doctis, quam scholasticis.
11. Vestis quando est quæ dicitur.
12. Modicum dicitur respectu personarum, & etiam
mariti.
13. Causa magna quando dicitur, & quando ingratum
ordinem.
14. Privilegium concessum personæ intelligitur secundum
conditionem, & qualitatem personæ.
15. Deservendum quod est magna, & statim cum ex-
hibetur, melius & honorabilior debet vxori dote tra-
henti & vestiri.

PRESCRIPTA tamen sunt intelligenda, quan-
do vestes, iocalia, & alia ornamenta sponse
vel vxori concessa, seu transmissa, erant præcio-
sa, festiualia, & magni valoris. Nam in istis sine
dubio non cadit præsuppositio donationis: sed magis
videntur commodata ad usum, ut sponsa
vel vxor ornatiores incedat: vt d. l. mortui sue cau-
sa in principio §. si sit. & l. si vir ex l. l. in principio.
& l. virum quod. *tit. d. l. id. testamentum, §. de pecu.*
cum alijs iuribus, de quibus supra: quæ sic de-
bent intelligi. Secus tamen esset de vestibus &
alijs iocaliis vel ornamentis vilibus. Nam
illa præsumuntur donata: & statim efficiuntur
mutua: vt sentit *gloss. singulari communi* & ap-
probata.

S. X. I.

I

A

post mortem mariti: quia intelligitur durare in matrimonio: quamvis ergo mortuus sit maritus, quasi remaneat in matrimonio, habebit vestes quotidianas sibi donatas. † Quinimo tenentur a hæredes dare sibi vestes alias nigras seu lugubres: vt not. Bart. in l. decreti. C. de his qui no. infam. Bald. in l. C. de sex nupt. & in c. peruenit de empt. & vend. post Innocent. Angel. in l. dos legata ff. ad l. Fel. Ancher. & Ioan. de Imol. in l. si ex re damus. § illud quod servum ff. de signat. servus. vbi est bona gloss. Ang. de Arctio in §. fuerat ante prope fin. Insist. de ad. quæ quidem vestes lugubres & viriduales traditæ vxori, ita denum videntur esse vxoris, si sunt vilis pretij, & deputatæ ad vsum quotidianum. secus si essent festiuz & magni valoris: quia tunc potius videntur traditæ vt seruiant ad bonorem mariti, quando sit vidua, quam videntur donatæ: sicut in alijs vestibus dictum est. & ideo si mulier tuoc nuberet, hæres posset tales vestes ptenosias repetere, quasi cesset causa traditionis: nisi consuetudo regionis aliter se habeat. ita not. totot. Fit. in l. al. fulcrum, char. 221. 1. col. alius in clausula p. 15. col. & Campanus in tractatu de dote, 2. part. questio. 56.

9 § Concludo igitur, quod † vestes & ornamenta vilia & quotidiana censentur donata, & statim efficiuntur vxoris. § Et intelligo hoc non solum de vestibus quotidianis pro omni tempore, sed etia de illis, quæ sunt quotidianæ pro certo tempore vt quia aliz æstiales, aliz hiemales: vt est vestis abolla, quæ duplicata: dummodo non sint nimis excessiue: quia quod excedit, restituendum est: vt sentit gloss. fin. in dist. l. vtrum ff. de iur. iust. istud est not. dictum solius Salic. in d. l. si in f. C. de iur. iust. et textus in d. l. ex annu. ad. iur. ff. § Idem dicit Salic. de annulis, vt quodotidianus datur vxori, alius non. quod dictum alibi non legi. tene istud meori.

§ Hoc idem videtur dicendum de lecto quotidiano, quæ vxor doctoris vel alterius habebat separatam à marito: vt ille solum matrimonio pertineat ad vxorem, cum alimentorum nomine contineatur: vt not. in l. cum hi. §. qui transiit ff. de transact. quod tamen Bald. in dist. §. seruus, non credit verum: quia interuenit vera traditio: sed magis quædam permissio iure familiaritatis, secundum eum ibi, fin. col. in princ. hodie tamen in hoc est prouisum per legem regni Foro legum l. 3. sit. 6. quæ dicit, quod lectus quotidianus debetur coniugi viuo, alteri mortuo. Quod † furtè intelligendum est, nisi talis sit lectus qui habeat cultiram fericam: illa enim non transit cum lecto, quia non conuenit viduæ. ita videntur sentire Bald. & Angel. in l. plenum. §. equit. ff. de usu & habit. vbi dicit, quod si testator leget vxori lectum suum, non videtur legasse cultiram de serico: quia non conueniunt viduis, secundum eum, quem alij referunt, & Raphael Fulgos. cons. 127. in princ. cognita. & vide quæ statim subiicit. § Et quod plus est, dicebat do. Bald. in dist. l. penult. §. seruus ff. col. ff. sol. matrim. quod si vestes erant honorabiles secundum di-

gnitatem viri & vxoris, & adeo conuenirent vxori, quod sine ipso commode non posset in publicum comparere: idem esset dicendum de illis, quod de vestibus doctis, præsertim si patiuntur fructus dotis. est enim eadem ratio: quia totū hoc fit ex necessitate. quod est multū oot. & quodotidianum, & alibi non ceolo me legisse. & placet mihi, quia veritate inspecta, istæ vestes sine quibus vxor in publicū cōparere sine dedecore non potest, ardentia dignitate vel cōditione personæ: non dicu in diebus festiuis, sed in alijs diebus, quodotidianis, posuit dici quodotidianæ: quia vestes sunt dandæ secundū dignitatē & qualitatē eius, cui conceduntur. vt est text. optimus in l. sed si quid inadi. ff. auer. §. sufficiat. ff. de usufructu. vbi littera dicit, sufficere etiam alere & vestire debet usufructuarius seruos, in quibus habet vsum fructum, secundum ordinem & dignitatem mancipiorum. § Ad idem text. in l. ius alimentorum ff. vbi pup. educat. de vbi dicitur, quod alimenta & vestes debent dari pupillo secundum qualitatem & dignitatem eius. § Idem dicit text. in l. cum plures §. cum tutor ff. de admi. tu. § Non enim omnes æquales debent vestes vestire: vt l. 1. C. que res ven. non po. & l. fi. C. de rescrip. ven. & per totum iur. C. de vestib. alib. lib. 11. Bonus text. in c. non cogentur 41. de vbi nobiles diuites non coguntur vesti alimentis vilibus, sicut pauperes. Habenda est ergo personarum qualitas vt etiam in simili Bald. in l. liberti. C. de op. lib. col. 4. ver. de vitabatur. vbi dicit, quod si est banitum, quod quisque vadat ad exercitum: intelligitur secundum qualitatem personarum, & ideo rusticus ibit pedes, nobilis equeus, secundum possibilitatem & dignitatem suam: quod not. ad multa. Idem in effectu vult Barr. in l. si non sortem. §. libertus ff. de condi. inde. quem refert Repha. Fulgo in prædicto consil. 127. co. 1. vbi allegat bona iura ad hoc, quæ per te videas. Et ideo melius & honorabilius † vestietur magister in Theologia, quam siater simplex: & melius Abbas, quam monachus: & melius doctor, quam scholaris. vt dicit Bald. in d. l. sed & si quid inadi. ff. auer. quem refert & sequitur And. Sicul. in c. pastoralis supra, de de. 2. col. est bonus text. in c. 1. 21. q. 4. traditur per spe. titul. de aduocato. §. sequitur videre de vestib. in prin. Non ergo similibus vestibus vtentur vxores doctorum, vel aliorum nobilium: & vxores ignobilium, seu rusticorum. Vestes enim, quibus quotidie vtitur vxor doctoris, vel nobilis, possunt esse festiuz pro alijs. Vnde Seneca ait vxori Netonis, Indue te delicatè charissima, non propter te, sed propter honorem imperij, vt refert Spe. vbi supra. Vnde secundum prædicta satis poterunt dici † quodotidianæ vestes illæ, quibus vxor nobilis alicuius doctoris, vel alterius nobilis, vtitur diebus quodotidianis, sine quibus non potest commodè in publicum comparere. § Et istud videtur fuisse de mente Ioan. de Imo. in d. §. seruus ff. col. vbi dicit, quod arbitrio iudicis relinquitur, quæ vestes dicantur quodotidianæ: per id quod in simili voluit

voluit gl. in anteb. preterea, verbo locuples. C. unde vir & uxor. quæ dicit, relinquendum esse arbitrio iudicis, quis dicatur locuples, vel non. per *litem* dementis. in princip. C. de ep. an. vbi dos debet dari eius quantitatis, quam æstimabit iudex in hoc loco: quia habebit respectum ad substantiam debentis præstare, & eius cui est præstanda, & ad qualitatem personarum. vt. si filia. de leg. 3. & l. quæro. ff. de iure de. cum similibus. & idem gloss. in d. anteb. preterea. sequuntur communiter omnes doctores ibi. & est bona gloss. in l. vbi ad hoc. & ibi Dynus. Cy. & alij. C. de iure de. & gloss. in l. si. C. quando si. vel primar. quæ dicunt, quod index arbitrabitur quem pauperem vel diuitem per famam, & vulgi opinionem. Idem Bart. & Angel. in l. si. vbi. §. si pro rei qualitate. §. qui satisfat. cog. Nam vt dicebat Iacob. Butri. in d. anteb. preterea. consideranda est qualitas personarum: quia nobilis, & quæ nescit operari, non dicitur diues de co. de quo dicitur diues rusticus & artifex. Et inde est, quod si vnus est nobilis, qui habet alimenta, sed suam dignitatem conseruare non potest & habet forte puellas, quas maritare non valet: in subsidium vitæ. vel docium, potest episcopus, eni relicta est distributio in pauperes, aliquid sibi dare tanquam pauperi: quia licet non sit omnino mendicans, tamen secundum statum natalium suorum aliqua sustentatione eget. & ideo inter pauperes connumeratur. casus est fin. in leg. si quis ad declarandum. C. de episcop. & cler. secundum Baldum, ibi in 3. columnar. per iura totum. de qua meminit multum commendando Bartholemæum Capella in suo tractatu de re. mi. chart. 8. fin. columnar. in princip. quod intellige, quando illud quod testator reliquit, erat in magna quantitate. Secus si in paruam tunc non videtur cogitasse testator de tali nobiliter pauper ficta notat. dicit Angel. in l. sed & si suscepit. §. liberis ff. de iudic. arg. illius text. quod tene menti. Facit dictum Baldi in anteb. preterea. C. unde vir & uxor. c. 1. per. de iure non. vbi ait, quod si testator mandat maritare puellas virgines, pauperes: bonus vir, id est, executor testamenti, arbitrabitur. & si male arbitrat, reuertitur ad iudicem. §. Bene facit & ad prædicta gloss. not. communiter approbata, in d. l. sed & si suscepit. §. 1. per. modica ff. de iudic. quæ dicit, quod si modicum dicitur respectu personarum, & ponit exemplum in regina Matilda, dicente, aliquantulum terre dono illi ecclesie, quæ tamen donabat triginta nullia iugera terre, quæ ipsa reputabat modicum, & aq. reputasset multum: vt voluit gloss. in l. iudicatur. §. ne perueniret, per. lumen. ff. de offi. præf. quæ dicit, quod tenuis homo porcellum suum, sicut oculum, custodit. Arbitrio ergo iudicis discernetur, quando dicatur multum, vel modicum. §. Sicut etiam relinquatur arbitrio iudicis, inspecta qualitate personarum, quæ causa si dicatur magna, vel parua: vt est gloss. not. in c. fin. in per. illustratum de re. iudic. lib. 6. quam similibus commendat Abbas in cap. Quintana. §. Palacios Ruy.

charta 2. columnar. supra de iur. & in c. fin. in §. fin. in §. fin. in c. de appellacionibus, de appell. de qua per Bart. & alios in l. admodum ff. de iur. & i. Facit quod voluit Innocentius in c. final. in princip. supra de offi. deleg. vbi dicitur, quod arbitrio iudicis relinquatur, quod negotium dicatur arduum, vt videatur electa industria personæ. Facit quod voluit Iacob. Ant. in c. si supra de do. vbi dicit, quod statum arbitrio iudicantis, quod dampnum dicatur graue. Idem voluit Baldus in l. 1. in princip. C. si aduersus vendit pign. vbi dicit, quod arbitrio iudicis relinquatur, quando minor dicitur passus magnum dampnum, vel detrimentum, quod dictum retulit And. Sic. in c. ar. si clerici. §. de adult. 3. col. supra de iud. & in c. propter sterilitatem 7. columnar. supra de locat. §. Ex quo dicebat post And. & Abb. in d. §. de adult. quod arbitrio iudicis relinquatur, quod delictum vel crimen dicatur magnum vel paruum. Idem tenet Baldus in c. propositus. in princip. supra de appell. sicut etiam quæ iniuria dicatur atroc. vt traditur in §. atroc. Insuper. de iur. & i. Ex quo etiam dicebat And. Sic. in d. c. propter sterilitatem. quod arbitrio iudicis relinquatur, quod dicatur magnum incommodum procedens in re conducia. * Vnde respectu conductis, qui forte habet magnam & grauem familiam, & est diues: etiam si recipiat dimidium eius, quod conuenit: non dicitur pars magni incommodum: hoc secus esset in paupere. allegat in simili Bar. in anteb. memoris 2. col. in fin. C. qui daret tunc pos. vbi dicit, quod arbitrio iudicis relinquatur, quæ dicatur quantitas magna, vel parua, secundum qualitatem personarum. vt est gloss. not. in anteb. vt bi qui oblig. per bi. se habet res minor. §. sed & si quis. in per. sed si quis. c. cal. 6. Idem voluit Baldus in l. vna. 3. col. C. de confessis. vbi dicit, quod arbitrio iudicis relinquatur, quæ dicatur magna quantitas, vel parua, vt creditur libris mercatorum pro se, vel contra se. quod arbitrabitur secundum qualitatem personarum. Multa alia penè infinita, quæ relinquuntur arbitrio iudicis, hic adijcere possem: quæ tamen breuitatis causa omittuntur, quia non est ille noster principalis intentus. Aliqua conuolauit Galuacum in suo tractatu de casibus, qui arbitrio iudicis relinquuntur. §. Ad idem facit text. & quod ibi notat l. ballium. ff. de iur. & i. in l. in rebus. §. possunt. ff. de commoda. & in l. omnino. ff. de impensio in re domini facta. vbi relinquatur arbitrio iudicis, quæ impensa dicatur magna, vel parua, inspecta qualitate & dignitate personarum.

§ Ad idem facit text. optimus in l. ex muliere. ff. de testamen. militu. vbi probatur, quod si privilegium concessum alicui personæ, intelligitur secundum conditionem & qualitatem personæ. Et est casus valde notus. secundum Baldum ibi, quod privilegia sunt interpretanda secundum conditionem privilegii. & ad hoc quotidie allegatur, & est argumentum secundum eum, quod si concessum est alicui episcopo privilegium, quod possit celebrare tem-

morem haredum, possit ab eisdem petere pretium, quod insuper. Vt scripsit *Imol. 1. penult. §. s. circa fin. §. solus. matrem. vers. ex predictis* etiam, quem sequitur *Tho. Grammatic. ubi supra. Et vide Capitulum* quem allegat *Decisione 135. addeque Mart. Marten singul. 384.*

E Quod forte intelligendum.] Adde *Mental. gloss. 1. in d. 1. §. 6. sit. 6. lib. 3. For.*

F Non enim omnes aequales.] Circa ista uenia, quæ docet & ingeniose prosequitur author, usque ad num. 12. vide paucis *Gregor. Lap. glo. & in d. 1. 13. sit. 11. p. 4. & multis Tirid. de nobilitate. c. 20. quasi per totum. Et Dudas. Perez pluribus allegatis in l. 1. sit. 1. lib. 3. Ordinem. vers. potest. ex quorum traditionibus ornatis & confirmatis multa hic tradita per authorem. Et qualiter paupertas in iudicium deducta probetur, adde pulchrè per *Conarr. 1. 2. resolutum cap. 6. & quæ dicuntur per Suarez in l. 1. sit. 2. de l. arbitri lib. 3. For. §. circa hanc partem, & verum distributur elemosynam, licet in pari causa gratificari amicis colligere ex traditis per *Martinez in Dialogo Relatum 3. part. cap. 19. ubi multa de gratificatione traduntur, hoc loco citato, quatinus his illa maxime locum habeant, quæ hic continentur.***

G Bene facit ad prædicta.] Pulchrè quidem congeruntur per authorem multa, quibus duci possit ad arbitrandum, quæ sit magna vel parua causa. Adde *Bacium de Dotibus cap. 27. numero 9. & memento contra magnificos iudices, & partim superbos, qui cum inter pauperes indicant, vel tribunali præfint, in cuius provincia plerique sine parum diuites, temere contemnunt causas, nec aduertunt id quod sibi quasi contempniti est, ligentibus maximi videri & fore mōem iuxta traditiones authoris nostri.*
D. JOAN. BARABONA.

SYMMERERYM.

§ 12.

1. *Arche in Hispania idem sunt, quod donationes.*
2. *Vasallus non potest alius donare feudum sine licentia domini: potest tamen in numerum mulierum & dotis, constitutæ donationum propter nuptias in re feudali.*
3. *Emphyteusiarium potest dare feudum feudum in dotem sine licentia domini.*
4. *Fundatarius potest obligare feudum pro restitutione dotis, quod fundatarius proinductum, non autem domini.*
5. *Vasallus non potest dare feudali situm dotare.*
6. *Emphyteusiarium non potest uxori constitutæ donationem propter nuptias, vel dare arbitri in re, quam habet ut emphyteusiarium.*

DVERTENDUM tamen, quia licet olim istæ
1. A donationes, quæ fiebant ante matrimonium, appellabantur donationes ante nuptias, seu antiphæna, ab anti, quod est cōtra: & phæna, quod est donatū, quasi donatio contra donationem: quia primò mulier faciebat donationem propter nuptias, constituendo dotem viro: postea vir faciebat aliam donationem uxori. Hodie verò, quia fiunt istæ donationes nō solum ante matrimonium, sed etiam post, appellantur donationes propter nuptias, quod

utroque casu fiunt propter matrimonium. Ita dicit text. in l. si consilante & l. cum multa, c. de donat. ante nupt. & in §. est & aliud. Insuper de dotario, & has donationes in his regnis, se cūdem morem Hispaniæ appellamus archas: vt dicit *lex Regni 4. part. sit. 11. 1. 1.*

Que quidem donationes propter nuptias, seu archas, dantur à viro uxori, seu dari presumuntur, in præmium pudicitie & virginitatis, vt est text. melior, quam sit in iure, secundum *Bald. ibi in l. res uxori. C. si sit. Et propterea multum fauent iura istis donationibus siue archis, quamuis de iure regni etiam mulieri contumpe vel viduæ & dari vel promitti possunt, vt fore *In ego lib. 1. sit. 1. 6. & For. legum lib. 3. sit. 2. 1.**

Et hinc est, quod licet alius vasallus non possit donare feudum alieni sine licentia domini, vt in cap. 1. §. donare in tit. qualiter olim seu aliena possit fieri. & in c. 1. de prohibita studi aliena per *Frede. & in cap. 2. supra de feudis. tamen favore mulierum, & dotis, permittitur quod possit vasallus constituere donationem propter nuptias in re feudali: vt in c. 1. de iusticiis quam Tit. acc. à *Sompo. & in cap. 1. de eo qui sibi hereditas, seu lib. feudum, per quæ iure ita tenet loco de archis in sua summa. tit. quibus modis seu amitt. sub rubrica, mulier habens feudum, quem referunt & sequuntur *Andr. de l. for. & Bald. in d. 1. §. donare, & ibi etiam *Aluerti in 4. col. vers. cap. 1. cap. 1. & Propositum in 2. col. ad hoc bonus text. & ibi not. Innoc. & alij in c. super infra de. tit. 1. tenentur de *Rot. 1. decisione 199. incipit pater potest dare in nonis: quæ bodie reperitur sub tit. de feudis 1. gloss. & de dotis in cap. 2. supra de feudis & ibi *Andr. Siculum penult. in no. in archas. res quæ. C. commemorata de leg. & ibi *Laf. 9. col. ver. an autem res habeatur per gloss. & doct. in c. quæ in exilium supra de censu. & ibi *Telm. 52. colum. vers. in eadem gloss.********

Et ita sicut mulier & feudataria potest dare suum feudum in dotem, sine licentia domini, vt in dictis iuribus: ita poterit vasallus constituere donationem propter nuptias in seu, quia dos & donatio propter nuptias æquiparantur: vt in archib. de dotis. c. de donat. ante nuptias dicitur. *Bald. in d. 1. §. donare in 2. col. vers. sed nūquid feudum, quem refert & sequitur ibi *Aluerti in c. circa fin. ver. quæro an vasallus. & etiam *Propositum in 2. col. in si. ver. quæro m. 1. §. Ratio potest esse, quia per huiusmodi constitutionem donationis propter nuptias, vel archarum, nō videtur propter feudum alienatum: cum dominum vult semper remanere penes maritum, vt infra dicitur, nec ipsum feudum abdicat à se: imò usufructu virum ad sustentationem sui, & uxoris, & familie, vt in si. subijciat.***

§ Secus tamen esset, quando dominum esset transfarum in vxorem, quod posset contingere, quando feudum esset datum uxori, estimatum ea estimatione, quæ facit emptio: iuxta nō in l. si estimati. §. sol. matrimon. & in l. si inter virum. C. de iure de. nam tunc non permititur vasallo facere hanc donationem: & si faciat, peribit vasallus feudum. Ita dicitur *Aluerti in*

C 4

C & *Propositum in dictis §. donare.* & sic declarat & intelligit Bald. ibi. Idem & dicunt ipsi, si fiat pactum inter coniuges de lucranda dote, & donatione propter nuptias: quoniam istud pactum non potest apponi in preiudicium domini, nisi solus ad vicam vassalli: vt est bonus text. & ibi not. in cap. *super supra* co. dic. vt ibi per omnes doctores.

4 Potent ergo ↑ feudatarius obligare feudū pro restitutione dotis, quod ad feudatarij preiudicium, non aotem domini: vt dict. §. *donare.* & cap. 1. de *inuestitura quam Titius.* & cap. 1. de iur. qui sibi & her. sibi lib. feudatarij, & in llex vlt. sig. ff. de pign. not. tenet Bald. in cap. 1. de *contro. inuen. ad p. vers. in x. p. ad i. quere, lib. feud.* Valebit igitur talis obligatio, quācum ad commodum, quod feudatarius habuit erat ex feudo, in quo similiter potest fieri executio: vt per Bald. in *authens. ei qui iurat.* C. de *bonis antior. in poss. col. 16.* ver. *quere nonquid in rebus.* sicut bene text. in l. *pers.* §. *prodiit de leg. 1.* de quo per eundem Bald. in cap. 1. *column. 3. vers. quere nonquid de prohib. feud. alien. per Freder. in cap. quoniam frequenter.* §. in *alij. colum. 2. supra.* vt litem non contrit. per Salic. in dict. *authens. ei qui col. 3. vers. 1. de quo videtur in simili Bald. in l. iurium. C. de exco. rei. in colum. 4. in princip. vers. item non pot.*

5 Ex illis deciditur vulgata questio, an ↑ vassallus potest dote filiam de re feudalis, quā vide ad vicamque partem per Jacobinum de Sancto Georgio, in *tracatu feudum.* in *parte.* & etiam quod ipsi vassalli sibi *alibi fol. 17. col. 1. in fine cum sequentibus.* §. Idem dicendum est per omnia in ↑ *emphyteosi:* nam eodem modo poterit vtriusq. cōstitere donationem propter nuptias, vel dare arras in re, quam habet in emphyteosim, sine consensu domini: vt expressē voluerunt *Spec. & Ioan. Andr. in tit. de locato. §. nunc aliqua. vers. 109. per plura fundamenta.* & rationes, quas per se vides. Idem tenet Hoff. in *summ. titul. de locato. §. final.* ver. *nonquid ergo res emphyt.* & Ioannes Andr. in cap. *potius supra.* de *locato.* & ibi Ioan. de Imol. 10. *column.* vers. *tamen etiam huius Ioan. Andr. tenet Albericus de Rufinus.* Ioannes Faber, & Salic. in l. *fin. C. de iure emphyteos. & ibi latius Iafon. 47. column. vers. 1. pignus in ordine.* Bald. in l. *voluntati colum. C. de fiduciam. Paul. de Cast. in l. i. usufructus ad vlt. fol. fol. ma. in fin. m. d. *auth. res qua 12. column. ver. 17. Alex. consil. 173. incipiente. pigo rheumat. in 2. volum.* §. Sed intellige, quod modo non datur affirmatione, quae facit emptionem: nec apponatur pactum de lucranda donatione propter nupt. vt supra dixi in feodo, secundum praefatos doctores.*

ADDITIONES.

A ¶ In his regnis. Adde Gregor. *Lap. gloss. d. 1. tit. 11. part. 4. & rursus gloss. d. 1. 7. ad. tit. & gloss. d. 1. tit. 11. part. 6. Suarez in l. quoniam in prioribus, super lege regia. q. 1. ar. 10. & l. 1. tit. 2. de las arbas. lib. 3. For. 1. colom. & Anton de Menes. in authenticis. lib. 2. tit. 2. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100. c. 101. c. 102. c. 103. c. 104. c. 105. c. 106. c. 107. c. 108. c. 109. c. 110. c. 111. c. 112. c. 113. c. 114. c. 115. c. 116. c. 117. c. 118. c. 119. c. 120. c. 121. c. 122. c. 123. c. 124. c. 125. c. 126. c. 127. c. 128. c. 129. c. 130. c. 131. c. 132. c. 133. c. 134. c. 135. c. 136. c. 137. c. 138. c. 139. c. 140. c. 141. c. 142. c. 143. c. 144. c. 145. c. 146. c. 147. c. 148. c. 149. c. 150. c. 151. c. 152. c. 153. c. 154. c. 155. c. 156. c. 157. c. 158. c. 159. c. 160. c. 161. c. 162. c. 163. c. 164. c. 165. c. 166. c. 167. c. 168. c. 169. c. 170. c. 171. c. 172. c. 173. c. 174. c. 175. c. 176. c. 177. c. 178. c. 179. c. 180. c. 181. c. 182. c. 183. c. 184. c. 185. c. 186. c. 187. c. 188. c. 189. c. 190. c. 191. c. 192. c. 193. c. 194. c. 195. c. 196. c. 197. c. 198. c. 199. c. 200. c. 201. c. 202. c. 203. c. 204. c. 205. c. 206. c. 207. c. 208. c. 209. c. 210. c. 211. c. 212. c. 213. c. 214. c. 215. c. 216. c. 217. c. 218. c. 219. c. 220. c. 221. c. 222. c. 223. c. 224. c. 225. c. 226. c. 227. c. 228. c. 229. c. 230. c. 231. c. 232. c. 233. c. 234. c. 235. c. 236. c. 237. c. 238. c. 239. c. 240. c. 241. c. 242. c. 243. c. 244. c. 245. c. 246. c. 247. c. 248. c. 249. c. 250. c. 251. c. 252. c. 253. c. 254. c. 255. c. 256. c. 257. c. 258. c. 259. c. 260. c. 261. c. 262. c. 263. c. 264. c. 265. c. 266. c. 267. c. 268. c. 269. c. 270. c. 271. c. 272. c. 273. c. 274. c. 275. c. 276. c. 277. c. 278. c. 279. c. 280. c. 281. c. 282. c. 283. c. 284. c. 285. c. 286. c. 287. c. 288. c. 289. c. 290. c. 291. c. 292. c. 293. c. 294. c. 295. c. 296. c. 297. c. 298. c. 299. c. 300. c. 301. c. 302. c. 303. c. 304. c. 305. c. 306. c. 307. c. 308. c. 309. c. 310. c. 311. c. 312. c. 313. c. 314. c. 315. c. 316. c. 317. c. 318. c. 319. c. 320. c. 321. c. 322. c. 323. c. 324. c. 325. c. 326. c. 327. c. 328. c. 329. c. 330. c. 331. c. 332. c. 333. c. 334. c. 335. c. 336. c. 337. c. 338. c. 339. c. 340. c. 341. c. 342. c. 343. c. 344. c. 345. c. 346. c. 347. c. 348. c. 349. c. 350. c. 351. c. 352. c. 353. c. 354. c. 355. c. 356. c. 357. c. 358. c. 359. c. 360. c. 361. c. 362. c. 363. c. 364. c. 365. c. 366. c. 367. c. 368. c. 369. c. 370. c. 371. c. 372. c. 373. c. 374. c. 375. c. 376. c. 377. c. 378. c. 379. c. 380. c. 381. c. 382. c. 383. c. 384. c. 385. c. 386. c. 387. c. 388. c. 389. c. 390. c. 391. c. 392. c. 393. c. 394. c. 395. c. 396. c. 397. c. 398. c. 399. c. 400. c. 401. c. 402. c. 403. c. 404. c. 405. c. 406. c. 407. c. 408. c. 409. c. 410. c. 411. c. 412. c. 413. c. 414. c. 415. c. 416. c. 417. c. 418. c. 419. c. 420. c. 421. c. 422. c. 423. c. 424. c. 425. c. 426. c. 427. c. 428. c. 429. c. 430. c. 431. c. 432. c. 433. c. 434. c. 435. c. 436. c. 437. c. 438. c. 439. c. 440. c. 441. c. 442. c. 443. c. 444. c. 445. c. 446. c. 447. c. 448. c. 449. c. 450. c. 451. c. 452. c. 453. c. 454. c. 455. c. 456. c. 457. c. 458. c. 459. c. 460. c. 461. c. 462. c. 463. c. 464. c. 465. c. 466. c. 467. c. 468. c. 469. c. 470. c. 471. c. 472. c. 473. c. 474. c. 475. c. 476. c. 477. c. 478. c. 479. c. 480. c. 481. c. 482. c. 483. c. 484. c. 485. c. 486. c. 487. c. 488. c. 489. c. 490. c. 491. c. 492. c. 493. c. 494. c. 495. c. 496. c. 497. c. 498. c. 499. c. 500. c. 501. c. 502. c. 503. c. 504. c. 505. c. 506. c. 507. c. 508. c. 509. c. 510. c. 511. c. 512. c. 513. c. 514. c. 515. c. 516. c. 517. c. 518. c. 519. c. 520. c. 521. c. 522. c. 523. c. 524. c. 525. c. 526. c. 527. c. 528. c. 529. c. 530. c. 531. c. 532. c. 533. c. 534. c. 535. c. 536. c. 537. c. 538. c. 539. c. 540. c. 541. c. 542. c. 543. c. 544. c. 545. c. 546. c. 547. c. 548. c. 549. c. 550. c. 551. c. 552. c. 553. c. 554. c. 555. c. 556. c. 557. c. 558. c. 559. c. 560. c. 561. c. 562. c. 563. c. 564. c. 565. c. 566. c. 567. c. 568. c. 569. c. 570. c. 571. c. 572. c. 573. c. 574. c. 575. c. 576. c. 577. c. 578. c.*

veris. *arbus* num. 142. & *Mental* in rubr. tit. 2. lib. 3. for. & optimè *Contra de sponsal. part. 2. cap. 3. §. 7. num. 58.* Apud quos omnes hæc traditur, quo pacto in matrimonialibus viurpeter apud Hispanos, nomen artharum, quæ adiniges authori supra §. 2. & infra §. 17.

[de la arrbas.] lib. 3. For. 1. col. & ANTON. Gomez. l. 1. cap. 1. ad fin.

[Idem dicunt.] Vide Fanacium, de lucro dotis
glof. 10. n. 55. & Tirag. de retrahib. lignag. §. 1. glof. 3.
n. 4. vbi plures citantur.

D. JOAQUÍN BARAHONA.

SVMME RERV M

1. *Res subiecta restrictioni propter nuptias, an possit donari.*
2. *Debitum dotis, vel donationis, propter nuptias constitutum non esse in fideicommissis, Et ad fideicommissarium pertransire non potest.*

Item dicatur generaliter in re subiecta re
stitutioni: quia eodem modo in illa poterit
viri facere dictam donationem propter cupis-
simum, vel dare annuatim, per re. x. ad hoc expressum in
dict. antient. res qua, & in corpore vnde seminat.
¶ Et differt iste casus à prædictis duobus, maxi-
me in vno: quia vt dicebamus, si res feudalis vel
emphyteutica donatur uxori propter nuptias,
non debet dari æstimata: nec potest super ea ad-
jungi pactum de lucrando, imò debet ita donari,
vt non alteretur natura ipsius feudi, vel emphy-
teutis. Itaque soluto matrimonio debet redire,
ad quem secundum formam contractus redi-
tura erat. Sed in casu isto res subiecta re restituo-
ri in dorem data, vel in donationem propter
nuptias, statim extrahitur de fideicommissio: &
nunquam est ad fideicommissarium reuertenda:
vel adeum, quia ad fideicommissum est voca-
tus. Casus est multum singularis in l. mulier. §. an
proponeatur ff. ad Trebellian. vbi dicitur, quod si de-
bitur dotis, vel donationis propter nuptias,
censetur non esse in fideicommissio: ergo ad fi-
deicommissarium peruenire non potest. Ita per
illum tex. tenetur not. Paul. de Cast. solum in dict. an-
tient. res qua, in 2. col. re ferr. & sequitur ibi las. 11.
col. vers. 16. nihil addens: quod semper tene me-
morie. Et ex hoc sequitur, quod super istis bonis
sic donationi, potest à iudici pactum de lucrando,
& etiam poterunt ista bona dari æstimata.

ADDITIONES.

Tradita per auctorem in isto §. confirmabis ex
traditis & citatis per *Ant. de Minus in auct. res qua.*
Communio de legat. nu. 46. & Baetium de dotib.
6.8. num. 12. per se. ardeundo. In primogenijs vobis
perpetuis fatus exultimo, huiusmodi deduc-
tiones, pmpet dotes, alimenta, similiaque, in
quibus per interpretes extenditur de cetero illius
auctorit. ex fructibus salua proprietate fieri,
ne alioquin perpetuae dispositiones fundato-
rum, quaeque perpetuare potissimum tem-
publicam ornant, facile & funditus euer-
ant.

tur. Quæstio est non contemnenda, nec tradenda quidem sine elaborata & ingeniosa dispositione, quam nos vel aliò remittimus, aut committimus, ne in præfenti loco munus quasi alienum videremus, interim in re raro per nostros controuertit. Vide Rodericum Suarez. l. Quoniam in prius super lege Regia. vbi autem maiora, nam. 10. ibi. vbi frater haberet bona maioris, ex quorum fructibus sine magno incommodo staret & personæ hor posset facere. C. de iuriss. res. f. Item. Expressius agit Castillo l. 40. Tauri. m. 12. & polchre idem innuit Ant. Menes. in autb. res. que. n. 118. Fragmenta quidem sunt ista loca sed non contemnenda lectori; qui plura fortasse viderit: & proderit si velis adiungere quæ alio in casu scribunt Ant. Gomez. l. 10. Tauri. m. 9. & ibi Tello. n. 14. qui pluribus allegatis plenè dispoñant, nequid alimēta de debita ex fructibus substantiæ possessoris, salua proprietate deducenda sint. Et de superiori dubio adde expressius scribentem authorem infra §. 1. num. 1. vbi notauimus pluribus adiectiones: pendetque text. imperator. ver. ex accessionibus. ad Trebell. & Bar. cum alimēto de elem. & c. ibi.

D. JOANNIS BARAGONA.

SVMMA RERVM.

1. Res subiecta restitutioni, potest quia donare propter nuptias, vel in arras concedere uxori vel sponsæ, quando non haberet alia bona, ex quibus posset hanc donationem facere.
2. Fideiussores pro dote interueniente, donari non possunt propter nuptias res restitutioni subiectas.
3. Iuncta & data in re condita, sunt tacitè obligata pro profuere.
4. Fideiussores datio facit cessare beneficium diuisionis.
5. Bona subiecta restitutioni, regulariter non possunt alienari.

§. XIV. INTELLIGIT tamen prædicta sanè, quòd pos-

1. It quis t donare propter nuptias, vel in arras concedere uxori, vel sponsæ, res subiectas restitutioni, quando non haberet alia bona, ex quibus posset hanc donationem facere, aliis secus. Est casus not. in d. autb. res. que. vbi litera dicit. Sed si liberis portio legitima non sufficit, ad dotis seu propter nuptias, vel ante nuptias, donationis obligacionem, permittitur res prædictas in ea causa alienare. Et sic bona subiecta restitutioni non possunt donari propter nuptias, nisi in subditiom.

¶ Ex quo inferitur vnum satis singulare, quòd si vir habens bona subiecta restitutioni, percipit, vel percipere potest ex dictis bonis fructus sufficientes ad dictam donationem propter nuptias, seu ad dictas arras: ex illis debet facere dictam donationem, non autem de bonis vincularis, vel de eorum proprietate. text. est de hoc mirabilis in d. l. mulier. §. cum proponeretur. in §. ver. quod si fructum. quem ad hoc ponderat ibi Raphael Cerna circa §. & Alex. 2. col. & Ladan conf. 332. in §. incipit quatuor sunt quæstio.

¶ Intelligi tamen, quando fructus erant, ita quòd possint conueniri in dictam donationem,

vel arras aliis secus, secundum Angel. Raphael. & alios in d. l. §. cum proponeretur. quos refert & sequitur l. in d. l. autb. res. que. ponit. col. in fin. ver. 12. ¶ Ex hoc secundo inferitur, quòd si maritus dedit fideiussores pro dote conseruanda & restituenda in caso restituentis dotis, quando talis fideiussores potest interuenire: v. puta hoc dicitur statutum, prout est Florentiæ, vel aliter, vt Deo dante dicitur super text. in secunda ratione dubitandi: hoc casus maritus nec debet nec potest facere dictam donationem de bonis restitutioni subiectis: quia cum ad ista bona veniatur in subditiom, ergo per consequens datio fideiussores facit cessare beneficium d. l. autb. res. que. vt latius dicitur infra super textu in §. intellectus. col. ver. ad quod bene facit. maxime, quia patrimonium fideiussores & principalis efficiuntur vnum: vt l. si plures §. præterea ff. de fideiussores. Sicut ergo patrimonium principalis sufficit ad excludendum beneficium dictæ authen. eodem modo videtur etiam sufficere patrimonium fideiussores. ¶ Item inuoluta & illata in re condita sunt tacite obligata pro expensione: vt §. qui ca. pig. vel hypoth. ta. contra l. 2. & l. inf. de adim. §. item Serniana. Sed tamen hoc facit cessare datio fideiussores: vt l. pe. ff. quibus causis pig. vel hypoth. solui. sic ergo in casu nostro. ¶ Item datio fideiussores facit cessare beneficium diuisionis: vt l. 1. §. illud sciendum. ff. de separ. ergo, &c. ¶ Facit præterea l. §. C. de pact. conuen. in ratione sui. dam dicit, & si quidem in locali instrumētum hypothecæ pro his nominatim à marito scriptæ sunt: his mulierem ad cautelam contenti. Vnde sic in casu isto vxor debet esse cōtenta fideiussores: quia promissio hominis facit cessare promissionem legis. vt l. & habet. §. cum quis. ff. de precat. & ff. de vulga. & pupil. l. cum ex filio cum conser. ¶ Maxime, quia promissio illius autb. res. que. est extraordinaria. Quod patet, quia ordinariè & regulariter t bona subiecta restitutioni non possunt alienari, vel obligari: quin & existēte casu restitutionis resoluatur alienatio vel obligatio l. §. C. communia de legatis. Sed in fauorem & priuilegium dotis, specialiter statutum fuit contrarium. In illa autb. negati non potest, quin illa specialis promissio contra regulare cursum & ordinem sit extraordinaria: quia omne quod est de ordinario cursu, est extra ordinē. Debet ergo cessare, ex quo promissum fuit de fideiussores: quæ promissio est ordinaria: ergo cessat extraordinaria ff. de minori l. in causa. & de non. oper. non. l. in provinciali. ¶ Sed & quamuis istæ rationes sint satis subtiles, & videantur molitum virgere: reperio tamen, quòd contrarium tenuit Ladan. Ro. in suis singul. 352. incipit ego habui casum mirabile. motus est sola ratione, quia facto mulieris non potuit fieri deterior conditio in dote. vt l. Alacium ff. de pactu. do. cum simili. Hoc idem tenet Paul. de Cast. consil. 13. in fin. incipit, in Christi, &c. quia per supra scriptam mortis, quia forte fideiussores laederetur facultatibus, vxor remaneret sine dote. quod esse non debet, cum

cum expedit reipublice dotem mulieribus conseruari: vt l. i. ff. sol. ma. §. Prælerium, quia forte fideiusor non fideiusussisset, nisi sub spe prouisionis. d. auctor. & sub spe cessionis ferenda: vt l. si stipulatus §. i. & quod ibi not. ff. de fideiusor. hoc etiam latius firmat ipse consil. 130. 3. columnæ incipit, ita Christi. circa ea quæ superius, motus primo per text. in l. casus §. quædam ff. de manumiss. ubi dicitur, si vendidi puellam ancillæ, ea lege vt post annum manumitteretur: etiam a reos emptor daret: non seruata fide, nihilominus ex sententia constitutionis liberam fieri. Respon. quoniam manus iniectione plene inque auxilij ferendi causa interuenit: itaque ope conia peteretur, cum emolumentum legis voluntate vedutois sequatur fir. & ita est ibi casus, quod per prouisionem penalem adiectione dispositioni, non recedatur ab ipsa dispositione. & est ille optimus text. ad propositum. Et ita in casu nostro videtur dicendum, quod per dationem fideiusoris non recedatur a dispositione dictæ auctor. præcipue quia ista fideiussio datur ad maiorem cautelam ipsius mulieris, & maiorem securitatem, & magis vt adderet, quam vt tolleretur. & causa dubitationis tollendæ. Ea autem quæ sunt posita causa tollendæ dubitationis, in commune oon ledunt ff. mand. ar. l. qui manum & ff. de reg. iur. l. que dubitationis. §. Item ex quæ posita sunt ad augmentum, non debent operari diminutionem: sicut contra ff. de cond. & demon. l. cum tale. §. si ff. de aduen. leg. l. legata inutiliter. adde l. 4. §. si ex conventionem ff. de re iudic. & l. si mancipia ff. de fun. instructio. Vnde abundans cautela ipsius mulieris in recipiendo fideiussorem debet sibi prodesse, & non obesse: vt C. de test. l. testamentum. Ex multis ergo remedijs pro sua securitate & cautela inuentis, poterit vti quo vult: nec per hoc triodidatur alijs: vt ff. pro socio. l. cum duobus §. idem respondit ff. de ventris in fruct. l. 1. §. quid ergo, versicul. sed sing. & hanc partem secutus fuit Iason in d. auctor. res qua. 12. col. per. 15. Ex placet mihi, quia est magis seu orabilis mulieribus: quæ tacite nec expressè possunt sibi facere præiudicium circa dotem: vt dictum est supra. & latius dicitur inf. super text. in §. intellectum. §. Ad contraria potest responderi secundum Paulum in d. consil. 130. qui dicit, quod prouisio illius auctor. res qua. licet possit dici facta in subsidium & defectum aliarum prouisionum legalium: quod patet, quia non competit, nisi in defectum legitimæ & Trebellianicæ, & etiam fructuum: tamen non repetitur, quod fuerit facta in defectum prouisionis propriæ illius mulieris. Nec subest eadem ratio: nam quando sufficit legitima, & Trebellianica, æquum est, quod de illa satisfiat, & non de alio. sed quando non sufficit, non esset æquum, quod satisficeret de bonis fideiusoris: & sic fideiusori remaneret regressus contra aliquem. Vnde, positis his duobus, minus iniquum est, quod fideicommissum patiarur hoc damnum, cum illa bona semel fuerint mariti grauati, & patris eius, quæ quod pa-

ciatur ipse fideiusor hoc damnum, ad quem nil pertinet de negotio, & qui intercedo de libertate est usus. Vnde non est æquum, ipsum sua liberalitate periclitari. Item quamuis ditamus prouisionem illius auctor. fore extrarodinariam: potest tamen concurrere cum ordinaria, quando conperunt contra diuersas personas: vt l. item. C. si tutor vel curat. inter. §. At iura quæ dicunt, quod per prouisionem hominis tollitur prouisio legis, procedunt, quando prouisio hominis & legis sunt super vno & eodem facto, & tendunt in omnibus ad idem. secus quando tendit prouisio hominis ad aliud, quam prouisio legis. vt d. l. casus §. quædam. Itic autem prouisio illius auctor. tendit ad obligationem realem, quo ad bona subiecta restitutioni: & contra fideicommissarium. sed prouisio fideiusorum tendit quo ad obligationem personalem, & quo ad ipsum fideiusorem, vel bona sua: & sic non sunt superflua, sicut quando tendunt ad idem. Nam licet fateamur, quo ad illum fideicommissarium, qui consensit, & se & sua obligauit, quod tunc cesset prouisio illius auctor. quia ex quo portio sua est obligata ex obligatione expressa ipsius fideicommissarii: non est necesse dicere, quod sic obligata ex tacita, & ex dispositione dictæ auctor. quia tendunt ad idem, & esset superflua: quia propter expressum cessat tacitum: oon tamen sic erit in ipso fideiusore, vt apparet ex prædictis. Ad iura supra adducta, quæ volunt, quod per dationem fideiusoris cesset prouisio legalis: dicas, quod illud procedit in his, in quibus recipiens prouisionem hominis, habet liberam facultatem sibi præiudicandi, secus tamen in his, in quibus recipiens prouisionem, hanc facultatem oon habet: vt est in dote: vt supra dixi, & latius dicam super text. in §. intellectu. Et idem non est mirandum, si dicamus, quod per dationem fideiusoris non fit recessus a prouisione sen te medio dictæ auctor. Tene meto istum articulum sic examinarum: in quo, vt plurimum, usus sui verbis do. Paul. quia multum mihi placuerunt. §. Prouisio autem dictæ auctor. partim emanauit in fauorem filiorum: quod patet, quia in extraneo non habet locum, vt vbi not. partim emanauit in fauorem molierum, quæ dotem dederunt, ne remaneant deceptæ, & petant doctes: vt patet in corpore vnde sumitur, in §. adiectum. & partim fauore dñorum, & propter publicam utilitatem, vt matrimonia contrahantur: vt in §. quem ob rem. §. Ex quo sequitur, quod licet grauatus restituere velit, renunciare expresse prouisioni illius auctor. oon possit iuxta not. per Bart. in l. si qui in conscribendo in magna distinctione. C. de pñis. & per consequens, nec tacite alienando dicta bona. vt l. qui ad certum ff. locat. §. Ex quo inferitur vnum quotidianum, & satis singulare, quod si tempore matrimonij grauatus restituere bona, habebat alia bona sufficiencia ad constituendum propter nuptias donationem, vel ad constituendum

dum antea deinde matrimonii contrafacto, alienavit ea hoc casu habebit exortum recursum pro restitutione dotis suae in casu restituenda dotis ad bona vinculata: quia aliis frustratoria redderetur dispositio dictae authenticae, quae voluit mulieribus providere, ne suas dotes perderent, si non inspiceretur tempus restitutionis dotis, cum quis agere non possit, vt l. 2. in princ. ff. solut. matrim. & l. 1. in princ. ff. de iur. iur. q. 1. quoniam, vt res patet ff. de patris. Si enim aliud diceremus, sequeretur quod doli eius, qui est de restituendo grauatus, noceret uxori: quae contemplatione omnium bonorum mariti dedit dotem: quod esse non debet, vt l. 1. de iur. iur. ff. de iur. iur. hinc, quae notat in l. si stipulatus, §. 1. ff. de iur. iur. §. Et hinc est, quod si maritus viuo patre receperit dotem, pro qua vniuersa bona patris veniunt obliganda, iuxta not. per Bart. & alios in l. si fecim dotem, §. 1. in consuetudine, ff. sol. mat. & in l. si late dicitur. Nam tunc si mortuo patre filius consumeret bona sua, & eius duas partes hereditatis, quas pro legitima & Trebellianica poterat detrachere de bonis restitutionis subiectis: si postea veniat casus dotis restituenda, possit mulier capere de alia dimidia hereditate pro sua dote, ratione donationis propter nuptias sibi factae, vel promissae, ex causa fideicommissaria, ex quo omnia bona patris grauantis filium restituere, debent obligari pro dote mulieris. Et ualidet maritus consumendo possit sibi & filijs praerudicare, uxori tamen praerudicare non potest, ita notat. firmat Paul. de Cass. in d. consil. 13. cum sequitur, & plenius in d. consil. 130. quod intellige sanè, nisi mulieri possit culpa imputari, dum videret maritum suum bona dissipare, & incipere male vni substantia sua: si non sibi promittitur, in ea quae notat in l. si constante in princ. ff. solut. mat. & in l. ubi adiunt. C. de iure dot. de quo latius dicitur super textum infra dicit lafon in d. antea res quae in fin.

ADDITIONES.

A ¶ Nisi in subsidium. Adde hic traditis, quae dixi supra §. proximo, & adiuuge Barriam d. 8. num. 10. atque optimè & animosè defendentè primogenia ab alienatione. de qua per text. & d. d. in d. antea res quae. Vide Panol. in l. 1. part. 3. C. de bon. mat. res. 102. & ante com. vide Cenarr. lib. 1. res. 4. 6. in fin. secundum quos ex frequentissimo Hispanorum vñ receptum est, ex vilibus text. nunquam alienari res ipsas primogeniorum, quasi plurimum dissentiat simplicibus fideicommissis in quibus alia decisio loquunt, & Fennecus de iure dot. glof. 10. res. 72.

B ¶ Quin existente casu restitutionis. Adde tu alienatione facta contra expressam prohibitionem testatoris, concinuo & in vita alienantis posse substatutum rem fideicommissi vindicare, ex recepta doctrina Paul. de Cass. in l. filius §. 5. d. in a. 7. de leg. 1. & notus eiusdem in l. petri, §. 1. de leg. 2. quem te quoniam ex nostris Gregor. sup. in l. 10. tit. 26. §. 4. in glof. mag. col. 1. Ant. Com. l. 40. Tit. 28. Sueres alleg. 3. d. in de iure iur. et al.

lib. 3. §. 28. in fin. Ant. de Menes. in antea res quae in a. 1. C. com. de legat.

¶ Sed quamvis istae rationes. Adde Menes. d. C. antea res quae in a. 49. & dicam super text. in proemial. §. 11.

D. IOAN. BARAHONA.

SYMMA RERV.

Privilegia doli habent locum in dote confectata.

I S T A tamen intellige, quando donatio propter nuptias realiter fuit data, vel concessa, licet si tantum fuit confectata: nam tunc non soluitur de bonis restitutionis subiectis. vt voluit Ang. in d. antea de restit. & ea quae patet in l. 1. & l. 2. col. per glof. sibi, dum dicit, dotem quam accepit, per quam inferi ibi Ang. quod si maritus fuit confectus habuisse dotem ab ipsa muliere: & mulier fuit confectata habuisse donationem propter nuptias: non habebit locum d. a. iuxta, quia pro dote confectata restituenda, non poterunt alienari res restitutionis subiectae. Ad cuius confirmationem facit glof. in l. 1. ad finem in ver. data. C. qui in pig. habeant. quae vult, quod si privilegia doli non habeant locum in dote confectata: & illam glof. reputat singularem Bald. in consuetudine §. col. sup. de dolo & com. & rubrica. C. de privilegio d. 3. col. & in l. cum aliquis 2. col. G. de iure deli. & ista refert & sequitur lafon in d. antea res quae in a. col. vers. nono l. iuxta. Relinquit tamen cogitandum, an hoc intelligi debeat, secundum quod limitat Bald. in d. 1. ad finem, & diffuse per Modernos, & praesertim per Alexand. in l. 1. ff. sol. mat. de quo latissime ultra omnes per Bald. Novellum in suo tractatu de dote, in 7. parte in princ. ubi videas ad saturitatem. Et dictum Angeli, de quo supra refert, sequitur ipse Bald. Novellum, in dicto tractatu char. 15. 3. col. alius in 6. parte 13. privilegio in fine, dicens se sic consultasse apud Florentiam, dum legebar Pisus. Hoc probatur secundum eum in d. authentica de restit. & ea quae patet §. hac opinio omnia. & facit glof. in d. 1. ad finem, & in l. si quis possit hac. C. de bonis damnet. & text. cum not. Bartol. & Bald. in l. per duos in C. mandati. & quod allegatur per Bart. in l. cum quis decedens §. codicillis & §. Titia beneficiis a femina. de legat. 3. & quod habetur in l. fin. C. de sponsa.

ADDITIONES.

¶ Adde Cenarr. lib. 1. res. 4. 7. & quae traditur per Duellar. reg. 337. ampliatione quarta, qui de dote recepta confessione loquuntur, ac de confessione facta inter prohibitos, & suspectos. Vide autorem, & plures, quos ibi adiunxi infra §. 50. num. 29.

D. IOANNIS BARAHONA.

SYMMA RERV.

1. Bona alienari prohibita, non possunt dari in dote, & donationem propter nuptias.
2. Bona subiecta restitutioni, quare possunt dari in dote, vel donationem propter nuptias.
3. Releu dispositio ibi habet locum, ubi mens & ratio leg. non videntur inter easdem vel fuerit expressum in verbis legis.
4. In fundo succedere non potest maritus ratione patrii tunc dispensatio: quia non potest dominum servare, idem autem in debilitate, & etiam in manibus, & canonico regulari, nec idcirco ratione.

s. Cen.

3. Constitutio patialis extenditur ad alium casum quam comprehensionem in constitutione, si subest eadem ratio.
4. Bona subiecta substitutioni possunt alienari: propter famulum, & etiam pro redemptione persone.
7. Prohibitio bonorum expressa fortius est quam tacita.
8. Alienari prohibita in alienatione, quia demum translatioem completi, non possunt in dotem dari.
9. Prohibita alienationis videtur prohiberi uocari alium, per quem acquiritur ius in re, & per consequens datus datus, & demum propter nuptias.
10. Casus excepti in iure communis extenduntur ex identitate rationis, & etiam casus si statuto excepti.
11. Per clausulam, non obstantibus quibuscumque privilegiis, non tollitur privilegia corpore iuri clausa.
12. Legum sine conditione apponere potest quis rei sue, quando idem legat vel donat, ut non possit alienari vel transferri in ecclesiam, vel alium pium locum.
13. Res si alio in concessa, est in exceptis, an lege vel conditione, ut non alienetur in ecclesiam, etiam si ingreditur monasterium, monasterium non habet illam rem.
14. Tacite non appositum donationis rei, quam quis facit ecclesie, tam hoc quia si ecclesie non saluati annuatim onera, imposita, licet laico donatori autoritate sua propria illam rem ad ecclesiam egerit.
15. Mors in possessione rebus prohibitis alienari, fieri potest pro debita descendente a prohibente.
16. Mutari non debet, quia sanctorum publice induit fuerit.
17. Legitima supplementum non potest potest filia, cui pro sua legitima vel pro sua dote relicta est aliquid, eadem vero bona omnia reliquit filia vero primogenitura, & mortuo patre filia simpliciter accipiant illud reliquid, & fecit quatuordecim generalibus heredibus.
18. Clausula, Quo d. & c. in quod filius plus petierit, patet cum prius relicto, & c. habet pro non apposto.

§. XLVI **E** T ex istis a potest inferri ad questionem, quæ quonidie venit in practica: numquid ꝑ bona maioricatus possint dari in dotem, vel in donationem artharum, vel propter nuptias? Per prædicta videtur dicendum, quod si alia bona non sunt, ex quibus possit dos constitui, vel donatio propter nuptias fieri, bene ex rebus maioricatus dari poterintam sicut hoc fieri potest de bonis feudalibus, & emphyteoticis, & restitutioni subiectis (ut in præcedentibus dictum est) sic videtur eadem ratione dicendum in bonis maioricatus. & hoc videtur fuisse de mente Bartoli in lege filius semel. §. §. d. in 3. column. periculum quæro utrum §. de legato primo. C. in. Bald. in lege, volentur 2. column. C. de fideicommissis. & ibi Saly. in finalibus verbis & ipsemet Saly. in lege finalis in fin. C. de rebus alienis non alien. & Paulus de Castro, consilio 13. & sequenti & consil. 130. vbi videtur concludere, quod dispositio d. authenticæ res, & l. mulier. §. cum proponeretur, ad Treb. procedant in prohibitione facta in testamento, hoc est, quod de bonis prohibitis alienari etiam per testamentum potest constitui dos & donatio propter nuptias. ¶ Hoc idem videtur esse velle Albericum de Restitu. in prima parte statutorum. q. 144. incipit, de Statutu regni. vbi dicit, quod stante statuto regis, & regni Aragonum, iurato per ipsum regem, quo cautebatur, quod aliqua immobilia dicti regni alienari non possent, exceptis in clytis infantibus, eius filijs: ita tamen, quod ex causa necessitatis & utilitatis regni donari possent. Quod rex donauit regine multa & magna, & eū

fuis filijs post statutum natis. Primogenitus regis, mortuo rege, dicebat se succedere in regno, & prædictas donationes non valuisse, nec valere, obstantibus statuto & iuramento prædictis. Oritur fuit questio super hoc multum ventilata in curia Romana. Et quantum ad propositum nostrum attinet, dicit ibi Albericum, donationem factam uxori valuisse: & inter alias rationes per eum adductas, relata est ista, scilicet quod propter matrimonium contrahendum conceduntur alienari propter dotem & donationem propter nuptias constitutendam, res alienari prohibite. & allegat d. authenticæ res, quæ. ¶ Et sic tenet ibi Albericum, quod dispositio dicta authenticæ res, habet locum in prohibitione alienationis expresse facta, nedum a testatore, sed etiam per statutum iuratum. de quo dicto meminit Andreas Siculus in repetitiornubrica, de rebus ecclesie non alienari antepe. solum. vers. 4. facit, & Ambrosius in repetitiore d. l. filius famul. §. d. in Senem de legat. primo. in §. 6. column. in verb. facit quod valens & lafon in d. authent. 8. column. repetentes mirabile hoc dictum, ponderantes, quod dicit esse novum, quod dispositio dictæ authenticæ, procedit tam in prohibitione testatoris expresse, quam tacite: ut expresse voluit Paul. in dicto consilio, & sentiunt doctores supra allegati, sed ita, quod lex fin. C. communia de legat. super qua venit d. authent. equiparat prohibitionem legis, testatoris, & contrahentis. Ergo sequitur, quod d. authent. habeat locum, nedum in rebus prohibitis alienari per testatorem, sed etiam per statutum, vel pactum, vel per privilegium. ¶ Confirmatur hoc ratione inconuincibili. Ratio fundamentalis, propter quod fuit dispositum per dictam authenticam, quod bona subiecta restitutioni possint dari in dotem, vel donationem propter nuptias: est favore matrimonij, dotis, & filiorum, & per consequens reipublice: ut in præcedentibus dictum est. Sed ista ratio ita limitat in bonis alienari prohibitis expresse per testatorem, vel donatorem, vel per statutum, pactum, seu privilegium: sicut in alijs tacite alienari prohibiti per viam fideicommissi, ergo per consequens idem ius, & eadem iuris dispositio: vel l. cum pater. §. d. l. cum filius de leg. 2. eorum similibus. ¶ Vbi quæritur enim mens & ratio legis viger, ibi locum habet ipsius dispositio, licet casus nō fuerit expressus in verbis legis: ut et glof. not. in l. de quibus in glo. 1. p. de legibus. quæ dicit, quod si statutum, vel consuetudo habet, quod d. manens non succedat in feudo, quia domino sciretur non potest: idem tenet in debilitato. & si disponit, quod monachi non succedat: idem erit in canonico regulari ex identitate rationis, & dicunt ibi doct. quod istud non est per extensionem, sed per comprehensionem, quæ dispositio fundata in aliqua ratione comprehendit omnes casus in quibus viger illa ratio: licet aliqui tantū fuerint specificati: ut §. de nou. oper. ann. 1. de pupilla, §. si quis ruios. & §. ad Macedon. l. filium. l. cum bi §. de translatio. & l. fin. C. de iur. & fact. ignor. de hac doctrina meminit

memoria Pauli de Castro, *confessio* 349. a. col. in prin.
incipit, *visa quadam fecerit*, dicens per hoc,
quod statum disponens de rebus, seu met-
canois, quia onerantur in navibus, loci habet
etiam in corpore ipsius navis, cum sit eadem
ratio ad quod bene facit *gloss.* quæ reputatur
singularis per omnes in *capite primo*, in *versu*. *Ita-*
lie, de temp. ar. lib. 6. quæ vult, quod transmissio
etiam penalis extenditur ad alimen casum,
quoniam comprehenditur in constitutione, si sub-
est eadem ratio. & tunc non dicitur proprie
extensio, sed ex mente. Multa alia de exten-
sione hic potuissent adducere, quæ brevitatis
causa omittuntur. Vnde ad propositum, cum
illa ratio, super qua se fuodard d. 10th. nallret
etiam in rebus vincularis ex privilegio, vel
consuetudine, satis videtur posse dici, quod
habeat locum in his maximè quia vt dicebam
in hoc versatur favor publicus. quo caso lex,
quæ aliis non extenditur, si est facta favore
reipob. potest excedi ex identitate rationis
vt voluit Bart. in *l. si consuevit* 9. q. 3. *solu. matrim.*
in *l. 1. §. exherem.* per illum text. ff. de his qui
nos. testam. & in *l. quemadmodum. C. de agrie. &*
conf. lib. 11. in versu. in gloss. an permittit. & ex
hoc paulo pôet Bart. idem dixit, quod sicut
6 bona facienda restitutoris possunt alienari
propter famem, eodem modo occasione re-
demptions persone, vt persona redimatut
quia est eadè ratio. Et ita vult Bart. in *l. quem-*
admodum. quod dispositio dictæ authen. non
solum procedat in casu, in quo loquitur, scilicet
in alienatione propter dotem, vel dona-
tionem propter nuptias, sed etiam quando
agitur de redimenda persona. & idem per con-
sequens videtur dicendum in casu nostro, cum
sit par ratio. Et cum illa decisione Bart. transit
Pauli de Castro in *l. ambrosii. res que, in §. & l. si ibi* 3.
col. & alij, de quibus per Alexand. in *l. quamvis* 3.
col. ff. *solu. matrim.* § Et per hoc videtur, quod
non bene dixerit Bald. in *l. d. §. 5. de acquir. in princip.*
in *in quibusdam casibus potest et alienari*. vbi vo-
luit, quod d. *authen.* res que, non habet locum
in re feudali, nec in alia re, quæ sui natura pro-
hibetur alienari: vel ex premissa dispositione tes-
tatoris, vel contrahentis est prohibita aliena-
tio. Sed solum in casu proprio illius authen. illa
est feruenda, & non trahenda ad consequen-
tiam: quia casus sui ibi speciales, ergo incontra-
riam est ius commune: vt ff. de legibus *l. cum super-*
lari. Ita quicquid Bald. de quo plerique doctores
solenne faciunt festum. signanter *Andreas*
Rucellus in repet. rubric. sup. de rebus ecclesiasticis *l. bar. 25.*
col. 3. in repet. 2. Raynaldus de test. col. 163. Ambrosius
in rep. d. §. de acquir. in §. de leg. 1. col. 180. & 186.
& l. cum in d. ambrosii res que, 7. col. ver. §. not. Alex.
caus. 23. §. col. in 2. vol. § Et quidem prima facie
hoc dictum in satis æquum videtur, quia fortior
est 7 prohibitio hominis vel testatoris, & red-
ditione alienatione ipso iure oolli, & repellit alien-
tiam, tanquam indignam, à reuocatione
rei alienatæ: quod tamen non est in prohibi-
tione tacita vt est *gloss. not. in l. cum potest, §. liber-*
tas. ff. §. de legat. 2. quoniam commendat Paul.

Palacio Rex.

de Castro in *l. si §. fin. aud. vir. & Alexand. in l. Mar-*
cellum, §. res que. 2. col. §. ad Trebat. & in consil. 23.
penult. col. in 1. volum. iunctis his quæ notat in *l.*
seruo legari in prin. ff. de leg. 1. Quando autè pro-
hibitio 7 alienationis est talis, quæ impedit
translationem dominiij: & per consequens red-
dit alienatione nullam, vt in casu nostro: tunc
res prohibita alienari, num alienatur, etiam ob
causam dotis, vel donationis propter nuptias,
vt est *gloss.* valde singularis in *l. nulla. C. de ius-*
torum. quam extollit ibi Bald. in *versuque lectura.*
quæ voluit, quod res prohibita alienari, vel
donata ex lege, vt non alienetur: non potest
donari io dotem. Ex quo dicebat ibi Bald. in *l.*
lect. in finalibus verbis: quod si ego donavi Bertæ
fundum quendam, eo pacto, vt non possit alien-
nari: & vallam istud pactum cautelis impe-
diuentibus alienationem: non potest ille in do-
tem dari, per illa *gloss.* quam ipse reputat oo-
bilem, per quam infert, quod actus inter viuos
non respiciunt interpretationem dictæ authen.
res que, quoniam *gloss.* multum commendat etiam
Alexand. *confil. 103. 7. col. incipit, redemptoris, & r.*
visu scriptu in 2. vol. & in d. §. dicit, 6. col. ver-
su. 2. l. iuncta. dicens, quod forte non est abbi.
§ Pro hoc facit, quia negari non potest, quin
7 prohibita alienatione, videtur prohibitus
omnis actus, per quem inquiritur ius in re: vt
in *l. si. C. de rebus alien. non alien.* sed per dationem
dotis quaeritur dominium marito: vt *l. dicitur ca-*
uillam. C. de rei vend. & etiam datio in dotem di-
citur donatio, vt probatur in l. final. §. si à socero.
ff. qui in fructum credit. & in l. ex premissis, §. de
alim. & oblig. & in leg. unica, §. accedat, C. de re-
rem. ad. l. imò quod plus est, potest dici videri:
vt est text. valde not. in l. ficut, §. si debitor, ver. in
duum lectus. rectè hoc casu ven didisse videtur.
§ quibus mod. pag. vel hypot. *solu.* Prohibita ergo
alienatione, rectè videtur prohibita dotis da-
tio, & etiam donatio propter nuptias. § Sed
propter ista non recedo ab opinione Bartoli &
aliorum, de quibus super: qui tenent, quod dispo-
sicio d. *authen.* habeat locum in quibuscumq;
bonis, quomodocumque alienari prohibitis
ita quod extendatur ultra casum in ea expre-
ssum: quia eius dispositio nro est exorbitans à
iure, prout aliqui dicunt, & male: sed potius
est favorabilis, & causam favorabilem conti-
nent: vt colligitur ex not. per *gloss. in l. si consue-*
ta, in princip. ff. solu. matrim. & ibi not. Bart. in 7.
quest. 1. par. & not. gloss. in l. quæ propter necessita-
tem, ff. de reg. iur. & Bart. & omnes in d. authen. res
que. cum voluit, quod habeat locum etiam
quando mulier, quæ habet dotari, vel vir, pro
quo est facta donatio propter nuptias, vult
ingredi religionem: vt ex illis bonis restitu-
tioni subiectis assignetur aliquid pro dote. Itè
in quantum volunt, quod procedat dispositio
d. *authen.* quando ille, qui rogatus esset testi-
ficare, esset positus in magna necessitate fa-
mæ, vel in captivitate, quod his casibus pro
alimentis vel redemptione persone possunt
alienari talia bona. & hoc possit alios sequitur
Alexand. in *l. §. de acquir. 6. col. & l. si forte quispiam*

D

rectè

re dē consideret dispositionem dictae athen-
juocēta l. fin. et sic reperiet, quod dicta athen-
venit limitando dictam l. fin. & sic in effectu
ille casus est exceptus a promissione dictae l. fin.
& per consequens extendendus ad alios cas-
sus, parem vel maiorem rationem habentes:
10 quia t casus excepti a iure extenduntur ex
identitate rationis: vt probatur c. cum dilecti.
& ibi oot. Abb. l. col. de confirmat. vii. vel murib.
iuncto c. quoniam frequenter sup. vt lit. non contēst.
probat etiam in c. fin. sup. de iur. secundum
intellectum Vincencij ibi: prout ibidem re-
fert Abb. 4. col. & est gloss. in l. i. C. de condit. inde.
D ¶ Et inde est, quod licet licet hic excepte & spe-
cificat quatuordecim causas, ex quibus pater
potest exheredare filium: in athen. vt cum de
appell. cog. § alind quoque capitulum, coll. 3. & gloss.
in cap. Quinque annis, supra de iurando. tamen
idem est in aliis causis, quae sunt similes vel
graviorēs illis. Hoc est mirabile dictum solius
Gualteri. de Cons. in athen. non licet, C. de liberis
præter. & ibi Alexand. in apostol. ad Bald. de quo fac-
cit festum Alexand. ibi, & in lege, si quis id quod 4.
colam. ff. de iurisdic. omni. iudic. dicens se idem
consuluisse in Tuscā, in facto pooderoto, &
est consil. 103. incipit, super eodem. in secunda vo-
luntate. Idem tenet Angelus in lege, lex Corneli. in
princip. ff. de iur. per illum textum, & Alvarus
in c. 1. § predictum modum, per col. in titul. quae sunt
prima causa bene. am. de quo etiam per Felin.
in cap. pastor alii in princip. de rescript. vbi alia dicta
ad hoc propositum facientia cumulat: quae
per te videas. & vide quae dico infra, in capit.
per vestram, versiculo, & secundum ista. ¶ Et oc-
curre casus excepti a iure communi exten-
duntur ex identitate rationis, vt supra dixi
sed etiam casus excepti a statuto, vt est rextus
melior de iur. in c. ad aud. sup. de clericis non res.
quem ibi multum commendat Abb. ¶ Etiam
si ex capiantur com. de dīo ex taxativa tam totum
vt voluit Bartol. post gloss. in l. feru. ff. de vsucap.
refert & seq. Abb. in d. c. cum dilecti. 2. colam. est
gloss. in l. ab as alienum, C. de praedictis minor. & in l.
fin. C. de reuocand. donat. quam per singulari
extollit ibi Salys. ¶ Et ideo non est mirandum,
si catodamus dispositionem d. athen. ad
casum nostrum. Quomodo cumque ergo bona
sint vincularia, & alienari prohibita per
viam maioratus, vel aliis: semper prohibens
vel vincularis videtur se praesumitur cogitasse
de isto casu speciali dotis, seu donationis
propter nuptias. arg. l. obligat generali. ff. de pign.
iuncta d. lege, in mulier. § cum proponeretur. ff. ad Tre-
bellianum. Vnde per georalem prohibitionem
alienationis non videtur prohibuisse ex causa
dotis, vel donationis propter nuptias. argum.
eius quod voluit Salys. in l. final. in princip. C. de
iure dot. vbi dixit, quod leges vel statuta geor-
aliter disponētia, quod iustitiam publi-
ca non prohibent, nisi reperiantur in memo-
rialibus registrata, non habent locum in in-
strumentis dotalibus dorum fauore. vide
Lafon in l. 1. in princip. ff. solus matrim. ¶ Maxime,
quia dos est specialiter priuilegiata a iure: per

d. athen. res quae, & in corpore vnde famitur. Per
quocumque ergo verba prolata a lege, statuto,
pacto, vel priuilegio, aut etiam per testato-
rem, oot intelligitur tali priuilegio derogat-
um: iuxta not. per gloss. & dicit in l. heres abiens,
in princip. ff. de iudicis, & l. 1. § legatus, cod. titul. &
in athen. qua in prouincia, C. ubi de crimin. agi
oportet. vbi dicitur, quod t per clausulam, non
obstantibus quibuscumque priuilegiis, non
tollantur priuilegia corpore iuris clausa. Est
bonus textus ad hoc, & ibi oot. Ioannes de Pla.
in l. de cōmuni, C. de silentariis, lib. 12. Quod
efficacius procedit, quando tale priuilegium
erat concessum personae aliis priuilegiat-
um: quo casu per georalem derogatorium pri-
uilegiorum etiam cum clausula, etiam si de eis
fieri mentio deberet, non intelligitur, derogat-
um tali priuilegio, nisi de ipso fiat mencio
figuralit. Istud est dictum aureum Cuius in leg.
vna, C. quando imperat. inter papal. & videtur, ex
quo exclamatur Vitalis in lib. clausularum charta §.
colam. 3. aliis in clausula, non obstantibus, &c.
Cum autem istud priuilegium mulieribus
concessum, per dictam athen. eocodatur
personis priuilegiatis: vt patet ex his quae not.
in l. asidua, C. qui per. in pign. hab. & in l. 1. § so-
luto matrimonio, & in multis aliis locis. Sequitur,
¶ Nisi specialiter super hoc disponat, faciens
maioratum dicendo, quod vult illa bona non
posse alienari, etiam ex causa dotis, vel dona-
tionis propter nuptias, quam clausulam vidi
appositam in maiori Domini Alfonso Petri
de Biuero, qui fuit uxoris meae auoculus ma-
gnus. Hoc enim casu cessaret dispositio d. a-
then. vt voluit Alexan. consil. 56. colam. in fin. 2.
volam. qui nihil alleg. de quo dicto meminit
Ambrosius in reperit. d. §. dūi go. col. & Lafon in d.
athēnt. res quae fin. col. ¶ Ad cuius confirmatio-
nem (quamvis ipsi non dicant) facit: quia vi-
demus, quod t potest sui appoere legem,
sive conditionem rei suae, quando illam le-
gat, vel donat, vt oot possit alienari, vel trans-
ferti in ecclesiam, vel alium pium locum: vt
habetur in l. si a quo, §. a lege, ff. de verb. oblig.
per Bald. & alios in l. ea lege, C. de condit. ob causam,
per Bald. in cap. clerici, 2. colam. supra de iudicis, &
in cap. qua in ecclesiis supra de consuet. 3. colam.
vers. sed hū queritur, & Felin. in cap. ecclesia. cod.
titul. §. 5. colam. vers. 9. quere. ¶ Textus in l. fin.
C. de pactis inter emptor. & venditor. quod valet
pactum inter emptorem & venditorem,
quod in fundo vendito oot possit fieri mo-
numētum, vel cappella. Ex hoc dice-
bant not. Bartolus & Paulus in athen. ingressi
prop. finem, C. de sacrosanct. eccles. quod si t res
aliciui concessa in emphyteosum, vel aliis,
sub ea lege vel condicioe, vt oot alienetur
in ecclesiam: etiam si iste ingrediarum mo-
nasterium, non habebit monasterium illam
rem. ¶ Hoc idem sentit iste in d. §. ea lege, & ibi
Ioan. de Imola in 2. col. Si tamen sit mecum
corum, vel cappella contra prohibitioem, vale-
bit: sed agitur ad interellic, secundum gloss.
commo-

communiter probatur in d. l. fin. quod limitatur ibi Bald. nisi contra factus esset coram iudice. & iudex interponat decretum. & decernat de partium voluntate iuratum & inane, si contra fieri praesumatur. per text. in l. si fuerit, ff. de contrab. emp. vel si hoc fiat coram antiquis civitatis, & ipsi de voluntate partium stantant & inhiabant. arg. ff. de man. rem. l. servus hac lege. secundum Bald. ubi sup. quem refert & sequitur And. Sic in c. remon. 23. ad. supra de fur. compet. ante. rens ex hoc contra Innoc. & sequatur ibi. l. quod si valeat pactum appositum donationi rei, quam quis facit ecclesie, cum hoc, quod si ecclesia non soluet annuatim onera imposita, liceat laico donatori sua propria auctoritate aliam rem ab ecclesia capere. gloss. in authen. vt de cetero communiter ecclesien. sunt in prime. & text. in c. cum dilecti de donat. c. ubi Host. c. Abb. vt plene dico in tract. infularem. col. 3. & 4. Adhuc tam. ubi sup. in simili text. singulare secundum lechram Paduanam. in l. si fidei. c. fin. ff. de distract. pign. ubi probatur, quod reservatio iuris, quam quis facit sibi rei, quam vendit, vel aliter alienat, facit rem inalienabilem. quem text. ad hoc allegat Bart. in d. §. et l. Pari ergo ratione idem dicendum erit in reservatione, quam quis facit in re, quam donat ecclesie: vt si annuatim non soluat onera, possit illa in auctoritate capere. Adducit praeterea text. quem dicit singularem, & mirabilem, in l. acceptam. C. de resur. quem notant ibi Bart. & Bald. & Salyc. inducendo, vt ibi per eum. & faciunt notata in c. remon. de cand. appof. c. in c. prateria. 2. de inveniend. Ad idem optimus textus. & ibi lasen in l. memo patiendo. ff. de pact. Adde hic, quod res prohibita alienari in causam piam, alienari non potest, text. in auth. de alienatione & emphyteos. c. 2. & c. si quis finem. ergo nec in dotem dari hoc prohibuitur. etiam si dos dicatur causa pia: vt dicit supra in rubrica §. 48. in fin. nisi dixeris, quod dari potest in dotem propter fauorem publicum, qui versatur in dotis datione: vt in l. 1. ff. solut. matrim. Iuri autem publico non potest per testatorem vel donatorem derogari. l. ius publicum. c. l. v. autem agnitionis. ff. de pact. Sed, et si expresse prohibeatur bona in dotem dari, nihilominus dari possunt. tenet Alexand. consil. 16. l. vol. Bald. Novellus in tractatu de dote, part. 6. privilegio 13. allegat gloss. notab. in authen. de testif. c. ea que par. §. quae amborem col. 4. tu cogita. Ex quibus omnibus inferuntur plura pulchra & quotidiana. Primo, quod licet rex in concessione vel donatione reddendum, quam alicui fecit, licet apponit conditionem, si vult, quod non transcat in ecclesiam, clericum, vel monasterium, vel personam extraneam à regno, vel huiusmodi. Secundò, quod rex potest statuere, quod rebellianus, vel alia officia secularia, non concedantur clericis, etiam in minoribus: vt dicit lex regni 1. par. tit. 19. l. 2. idem sentit Dominus in c. legem 33. di. cuius meminit Felix in c. ecclesia de consue. 57. col. 1. v. 1. c. con-

Palacios Ruy.

clauso. Tertiò, quod potest luum suum in terra & quibus cum hoc quod sit maior alienari possit: nec ad eam clericus, ecclesia, vel monasterium persona religiosa. Quarto, cultarem à rege ad faciendum potest illud idem disponere, nisi iudicatur ecclesie, seu eius minoribus, quod potest quis facere capellani, vel auctoritarium, sub conditione, quod non dicantur immunitaria, vel missa, vel alia, quae testatur inhiere fieri, si sunt honesta, bona, quae ad hoc relinquuntur ipso iure redeant ad ipsos heredes libera: & ipse haeres possit illa propria auctoritate capere, & sibi retinere: quod est not. & quotidianum. Si autem his talibus potest addici pactum, vel codicillo, vt res non possit alienari in ecclesiam, vel pium locum, & valet eodem modo videtur, quod debeat valere in casu nostro, vt non alienetur ex causa dotis, vel donationis propter nuptias. Hoc tamen intellige, quando is, qui vinculat bona, seu fecit maioratum, erat extraneus, & vt extraneus concessit bona, ea lege, vt non alienaret etiam in causam dotis. Nam tunc iste gravatus non poterit ex illis bonis dotare se, vel filios, vel alios quos dotare tenetur, vel constituere donatione propter nuptias: quia dotare filiam extranei, non permittit ad opus pietatis, nec ad affectionem testatoris, vel prohibentis. Et ideo iste gravatus de restituendo, nihil de his bonis potest disponere, sed praecise tenetur restituere illa bona. Et sic debet intelligi gloss. not. in d. l. a lege nulla. C. de iur. dot. & quod ibi not. Bald. quae loquitur in extraneo prohibente alienationem. Eui mihi dicatur, quod d. authen. res quae habet etiam locum in extraneo, vt tenet gloss. not. authen. de resur. c. ea que par. in §. quae amborem in versis, sufficit in fin. & tenet Bald. in d. authen. res quae par. col. versis quere nunquid ista authen. potest dici, quod illa gloss. communiter non tenetur imò contra eam tenet la. de Bekon. in d. §. quae amborem. quem alij sequuntur, vel quod intelligatur, quando simpliciter facta sunt prohibitio alienationis. Sed in casu nostro non solum est facta prohibitio alienationis, sed vitra processum est, vt non fiat alienatio, etiam ex causa dotis, vel donationis propter nuptias. quam legem sine conditione extraneus adscribere potuit, vt apparet ex praedictis. Pater vero hanc prohibitionem facere non potuisset filio, vel filiz, vel aliis, quibus teneretur dotem constituere, vel donationem propter nuptias facere: quia cum pater possit hoc casu cogi dotare, vel donationem propter nuptias facere: vel qui liberus, ff. de iur. nupt. & traditur in l. si cum dotem. §. de usufructu ff. solut. mat. & dicitur latè infra. Ila autem obligatio, quae pater tenetur ad praedicta, inhiaret bonis eius, & transiret cum eis, ad quemcumque vadant: sicut illa obli-

D 1

gatio.

gatio, quia testator, cum quali ad paria iudicentur, non dicitur autem res qua. per doctores iunctis, quia dicitur. Cyn. in l. alimentaria, in fin. C. de neg. gest. per l. si quis a liberis, §. item respectum, ff. de lib. agn. Ang. in autem, de restit. Et ita quia col. 2. verbi, item nota. Et ideo licet si pater obligasset bona sua pro restitutione dotis filij, non posset illam obligationem tollere, prohibendo postea alienationem, vel obligationem: ita & si non obligavit, cum pro obligatis habeantur, ex quo necesse habeat obligare. argum. l. si finita, §. eleganter, ff. de da. infe. & l. 2. ff. de mulierum. ubi promissio, quae necessarii facienda est, habetur pro perfecta, quo ad effectum exceptionis. Hanc opinionem finit Bartolus in d. filius suus, §. deus, de lega. 2. in 2. q. quem refert & sequitur Paul. de. cons. 33. in princ. addo bonum textum in l. si ego, §. si res, ff. de her. da. ubi data vel promissa pro dote, etiam nondum fecutus nuptus, dicuntur dotata, & manent ad heredem cum illo onere: si postea mortuo promissore nuptus sequatur. Facit ad questionem, si habens maiorum pro dote filiz, vel sororum, obligat bona maiorum: an eo mortuo, filius successor tenebitur ex patris promissione. Siue ergo bona maiorum possint obligari pro dote filiz, vel sororum, siue sint obligata principis auctoritate, ut quoties sit, mortuo possessore, transeunt ad sequentem cum onere suo. Vnde iam ista dos danda, vel donario propter nuptias, censetur res alienum: ut not. Bartolus in l. quaprim, §. 1. ff. de priu. arduis. cum succedat loco alimentorum, ut praedixi: & loco legitimarum, quae est debita, vel saltem quasi debita filius: ut voluit glossa in l. si quis legatum, ad finem, ff. de Val. & in l. si emancipat, C. de neru. & fac. ignor. & in autem de herede. C. falsus, §. si autem non compler. col. 1. & probatur in l. final. §. 2. C. de qua. furro. & l. vna. C. de his qui ante ap. aliu. & in l. 1. C. de codicib. §. per. & l. si patrone, ff. de donation. habent enim filij bona hereditaria pro legitima sua obnoxia: ut in l. finem, §. replationem, C. de offic. testam. Sed talia bona restitutioni subiecta, pro re alieno ipsius vinculantur, seu pro suis debitis alienari poterunt: ut l. peto, §. praedictum. & ibi notatur ff. de legat. 2. facit ad hoc textus valde singularis in l. cum si dei herede, ff. de fideicom. liber. ubi probatur, quod in rebus prohibitis alienari, potest fieri iussio pro debito descendente a prohibente. De illo textu ad hoc facit festum Bald. in cap. quoniam frequenter, §. in aliis, ut litem contestat. & in autem, col. 18. col. ver. quere ne inquit in eum, C. de bonis auct. ind. post. & ibi Salys. 15. colum. ver. 2. quid maxime. quia haeredes, qui succeduntur in illis bonis, ita tenentur dotare, sicut pater. ut notatur per Bartol. & alios in l. post dotem, soluto matrum ff. Ergo ista prohibitorie facta a patre, non obstant, poterunt ista bona maioratus dari in dotem, vel donationem propter nuptias, illis perso-

nis, quibus aliis testator, vel maioratum faciens, tenebatur. Intelligo nam statibus alius bonis: ut d. autem res qua. & in corpore vnde famitur. & dictum est in peccandibus. Si enim hoc concederemus in patre, vel eo, qui teneretur dotare, vel donationes propter nuptias facere: sequeretur absurdum, scilicet, quod esset in facultate debitoris, tollere obligationem. quod esse non debet: ut l. si quis, C. de ac. abi. ita in specie declarat Paulus de Castro in consil. 13. quem refert & sequitur Iason in d. autem, res qua. in fin. col. qui hoc confirmat optima ratione: quia ea quae sunt iudicia favore publico: ut est calus, de quo loquimur: non debent mutari, vel tolli ex dispositione testatoris, ut l. quod bonum, §. fin. ff. ad l. Fal. notat Bartol. & doctores in autem, sed in testator. C. cod. res. & in l. nemo potest, ff. de leg. 1. §. Ampliabis hoc not. ut procedat, etiam si filius vel filia consentiat constitutioni maioratus. nam & tunc poterunt petere dotem, & donationem propter nuptias: nisi specialiter renuncient ius legitimae sibi debitum: quia in generali renuntiatione non intelligitur renuntiationi iuri petendi dotis. Et ideo in generali renuntiatione facta de omnibus legatis sibi relictis in testamento, non includitur legatum dotis, nisi specialiter exprimat: secundum Paul. consil. 131. sicut nec legitimae: ut est textus in l. si quando §. generaliter, C. de offic. test. per quem dicebat Guillem. de Ceno, in l. de his, ff. de transact. quod si frater assignavit sorori aliquam partem, de qua illa vocat se contentam, & promittit plus non potest: nihilominus potest petere supplementum legitimae, nisi expresse fuerit actum, quod tale supplementum non posset peti: quia ad legitimam requiritur expressa renuntiatione. Quod dictum referunt & sequuntur Bald. Salys. Paul. & Iason in d. §. generaliter. Alber. Bald. & Angel. & Mod. in d. l. de his, Angelus de Aretio, in §. 2. in fin. Institut. de offic. test. And. Sic. in cap. cum esset, 32. colum. supra de test. & in tract. Ceteris. 1. parte, quest. 8. 3. colum. Felus. in cap. transactio 2. colum. supra de constitut. §. Si ergo pater in suo testamento reliquit filiz pro sua legitimam, vel pro sua dote, aliaque bona omnia alteri filio, iure maioratus, seu primogeniturae reliquit: & mortuo patre, filia simpliciter accipit illud relictum, & fecit quotationem generalem haeredibus: per hoc non prohibetur petere supplementum legitimae: ut d. §. generaliter. etiam si pater in tali relicto apposuit clausulam, quod iuber filium esse contentum, ita quod non possit plus habere, vel petere occasione legitimae, vel alia quacunque ratione. Nam tunc filius simpliciter accipiens, potest petere supplementum legitimae, ut est textus valde singularis in autem, ut cum de appet. cogn. §. eorum, coll. 8. ratio est, quia opus talis clausulae debet ipso iure de legitima relictis: ut l. quoniam

nam in prioribus. C. de iussu. res. am. Ita in specie
tenent Bald. Selyc. & Paulus in d. §. generaliter.
Bald. & Paulus in princip. ad fin. §. Bald. in l. hac edi-
ctalis. verb. quoniam oblationem. C. de sum. nupt.
Angelm. in l. iudicium. C. ad Trib. locum. de imol. in l.
quod de bonis. §. cum solentem ff. ad l. Fabrid. Alexan.
consil. 68. incipit super primo. & consil. 373. visis. §.
solum. & consil. 573. incipit. verum. Anania consilium
99. incipit. visis. fin. col. imol. plus dicit Paul. in
d. §. generaliter. quod etiam si testator ad-
dicent. quod eo casu. quo filius plus petierit.
eum prius dicit relicto. adhuc favore testa-
menti ut valeat. talis clausula habetur pro
non apposta. Idem tenet ille in d. l. i. in
modo. in princip. Qui ergo vult recte facere
maioratum. velinquit huius legitimam. vel
dotem competentem. vel faciat. quod con-
sentient expresse suae legitimae renunciando.
& eius supplemento. & cum iuramento pro-
pter oportet in cap. quoniam pactum. de pati. lib. 6.
facit quod voluit Baldus in l. cum lege. C. de ep. &
cto. quem vide. limita ut per Angel. in lege. §. quoniam
nam §. si quis per de iussu. res. am.

ADDITIONES.

* § Adde Alexand. in l. fin. §. in computatione. co-
lumnas. 4. in ver. in ead. C. de in delictis. quod procedit.
etiam si excipiantur per dictionem taxati-
vam. fol. seq. in princ.

* § Aduerte. quod in contrarium est verior
& communior opinio. ut per lasum in l. si uia quis
promiserit. §. 2. l. 1. §. ff. de ver. obl.

* § Adde in materia meliorationis plura &
notanda. quae descriptae Segura in volumine su-
orum reper. quae poteris simul cumulata videre
in repetitione. ibi per me edita. in parte. me-
lioratione per duas col.

* § Adde Felin. c. cum venerabilis. de exce. num.
33. in 2. col. & Rochus de Certe tract. patro. ver. pro
eo quod de discreti consensu. in col. 9. cum seq.

IOAN. BERN.

A § Ex istis. Prosequitur auctor interpretati-
onis text. in authent. res. loc. C. communicand.
de leg. super quo habes locupletissimam &
compendiosam repetitionem D. Ant. Menofo vi-
ri ingeniosissimi. doctissimi. qui postquam
Salmanticae summo merito cathedarius ius
ciuile professus est. magna cum vilitate & fe-
licitate (ut ego nec vidi eodem loco tunc le-
gens indignè) vocatus est ad serenissimū & ex-
cellsum rege nostro ad Pincianum tribunal. in-
deque breui tempore promotus ad supre-
mum consilium fenerator. vbi iocis eruditione.
virtutisque quouis specie nemini non potest
exemplo esse. ad haec vir ille clarissimo sangui-
ne oriundus scripse tria in iure quae per ma-
ius circumferantur volumina. valissima qui-
dem illa. multaque meliora. optima sui spe
pollicetur. Sed ut ad superiora redeas. adde
circa idem Gregor. l. ap. gloss. §. 6. in 11. p. 6. col. 4.
circa medium cum sequent. & Suarez in l. quoniam
in prioribus super lege regia l. 2. num. 10. vers. ex
quibus inferitur. C. de iussu. res. am. §. ad id. Segura l. solutus.

Palacios Ruy.

§ cum filia. num. 243. & ibi Dod. Perez. §. de vulg. &
pup. & Anton. Gomez. in l. 40. Taur. num. 37. &
Covar. lib. 3. res. lib. 6. ad fin. & rursus aliquid per
notandum lib. 2. res. lib. 2. 16. num. fin. & Bactum de do-
ribus cap. 3. per tot. atque Pinel. l. 1. C. de bon. mater.
part. 3. num. 102. & Molinam de Hys. prim. 2. part.
lib. 4. cap. 6. num. 2. & 3. apud quos multa di-
cuntur. multaque scriptores allegantur. circa
materiam istius text. versanturque maxime
circa ea quae per auctorem huc disputantur. &
ea quae pertinent ad Hispanas maioratum
questiones.

§ Idem erit in canonico regulari. § Adde
Placem in tract. de delictis. §. 42. n. 19.

§ Nno est per extensionem. § Quaesitio est
sepius a nostra scripta & vultis. in qua nonni-
hil dixi supra in introductione ver. jo curia re-
gis. Si scriptum loca optes. vide Teraquil.
quem ibi allegari in l. si nunquam. C. de reor. donat.
vers. liberto. num. 46. cum multis sequent. vbi
multos allegat. multaque profertur in dis-
putatione conclusionis huius.

§ Ex inde est. Ista quaestio est frequens inter
nostros: vide auctorem infra. super text.
3. notabil. §. 20. numero 15. vbi plura ad-
iunguntur.

§ Gloss. in l. ob res alienum. Notabilis est
ac sepius & solenniter repetita per nostros. per
Covar. lib. 2. res. lib. 5. num. 6. & rursus in cap.
alma mater. part. 1. cap. 11. num. 15. & Placem de
delictis cap. 1. num. 15. Suarez in promissu. fol. 5.
col. 2. & quod singulariter dicit Telle in l. 17.
Taur. num. 91. cui adiungit quae tradit Lasum in l.
suscipiente in princip. num. 34. cum proced. & seq.
§. folio marini.

§ Quod valeat pactum. Vide multa scri-
pta. pluraque citatos circa istam conclusio-
nem & appendices eius quae sequuntur hic. per
Tiraquel de retrah. conuentionali. ad fin. num. 1. &
multis sequent. post quem adiungit. quae tradit
elegantem Covar. lib. 2. res. lib. 14. num. 6. lon-
gumque ac pariter studiosum in ea quaestione
examen Pinel. in l. 1. part. 3. num. 52. cum pluribus
sequent. C. de bon. mater. maxime num. 54. ver. in-
ferretur 21. & Menofo l. cum in quibus. num. 45. C. de
fideicommissis de vide Covar. lib. 2. res. lib. 2. §. 19. n. 11.

§ Ili creditor. §. fin. Solennis textus est. &
inter nostros sepe repetitus. concord. l. fin. in
5. p. 5. & vide Gregor. Lupinus gloss. a. l. 19. tit. 8.
part. 5. Suarez in l. post rem iudicatam super lege re-
gia. ampliatione 80. §. ob id. l. cum plures. §. de re
iudic. Covar. lib. 2. res. lib. 14. num. 3. dicitur. lib. 3. quaestum frequenter cap. 33. num. 9. cum alleg. &
Anton. Gomez. l. 40. Taur. num. 13. cum sequentibus.
Duch. in regul. 240. l. 7. & quamquam istis
locis satis multa dicantur. multoque ex an-
tiquioribus allegantur. adde in peregrinis
partibus quae pulchre super quaestione pre-
dicta scribunt Pannu in cap. Raynaldus de res. num.
20. & Rosellum Arriam. elegans inter repen-
tentes auctor in authent. ingressi. C. de sacrosancti.
relic. num. 20.

D 3

§ Legi-

H [Legitimæque est debita.] Vide Anton. de Men. in l. emancipata, quæ allegatur in presenti, C. de iur. & sci. lignat. num. 32. & Suarez in Leporem in prioribus, 7. complat. num. 15. vers. ad fundamenta Barrioli c. inoffic. test. Seguram in l. 3. §. fin. de lib. & posth. num. 115. & ibi Dida. Perce. pluribus alioq. & cursus verumque in l. vnum ex fam. l. §. sed si fundam. num. 163. de leg. 2. atque iterum in l. §. ex legat. causa, num. 110. de verb. oblig. ac cursus Suarez. vbi supra complat. 11. num. 11.

I [Pro ære alieno ipsius vinculantur.] Adde text. l. 4. tit. 15. p. 2. & ibi Greg. Lup. & copiose de ea re differentes vide Ant. de Men. in l. vnum ex fam. l. §. de falcidia, num. 7. de leg. 2. & Peral. in l. 3. §. qui fideicommissum. num. 106. cum multis sequentibus. ff. de hered. instit. vbi num. 128. ad fin. & num. sequ. tractat doctissimus vir cum auctore hic, qualiter deventus hic ad res ipsas maioratus sit subsidiarius.

K [Per hoc non prohibetur.] Circa ista vide Roderic. Suarez. in l. quoniam in prioribus, complat. 9. per totam, C. de iur. & sci. & Greg. Lup. gloss. g. in l. 6. tit. 8. part. 6. & Ant. Gomez. de success. contra testamentum, num. 25. & de renunciatione legitimæ ac hereditatis paternæ quam filius facit. Vide Corder. in cap. quæsumus pactum, de iurim. lib. 6. & per Anton. Gern. in l. 32. Tit. & Tola Fernand. in l. 6. Tit. num. 39. cum sequent. apud quos copiose scribitur & allegatur.

DOCT. IOAN. BARAHONA.

SVMÆRERV M.

1. Res propter nuptias uxori donata, vel in archas concessa, sunt in dominio mariti, sicut datus in dominio viri.
2. Donatio propter nuptias non fit uxori à marito, ut vixit illa re sibi donata possit viri & frui ad libitum: sed ut mulieribus sit æquum circa dotes consuetum filiarum.
3. Bona omnia mariti sunt uxori pro dote tacite obligata.
4. Alienari non possunt à marito res donata propter nuptias, nisi de consensu uxoris.
5. Archas apud Hispanos idem est, quod donatio propter nuptias.
6. Donatio excedens quingentos solidos, non valet, nisi fuerit infirmata.
7. Res propter nuptias donata, si per maritum alienatur uxore consentiente, vel ab uxore consentiente marito, potest sola marit. ab uxore venditari.
8. Alienatio rei dotalis à muliere facta, non consensu mariti, non tenet, nisi talis res consisteret in pondere, numero, vel mensura, vel quando offero rei, quæ seruando seruari non possunt: item nisi uxore consentiat hic.
9. Consensus seruandus facit valere actum, aliter nullum.
10. Consensus generalis valet exceptis non numerate personis.
11. Genuina patientia inducit stipulationem.
12. Consensus hic vel plures dices, præsumitur dissimile deliberati, & non ex iracundia.
13. Consensus facta calore iracundia non tenet.
14. Consensus videtur mulieris in alienatione rerum propter nuptias sibi donatarum, non sufficit, duplici tamen consensu ex interuallo post biennium interuentum bene sufficit, & num. 24 & 25.
15. Inuentum habet cum seruandis consensu.
16. Prescriptio est quidam species alienationis.

17. Alienare potest qui bona restitutionis subiecta propter necessitatem famæ.
18. Alienatio rerum mariti, quæ tacite vel expresse sunt pro dote hypothecata, non valet, etiam si uxore hic vel pluries renunciet, nisi alia bona mariti superpet, ex quibus possit dos solui.
19. Fideiussor si de dote restituenda datus, in causa, quæ dari possunt si soluta de sent, valet renunciatio hypothecæ facta ab uxore, etiam in omnibus bonis viri.
20. Allegatio partis non facit ius.
21. Allegatio partis non non impugnatur per Papam, vel per curiam consilium potest allegari tanquam lex.

V N V N Circa istas donationes propter nuptias, non est omitendum, quod res propter nuptias uxori donatur, vel in archas concessæ, sunt in dominio mulieris; sicut & dos in dominio viri. vt in archas, de non elig. secund. m. b. §. fin. collat. 1. & in archas, de equal. do. §. illud, collat. 8. & in §. offi. & aliud, Instit. de donat. & in archas donationem quoque, C. de iure do. vbi hoc firmat gloss. fin. quam multum commendauit Albert. de Rosa in rubrica, C. de donat. ante nuptias. ¶ Reperio tamen Bald. in quarta parte suorum consiliorum, consil. 118. incipit, quia si donatio. qui contrarium tenet: dicit enim, quod res donata à marito uxori propter nuptias, teneantur in possessione mariti, & etiam dominii apud se tenet: quia ex quo maritus fruatur re sic donata, vt voluit gloss. in d. §. offi. aliud. ergo, & dominii est apud eum: quia viusfructus dominium sapit. Instrumentum ergo donationis, in quo dicitur, quod donatio fuit facta: debet intelligi constitutione, non traditione, & designatiue, non traditiue. & ideo soluto matrimonio sufficit marito exceptio: oñ enim debet petere, quod intus habet, nec ipse, nec hæredes eius, secundum Bald. vbi supra. ¶ Ex hanc opinionem videtur approbare lex regni, 4. part. tit. 11. l. 7. quæ dicit, quod maritus debet tradere uxori possessionem rei donatæ propter nuptias, & ipsa viro dotem: sed veròque maritus debet esse dominus & potens prædictorum. ¶ Idem tamen Bald. in archas fin. à me, C. ad Velles. videtur concordare has opiniones dicens, quod dominium rerum donatarum propter nuptias est penes ipsam uxorem: sed statim soluto matrimonio definit esse domina rerum donatarum propter nuptias. Intellige tamen, si dos soluitur mulieri: sed quandoquid dos oñ soluitur, dominium non reuertitur ad virum, imo semper durat hypothecaria, secundum Bald. vbi supra. quem testet & sequitur Angel. de Ar. in d. §. offi. aliud. 2. colum. verò in eadem. & est ratio secundum eum, quia non tantum propter lucra opuscula datur donatio propter nuptias, sed etiam pro maiori securitate: vt C. de donat. ante nupt. l. fin. §. facimus, ergo, &c. ¶ Sed quidquid sit, modo possessio & dominium rerum propter nuptias donatarum, sit penes maritum, modo penes uxorem: vxor non debet vñ & frui re sibi propter nuptias donata, sicut maritus vxor re dotali. Vnde licet maritus lucretur fructus dotalis:

dotis: vt l. pro oneribus, de iur. dot. & l. cap. salubriter
 inf. de r. fur. vxor tamen non lucratur fructus
 rerum sibi donatarum propter nuptias. ita
 dixit Goffr. in summa, isto tit. post princip. & Hoff.
 in summa, isto tit. §. 2. in princip. pro quibus est
 gloss. ordin. & singul. in d. §. off. & aliud, in ver. con-
 sequenter, iussit de donat. quam ibi not. Angelus &
 Baldus in arbitris, sine à me, in princip. C. ad Vel-
 leian. Lademus. in singularibus. §. 45. incip. conflante
 matrimonio. de qua glossa facit solenne festum
 Andreas Sicul. in 1. peruenit, in primis supra de empt.
 & vendit. §. Et quamuis illa glossa per omnes
 reputetur singularis, aliqui reputant eam vni-
 cam: ego addo aliam sibi similem, in arbitris.
 dos data, in glossa 1. C. de donat. ante sup. & ibi
 eam notat Bald. in 1. leuiter. similis glossa est
 in d. arbitris de non eligend. secundo arbitris. §. fin.
 in ver. periciat, collat. 1. quam ad hoc multum
 commendat Bartol. in arbitris. de equali. don. 1.
 colum. 3. & dem. Abb. in d. cap. peruenit. 2. colum.
 fin. supra de empt. & vendit. Et est hoc satis ra-
 tionabile: nam si vxor haberet fructus re-
 rum sibi propter nuptias donatarum, non di-
 ceretur iam maritus percipere dotem ad
 sustentandam onera matrimonij: cum tan-
 tum sibi abesset, quantum sibi adesset. quod
 esse non debet: vt d. l. pro oneribus, & d. cap.
 salubriter. & firmat Baldus in d. consil. & Lelion
 in l. si fundum, in fin. ff. soluto matrimonio. §. Et
 ex istis apparet, quod t. donatio propter nup-
 tias non sit vxori à marito, vt vxor illa te
 sibi donata possit vt & frui ad libitum: sed
 principaliter sit, vt mulieribus optimè sit
 consilium circa dotem soluto matrim. quia
 de rebus sic donatis satisfiet mulieri, si maritus
 non habeat alium. & ita dixit glossa in d.
 §. off. & aliud, & in d. arbitris. de non eligendo
 secundo arbitris. §. fin. in verbo periciat. est bo-
 nus textus in l. fin. §. sententiam, C. de donat. ante
 nuptias. notatur in arbitris. sine à me, C. ad Vel-
 leian. & in d. cap. peruenit, de emptio. & vendit.
 & ibi Abb. & Ioannes de Imol. in §. colum. Vnde
 fortius ius habet mulier in rebus propter
 nuptias donatis, quàm in aliis bonis mariti.
 Nam licet omnia bona t. mariti sint tacite
 obligata vxori pro dote: vt l. assidue, C. qui
 per. in pig. habeant. cum similibus: ista tamen
 donata propter nuptias, specialius & strictius
 sunt obligata. §. Et inde est, quod licet in
 alienatione alterius rei mariti sufficiat vni-
 cus consensus vxoris, & vxor liberè possit re-
 nunciare iuri hypothecarum: vt etiam & ar-
 bitris. sine à me, C. ad Velleian. secus tamen est
 in alienatione rerum propter nuptias dona-
 tarum: quia etiam de consensu vxoris mari-
 tus eas alienare non potest: vt in arbitris. vt
 incommutabilia bona ante nuptias don. collat. §. & in d.
 arbitris. sine à me, cap. peruenit supra de emptio. &
 vendit. Ioan. de Imol. in cap. cum contingat, de iure-
 iurand. in repet. in princip. cum quibus concor-
 dat lex regni 4. part. tit. 11. lib. 7. & Fore legem. lib.
 3. tit. 2. l. 4. quæ addit, quod nec vxor potest

eas alienare cum consensu mariti eo vinci-
 te: nec eo mortuo viuensibus filiis: nisi so-
 lum quarum partem rerum sibi propter nup-
 tias donatarum. Et in hoc tene menti illam
 legē, quæ licet loquatur in arthris: illa tamen
 appellatur t. arthra secundum consuetudi-
 nem Hispanorum, qui donationem propter
 nuptias, arthras, appellant. vt 4. part. tit. 11. l. 1.
 In istis ergo arthris, seu rebus propter nuptias
 donatis, prohibita est alienatio, vt dicunt iura
 prædicta: quamuis vxor nullo modo recon-
 ciare potest: tamen quia tradunt certam for-
 mam in alienandis rebus propter nuptias do-
 natis, & ideo eis renunciari non potest. arg.
 in l. ius publicum. ff. de pat. & l. nemo potest ff. de leg.
 2. cum etiam quia istæ leges sunt prohibitio-
 quibus etiam renouari non potest: vt vo-
 luit illa singul. glossa in l. 1. C. ne fideiussor. do. deo.
 facit quod in simili dicunt doctores de dona-
 tione t. excedente quingentos solidos, vt non
 valeat, nisi fuerit insinuata. etiam si legibus
 de insinuazione loquentibus fuerit, renun-
 ciatum. vt voluit Ioannes And. in addit. ad spec.
 tit. de infirm. edit. §. perro. Bartol. & alij in l. fecim-
 mus. §. si quis autem, C. de donat. Salyc. in l. qui pro
 redemptione, cod. tit. licet valeat saltem in quin-
 gentis aureis, secundum Ioan. And. in Spec. do-
 nat. §. 1. in princip. additum, quæpiet, de fidei. &
 Bartolomeum Socinum in leg. si inter virum. ff. de
 rebus dub. & ibi Lud. Inflicium, col. 3. & tradit in
 regula vtile, de reg. iur. lib. 6. Et ratio prædicto-
 rum potest esse, quia expedit reipub. ne quis
 re sua male utatur: vt l. iussit. de bis qui sunt sui vel
 alien. iur. in princip. Sed alienari donat. habet ar-
 thras, vel res sibi propter nuptias donatas, seu
 consensuendo earum alienationi, iam videtur
 donare, vel renouare ius, quod in eis ha-
 bebant: & per consequens illud perdere: vt ff.
 de donat. l. si famam. Ex perditione autem har-
 um rerum, vel iuris quod in eis habet vxor,
 forte etiam sequeretur perditio dotis: quod
 esset contra fauorem publicum, qui vult do-
 tes vxoribus conservari: vt l. 1. ff. soluto matrim.
 ergo fieri non potest ista alienatio cum renun-
 ciatione dictarum legum. §. Quæ quidem
 alienatio non confirmatur morte mariti, eo
 quod ab initio non tenuit. & ex hoc inferitur
 quod etiam soluto t. matrimonio, poterit mulier
 vendicare suum sibi datum in dona-
 tionem propter nuptias vel arthras, si aliena-
 tur per maritum consensiente vxore, vel per
 vxorem consensiente marito: sicut de fundo
 dotali dicimus, quia eius alienatio respectu
 vxoris à principio est nulla, ideo solum ma-
 trimonio licet fundus ad eum esset transfusus,
 non videtur confirmari: vt l. quæ ab initio,
 ff. de regula iur. & in regula, non firmatur, de regula
 iur. lib. 6. ita dicit not. Salyc. in l. si primum. §.
 quæst. in fin. C. de iure dot. & secus ibi Baldus,
 dum dicit, quod alienatio rei dotalis t. facta
 à muliere, cum consensu mariti, non tenet
 quia prohibitio legis lulæ de fundo dotali,

D 4

vendi-

vendicat sibi locum in muliere alienante, sicut in viro. vt ibi per eum. est bona glossa in l. *unica*. §. *et cum lex*. C. de rei vxor. ad. quam approbat Bartbol. in l. *cum vir*. ff. de vsucap. de quo latius per loannem de Imol. in repet. cap. cum conuincat de iuribus end. 17. colum. *verba sunt res et videtur quod contra*. quoniam rogo videas. & istud tene, quatinus Cynus in dict. l. *si pradium* in fin. cnotarium sentiat. Ad hoc vide legem regni, *Foro legum*, lib. in tit. de las arras, l. 4. quæ prohibet mulieri alienare arras etiam solum matrimonio, nisi in quarta parte, si habeat filios; vnde si alienet in vita, non confirmabitur, nisi in quarta parte illarum. si autem filios non habeat, forsitan cõsumabitur in totum. quod not. ¶ Illud tamen debet sane intelligi, nisi fortè istæ arras, vel res propter nuptias donatæ, essent datæ æstimatæ, ea æstimacione, quæ facit emptionem, quæ in dubio præsumitur: vt l. *quæritur*. C. l. si uxor, C. de iure don. Nam hoc casu et si fuissent datæ in dorem, posuisset maritus illas alienare: vt l. *plerumque*. ff. de iure dot. C. 4. *part. sit. 11. l. 7.* quia talis fundus, vel res æstimatæ desinunt esse dotales, & non habent privilegia legis iuste, de fundo dotali. vt ibi traditur glossa. C. *Sal. in l. si pradium*, de iure doti. Idem videtur dicendum, quando res dotalis, vel donatio propter nuptias, datur æstimata ea æstimacione, quæ non faceret emptionem ad finem, vt videbatur, an res efficeretur deterior per res in l. *æstimatu*. ff. soluto matrim. secundum Bartbol. Bald. C. *Angel.* & alios post Jacob de Anania ibi, quos refert & sequitur Ioan. de Imol. in cap. peruenit prope fin. sup. de empte. & vendit. & ibi Pet. de Anr. quod est valde notandum secundum Ioan. de Imol. quia videtur contrarium prima facie, ex quo æstimatio non fuit facta ad finem emptionis. Et sic videtur remouere res dotales, vel ante nuptias donat. Cogita si hanc opinionem approbavit lex regni prædicta: cum generaliter dixerit, fueras eode si la diere appropiada. nec fecit distinctionem, an illa æstimatio fecerit emptionem, an non: ergo, &c. Quæ tamen opinio procedere posset, & saluari, quando in tali alienacione rei æstimatæ ea æstimacione, quæ non facit emptionem, mulier consentiret: nam tunc valeret alienatio, per textum singularem & vnicum secundum Angel. in dict. l. *æstimatu*. sed non accedente vxoris consensu, non valeret alienatio. Ita concordat opinionem Ioan. de Imol. in d. c. cum conuincat de iuribus in repet. colum. 19. & intellige. Sed finaliter Ioan. de Imol. tenet, quod si æstimatio non fecit emptionem, non valeret alienatio, nisi interueniant ea, quæ sunt necessaria ad alienandum fundum dotalem. Sed pro nunc transeamus cum opinione communi, maximè propter legem regni præallegatam. Cogitandum tamen esset vltimus super hoc prædicta tamen intellige, quando maritus erat soluendo: aliis fecus. Istud est dictum antecum Bald. in Lancerii ad fin. C. de vsufru. quod

pro singulari commendat Franciscus de Crema in sua sing. 19. incipit, *habebis mulierem*. * Ad hoc tamen facit textus sing. iularis in l. *quoties in fin.* ff. de iure dot. vbi dicitur, satis esse æstimacionem dotis seruare maritum indemnem, quasi illud solum operetur, non autem aliis præiudicet vxori. Sed quod maius præiudicium, quàm si vendantur bona sibi data in dorem, maritus non erat aliis soluendo. Si ergo sunt alia bona, ex quibus vxori possit constare super dote, istæ res, quæ datæ fuerunt æstimatæ, bene poterunt alienari. Sed caue: quia licet ista vera sint respectu rerum dotalium, quæ marito fuerunt datæ æstimatæ, ea æstimacione, quæ facit emptionem, quia tunc efficiuntur propria ipsius mariti: non tamen idem videtur in rebus, quas maritus donauit propter nuptias vxori, licet æstimacione, quæ facit emptionem: cum per talem æstimacionem efficiantur propria ipsius vxoris. Vnde non videtur, quod maritus possit illas vendere, vel alienare, sed contra disponit lex regni, 3. part. sit. 11. l. 7. 226. ¶ Idem dicendum est, quando tales res donatæ propter nuptias consistunt in numero, pondere, vel mensura: potest maritus alienare: quia in his rebus, licet dentur pro inestimabilis, dicitur æstimatio fieri à lege. vt dicit glossa not. in l. *æstimata*, ff. soluto matrim. secundum Bald. in d. l. res in dorem, C. l. regni 4. part. sit. 11. l. 27. Ergo idem à fortiori poterit facere quando essent datæ in arras, vel donationem propter nuptias. ¶ Idem dicere nt, quando essent res, quæ seruando seruati non possunt: quia eodem modo maritus posset illas alienare, quatinus essent datæ in dorem, vel in donationem propter nuptias. quia ex quo permittitur tutori vt l. *lex quæ tutoris*, C. de adm. tutor. multo fortius hoc debet permitti marito. Istud est pulchrum dictum Ioan. Fab. Instit. quibus alien. non licet in princ. subdit, quod imò si talia bona non alienet, in culpa est: vt l. *mulier*, §. *sed etiam*, ver. *sed si cum*. ff. ad Trebel. vbi dicitur, quod si res restitutioni subiectæ perierint ex culpa fideicommissarii, tunc fideicommissarius teneretur refarcire. In culpa autem est si non vendidit res, quas vendere debuisset. ¶ Idem dicas, si mulier consentiret alienationi artharum, vel rerum sibi propter nuptias donatarum bis ex intervallo post biennium. Nam iste duplicatus consensus ex intervallo, facit valere dictam alienationem: vt volunt iura prædicta, signanter text. in l. *si mulier*. C. ad Trebel. vbi dicitur, quod mulier post triennium cõsenserit, sibi imputet, si quod sepius cogitare poterat, & curare, non fecit, sed vltro firmavit: videtur enim ex huiusmodi temporis prolixitate non pro aliena obligatione sese obligare, sed pro sua causa aliquid agere: & tam ex secunda catione sese obnoxiam facere, in quantum hoc fecit: quàm pignus aut intercessionem vltiter dare. Hoc dicitur itaq; requiritur secundus cõsensus post biennium, vt interim mulier putaretur maturè

matutē cogitare, & sic cautior venire ad secundum condendum: quod tatio omnino cessat muliere tacente. Secundus igitur coëscus facit valere actum, aliis non valiturus. & potest esse ratio, quia qui his aliquid facit, videtur velle, quod contra id nihil possit opponi: quia vbi cuncta interueniunt consideratio, ibi esse praxiatur plena deliberatio: vt in *amb. vi nulli cadit*. & hoc verò in *amb.* in textu & in glossa que incipit, *quis autem*. g. & notatur in *fin. C. si iura in re vel in rebus*. commendandum est enim, quod tempore factum est, & mittitur aequitate in *e. non sine sup. de arbit.* & facit textus in *e. alim. in verb. finel. C. de iurum sup. de rescript.* traditur per *Ball. in rub. C. si quis aliquem testem producat. 4. col. ante fin.* bene tunc ad hoc text. in *l. con. tractibus*, & de *lib. C. de nou. nam per.* vbi confessio igitur geminata tollit exceptionem non numeratæ pecunie. Itaque qui confitetur, non potest illam opponere, nisi vellet in se alluere omnis probandi: vt tenet not. *Abb. in l. si iura in fin. ver. sup. de fide iust.* motus arg. text. & quod ibi not. *Ball. in l. cum simum. C. de ager. & cens. lib. 11.* vbi colligit singularis iactantia, quod vbi non praxiatur confessio ex defectu presumpcie voluntatis, vt in confessione extraiudiciali, si fuerit geminata, valet. * Idem in verbis enunciatius. & per *Bar. in d. l. cum simum.* & est bonus textus, in *l. 1. C. de pui. peti.* & de illa doctrina *Bar.* doctores in multis locis faciunt mentionem, commodam ex eam pro singulari. Itaque de *Pla. in d. l. cum simum. 2. col. ver.* & ex isto textu. *Abb. in d. l. si iura in fin. C. de cens. lib. 4. col. 1. vel. la. in l. si fuerat. l. si de ad. 28. colum.* vbi multa cumulat de acta geminato. * *Frans. de Car. in repetitione l. admodum, ff. de iur. iur. charta 27. 3. col. quem videas. in d. l. in lib. an. f. in rub. charta 5. 6. col. alius in clausula, etiam iura verba confessionum extra aut in lib. eundem, 7. col. Anglus. C. Agn. in tractatu maleficorum, charta 178. 3. col. in. alius in parte, comparent d. l. in fin. C. in termino defensionum. 1. col. vbi rogo videas de veritate illius not. d. l. in *aud. in addit. ad Specul. glo. in rubrica*, qui voluit, quod contra confessionem geminam non potest opponi exceptio non numeratæ dotis. Videas *Fel. in cap. nonnulla, de rescript.* 34. *col. in ver. salis septimo*, vbi loquitur de rescipio geminato per secundam iurisdictionem. Adde, quod naturalis obligatio geminata producit efficaciam obligationum ad agendum. * *l. final. ad l. l. 1. l. 1. 3. de iur. iur. ff. de cens. pecun. in fin. de ad. 5. de cens. ff. de iur. iur. in l. cum simum, 5. fin. ff. de fide iussor. inter.* vbi patientia igitur geminata inducit stipulationem, quem text. multum commendat *Do. Car. in d. l. 1. 4. col. in princip. de puer.* * Et propterea ex nudo pacto super eadem re ex intervallo duplicatio omnis actus etiam de iure civili: vt late per *Alexandrum in l. 1. 3. de iur. iur. ff. de cens. pecun. in ap. l. de quo latius per *Fel. in cap. 1. 3. col. supra de pui.* & *l. 1. in d. p. ex la. in l. 1. 3. col. in personam, 17. col. in fin.***

de alim. vbi etiam ponitur de actu geminato. * quibus addo *glossam* valde singularem in *cap. si quis tractat. 4. quest. 3. quæ dicit*, quod dicens *hi* vel pluribus conuincitur, non praxiatur dixisse ex iracundia, sed deliberatè. illam glossam multum commendat ad hoc *Bar. in l. si iura in fin. C. de malicio. vt cum illa glossa*, quod licet aliis igitur confessio facta calore iracundie non nocet: vt est illa glossa vulgarissima. *cap. ex litteris, infra de iur. gloss. 1. in fin.* quam notat *ibi Abb.*, si tamen confessio est geminata, bene praxiatur. vt voluit *gloss. fin. ad cap. si quis tractat. quam ad hoc multum commendat 7. p. in fin. in d. de iur. lib. 2. cap. 6. col. in princip. 9.* Vnde secundo ad propositum nostrum, quamvis vnicus consensus igitur mulieris non sufficiat in alienatione rerum, sibi propter nuptias donatarum: dupliciter tamen consensus ex intervallo interueniens post biennium bene sufficit. * Idem ego dicerem, si mulier consentiret alienationi archiarum, vel rerum sibi propter nuptias donatarum, cum iuramento non contraveniendo: nam tunc non posuisset mulier contrarietatem: vt expressè voluit *Hof. in d. cap. peruenit supra de cens. vendit.* & sequitur *ibi in d. de iur. in l. 3. col. in fin. C. de iur. in auct. de de ag. l. 1. d. 1. 3. d. 1. d. 1. quæ per *col. in fin.* dicens, quod licet de iure civili iuramentum non obliget uxorem in alienatione rei dotalis: vt *leg. 1. in l. 1. C. de re iur. ad iur.* secus tamen est de iure canonico: vt in *l. cum contingat supra de iur. iur. ad. C. in cap. licet mulieret, pro l. 1. lib. 6.* & per consequens idem cum in donatione propter nuptias legatum cum. idem tenet *Ball. C. de iur. in d. auct. fin. ad fin. C. ad l. eundem.* Idem tenent doctores legum communiter omnes in auct. fin. ad fin. *red. in.* & Canonice in *d. cum contingat C. in d. peruenit*, & potest esse ratio, quamvis ipsi non dicat, quia iuramentum habet vim secunda consensus: vt voluit *glossa super in d. cum contingat, in ver. seruare debet, ad fin.* quæ dicit, quod prohibitio alienationis rei dotalis non est perpetua: quia si secundum post biennium consentiat mulier beno tenet: vt in *auct. fin. ad fin. C. ad l. eundem.* vnde mulier sortus iuramentum potest firmare, quod prius non valebat, & quasi pro secundo consensu iuramentum habetur. ita dicit illa gloss. singul. de qua ibi per *l. 1. de iur. in l. 4. ver. uti adverte, in repetit.* & secundum prædicta debes intelligere dictam legem regum. * *For. leg. lib. 3. tit. 2. l. 4.* Nam si interueniat bonus consensus mulieris post biennium, vel vnicus cum iuramento in alienatione archiarum, vel rerum propter nuptias donatarum, valet alienatio. * Ista tamen non sunt mihi sine scrupulo, quamvis secundum leges huius regni constanter matrimonio est prohibita archiarum alienatio ex legis resiliencia, & prohibitione: vt *For. legum lib. 3. tit. 2. l. 4.**

Ex

Ex tali ergo alienatione facta contra legis resistentiā etiam naturalis obligatio non oritur, nec fideiussor ei accedere potest, nec firmabitur iuramento: vt not. voluit Bartol. in l. vbi lex, ff. de fideiussor. quem omnes sequuntur, vbi tradit doctrinam solennem, quod vbi lex aliquid prohibet fieri sine certa solemnitate, actus taliter factus non valet, quamvis in tenuiori iuramento. ¶ Ego tamen certius putarem sequi primam opinionem propter vim iuramenti, quod transgredi nullo modo consulerem.

H ¶ Ex quo etiam potest inferri, quod cum
16 prescriptio sit quedam species alienationis, quæ constante matrimonio prohibita est, quantum ad arthas, nullo modo potuit incipere durante matrimonio. ar. text. & quod ibi not. in l. quemadmodum, C. de agris. & consil. 1. 11. & l. vbi lex, ff. de viciis, plenè per Bartol. in leg. ff. huiusmodi, §. diu. de leg. 1. per Abb. & alios in cap. cum non licet, supra de prescript. Confirmatur hoc ratione inconuenienti. quoniam vt sup. dixi, istæ arthæ, quæ hodie dantur, succedunt loco donationis propter nuptias. in donatione autem propter nuptias nunquam datur actio vxori, nisi soluto matrimonio: vt l. cum nuptias, §. illud, C. de prescript. 30. vel 40. annor. & in autb. vt in mobiliis, §. 1. col. 6. & ibi gloss. traditur per Abb. in c. peruenit, de capte. & vendit. & per consequens ad eo tempore incipies currere prescriptio, quod habeo proindubitato. ¶ Intelligit tamen prædicta, dummodo superflua alia bona mariti, ex quibus possit consuli in demeritis mulieris, non solum tempore contractus, vt aliqui dixerunt, sed etiam tempore quo agit vxor seu agere potest d. autb. siue à me, aliis secus: vt not. gloss. Cyn. Bald. & Saler. in autb. mulier. C. ad Velleia. Bart. Ang. & Ioan. de Imol. in l. Menis, §. si fundus ff. sol. mar. & sequitur Ang. de Arc. in d. §. si & alim. in princ. Insuper deducitur, dicens hoc esse perpetuo notandum, facit quod not. voluit Bald. in l. intercessit, ad fin. C. de vssu. de quo supra fecit mentionem. est gloss. not. in autb. vt in mobiliis ante nupt. col. 4. ver. consensum. alia in autb. vt nulli iudic. §. & illud vero prædicatum in verb. mulieris: Cribi Bart. col. 9.

¶ Quod procedit, nisi maritus esset constitutus in magna necessitate famis. Nam tunc etiam si non habeat bona, ex quibus possit consuli vxori super dote: poterit istas res donatas vxori propter nuptias alienare, ad sustentandum se, vxorem & filios. Nam cum hoc casu potuisset alienare dote: iuxta not. in l. vbi adhuc, C. de iure dot. & arg. d. 1. C. de patrif. qui filios distra. fortius hoc poterit in arthas, vel rebus propter nuptias à se donatis, quod bene notabis. ¶ Ad cuius confirmationem facit, quod voluit gloss. not. & Bart. in l. quemadmodum, per col. C. de agris. & consil. lib. 11. vbi gloss. dixit, quod propter necessitatem famis potest quis alienare bona restitutioni subiecta. arg. d. 1. 2. C. de patrif. qui filios distra. idem dicit Bart. propter redemptionem, seu conseruationem personæ:

quod est satis notabile, & ego alibi in practica in regali audientia, & sic fuit pronuntiatum. Hoc dictum Bart. refert & sequitur Lafon in autb. rei qua, §. col. vers. 11. & latius in 6. col. ver. 6. & vbi C. summus de legatu. & Alex. in l. quamuis, §. col. ff. sol. mar. vbi videas, & ceteri etiam in superioribus. Non est ergo mirandum, si extante magna necessitate, possint dicta bona in arthas data, vel in donatione propter nuptias concessa, alienari: quamuis maritus non habeat alia bona, ex quibus mulieri consulari. ¶ Ex his habes expeditum vnum singularem effectum istius donationis propter nuptias. ¶ Quod autem dixi, valere
13 ¶ alienationem rerum propter nuptias donatarum: si binus mulieris accedat consensus ex intervallo post biennium, intellige, quando mariti bona superflua, ex quibus vxori circa dotis solutionem consuli potest: aliis non valet alienatio, etiam si vxor mulieres consentiat vt est casus notandus in autb. vt in mobiliis ante nuptias don. §. si quis igitur, col. 5. & in autb. siue à me, C. ad Velleia, quæ inde inferuntur. Cuius ratio est, ne per hunc modum dotis causa efficiatur deterior. Quod fieri non debet: vt l. de sum. trism sequentibus, ff. de pac. don. ex quo dicebat not. Bald. post Nicolaum de Matth. in l. etiam, C. ad Velleia, quem refert & sequitur Alex. in l. vbi ita donatur ff. de donat. caus. mort. in apostil. quod vxor, quando dat dotem, non potest pacificè quod bona mariti non sint obligata pro dote: quia per hunc modum fit deterior dote conditio, cum potius semper & vbiq; debeat esse præcipua. Nam & tripliciter interest, dotes mulieribus conseruari, cum datas esse feminas, ad sobolem procreandam, replendamque liberis ciuitatem maximè sit necessarium: vt l. 1. ff. sol. mar. latius dico in c. per vestras, infra ad. in quinto intellectus, ver. sed quamuis iste intelligatur. Et quamquam illa iura circa alienationem rerum propter nuptias donatarum disponant, ac propterea aliqui velint hoc esse speciale in illis: æquius tamen & verius est, vt idem sit in aliis alienationibus aliam rerum
19 moti, quæ sunt tacite vel expresse pro dote vxoris hypothecate: vt similiter non valeat alienatio, etiam si mulier viri hypothecæ semel, bis & pluries renunciet, vel earum alienationi consentiat, nisi alia mariti bona remaneant, ex quibus dos vxori solui possit quia subest eadem ratio, quæ in alienatione rerum propter nuptias donatarum: vt patet ex iam dictis, quod est valde notandum, & quotidie practicabile. Illa est famosa decisio Iacobi de Bellouisi, in prædicta autb. vt in mobiliis ante nupt. don. in fin. quem refert & sequitur ibi solus Bartol. Idem postea tenuit Dyn. in l. si dignus, ff. de bis quæ in fraud. credit. de Iacobo tamen nullam penitus fecit mentionem Dyni refert & sequitur ibi solus Ang. Idem tenet Iacobus de Arc. in l. Menis, in fine, ff. sol. mar. quem tempore refertur & sequuntur Bartol. Angelus, Ioan.

Iacob de Imol. Paul. de Cast. & Alexand. Bar. Angel. Salys. & Paulus de Castro in l. inbennum, C. ad Velleia. Paulus de Castro in l. etiam in fin. eod. tit. Ioannes de Imol. in cap. cum contingat, in princip. ff. de iurisdictione in repetit. & in cap. peruenit, proprii fin. de empt. & vendit. Angel. de Arce in §. est & aliud, in princip. Insistent de donatione. Hanc sententiam consiliodo fecimus est Raphael Fulgofius, consilio 206. incipiente, pro eum de quo queritur habenda plenam veritate, &c. Et subdit Florentinum populum hoc constituisse, per hæc verba: Renuntiationem expressam, vel concessam mulieris in alienandis rebus mariti, sibi pro dote obnoxii, ratam esse, etque docere: dum tamen per eam non rumpatur solidi ipsi mulieri, hoc est, quoddam præter eas res, in quibus mulier consensit & renuntiationem accommodauerit, alia marito supersint, ut exinde mulieri pro dote possit integrè satisfieri. §. Vnde iura præallegata & doctores prænomina se fundant super indemnitate mulieris, circa dotis solutionem. Quamdiu ergo dos est, valet talium rerum alienatio (consentiente vxore) facta, etsi semel tantum consentiat: ut est de mente iurum prædictorum, & volunt doctores præallegati, & Ioannes de Imol. in dict. cap. peruenit, de empt. & vendit. in finalibus verbis. Sed hoc non est mihi sine scrupulo. Quia textus in authent. vt immobilis ante nuptias donetur. §. si quis igitur, & in authent. siue à me, C. ad Velleia. Duo requiruntur ad hoc, ut talium rerum alienatio vel obligatio valeat, scilicet, quod post biennium secundo profiteatur vel consentiat mulier, & aliz res viro supersint, ex quibus consuli ei possit: absque his dicit glossa id est, nisi hæc duo sunt, scilicet, quod sint aliz res, & secundus consensus: ut infra, in l. si mulier. Subdit textus, nec si frequenter consentiat, laedetur. Itaque vtrumque videtur necessarium, sed principalis & efficacia est, quod supersint alia bona mariti, ex quibus mulieri consulatur in dotis solutione, cogita. Saluari tamen potest opinio Ioannis de Imol. & aliorum, quando agitur de alienandis bonis mariti, aliter quam per viam donationis propter nuptias, generaliter hypothecatis, vel obligatis per maritum, vel per legem tacite: ut C. de ro vxor ad. l. 1. & C. qui per. in pign. hab. l. asiduum. in his enim valet vxoria renuntiatione iuri hypothecæ, quam habet, & sufficit vnica renuntiatio: ut l. etiam, & l. inbennum, C. ad Velleia. & de his propriè loquitur Ioannes de Imol. Secus tamen est in bonis donatis propter nuptias, vel specialiter obligatis pro dote, in quibus requiruntur vnus consensus, & ex intervallo post biennium, & quod sit in bonis mariti, vnde vxori consulatur: ut dict. authent. siue à me, & in corpore vnde scribitur. Ita vult glossa. l. in dict. l. etiam. pro qua facit l. quod autem, §. si vxor. ff. de donat. inter virum & vxorem. Plus ergo valet specialis pronuntio, & fortior est, quam generalis. facit l. est differentia, quibus ca. pi. 12. conueta. Est ergo

cautela, quomodo conficiatur instrumentum dotis, in quo obligantur omnia bona mariti, quod specialiter obligetur talis possessio. Et tunc non poterit vxor reuocare hypothecæ illius rei, nisi supersint alia bona, ex quibus possit sibi satis fieri de dote: ut dict. authent. siue à me. ita dicit Paulus de Castro in dict. l. etiam, in fin. Et quo inferitur vnus satis notandum, quod si vir dedisset fideiussores de dote restituenda, in casu quo valerit datio: & est Florentia, vbi statutum eam permittit, & in pluribus casibus, quos ego collegi in caput per vestram, infra, eod. in quinto notabilis. si fideiussor est soluendo, valet renuntiatio hypothecæ, etiam in omnibus bonis viri, quia remanet vxori consilium contra fideiussorem, cuius fideiussoris bona computantur inter bona viri, quantum ad hoc: ut l. si plures, §. præterea, ff. de fideiussor. ita notanter dicit Paulus de Castro, in dict. l. inbennum, C. ad Velleia. col. 2. ver. aduertit tamen. & subdit, quod ita semel consuluit Florentia. Quod mihi satis placet, manifestata ratione, quia contra possessores horum bonorum sic alienatorum, agi non potest hypothecaria, quousque prius sit actum tam contra principalem debitorem, quam contra fideiussores, & mandatores, & quousque obligatos, & quousque fuerint excussi: ut C. de act. oblig. authent. sed bodie, C. de pign. authent. hoc si debitor, & in corpore vnde scribitur, in authent. de fideiussore. Et ad propositum, est bonus textus, in l. vbi alibi, C. de iure dot. & sic datur ille ordo à iure: ergo est seruandus. C. de appell. l. 1. ff. de indic. l. si de vi. C. de rei vindicatione l. ordinari, C. de interdict. l. incerti. Nam si non posset agi, quousque stant possessores: numquam posset agi cum contra priores non posset agi, quousque stant fideiussores. Vnde ne hoc sequatur, dicendum est, agi posse. ff. si cert. per. l. final. in princip. vbi probatur hæc ratio, secundum eundem Paulum de Castro, consil. 256. in 2. volum. incipit, ad primum questionem. Concluditur ergo, quod dato fideiussore in casibus prædictis: agendum est contra fideiussorem, non contra tertium possessorem: nisi tunc de more discussio principali, & fideiussore, ut ex prædictis satis patet. & hoc tene semper cordi. Datio igitur fideiussoris facit vlcere alienationem rerum mariti, quæ sunt pro dote vxoris hypothecate: & renuntiationem hypothecæ, quam in eis habet vxor, ut ex prædictis satis patet. intellige dummodo iuri hypothecæ expressè renuntiet: aliis non videtur renuntiare, sed magis intercedere: licet alienationi semel & pluries consentiat ut patetio l. vir vxori, §. 1. ff. isto titulo. & authent. si qua mulier, C. ad Velleia. & ibi sentit Cyn. in ver. sed aduertit. quem refert & sequitur Paulus de Castro, in l. inbennum, 2. volum. ver. oppono quod mulier. vnde consulit ei, qui cum marito contrahit: & facit vxorem confectore, quod sit cautus, & faciat apponi in instrumento, quoddam renuntiationem expresse

20

expresse iuri hypothecæ: alias consensus nihil operatur. Quod dicit meoni tenendum: quia pauci sunt, qui aduertant hoc idem sentit Aug. ubi, *et in archibus suis se me, in fin. ad. et cum dixit, et tunc. Scilicet*, quatenus licet archibus dicat, quod vir potest obligare rem donatam propter nuptias, et consentire muliere bis: non est verum de iure nouissimo, etiam si milles consentiret; ut infra *in archibus si qua mulier*. Sit ergo multum cautus ille, qui contrahit cum viro, ut non fiat contentus consensu mulieris, sed faciat, quod expresse reuocatur iuri hypothecæ: ut supra dictum est, sicut in simili dicimus de renuntiatione legitimæ, quæ debet expresse fieri. Vnde generalis renuntiationi non extenditur ad legitimam, vel eius supplementum: ut in l. si quis de, s. fin. C. de iusticiis, et per Gaudium, et alios, in l. de his, s. de transact. Et similiter in dote dicendum est, cum succedat loco legitimæ, & in ea subit eadem ratio, ut singulariter concludit Paul de Cast. consil. 131. fin. col. 1. vltim. & consil. 235. ad finem incipit, licet ista domina. In hac igitur renuntiatione iuris hypothecæ, quam facit mulier in bonis mariti pro dote hypothecæ: oportet quod expresse fiat. Cui si defensor accedat, valebit quidem renuntiatione, rerumque alienatio: adde, quod contra tertium possessorem, in que ea bona alienata fuere, agi minime potest per uxorem, hypothecaria actione, nisi tunc de iure discusso marito, eiusque fideiussore: nam tunc in eorum de seculo deuenitur ad tertium possessorem, ut patet ex dictis. Et mihi satis placet, quoniam certum indubitatumque censet, quod maritus vel fideiussor in hoc casu datus, debet esse solvendo, non solum tempore quo celebratur contractus, hoc est ipsa renuntiatione, vel alienatio, ut quidam dixerunt: sed etiam tempore, quo vxor pro dote agit: ut patet ex prædictis, signanter ex textu in prælegata arch. et immobili eius mep. de. s. si quis igitur, colles. s. & in dict. archibus, suis se me, qui iura si bene aduertantur, volunt quod si tempore quo mulier agit, non est in bonis viri, vnde consili possit mulier non præiudicari ei consensus secundo post biennium præstitus: imo etiam si frequenter consenserit ita tenet Doct. communiter in dict. cap. peruenit de emp. & venditione. signanter, Do. Cerrus. final. col. ver. & nota, quia quo ad casum, idem firmat ibi Abb. in prin. quos sequitur ibi Modernus de iur. Auz. de Burg. in prin. ver. pro variis igitur dubitandi. & confirmat postea in finali verbis illius cap. Oportet igitur, quod tam tempore contractus, quam eo tempore, quo agit mulier, sint bona mariti, vel eius fideiussoris, ex quibus dos mulieri soluitur: alioquin in defectum ad res ipsas alienatas recursum habebit. Vnde si tempore, quo mulier renuntiat hypothecæ omnium bonorum venditorum, supererant localia, que non sufficerant ad dotem, postea illa perierit: facta discussione in bonis mariti, vel eius fideiussoris, si fideiussore præstitit, ager mulier hypothecaria, contra illum bonorum possessorem alioquin non esset mu-

lieri super dote plenè consultum: ut patet ex iam dictis, & videtur de mente gloss. in præleg. cap. peruenit, post medium: cum dicit, quod tantum erat in bonis mariti, quod potuit vxor sibi consulere, scilicet, tempore quo vxor agebat. Et sic intelligendo, intellectus illius text. redditur planus & conformis iuri auctoritatorum, quorum supra habita est opportuna mentio. Huic sententiæ assensum, tanquam doctibus, & ipsis mulieribus fauenti, quibus velut inter-nibus, & simplicibus, omnis fauor debetur: iuxta not. in l. fiduciæ. C. qui potius in pign. habet & in l. maximum. C. de liber. p. et. Hæc opinio nem sequor, quamvis cõtrarium tenet Paul. de Cast. in dict. l. imbecille, C. ad Verba. 3. col. vers. sed penam, & in allegat. l. Mame. s. fin. col. vers. sed penam, aduersus tamen gloss. solut. maritum & And. Sicul. in d. c. peruenit col. 5. vers. & pondera subtiliter istam gloss. Quorum opinio, ut mihi videtur, laqueum mulieribus parat, & deceptionem tegit: itaque que latet hamus in esca, dum mulieres ipse putantes ratam habere dorem, forè in pecunia consistentem, consentiunt semel & bis, viro alienanti res suas, aliis remanentibus: ex quibus tunc temporis mulieribus consuli potest circa dotis solutione, postea (ut fieri assolet) eorum mariti, aut eorum fideiussores ex infortunio, ludo, vel alia, omnè substantiam confuturam, nec superest aliquid, ex quo mulieribus satisfiat eo tempore, quo agere possunt: per hunc modum in doteque remanent, quod est contra mentem iurum prædictorum. Fundamentum præcipuum huius contrariæ opinionis est text. in alleg. cap. peruenit. cum dicit: Ac factæ venditionis tempore, vnde sibi præfata mulier consulere potuisset, in vici facularibus consistebat. q. d. hoc sufficere, quamvis tempore quo agebat mulier, viri facultates decissent. Sed re vera, si rectè ille text. consideretur, hoc non probat: imò contrarium. Illa quidem fuit pars allegatio, quæ non facit ius: ut notauerunt vult loas. And. in c. dilectus, et supra, de proband. qui ad hoc quotidie allegatur: pro quo videas gloss. in verbo factis. in fin. in cap. auditu supra de elect. & in cap. 1. in verbo post medium, supra de bis, que sunt de prelat. & c. dudum, de dec. glo. 2. & in cap. licet de censu. seruu. & in c. per venerabilem, supra, qui filij sunt legittimi & ibi Abb. ad idem gloss. in c. 1. in ver. non teneri, de dolo & contumacia lib. 6. & in capitulo, abbate sancti in ver. si iudicia, de re iudic. and. l. & gloss. in c. si ribi absentes, de proband. lib. 6. in c. fin. de verum peruenit. unde ibi in vers. collatio, & in clem. 2. de ind. in verbo, infra. faciunt ea que cumulat Feli. in c. 1. de cons. col. 3. verbo, autem verba in se confut. Et si dixeris, quod licet sit allegatio partis, facit ius, ex quo Papa se fundat super illa: argum. clem. 1. de probat. & tenet tam. de immole in cap. cum apostolicam c. col. ver. in gloss. datur intelligi de his, que sunt à prel. ubi dicit, quod à verbis narrationis non colligitur argumentum à contrario sensu & i. Papa. de prin. lib. 6. nisi intentio legis fundetur in verbis narrationis. arg. de leu. 1. quod dictum recitat Feli. in d. cap. 1. col. de consil. Cum autè in casu d. cap. peruenit, Papa videatur se

se fundare super allegatione partis: nam recitatur allegacionibus, Papa consultus, responderet dicens, prædictam emphyteutam, si vera sunt, quæ præsumimus, præscriptis occasionibus super ipsa domo, non debere vltius fingari, & hæc aperte videtur se fundare super allegationibus emphyteuticis mulieris, vel saltem allegationibus suas non impugnare. Vbi autem ↑ allegatio partis non impugnatur per Papam vel iuriconsultum, potest allegari tanquam lex, ex quo in lege refertur: ut notanter dicit *Ioan. de Imol. in cap. 2. colum. 3. vers. aduerte tamen supra. de consuet.* quem refert & sequitur *Felin. ibi 6. colum. vers. secundò limitat. & in 1. eod. tit. 8. col. vers. an ætem verba.* Ad ista quidem facilius stat responso: procedunt enim, quando vniua fuit partis allegatio, super qua Papa se fundat, vel iuriconsultus, vel saltem eam non reprobatur: tunc enim allegatio illa potest allegari tanquam ius. Secus tamen, quando plura fuerint allegata, ad quæ omnia Papa vel iuriconsultus se remittit in decisione: ut coniungit in casu nostro: quia postquam allegationes mulieris recitauit, dixit, Si vera sunt, quæ præsumimus, id est, si vera sunt omnia, quæ mulier allegauit: quia indefinita æquipollet vniuersali, vt per *gl. in c. vt circa. de elect. lib. 6. quæst. 2. nulla illarum allegationum d. per se erat sufficiens ad fundandum ius partis, etiam si probaretur. Si tamen omnia quæ allegantur vera sunt, mulier fouet iustam causam, & ita communiter intelligunt doct. illum text. & bene, quia duplex funiculus difficilis emphyteutæ. *cap. 1. de renga, & pace.* Concurrentibus igitur illis tribus, quæ fuerunt per partem eam allegata, scilicet, quod per 30. annos datum, super qua erat contentio, bona fide tituloque iusto possederit: item, quod in communes viui viri & vxoris illius præuium est conuersum: præterea factæ venditionis tempore, vnde sibi p. xara mulier consulere potuisset, in viri facultatibus consistebat: valida reputatur illa alienatio, vt super illa amplius emphyteutæ non debeat molestari. Iste videtur mihi proprius intellectus ad illum text. vt singula quæ non prodesse, simul collecta iudicent. & per ista deat notabilis limitatio ad prædicta, vt procedant, nisi simul ista concurrant. Nam tunc satis est, quod à principio, quidò contractus fuit celebratus, maritus vel eius fideiussor esset aliis soluendus: licet eo tempore, quo agit mulier, non sit in facultatibus eorum, vnde mulieri consulari. Quod est bene notandum, vnde nò placeat suppletio *gl. ff. quæ dicit, quod tamen erat in facultatibus mariti, quod poterit sibi consulari dixeris, quod gl. ff. de re iudic. ad tempus celebrati contractus. Secundò poterit limitare prædicta, vt procedant, nisi forsan in alienatione vel renuntiatione hypothecæ interuenisset iuramentum: nam tunc valet alienatio, vel renuntiatio, etiam si à principio non essent mariti bona sufficientia ad dotis solu-**

Palacios Rius.

tionem: & multo fortius, si erant, & postea perierant. Tanta quippe est iuramenti vis, ex quo potest seruari sine interitio salutis æternæ, quod valet etiam dotis alienatio: vt *cap. cum cõtingat. de iur. iur. and. & c. licet mulieres, cod. tit. lib. 6.* & sic quando mulier totaliter dote priuatur. Multo ergo fortius valere debet alienatio, vel renuntiatio, quam vxor facit cum iuramento, super rebus propter nuptias donatis, vel super alijs rebus mariti pro dote hypothecatis, quamuis tempore contractus, vel quando agit, non sint bona mariti, vel fideiussoris, ex quibus vxori consulari. Ita notanter voluerunt doct. in prædictis locis: signanter *Ioan. de Imol. in dict. c. cum cõtingat. de iur. iur. in princ. vers. & prædicta intelligi, & Alexand. de Imol. in d. l. Maria. §. fundum. ff. solut. matrim.* est de mente doct. in *arbit. si qua mulier. C. ad Velleian.* reprobata *gl. ff. ibi*, quæ contrarium voluit. Idem volunt alij, de quibus paulò antè feci mentionem, veric. idem ego dicerem, quamuis non ita expresse loquantur, sicut *Ioan. de Imol. & Alexand.* hoc tamen credo, verissimum. Tertio poteris limitare prædicta, quod procedant, nisi maritus propter necessitatis famem subleuandam, suæ vxoris & filiorum res, vxori propter nuptias donatas, vel tacite pro dote hypothecatas, alienasset. Nam tunc valet alienatio, etiam si alia bona non superesset, ex quibus super dote vxoris consuli possit, vt prædictum est.

ADDITIONES.

¶ Adde etiam, quod hoc dictum Bald. refert, sequitur, & multum commendat *Leson in l. ex concusione. C. de pac. per quem ibi vide alios tres casus, in quibus estimatio non facit emptionem: vide latius per copiosum & Modernorum fidum relatorum Ioan. de Noueian. in sua *syna nuptiali, fol. 8. col. 2. vbi prædictos casus lat. refert, & alios tres addit.**

¶ Aduerte, quod non sine mysterio dicit, ex intervallo, quia ad hoc, vt actus dicatur geminatus, & vt talis aliquid operetur, requiritur, quod inter vnum & alium actum sit intervallo. sentit Bald. in *procurat. C. fin. com. ex cuius dicto habet: doctrinam sic generalem scilicet *leson in l. 1. colum. 1. ff. de offic. iur. cui est mandat. & in l. si qua in conscribendo, finalibus verbis, C. de pactis.* quem vide, & iam reperies positam in meis doctrinis magistralibus, in verbo, actus vt dicatur geminatus.*

¶ Adde in proposito sing. doctrinam Baldi in *l. nec damnofo, C. de precib. imper. offer.* vbi voluit, quod principis secunda iussio idem operetur, quod motus proprius. ex quo inferit *ibi leson*, quod tunc cessabit omnis exceptio subreptionis, & obreptionis, ac si adesset motus proprius, de quo latius in meis *fallacijs*, in *regul. incip. Principis secunda iussio in litera p.*

¶ Adde Fel. sequentem hanc doctrinam Bar. in *c. de hoc, de sumo. les. in rub. ff. de ver. oblig. col. 4. idem in §. in persona, col. 9. de action. & in l. 1. §. 6. co-*

E

lamma,

luna. & in l. si padio, quo pado. secunda columna. C. de pao. & in l. 1. §. quæst. ff. de quæstio. & adnotet, quod Felim. in dicto capitulo de hoc. voluit extendere d. doctrinam Bart. in crim. quæ tantum in civilibus loquitur, de quo vide in meis salutaribus, in littera c. in regula, confessio de crimine, in 3. solennia. vide quæ posui in additione met. supra posita.

* Adde Hippo. qui ponit ultra 24. effectus geminationis, in l. prima, §. quæstionum, 1. columna 2. & sequen. ff. de quæstio. vide in materia retrof. sine per 15. lineas per Curt. in tractat. de nobilitate, folio 1. cons. 1. in primis.

* Adde hoc not. Bal. & Ang. ut refert Lasin in rubr. ff. de verbor. obligat. columna quarta, & refert Hippol. in l. 1. §. quæst. col. pen.

* Adde no. per Lasin. in l. si padio quo pado. columna secunda. per totam, C. de pado. & in l. si veritas, C. de falsis commissis. & in rubr. ff. de verborum obligat. 4. col.

IOAN. BERNAR.

A [Sicut dos est.] lo quibus dos, & donatio propter nuptias, differant vel conueniant, vid. per Castillo, l. 10. Tan. num. 9. & Ant. Gom. ibi n. 10. & sequ. vbi circa fin. notatur vnom quod ex facto verum est, hanc scilicet donationem propter nuptias hodie apud Hispanos non esse in vlu, & loci ipsius successisse, dotalis instrumenta, quibus mariti ad restitutionem dotis obligant omnia bona ex gl. ordin. in artib. de equalit. dotis, C. de pact. conueniunt super dote, vide authorem infra, §. 21. in princ.

B [Secus tamen est in alienatione.] Circa omnia quæ istio §. proficquitur author de dotis & donationis propter nuptias alienatione per uxorem & maritum, vnicuique vel duplici consensu, & de renuntiatione ac iuramento eisdem interposito, affirmatione iocita vel expresse aut nulla prorsus interueniente, atque de alijs multis eiusdem materis quæstionibus, vide omnium quos ego viderim copiosissimè scribere & allegantem Rimmeld. citato interduo authore nostro, infra quibus alienat. licet, vel non, in princip. per plures quam triginta columna & multa per Tiraquel. in consuetudinibus, atque, frustatim scribentes circa superius, aut aliqua ex eis: vide Conseruam in capitulo quædam pactum part. 2. §. 1. n. 10. & Anton. Gom. l. 52. Tan. Bernar. Dicit. reg. 217. & adde si velis Marib. de diffult. decis. 313. & Francis Mart. decis. 427. & Conser. 28. præd. quæst.

C [Ille appellantur arthæ secundum concludendum l. Hispanorum.] Adde quos supra adiunxi, in 2. versu. huius Regum, num. 1.

D [Quibus renuntiari non potest.] Adde plures allegantem Barrium de dotali in capitulo decimo num. 50. & copiosius Tiraquel. in l. si rquam, in præfatione, num. 139. C. de reuoc. donat.

E [Facit renouatum.] Adde Anton. Gom. de donationibus, num. 7. & Decian. sequi in cons. 432. incipit, cum sit quod Aluerum, & optimo examine multorum quæ allegatio scribentem Hippol. Remond. in §. 1. expressus de donat. num. 138. cum multis

sequent. vbi etiam traditur quid iuris si infirmationis renuntiatio curata sit, in qua etiam quæstione Tiraquel. more suo virtut. prodigiosa quadam allegatione doctorum, in l. si rquam in præfatione, num. 138. & rursus num. 139. cum seq. C. de reuoc. donat. & Mincha. parte 1. lib. 3. §. 19. num. 12.

[Non confirmatur morte mariti.] Ista propositio videtur controuersa inter doctores, ex pluribus vtrinq. relatis per Barrium de dotali, c. 11. num. 73. & num. 74.

[De actu geminaro.] Non sunt contemnenda quæ de effectu geminationis traduntur per authorem in præfenti, circa quæ dicuntur aliqua frustatim, per Felim. in capitulo, de hoc de sumo. Lasin rubr. de verb. oblig. Didac. Perez. in l. 9. tit. 1. lib. 1. ordin. Segur. l. filius dum in ciuitate est, num. 14. cum sequen. & ibi Didac. Perez. ff. de verbor. oblig. gregatim vero multa de geminatione habes, per Hippol. in l. 1. §. quæstionum, de quæst. & in vulgari tractat. Censeri de verbis geminat. & Tiraquel. in l. si rquam de reuoc. donat. C. in verb. reuocatur. pen. 45. cum seq. & copiosissimè Mincha. vir doctissimus, eruditissime præstantissimus, lectione exercitissimos multa congestit, de successu. arat. & progress. parte 1. lib. 1. §. 3. n. 23. cum multis sequen. & Euerardum in suo consilio l. 91. & plene pluribus citatis Merxia in l. Tolet. par. 1. fundamentum 4.

[Ex quo etiam potest inferri.] De præscriptione artharum donationis propter nuptias, doris & paraphernalium, lege & adiungit simul Albat. in c. ex transmissa n. 9. de prescript. & Gregor. glo. c. 1.8. tit. 29. par. 3. & rursus gl. dicit. col. 2. l. 1. tit. 12. par. 4. Suarez, in l. 1. titulu de las arth. lib. 3. feri, versu sed pone quæstionem, & rursus l. 3. tit. de las dotal. col. lib. versu quæro videri mulierem, & Conser. in c. quædam pactum, 2. parte, §. 1. n. 9. de pactis in 6. & lib. 1. resalut. c. 3. num. fin. Castillo, num. 38. & Cifuentes n. fin. in l. 55. Tan. Ad hæc si scire velis vtrum parapherna bona sine iuramento uxoris possint alienari, videas Conser. dist. §. 1. num. 9. & conquire in istis, donatione propter nuptias siue arthæ, detur reuerentibus hypotheca cõtra bona maritum primilegio & iure prælationis, vide eundem Conser. dist. §. 1. n. 9. & rursus, lib. 1. resal. cap. 7. in princ. & Ant. Gomez. l. 52. Tan. n. 42. & Greg. glossa in l. 17. tit. 12. par. 4. & quod dicam inferius super textu in proemial. §. 3. ad fin. vbi habes singularem casum quo dotalia præscribuntur.

DOCT. IOAN. BARAHONA.

S V M M A R E R V M

1. Pactum factum inter coniuges de dote laudanda, extenditur in fauorem mulieris ad dotalium propter nuptias.

HABET & alium secundum effectum: §. XV. quia si pactum, quod sit inter coniuges de laudanda dote, extenditur in fauorem mulieris ad donationem propter nuptias. Vnde si ex pacto vir lucratur dote præmortuo vxore: eodem modo vxor lucrabitur donationem propter nuptias præmortuo viro. ita dicit text. in c. 6.

c. si. infra. & in arb. equalit. C. de pact. conuen. super de. ¶ Intellige, quando donatio propter nupt. a principio fuit constituta: alius fecus. Vnde si matrimonio dissoluto petat mulier, vt donatio sibi constituitur ad hoc, vt ipsa tantum luceret de donatioe, quantum vir debebat lucrari de dote, si mulier in matrimonio decessisset, ex pacto de dote laudanda, non esset audienda. & imputer sibi mulier, quia hoc constante matrimonio fieri non petuit: ita dicit gloss. not. in arb. dei data. in verbo exalio. C. de donat. ante nupt. quam gloss. ad hoc multum commendat Angel. in arbit. de aqua. de. §. aliud quare penul. solum col. 3. idem tenet Hostiensis in sum. tit. de donat. propter nupt. §. quia aliter repetatur. Et Ioan. Andr. in addit. ad Specula. §. si tu. §. in hoc casu 2. col. in addit. iure, quia incipit, vide quod ibi not.

ADDITIONES.

¶ Adde Anton. Gomez. l. 51. Terti. num. 10. versus, secus conuenient. vbi refert opinionem nostri authoris cōmuniter à doctores tenent. Doct. Ioan. Barahona.

S. XIX. HABET alium & tertium effectum: quia sicut vir vergente ad nuptiam marito, potest vxor à creditoribus mano dotem vendicare: sic etiam donationem propter nupt. quia debet deservire oneribus matrimonij. ita dicit text. ille sing. in l. vii. ad huc. C. de iure dot. & traditur in l. ex littera, supra de pag. & in cap. per vestras, infra eodem. & ibi Deo dante dicemus.

SYMMERERVM.

1. Adultera praeiudicat arbitrio, item ius, quod habet in bonis quas sit constituta matrimonio: etiam si solum sit sponsa de praesente.
2. Parsu delicta, minima compensatione tolluntur.
3. Adulteri viri neque compensatione quando sint.
4. Vxoribus necesse quidem, quia ab hoc fuit ab eis, si committit adulterium, maritus non poterit cum coactare.
5. Vagabundus, qui à domo crudeliter & tyrannice traditur, potest compari donante eam, & idem in casibus.
6. Thores conjugales per matrimonium non violantur, sed per uxorem sic.

S. XX. HABET alium & quartum effectum: quia sicut vir lucratur dotem propter adulterium vxoris: vt laus mulier §. si solat. mat. & in arb. vt l. i. in a. & a. §. si de adulterio, col. 3. & c. plerumque, infra c. Quod intelligi non solum de dote tradita, sed etiam de promissa: vt est text. no. & ibi Bald. in l. si mulier. §. de cond. insti. per quam lita tenet Boncelinus in dict. cap. plerumque infra c. in pr. in ap. & latius in cap. si. in §. in ius. Gloss. Bar. Paul. & alij in Lambecum, C. de sacrosanct. reles. De iure tamen regni ipsa cum adultero debent poni in manibus mariti, vt ex eorum personis & rebus faciat quod sibi placuerit: vt Fore legum, lib. 4. tit. 7. l. 1. Insuper vxor & adultera perdit artus, quas sibi dedit maritus, si maritus placuerit: vt Fore legum lib. 3. tit. 1. §. perdit etiam ius, quod habet in bonis acquisitis,

Palacios Ruy.

constante matrimonio: vt disposuit Rex Henricus in Nicua. Idem est de sponsa de praesenti, per l. sub interest. §. si cum amorum. secundum Bald. in c. accedens, de procer. de quo meminit Boncelinus in d. cap. plerumque, qui allegat Paul. in l. in patrem, §. quod cum sal. tot. & in l. de dissolutione, §. solat. mat. Ant. & Abb. in cap. discretionem, supra de m. qui cogn. con. §. non sua. hoc de sponsa de praesenti est hodie approbatum per legem Regni, quam fecit Rex Alphonsus in Alcalá, de qua materia latissime per Moderos in tra. l. 5. in lib. 5. malis iurum, in parte, ibi me has adulterio la mla donna. Sic etiam vxor lucratur donationem propter nuptias propter adulterium viri: vt est text. no. in d. §. si de adulterio, & in c. i. supra vt lit. non contestata, & ibi gl. Abb. & alij in princip. & videas text. cum gloss. in c. Christiana relig. 32. quesi. 1. & ibi doctores. ¶ Intellige tamē, si non habeat filios, vt in dictis iuribus: quia aliis ad filios pertinere debet dos, vel donatio propter nupt. vt ibi dicitur. Intellige, non solum quando sunt filij eiusdem matrimonij, sed etiam si esset filij primi matrimonij, nam in eo eodem modo ipse debet applicari dos matris adulterium committentis, vt voluit iust. Bald. in l. hoc edicti, in 2. col. in vers. sed pone, Beria nupti Titus, de quo dicto exclamat Fortianus in sua prima disputatione, quia incipit, mulier primo viduata confortem, §. col. 2. premittit, & Franciscus de Crema in sua singul. §. incipit, statuto contrit. reputans hoc dictum aureum, quod secundum eum potest optimis ratione comprobari: quia quod quis non faceret paciscendo, vel aliter alienando, non potest committere delictum, vt alienetur, l. imperator, §. de fideicommiss. l. b. h. & per hoc dicit, quod pluries defensionis filios primi matrimonij. ¶ Item intelligi, si viresque, scilicet maritus & vxor commiserit adulterium, nam tunc & paria delicta mutua compensatione tolluntur: vt in cap. p. & c. vi. infra de adul. & ibi no. per omnes doctores. & l. viro atque vxore, §. solat. mat. & l. i. ambo, §. de compens. ¶ quod procedit, quando vxor accusata de adulterio, ante litem contestatam opposuit marito simile adulterium: quia tunc non potest illam accusare: vt lege, si vxor, §. m. de §. de adulter. & l. ita nobis pader. C. de c. & 6. part. 17. l. 9. & fore leg. lib. 4. tit. 7. l. 4. & est ratio, quia ista exceptio est dilatoria, non peremptoria: & ideo debet opponi ante litem contestatam, vt l. si maritus, §. praescriptum, §. de adul. & c. passura, supra de except. Intelligo tamen hoc, quando agitur ciuilititer propter nuptias. Nam cum tunc possit vxor virum accusare, vt vir perdat donationem propter nuptias: vt l. in c. in §. 1. primus, C. de regu. & in arb. de nupt. §. si nupt. secundum col. 4. quae iura sic debent intelligi, secundum Salic. in l. 1. C. de adulter. Multo ergo fortius admittetur vxor de adulterio ciuilititer accusata, vt perdat dotem, opponere contra maritum exceptionem adulterij ipsius mariti, vt ipse perdat donationem propter nuptias, vel saltem fiat compensatio deli-

E 2

per dote. Sed illud procedit, ubi consuetudo est inuolabiliter observata per tantum tempus, cuius contrarius memoria non existit ita quod esset legitime prescripta. In alijs autem locis observabitur usus communis. ita dicit Bald. in *arbitr. des dote. C. de donat. ante nup. & Abb. in c. final. infra cod. sine col. & satis mihi placet. Quia licet glossa predicta dixerit, quod de consuetudine non sunt istae donationes: & tamen doctores illustri dicenti fori consuetudinem debet credi, & eius dicto stari: ut tradit Bar. in l. de quibus, 15. col. ff. de leg. in reperi. quamvis ad hoc corrupte allegetur glossa in l. ad a. patre, C. sol. matrim. debet tamen intelligi de consuetudine illius fori, seu curie, ubi doctores versantur: quia sibi creditur, tanquam petitor non tamen creditur ei de vna consuetudine extraneis fori, quia non presumunt scire illius consuetudinem aliarum curiarum, quia presumunt eas ignorare, quia sunt facti, & in facto consistunt: & princeps etiam, qui est dominus sui principatus, illas presumitur ignorare: ut in c. 1. de consensu lib. 6. quilibet enim civitas abundat suo sensu. 86. dist. vtrumque. & quilibet populus habet suam observantiam, & suos mores: ut l. omnes populi ff. de insti. & in. Et propterea consuetudo non extenditur ad alias personas, quam in quibus est quid actum: ut c. omnia 12. dist. c. catholicae, 21. dist. in ff. Unde non praedicta iuribus singularium personarum, nisi his, qui tacite vel expresse consenserunt. Innoc. in c. 1. de consensu. & sequitur Angel. consil. 93. & in l. venditor, 5. ff. consensu. ff. communia predicta de quo etiam per Innoc. in c. dilecto de offi. archi. in glo. magna. & in c. dilecto, de capel. mona. per Ci. in l. 1. in ff. C. de eman. lib. per Bar. in l. 1. §. ex hoc iure ff. de iur. acti. priu. & in l. 1. C. que sit long. consensu. & in d. l. de quibus, glo. in c. cum contingat, de decr. Et ob hoc dicebat idem Bar. in d. l. de quibus, in reperi. 16. col. ut 1. propterea, quod si dubitatur de consuetudine, index vocabitur ad se advocatos, & procuratores palatii, & explorabit de consuetudine: non autem extraneos aliarum provinciarum: quia quae tamen sunt, probantur per domesticos illius domus, & non per extraneos. l. consensu, C. de repa. & quae sunt in collegio, probantur per filios de collegio: ut c. veniens, de testis. Imò plus dicebat Bar. in d. l. de quibus, in reperi. 17. col. quod ad hoc, ut t fortis possit deponere, & testificari de aliqua consuetudine iuratis requiruntur, quod ipse fortis tantam molem contraxerit in illa civitate quod ventimiliter deberet scire. ar. l. 1. C. ubi de tri. agi oportet. Unde ad propositum Accursii glossatur, qui dicit has donationes propter nuptias non fieri de consuetudine: debet intelligi in partibus, ubi accer. debebat, non autem generaliter in omnibus provinciis. Unde recte dixerunt Bar. & Abb. ¶ Vnum tamen non omitto, quod in locis, in quibus tales donationes fieri non consueverunt: quanquam vir eas facere non teneatur, ut supra dictum est: tenebitur tamen obligare se, & bona sua (si habet) pro dote con-*

servanda & restituenda. Si autem vir non habeat bona eius, patet teneatur obligare se, & bona sua, pro conservanda & restituenda dote nunc in casu restitutionis dotis: ita tenet Dyn. in l. si cum dote, §. transgrediamur, ff. sol. mat. quem sequuntur ibi Bar. Ioan. de Imo. Paul. & alij, & idem Paul. consil. 177. incipit, proponitur in facto. & Angel. de are. in §. fuerat. In fin. d. actio. ver. quare an pater. charta 12. moventur ipsi, quia sicut maritus tenetur ad huiusmodi donationes propter nuptias, ita & pater mariti: ut l. fin. C. de do. promi. Nam sicut naturali ratione pater tenetur dotare filiam ut l. liberos, ff. de ritu nuptia. pari ratione tenetur pro filio facere donationem propter nup. in locis in quibus tales donationes fieri consueverunt. In alijs autem locis, in quibus non consueverunt fieri, tenebitur bona sua obligare pro dote nunc conservanda & restituenda. Nec est de hoc mirandum: nam sicut pater tenetur obligare bona sua favore rure per filium administrand. ut l. fin. ff. de suspens. tutor. multo fortius tenebitur favore matrimonij contrahendi. ¶ Et procedit hoc non solum in patre fideli: sed etiam in patre Indio vel Saraceno. nam isti tenentur alere filios, & filias dotare, & pro filiis donationem propter nuptias facere: ut est textus notabilis in Longum, C. de here. quem ad hoc multum commendat Ang. de are. in d. §. fuerat ante. In fin. d. actio. reputans hoc multo notandam qui dicit se habuisse de facto, & sequitur ibi l. 1. §. 6. col. ver. adhaerere tamen qui addit pro hoc gl. singulari amplius volentem in l. mater, C. de iure dot. Nam licet regulariter mater non teneatur dotare filiam, quia non est officium maternum filias dotare: ut ibi est textus & in l. fin. col. 2a. tamen si mater esset haeretica, & filia catholica: ut dicit illa glossa. quod mater tenetur ei dotare: quia quamvis aliam non sit eius officium. & idem dicit ibi Bald. esse in matre Iudaea, quod si filia efficitur Christiana, mater tenetur eam dotare. Idem dicit lex Regni, 4. parit. sim. l. 1. §. in princip. de quo latius per Cy. in d. l. mater. & in arbit. gazaro, C. de here. & Special. tit. qui filij sunt legiti. §. 1. ver. quid si pater. & c. ¶ His ergo casibus, quibus pater & mater Indici, vel infideles tenentur dotare filios Christianos, tenentur etiam conservare donationem propter nuptias propter nup. filijs volentibus matrimonium contrahere: ut ex predictis apparet. & tenet Bald. in arbit. res qua. in ff. C. communis de legat. dicens, quod si legitima non sufficit filiis Iudeorum ad dotem, vel donationem propter nup. possunt filij diminueret fideicommissum pro modo personarum honestas condignum. ¶ Et ad indicendam istam obligationem, non est necessarium, quod intermedium obligatio expressa. sed satis est, quod pater simpliciter consentiat in contrahendo matrimonij filij: quantum ex isto consensu pater remanet obligatus in solidum pro dote conservanda, & restituenda: ut probatur in d. l. si cum dote, §. transgrediamur,

ff. solut. matrim. vbi hoc tenent *Bart. Bald. Angel.*
Item de Imol. Rapa. Paul. de Cast. & Alex. & com-
 munitur omnes, tenent etiam *Bart. & Bald. in l.*
1. C. de decur. lib. 10. de quo per *Cyn. & Bald. in l.*
1. C. quod cum in. Idem tenet Angel. de Aret. in d. 5.
fuerat ante. charia 22. in fin. vers. quare an eo ipso. &
facit gloss. in l. ad solut. C. qui per. in pign. in l. gloss.
magna. in ver. item quare an privilegia. tenet etiam
 Speculator tit. de dote post diuortium restit. §. forma-
 tio. 3. solum ver. quid si filius. vbi dicit, quod si fi-
 liusfamil. recepit dotem de voluntate & para-
 bola patris, bona patris sunt obligata pro dote,
 vt §. *transgrediamur.* & *l. unica. §. 3. & vt plenius, C. de*
rei vxor. act. & facit text. in *l. si filius, §. de iur. & in*
l. fin. §. de susp. iur. & in l. finier §. amperat. §. de co-
casat. iur. & Amplias hoc etiam si pater sum-
 pliciter consentiens matrimonio filij, consen-
 titur cum protestatione, quod volebat bona
 sua esse obligata pro dote tradita filio: nam nō
 obstant tali protestatione, erunt obligata, &
 poterit mulier agere hypothecharia ad bona ip-
 sius locuti: quemadmodum bona ipsius filij e-
 runt tacite obligata pro ipsa dote, non obstan-
 te quacunque protestatione ab eo facta, quod
 non vult bona sua esse obligata. Illud est no-
 uum, & singulare dictum *Lafon. in d. 5. fuerat*
ante. 35. col. quia ab his, ad que quis tenetur
 de necessitate, protestatio nihil reuelat protestan-
 tem, nisi etiam interueniat consensus illius, cō-
 tra quem fit protestatio. & hoc quando obli-
 gatio esset iam contracta, & sic esset de præteri-
 to: secus si de futuro, in *Lafone. & ibi gloss. not.*
Bart. & alij Moderni. C. de nego. gest. & est theoria
Bartol. in l. non solum, §. morte §. de ope. no. in 7. col.
vers. sed quare, in etiam patris ex consensu requiritur,
idem Bart. in l. final. §. item si proderit, §. non san-
cta. Bal. Angel. & alij Moderni, in l. patris nonisima, C.
de pati. doct. nostri in c. cum de. supra de consil.
 ¶ Et ita com pater ¶ tenetur se obligare pro
 dote tradita filio, vt supra dictum est: ergo pro-
 testatio ipsius patris, que contrarium conuen-
 ret, nihil debet operari, & nihil prodest patri,
 maxime cum hoc sit à iure determinatū, quod
 pater tenetur se obligare pro filio, pro conser-
 uanda & restituenda dote natus filio tradita: vt
 supra dixi. Protestatio ergo in contrarium nihil
 debet operari, nec reuelare protestantem: vt
 dicit *Bart. post gloss. in d. l. Lafone. & in d. l. non solū,*
§. morte. 31. col. vers. circa quintum, & in l. Nescimus
Apollineris in l. Paulo in 1. no. & ibi Ang. §. de iur. &
gest. & hoc dictum Lafonis alibi non legi. tene
 illud menti pro ampliatione prædictorum.
 Si tamen pater non habet velle, nec nolle, ad
 consentiendum matrimonio filij: puta quia e-
 rat furiosus, vel mente captus: tunc perinde
 est, ac si obligasset. ita tenet expresse *Paul.*
de Cast. in d. 5. transgrediamur, in §. motus argum.
text. & in l. si finia. §. eleganter, §. de dam. infer. &
in l. 1. C. de eund. & refert se ita dixisse in cono-
gnia facti. quod dictum videtur satis ratio-
nabile. pro quo bene facit text. & quod ibi not.
Bart. in l. 1. §. si. §. solut. matrim. Sed non placet

Alexandro in d. 5. transgrediamur in 4. colum. vers.
intra prædicta. Imō dicit, quod plurimum erra-
uit Paul. quia licet pater ¶ sit mente captus, nō
tameo obligatur, nisi filius, vel filia, vel alius
eius nomine petat dari curatorem foretore, seu
patri mente capto, qui se obliget pro dote: per
l. 1. & Lafone. eam, C. qui pet. iur. quare ratio cessat
in d. 5. eleganter. nec aliquid facit l. 1. 2. secun-
 dum verum in re litem. Ita que semper requi-
 ritur consensus patris in matrimonio filij, vel
 alterius eius nomine, quando est furiosus, vel
 mente captus. Prædicta sunt plana, quando
 matrimonium per filium contractum fuit va-
 lidum. secus si esset nullum propter consan-
 guinitatem, vel affirmatorem, vel aliud iustum
 impedimentum. nam tunc etiam si pater con-
 sentiat, vel alius pro eo, non erit pater obliga-
 tus pro dote data filio vel promissa conseruan-
 da ut restituenda: ita tenet *Lafone. Roman. in d.*
5. transgrediamur, & refert & sequitur Alex. in 2.
colum. mouentur ipsi argum. text. in simili. in l.
1. C. de muner. & bonor. lib. 10. vbi dicitur, quod ¶
licet pater regulariter teneatur & asstringatur
tanquam fiducius pro filio assumentis officij
publici: nisi ipse pater contradicat: vt l. 2. in
princip. §. ad muner. tradit latissime Item de Plat. in
l. 1. C. de decur. lib. 10. illud tamen procedit in filio
maiori vigintiquo que annis. secus tamen est
in minori: vt d. l. 1. C. de muner. & bonor. quia ¶
cum ante 25. annos quis non possit esse decu-
 rio, nec admittatur ad honores publicos: vt l.
 ad temp. §. de muner. & bonor. & ideo licet pater
 mandauit, & consensit tacite vel expresse
 filium infantem creari decurionem: tamē hoc
 mandatum & consensus habet in se tacitam
 conditionem, si de iure fieri possit, vt tunc pa-
 ter obligatur: vt vult gloss. in l. C. de filiofamil. &
 quemadmodum pater, lib. 10. Vnde sic videtur
 dicendum in casu nostro, vt pater sit obligatus,
 quando matrimonium non valuit, non aliis. Et po-
 test esse ratio, quia in generali mandato vel cō-
 sensu patris veniunt, vt mandata intelligantur
 solum ea, que de iure fieri possunt: & ad alia,
 que de iure fieri non possunt, non obligantur
 mandans vt probatur in d. l. 1. C. de muner. &
 bonor. & in l. Lucius. §. pro infante. §. ad man. & fa-
 cit text. in l. nepos Proculus §. de verbo. signifi. & in l.
 si procurator. vers. quod si indubitem. §. de cond. inde.
 ¶ Secundo intelligi, & limita prædicta in fi-
 liosam. secus est in filio emancipato. Nam li-
 cet pater consentiat eius matrimonio, vel do-
 tem iussu vel consensu patris filius receperit:
 non per hoc pater esset obligatus dotem conser-
 uare, & restituere. ita tenet *Specul. tit. de do-*
te post diuortium restituenda. §. formatio. 3. colum.
vers. sed pone, filium emancipatum, allegat ad hoc
text. in l. 1. C. de filiofamil. & quemadmodum
pater, lib. 10. vbi dicitur, quod pater consen-
tiens, quod filius emancipatus promouetur
ad decurionatum: non obligatur pro eo. Secus
si filius est in potestate. Vnde sic dicit ipse, erit
 in nostro casu, quod tamen intelligit *Specul.* nisi
 ipse

ipse affirmasset filium esse in sua potestate: nam
tunc bene teneretur pro filio: ut ff. de dolo l. de-
gaster, §. f. & ff. quod tunc fal. rur. l. nusi pime. Be-
ne facit ad hoc, quod in simili dixit Specul. rural.
de pfr. in intro. §. quis autem & quando, colum. 6.
verf. sed qualiter agat. & ibi etiam Bal. in add. vbi

11 volunt, quod † qui iuravit se maiorem in con-
tractu, debet reputari maior in iudicio, quod
inde sequitur: vnde debet per se tanquam ma-
ior litigare, non cum curatore, vt id quod in
principali, & in accessorio obtineatur. quod
dictum est multa in notandum. Ad idem facit,
quod vult idem Spec. de emp. & vend. §. nunc di-
cendum refert. l. col. in §. ver. hoc etiam scias. vbi di-

13 A * xit, quod si t adultus contrahit * me cura sine
curatore, & iurat nō contrahemine ratione mi-
noris ætatis; & ignorabam ipsum curatorem
habere: ipse verò sciebat, sed me non certifi-

14 *cauit, vel fuit ininterrogatus, † utrum haberet
curatorem. & cum haberet, dixit se non habere:
non subuenienti et propter dolum commissum.
arg. ff. de minor. l. si ex causa, §. in commissum,
& C. si mi. se ma. dix. l. 1. & per totum. & ideo cau-
rum est dicere in contractu, talis minne 35. annis
asserens se nullum curatorem habere, pro-
missit tali &c. & inuicem non contrahente, ra-*

B * *tione minoris* ^b *etatis*, &c. quod dictum etiam est facis singulare. Adde bonum text. in *L. f. C. ut in poff leg. in f.* ¶ Ad idem facit text. noc.

in l. pen. ff. de iure dot. vbi dicitur, quod si so-
cer induxit generum ad contrahendum mari-
monium cum filia, promittens sibi dotē, quam
ipse sciebat se non posse solvere: & dicebat se
habere bona, ex quibus solvere potuisset,
tunc conveniretur ultriā quam facere posset:

C* * vbi est text. valde final. & in hoc est differe-
 tentia inter patrem vxoris, & patrem mariti. v-
 ter *Alexand.* in l. *si hoc vis*, §. *de re iudic.* Idem di-
 cendum est in patre mariti, recipiente do-
 tem, sciens se non esse soluendo. Nam eodem
 modo pro dote restituenda in casu restitutionis
 dotis conueniunt, vltra quam facere possunt
 non. vultu *Bartol.* in l. *salua*, §. *eleganter*, in fin. §.
solui matrem. de quo latius per *Comptentium* in fin.
 tractat de dote 3. parte, quass. 230. ¶ Et propterea
 dicebat *Pand.* de Cast. in l. *rem*, §. 3. *solui matrem*

centa solvere poterat: dixi, quod tenebatur illa integra solvere, præsertim cum bodie pragmatice huius regni annullaret omnia pacta & conventiones, quæ sunt cum istis debitoribus falsis, etiam si frangi aliter non probebatur. & ita prædictum in regio senam. Sic ergo videretur dicendum in casu nostro, in patre, qui dixit se habere sibi in potestate cum non habet.

¶ Prædicta tamen distinctio Spec. non placet Paulo de Castro in di. 3. transgrediemur. Item dicitur, quod hic casu pater tenetur emancipare pro filio emancipato, non actione, quod iuste: quia ista non datur, nisi quando est in potestate filius, sed actione mandati per text. com. gloss. in l. 1. in fine ff. quod infu. & hoc placet Alex. in di. 3. transgrediemur, in 2. col. Quia cum pater eodem modo teneatur obligare se pro dote dam filio emancipato, sicut pro filio familiaribus et de dote in l. 3. ff. de iur. in l. 3. transgrediemur, nulla l. fin. C. de test. quem ipse alleg. quæ etiam loquitur in filiis emancipatis: ideo videtur, quod simplex confessio patris filio casu obliget per rationem dictæ l. fin. C. de test.

¶ Nec obstat l. i. c. de falsis, super qua se fundat Sper. quia ibi parer non poterat eogi se obligare pro ¶ filio creato decurione: vt dicit. l. 17

bonorum, in ff. de decur. § l. 2. ff. ad munici. Sed in casu nostro poterat cogi pater etiam pro filio emancipato: ut supra diximus etiam. ergo per consequens pater remanet obligatus ex simplici coösentia. Et hoc mihi satis placet, maxime et quia supposito sine veritatis praedictio, quod dictum special. esset verum, & quod pater non teneatur se obligare pro filio emancipato: ex quo tamen coösentit filio matrimonio contrahenti, tacite videtur se obligare pro eo. Vide enim, quod pater non teneatur se obligare pro filio, qui efficitur decorio: ut dicitur *leg. bonorum, in ff. de l. 1. circa ff. ad munici.* Si tamen consensit, obligatur pater in solidum, tanquam fiduciosus: ut est text. *com. gl. in dict. bonorum, in ff. de decur. § l. 2. ff. ad munici.*

ADDITIONES.

A * § Adde *Iafon. in 5. fuerat. colum. 22. Iustit. de actum.* Mater infidelis tenetur dotare filiam fidelem.

B * § Adde *Ioan. de Imo. in repe. c. cum contingat. iura.*

C * § Adverte, quod hoc est magni effectus, licet iste dominus non dicat: quia si ego scirem, quod ille habebat curatorem: non valeret contrahere, licet ipse minor iuraret non contrahere. tenet *Specul. in loco hic alleg. per istum do.* quod bene nota.

D * § Adde vnum modum in opposito. quod si induxit illum sub spe pacti relinquenda hereditatis, tunc gener deceptus non potest agere contra heredes ad interesse. *Bald. in l. cum Archimoderam. C. vt in posses. leg. per text. quem dicit expressum in l. pactum quod donals. C. de pact. vbi Iafon illum refert & somenè oot.*

E * § Adde *Iaf. in prim. Iustit. de actio. colum. 2. vbi* hoc multum commendatur.

IOAN. BERNAR.

A § Debet tamen intelligi de consuetudine illius fori. Adde *Roderic. Suarez in prohem. Fori. fol. 4. colum. 2. vtrum verò doctrina Bartol. in l. de quibus num. 21. ff. de l. recepta. leg. vera sit, obsecutus est. Tu vide Alexan. in l. post dotem. nu. 29. ff. solut. mat. Iaf. in l. de quibus. nu. 89. ff. de l. Rochum de Carr. de consuet. sectione 8. nu. 9. vers. primo quere. & nouissime plures allegantem Arias in l. 3. Tauri. nu. 13. quibus adde Lancelot. Gentil. in l. Galus. §. idem credendum. numer. 24. de lib. & posthum. & Paul. de Montepe. in l. Turia. §. Turia cum numeret. num. 22. ff. de leg. 2. ex quibus inuenies communis esse receptum contra Bartol. maxime per modernos, & sicuti verius magis admittitur, vt post hac Bartolum, & Rodericum Suarez, atque authorem nostrum, & alior, si qui sunt, caute legas. & vtrum credi debeat doctori, qui aliquam sententiam communem esse scribit, vide *Ferdinan. de Loae. in l. filiusfamil. §. dicit. num. 37. de leg. 1.**

B § Non preiudicat iuribus singularium. Lege hac verba authoris caute & cum indicio & studio, videasque *Aymonem de Antiquis. transp. tam. 4. parte principali. num. 21. in princip. secundum quem licet prescriptio ius in priuato, & inter solos particulares laici, consuetudo tamen constituit ius in commune omnibus popularibus, cum damno, vel fauore incertarum personarum.*

C § Probantur per domesticos. Adde *Aniles c. 4. vers. [interrogat.]. numer. 8. & rursus. c. 6. vers. deservit. Bernard. Diaz in regul. 746. vers. 4. fol. Felan. c. in littera de res. Matth. de Afflictis decif. 304. nu. 10. & Franc. Mars. n. 27. in decif. 899 apud quos satis copiose fccbitur, & allegatur.*

D § Per illos de collegio. Adde *Bart. in l. in tantum. §. vniuersitatis. ff. de verum. diuisio. Cymon. Bald. & alios in l. parentes. C. de testib. Abb. Felan. & alios in c. certis loco de probat. & in c. in super de Test. Iaf. l. sed si hac. §. patrum. num. 7. de in ius vocat. &*

optimum decifionem Matthi de Afflictis. decif. 400. & Alberus. de Rosat. de testib. §. expedita. num. 36. vers. quero utinam in causa vniuersitatis. Alexan. in consil. 68. num. 4. & 14. lib. 2. & rursus consil. 992. lib. 3. consiliorum.

§. transgrediamor. Circa materiam istius text. & ea quæ prosequitur author hic, præter ordinarios in locis his allegatis, vide *Bald. Nannell. in tractat. de test. part. 6. primus. 20. & Ioan. Campes. eod. tractat. part. 2. primus. 166. cum tribus preced. & sequent. & Corasium in l. liberi de ritu nuptiarum. nu. 138. & sequent. & Bald. de Ber. in l. 1. ff. sol. mat. num. 354 & sequent. & Thomam Parpalin in l. 1. ff. eod. numer. 34. & Angel. & Iafon. §. fuerat. in l. de act. num. 107. & num. 108. & Matthæum de Afflictis. decif. 33. & Boerium par. 2. decif. 130. Quid autem si per patrem & filium dos recepta sit pro qua quilibet eorum parte tenebitur? Vide *Francis. Mercum decif. 508. numer. 25. & copiosam allegationem Tragaud. de retrad. §. 31. gloss. 1. nu. 7. & adijunge tradita per authorem infra, super text. §. notabil. num. 10. versic. octauus casus. & quod si dotem restituat pater filio. vide *Tarzan. inter cons. sentent. c. 2.***

§ Quia non est officium materiam filias dotare. Vide authorem infra. §. 35. & multis allegatis, *Bacrium de dotibus. c. 11. nu. 5. & sequent.*

§ Secus si esset nullum. Aliquos effectus in matrimonio nullo, & petitorio, vide per *Suarez. in l. titulus de leg. penult. lib. 3. For. Casas de sponsal. parte 2. c. 6. §. 8. circa fin. Anton. Gomez. l. 53. Tauri. num. 69. & 77. Dides de Seger. Lebered. §. cum filia. num. 154. & ibi Didac. Perez. plures allegantes, & Taurisim per text. ibi in l. 81. Tauri. Tragaud. in l. 15. de iure maris. in gloss. 6. num. 232. & Bacrium de decimis. tit. c. 12. num. 37. & per totum: vbi prosequitur varios casus, & effectus in actibus nullis. vltra quos vide etiam *Faccium de iure dotis. gloss. 3. & authorem, infra super text. in prohem. §. 32.**

§ Nisi ipse affirmasset. Vide *Cassila l. 55. Tauri. num. 9. & Anton. Gomez. in l. 79. Tauri. numer. 4. & adijunge plura, quæ mox dicam inferius, ad legent. ff. de iure dot. Isti verò doctores significant traditionibus his minorem, qui curatorem habens, sine illo contraxit, non obligari etiam iuramento interposito, si nulla fraude vfus sit. Quod est notabile secundum *Bernard. Diaz. hic in veteri usus additum* & hoc ipsum colliges ex traditis per *Anton. Gomez. l. 55. Tauri. num. 8. ita vide quæ dicunt doctores, de alienatione rei immobilis, iurata per minorem, sine curatoris, quæm habebat, consensu. in aut. sacramenta pubera. C. si aduers. vend. vbi vide *Francis. Carr. num. 27. & Ioan. Igne. num. 2. quæ maxime æstimanda & notanda sunt, ad casum text. oot. in l. si curatorem habent. C. de in integrum restitutione. & adijunge quæ tradit *auther infra §. not. §. 1. ad faciem.****

§ L. penult. ff. de iure dot. Isti text. est notabilis, frequenter apud oostros in variis locis repetitus, & maxime commendatus contra fraudes multo-

multorum, propterea, multa si possint, dicam
& cumulo circa materiam eius, & ea quæ per
authorem hic traduntur, infra super text. 3. no-
tabil. §. 27. num. 7.

K

¶ Cum mercator esset. Adde ex antiquo-
ribus Alex. & Laf. in l. fia. ff. de condit. ob turp. cau-
sam & plerisque allegatis, Puer. l. 1. c. de reſe. vendit.
parte l. 4. m. 7. & Corder. lib. 2. resolut. c. fin. m. 1. 4.
Mental. in l. fin. tit. 12. para. 1. Arden. Gomez. l. 79.
Tauri. p. 5. cum præd. & Vincencium in tractat. de
mercatura, tit. de deſertis. parte 6. atque Durus in
reg. 389. limitatione 8. quoniam traditiones sum-
mopere declarantur & confirmantur ex appen-
dicibus & complicitibus text. in d. l. penul. de iure
dotum, in quibus operulam suo loco nostram
supra proxime polliciti sumus. & lege quæ de
his mercatoribus late ſcribit Tiraquel. in l. Si vir-
quam, verb. bona, num. 3. & 6. & Hippolyt. singul.
432.

SUMMÆ RERVM.

1. Nurus non potest petere à ſecore, quid ſibi faciat do-
nationem propter nuptias.
2. Dotem conſtituere cogitur uxor, ubi uir conſtituit
donationem propter nuptias.
3. Bonum æquiparatur mulieri.
4. Dotem pro filia conſtituere poteſt iudex in bonis pa-
tris.
5. Agnati, quorum conſenſus in contrahendo puella requi-
rendus eſt, ſi remanent conſenſus, ſuperius pro eis
ſuſcipiunt.
6. Patrem ſi non uult conſentire per uxorem ſuam ſi
pateriam, poteſt episcopuſ ſine uiri conſenſu hoc fa-
cere.
7. Redemptio à captiuitate ſanore poſſum uendi bo-
na patri, & obligari.
8. Filium poteſt obligare bonus pater reſtauit ſe obli-
gare pro dote, & per cauſam quæ uolens impedire
matrimonium.
9. Fideiſſus ſolueret poteſt ex ſubſtantia debitoris.
10. Conſenſus alterius, ſi aliquo cauſa requiri debeat ad
actum expedandum: ſi non uult conſentire, imo con-
tradicti, contradiſtio habetur pro conſenſu.

§. XXII.

Si autem pater noluit conſentire matrimonio
ſilij, poterit ad hoc per iudicem cogi, ut tra-
ditur in d. 5. ar. ſeſquialter. Dicebat tamen Pa-
ulus de Caſtro ibi, quod ſolus filius poterit hoc pe-
tere contra patrem, implorando officium iu-
dicis, vel conſiſſione ex lege. Nurus autem non
potuiſſet hoc petere contra ſecorem, cum tunc
nulla obligatio ſit cum illa, ſicut eſt cum filio.
Et prima fronte hoc dictum uidetur ſatis æquum.
Nam ſicut ſi nurus non poteſt petere à ſecore,
quod ſibi faciat donationem propter nuptias
ſed ſoli filio hoc conceditur: ut traditur in d. l. f. c.
de do. promiſſ. ſic etiam ſoli filio uidetur con-
cedendum quod poſſit petere à patre hæc ob-
ligationem, quæ loco eius ſuccedit. Sed hoc non
uidetur mihi ſine dubio: quia fundamentum præ-
cipuum, ſuper quo ſe fundat Barol. & alij,
qui tenent, quod pater teneatur facere dictam
obligationem: eſt text. in d. l. 1. ff. de ſuſp. tut.
ubi principaliter fauore pupilli, & pro ſuo in-

tereſſe futuro, cogitur pater ſe obligare pro fi-
lio tutore: & ſic pupillus, vel alius eius nomi-
ne, poterit apud iudicem inſiſtere ſuper hoc: &
tamen pupillus nondum habet obligationem
contra patrem tutorem. Ergo eodem modo,
mulier futura nurus, poterit hoc petere contra
patrem uiri, pro ſuo intereſſe futuro, & pro
ſecuritate ſax dotis: & ita uidetur mihi, quod
hoc poſſit petere ante matrimonium, & me-
lius poſt, cum iam verſetur ſuum intereſſe de
preſenti. ut eſt gloſſ. in authen. de do. l. 2. Quid do-
net. ante nup. quæ dicit, quod ſi conſtituta non
fuit donatio propter nuptias, poterit petere
conſtante matrimonio, ut conſtituitur con-
ſiſſione ex lege. Idem tenet Alex. in ſum. ti-
tul. de donat. ante nup. in §. quid autem ſi nulla, &
Hoſſenſ. in ſum. titul. de donat. propter nup. §. qua
aduen. Ex hoc ſatis eſt rationabile: nam ſi uir
conſtituit donationem propter nupt. & uxor
non dedit dotem, cogitur uxor à dotem con-
ſtituere conſtante matrimonio. ut eſt gloſſ. in
authen. de equalit. donat. §. hoc igitur, quæ incipit,
an idem, m. l. 8. Ergo eodem modo uir, vel
pater eius, cogitur conſtituere donationem
propter nupt. Quinimo ſecundum aliquos,
ius conſtituit hanc donationem: ut dicit gloſſ.
in d. auth. de do. l. 2. quam opinionem tenet ibi
Cyn. poſt Marti. & Jacob. de Ran. Et hanc partem
ſequitur ſed Odeſ. dicens hanc quaſitionem ſu-
iſſe de ſacto Bononiæ, & ſe fuiſſe aduocatum
ex parte mulieris, & dom. Laf. Bal. ex parte vi-
ri, & pronuntiatum fuit pro muliere. Et hoc
reſert, & cum eis tranſire uidetur Alber. de Roſa.
in auth. de do. l. 2. Ex quo uidetur inferendum
ſecundum eum, quod ſi pater recepit dotem,
ſilius poſſit prædeducere tantum pro donatione
propter nup. in diuiſione ſiendæ cum fratribus,
quia conſtituitur donationem propter nup.

¶ Si autem pater ad mandatum iudicis no-
lit iſtam obligationem facere, poterit iudex
ad petitionem filij, vel nurus, etiam ex offi-
cio ſuo cum cogere, per impoſitionem mul-
ctæ, vel per captionem pignorum, & per alia
remedia, quæ dantur contra contumaces: de
quibus per Bart. & alios in l. 1. ff. ſiquis mihi de non
obtem. in §. 1. & in l. maſtratiſſimo, ff. de iur. am. in.
vel poteſt eum bannire propter ſuam inobe-
dientiam, ſecundum Bart. in l. illucum, §. 1. ff. ne
officiu. pro. & Bald. in l. 1. c. ne ſine teſte p. m. quia
¶ hancum æquiparatur mulctæ: ut eſt gloſſ. in
l. 1. §. ex hoc reſcripto, ff. de ven. m. p. & in l. 3. reſp.
ff. de ſuſp. tut. ¶ Et ſi ad hæc iſta remedia
non ſufficiant, poterit pater carcerari, & in
carceribus detineri, donec faciat dictam ob-
ligationem. quia iſta eſt obligatio legalis: ut
apparet ex prædictis, ratione cuius poteſt ſi
p. cile compelli ad ſaciendum: per id quod ha-
betur in leg. ſupplato. §. ſive autem, ff. de nou. opor.
una. & per Bart. in l. ſupplatores non diuiduntur,
in §. queſt. ff. de ver. oblig. & ſacit quod habetur
in l. 3. §. ceteros qui, ff. de ſuſp. tut. ¶ Et ſi forte
pater ſic carceratus, mallet carcerem ſuſtinere,
&

& in carcere morari, quàm dictam obligationem: tuos favore recipere matrimonium impediat, potest iudex ex suo officio obligare ipsum, & eius bona pro dicta restitutione dotis, sicut potest dotem constituere pro filia in bonis patris: vt l. 3. §. 2. ff. de iure dot. Vnde eadem ratione videtur idem potest facere in casu predicto. facit ad hoc text. in c. nullum supra de irreg. vbi dicitur, patronus non potest decimas ecclesie, vel aliud spirituale conferre loco religioso, sine consensu sui episcopi: si tamen episcopus sine causa consentire aolit, rite debet adiri Papa, qui eius consensum supplebit. quem text. no. ab Abb. generaliter in 3. mor. quod vbi desideratur consensus aliorum in favore alterius, si non vult consentire sine causa legitima, potest haberi recursus ad superiorem, vt superior ipse det licentiam, vel consensum. idem probat text. non solius allegari ad hoc in c. 2. de transac. dum dicit, quod compositio super decimis debet fieri de consensu episcopi, vel archiepiscopi, intelligendo, quod si episcopus nobis consentire, adcurat archiepiscopus pro consensu. Et propterea dicebat Abb. in d. c. nullus. quod si dicitur statutum, quod nullus contrahat matrimonium cum puella, seu cum minore 25. annis, sine consensu duorum cognatorum ipsius puellæ: si tamen requiritur sine causa denegat prestare consensum, potest adiri superior, vt ipse det licentiam causa cognita, vel consentiat pro eis, & refert ipse se sic aliis consuluisse. & hoc fuit de mente Barr. in l. si cum dotem, §. de tempore, ff. solut. matrim. & in l. §. C. de bon. qua liber. hoc idem tenet Abb. in c. 1. na et 2. supra de clerici non resid. 1. col. & in c. quod de timore, supra de stat. reg. in §. & Bald. in l. 1. c. de nup. per illum text. & in l. 1. ad §. C. qui admo. ad bo. poss. po. & in c. 1. §. 1. col. de consuet. relict. fidei. si. fructu. & Salic. in l. ad idem, in §. C. de contrahen. emp. facit quod voluerit dom. de Ros. deci. 307. anque, permittit, in nouis. vbi dicunt, quod si tamen patronus sine causa non vult consentire permutationi beneficij, patronatus, potest episcopus hoc facere sine eius consensu. & hoc refert & sequitur Abb. in c. cum accepissent, supra de consuet. & multis alijs, de quibus ibi per Fel. §. col. Sic ergo in casu nostro, ex quo patet sine causa denegat consensum, nec vult se obligare, poterit iudex hoc facere.

Ad quod bene facit text. in auth. si capini. C. de episc. & cle. vbi favore piez cause, scilicet redemptionis & capiti, possunt vendi & obligari bona patris. Per quem text. forte possit dici quod tamen solus filius posset obligare bona patris recalcantia se obligare, & per consequens volentis impedire suum matrimonium. Istud est nouum singulare dictum Baldi Novelli in sua trad. de dote. 6. parte in 2. speciali. per 20. alijs ibi in 35. 2. col. & facit secundum eum quod habetur in l. si procuratorem, §. ignorantes, ff. mandat. & quod tradit Barr. in l. 4. §. C. de verb. oblig. in 3. contrario. ad idem facit gloss. in simili, in

L. venditor. in princip. ff. de iudi. que vult, quod si fideiussores possunt solvere ex substantia debitoris. pro qua gloss. est text. & ibi no. Barr. in d. l. si procuratorem, §. si ignorantes. & hoc maxime, si fideiussores non habent vnde solvant. vt voluit Bald. post Barr. in d. auth. si capini. ff. eodem. & probatur in auth. qua in provincia, C. de crim. agis per. Idem dicimus in defensore sine mandato condemnato: vt voluit Ang. in l. Plautium, ff. de procu. Eodem ergo modo videtur dicendum in casu nostro, vt filius quasi fideiussores, cum ipse non habeat bona, possit obligare bona patris debitoris, seu obligari ad hoc.

Quinimo quod plures est, dicebat Bald. Namque vbi supra. posse non improbabilius tentari, quod stante tali perfidia, & contumacia patris, quod legitime requisitus coram iudice. nollet consentire: habeatur tunc pro consensiente, & per consequens pro se obligante. arg. eius quod habetur in l. si firm. §. qui inuenerunt, ff. si quis in casu. Quando enim in aliquo casu requiritur consensus aliorum in actu experiendo: si non vult consentire sine causa, imò contradicit: nunc contradicere habetur pro consensu. vt not. Arch. in c. de consensu lib. 6. quem refert & sequitur Abb. in c. quoniam, in §. supra, de res. & bonis cler. sic ergo videtur dicendum in casu nostro.

A D D I T I O N E S.

Aduerte, quod hoc maxime abidat: quia imò tunc non solum licet fideiussores solvere de substantia debitoris, quando ipsi non sunt solvendo, alijs ita loquuntur Bald. in auth. si capini, C. de episc. & clerici, col. §. quem iste dominus refert, & ita eom refert Fel. in c. solm col. 4. de accus. qui limitat dictam regulam. quem ibi videt alio modo restringentem regulam predictam.

IOAN. BERNAR.

Possum solvere ex substantia debitoris. Adde Hypolytum in rubr. de fideiussores. num. 429. & Marian. Noc. l. 4. §. 6. Cato, numer. 174. de verb. obligat. & ex nostris Suarez, in l. 1. tit. 1. de los empleos, amencos. in §. sed pone questionem, num. 25. l. 2. For. & Antua. Gomez, de fideiusso. ad firm. & Amiles in c. 10. vers. [extremum]. nu. 39. & Duran in regul. 357. ampliatione 6. Et quo pacto fideiussores gaudent obligati vna eum principali, & eodem in instrumento, possit ad executionem obijcere bona principalis, petens simul vt in eis procedatur. etiam si renunciant beneficiis excussionis. vide quæ dicuntur apud auctorem inferius super text. §. notabil. num. 10. vers. l. deinde quaeritur. super qua plures addungam.

Contradictio habetur pro consensu. Circa hæc & late per auctorem ad idem predicta, vide Turquet. post leges Conuivial. gloss. 6. num. 225. & Couar. lib. 1. Resol. c. 8. ad §. & Pinel l. 2. C. de bon. mater. par. 2. num. 66. & Mincha lib. 1. de success. creaturae, §. 6. ad §. 1.

DOCT. IOAN. BARABONA.

SVMME RERV M.

1. Pater non cogitur se obligare pro filio in decurionem assumpto.
2. Pater tenetur se obligare pro filio, quando filius duxit uxorem honestam & sua conditionis dignam.
3. Exheredari potest filium, qui uxorem indignam se accepit, & per consequens et aliam a decurione.

S. XXXIII. **P**RÆDICTA procedant, quando filius sine obligatione paterna non posset invenire uxorem, nec eam reddere cautam de sua dote, sine eo, quod pater se obligaret, seu bona sua pro dote nurus conservanda, vel restituenda. alius autem secus. Vnde si filius inveniat uxorem mulierem, cum qua contrahat matrimonium: pater autem noluit consentire, ut filius eam ducat in uxorem, nec vult facere dictam obligationem: vult tamen, quod aliam ducat in uxorem, quam filius non vult ducere: non tenebitur tunc pater consentire, nec bona sua obligare: quia non tenetur pater consentire certo & individuo matrimonio, sed tantum consensit tenetur matrimonio in genere: ut *Ladoptionis*, §. 1. ff. de iure det. Secus si omnino impediretur matrimonium: quia nullam mulierem invenit filius, cum qua posset matrimonium honeste contrahere: nam tunc coegerit pater consentire, & dictam obligationem facere. Adde quod si filius non invenit, nisi uxorem, cum qua matrimonium contraheret, compelleretur pater huic consentire matrimonio specialiter. arg. *L. sed si hoc*, ff. de condit. & demon. facit *L. nullum*, de iure pat. §. Si tamen filius etiam patre recusante facere istam obligationem, seu propter nuptiarum donationem, commodum posset contrahere matrimonium, & uxorem reddere cautam, cum bonis suis proptijs, ad hoc sufficientibus, vel aliis: non est pater cogendus. argum. text. in *L. bonos*, ff. de dec. & in *L. 2. ff. ad mueni*. ubi pater non cogitur se obligare pro filio in decurionem assumpto. & sic ubi agitur de actu publico auctoritate & utilitate, ista videtur esse mens omnium sequebentium in d. *S. transgrediamur*. & ita eos declarat *ibi Alexand. in 2. colum.* Ex quo videtur posse dici, quod si filius iam contraxit matrimonium dote sibi promissa, ex quo cessat causa prædicta, propter quam pater tenetur se obligare, scilicet ut filius inveniat uxorem, & sic pater non impedit matrimonium: quod non teneatur pater istam obligationem facere, quamvis vxor dicat se nolle dotem solvere, nisi reddatur caues & secuta ex obligatione paterna. Impuret ergo sibi, quæ à principio ubi non præiudicet. arg. eorum, quæ notantur in *L. si arbitrio*, ff. qui sententia cogentur, cum concordant, de quibus dicam infra super text. in §. intellectus. Hoc expresse tenet *solus Franciscus Tigrinus in d. l. §. ff. de susp. tu.* §. Sed reuera hoc mihi nonquam placuit: quia ista obligatio paterna non solum sic fauere filij, ut repeniat uxorem: sed etiam fauere nurus, ut sit te-

cuna de sua dote, ut superius dixi. Vode quamvis cesset ratio filij, non tamen cessat ratio vel fauor nurus, & etiam reipublice, cuius interest dotes mulieribus conservari. ut *L. 1. ff. si filius matrimonij*. ergo neque cessare debet obligatio. arg. in §. *affinitatis*, *Instit. de nup. cum similibus*. Tenebatur ergo pater ad hanc obligationem, vel donationem propter nupt. quamvis filius matrimonium contraxisset: ut supra dictum est. istud videtur fuisse de mente *Bart. in d. §. transgrediamur*. dum dicit, quod pater tenetur facere istam obligationem pro filio, quando filius duxit uxorem honestam, & suæ conditionis dignam. & sic presupponit *Bart.* quod non solum tenetur pater ante matrimonium, sed etiam post. & ista est veritas, ut apparet ex præcedentibus. §. Subdit tamen *Bart.* quod si filius duxisset uxorem inhonestam, vel meretricem, vel aliam, suæ conditioni vel dignitati non dignam: tunc non teneatur pater facere dictam obligationem. arg. eorum, quæ not. in *L. 3. §. si emancipatus*, ff. de bo. pos. contrata. ubi dicit, quod pater si filius uxorem indignam accepit, potest exheredari, & per consequens alimentum sibi denegari, & dos non reddi. Et eodem modo videtur, quod pater possit hoc casu denegare prædictam obligationem. ad quod bene faciunt ea, quæ dicam super text. in §. no. examinando materiam conclusionis in ver. 3. quod habet concurrere. die vi bi dicetur. §. Vnam non est omittendum, quod si pater filio contrahenti matrimonio, vel eius vxori, donauit certum quiddam, propter nuptias si ille filius habet vxorem, cui donauit illud, quod fuit donatum propter nuptias, si mortuo patre postea succedit mater, non autem avus. ita sing. per bona fundamenta consulti *Oldrad. consil. 120. inquit*, pro examinatione reuertitur. quod tene mensi ad limitationem, c. si. infra co. & forte infra latius dicetur.

ADDITIONES.

§ Et forte infra latius dicetur. Locus iste est infra §. 39. in rubrica. 10. ubi plures adiunguntur super ista propositione egregia & notabili.

D. IDAN. BARAUMNA.

SVMME RERV M.

1. Donati: propter nuptias si sunt ante matrimonium, possunt excedere quantitatem dotis, & infra subsistere: sed si constituantur matrimonio contrahito, non debent excedere quantitatem dotis.
2. Arbitrium constitutum non est simplex donatio, sed propter amorem, & fieri potest constans matrimonio.
3. Arbitrium fructus sunt commones, durante matrimonio, & non cedunt cum ad vxorem.
4. Vir si antequam contrahat matrimonium cum muliere, per verba de presentibus aliquid vendiderit mulieri, quod excedat dotem, in h. uxorem fore: valet talis venditio, & hoc quando sine fraude sit. *3. Denot.*

tenis petere, poluerit illud plus, eius confanguinei poterunt illud petere. Cogita & tene primam, propter vim iuramenti.

ADDITIONES.

- A ¶ Excedere quantitatem doris.] Adde Bald. Nouell. de dote, 6. part. 14. privileg. num. 2. & Bartol. de doris, cap. 2. num. 10. & rursus, cap. 5. num. 15.
- B ¶ Mensatur secundum tempus in qua fit.] Adde Suarez in l. 1. tit. de las arras, lib. 3. for. vers. nota tamen, & Anton. Gomez, l. 50. Taur. num. 12. & copiose Bartol. de doris, c. 28. num. 2. & sequent. & rursus, cap. 31. num. 10. & 12. & pract. & sequen.
- C ¶ Pro eo repetere.] Adde Bartol. ubi sup. cap. 36. num. 6. & Suarez, d. l. 1. tit. de las arras, in verb. nota vltimum.
- D ¶ Erat adeo pauper.] Adde Suarez in leg. 1. tit. de las arras, lib. 3. For. versicul. nota vltimum, & Anton. Gomez, leg. 50. Taur. numer. 13. & Castillo, numer. 5. & Bartol. de doris, cap. 31. numer. 10.
- E ¶ Etiam constanter matrimonio.] Vide Suarez, d. l. 1. tit. de las arras, versicul. sub pone quod tempore, & Gregor. Lopez, gloss. d. in l. 1. tit. 11. part. 4. & Bart. de doris, c. 5. numer. 12. & num. 18.
- F ¶ Interueniat iuramentum.] Vide Texerflor in l. 50. Tauri, Separatim in l. 1. §. si vir uxori, num. 139. de acquir. poss. & Contrar. in c. quoniam pactum, part. 2. §. 1. num. 7. Mensura de success. progre. part. 1. lib. 3. §. 18. num. 33. Bart. de doris, c. 29. num. 4. & num. 12. cum alii. Suarez in d. l. 1. tit. de las arras, versic. quarto tertio. Anton. de Menca in arribus, res quatuor. 29. C. contra de legato, Did. Perez. in l. 6. tit. 1. lib. 3. orden.
- G ¶ Vrget decisio Barr.] Adde Suarez in d. l. 1. tit. de las arras, verb. quero tertio, atque copiose & eruditè more suo Contrar. in c. quoniam pactum, part. 2. §. 2. & aliquos allegatum supra articulo proximo.
- D. IOANNES BARAHONA.

SVMMÆ RERV.

- 1 Arras consistunt quomodo possit, qui solum habet in bona ususfructum vel superficies.
- 2 Bonorum appellatione venit ususfructus.
- 3 Viuere presumunt qui regulariter usque ad centum annos.
- 4 Index interpretatur decretum super contrahit transactum alimentorum, si taxat alimenta secundum dispositionem legis, hereditatem, §. ad legem Falcid.
- 5 Perueniens, vel mutilatus, vel occidens aliquem tenetur ad opera, quasi salutaris erat percussus, vel occisus, toto tempore vite sue.
- 6 Roma decemur deducta morte vel tributa.
- 7 Redditi decemur deducta morte.
- 8 Fructus decemur deductis expensis.

Palacio Real.

ET procedunt ista, quando is, qui promittit arras, habebat bona libera: quo casu decimam partem valoris eorum dare potest. Sed si erant et restitutioni subiecta, & in eis solum habebat ususfructum aut ususfructum, licet illa veniant et appellacione bonorum: ut liberram appellatio. ff. de verb. signif. non tamen habebitur respectus ad valorem rerum, sed solum ad estimationem superficiem, vel usufructus, quem ipse promittens, percipere erat toto tempore vite sue: qui quidem usufructus estimabitur: iuxta not. in l. hereditatem. ff. ad l. Falcid. quæ lex est not. secundum docibis, pro estimatione usufructus facienda. Vnde si vendatur usufructus, & debeat solui gabella ex forma statuti, debet estimari secundum illam l. quod dicunt fore dot. ad idem est gloss. not. in l. cum bi. §. modus, in verb. cum iuueni. ff. de transact. quæ vult, quod etiam quando agitur de transacione fienda super legato alimentorum, in qua requiritur decretum iudicis, iudex fortè estimabit viuere debere legatarium, secundum formam dictæ l. hereditatem, quam gloss. Angel. Bald. ibi, & in d. l. cum bi. §. nudi autem, in fin. reputant valde not. ut sciamus qualiter gabellæ debeant solui de legatis alimentorum. ¶ Ex quo inferit Bald. quod dispositio d. l. videatur emendanda, non solum in ratione legis Falcidie, sed generaliter in omnibus actibus hominum. Sed loan. de Imol. & Paul. de Cast. in d. l. hereditatem, in lictura Paludani, contrarium sentiunt dicentes, quod illa estimatio vel computatio habet locum, quo ad rationem legis Falcidie, non alijs in quibus et regulariter presumitur: quis viuere usque ad centum annos: ut l. fin. C. de sacrosanct. eccles. & l. an usufructus, ff. de usufruct. gloss. & doc. in l. 2. §. si dubitetur, ff. quemad. rest. apor. & hæc opinio placet Alexand. in d. l. hereditatem, in fin. qui putat dictum Bald. procedere, quando actus non est præiudicialis, quin sit reparabilis ex futuro euentu: ut colligitur ex tribus gloss. illius l. gloss. 1. & gloss. in verb. computetur, & in verb. computatio, quæ volunt, quod si ex futuro euentu apparebit legatarium plus vel minus viuere, supplebitur vel restituetur pro rata usufructus, vel gabellæ, vel usufructus legati pro alimentis. ¶ Ex quo inferitur, quod et iudex interponens decretum super contrahit transactio alimentorum, si taxaret alimenta secundum dispositionem, d. l. hereditatem, deberet decernere, quod prestarentur eautiones hinc inde de restituendo vel soluendo, quatenus appareret legatarium plus vel minus viuere. quod est notan. secundum Alexand. ¶ Et ista non sunt contemnenda: quia quocumque possunt prædicari io legato usufructus, vel alimentorum factio uxori, vel alieni alteri, ut faciamus an excedat quintam partem bonorum testatoris, quam potest relinquere cui voluerit, secundum legem regni, For. legem lib. 3. tit. 5. l. 9. & tit. 13. l. 7. ¶ Et ex hoc inferitur vnum quotidianum,

F

5. E tidianum, quod t percutiens, vel mutilans, vel occidens aliquem, atrociter ad opera, quas facinus erat percussus vel occisus toto tempore vitæ suæ. *Ex hoc leg. ff. si quadr. p. p. se. d. c. l. ff. de bu. qui ne. vel. eff. quas opera vel earum æstimacionem præstabit percussio, vel hæredibus occisio, secundum Spec. tit. de inur. §. 2. post princ. quem refert & sequitur Abb. in c. 1. de inur. 1. col. in fin. & habebitur respectus, quanto tempore potuisset vivere, eo modo quo supra dictum est. Adde tamen, quod in æstimacione superfluo, vel vñsuctus bonorum, de deducto est bonus, t vel tributum, quod pro eis soluitur. per text. no. in l. non amplius, in princ. de legat. 1. vbi in legato illud intelligitur, quod deducto onere superest. Bona enim dicuntur deducto onere vel tributo, ad del. 5. ff. ad l. Fel. §. Ex quo dicit Bald. ibi, quod si debet solui gabella de legatis, solum de eo soluetur, quod superest, deducto onere. refertur & sequitur Paul. de Cast. & Alexand. ibi. idem sentit Bald. in l. 1. C. de fruct. & lit. expens. 2. col. ver. modo accidet questio. §. Et hinc est, quod si aliquis impetrat beneficium vsque ad valorem centum ducatorum, quod valet trecentis tamen tot expensæ requiruntur, quot ascendunt vsque ad decaros: non dicitur beneficium habere in redditibus, nisi centum ducatos. ita tenet Bald. in l. 1. 2. col. ver. pone impetrari, C. de fruct. & lit. expens. & in l. sed si hoc §. quidem ff. de condit. & demon. per illum text. qui bene facit. Paul. & Alexand. vbi supra, & ita statuit Mart. Papa 2. in regula canonica. incipiente. si ad istum dominum noster. idem tenet Rota in antiquis, de concess. prob. 60. incipit, dicit, quod si Papa. refert & sequitur Felin. in c. ad aures, de reser. 15. col. ver. danda quæstio, & illud est regulare secundum eum, quod oēs t sit mentio de redditibus: quia intelligitur deducto onere. vt voluit Bald. in l. ab hereditibus, C. sa. her. & in l. neque scriptura, C. de compen. per text. sing. in l. fundi Trebatiani, ibi, ex locacione fundi redigere ff. de vsu fr. de facit. l. distinda 2. sit. §. Idem si hat t mentio de fructibus: vt in l. fructus ff. sol. matr. & ibi Bar. Bald. & alij, signanter Alexand. dicentes, quod si quis emit gabellam fructuum foratorum, intelligitur deductis expensis, facit text. in c. passoralis, de dec. & in c. si propter tua debita de rescript. lib. 6. secundum eos, ad idem facit text. & ibi not. Bartol. & Alexand. in l. Felidia non habetur, & in l. eum Titio, ff. ad l. Fel. & in l. si verba, ff. de condit. indeb. & in l. 2. §. sed si sub conditione ff. de collat. de. & in l. eum qui, §. missor ff. de in decem ad dict. alios incipit. si ad istum Titium. Videas ad prædicta Bald. in l. an emulibus, C. de leg. §. Vide etiam Bald. in d. l. sed si hoc, §. in idem, vbi dicit, quod si aliquis donat vltra legitimam suam, cum onere conditionis implende, & deducto illo onere, reducit illud emolumentum ad legitimam suam: tenet donatio sine insinuatione, per illum text. & est ipsa veritas secundum eum, quod not. pro l. scimus, C. de donat. Et generaliter teneas, quod in æstima-*

tione bonorum dātis vel promittentis arthas, ad sciendum vtrum excesserint de cimari, in primis & ante omnia de duenda sunt debita: quia bona alicuius dicuntur deducto ære alieno: vel subsignatum, §. bona, & l. proprie modum, & in l. renisse, ff. de verb. sig. cum concordantys. est text. no. ad propositum valde accomodatius, in l. mulier bona, in §. ff. de iure dot. vbi si mulier promisit marito bona sua in dotem: intelligitur deducto ære alieno, ex quo dicebat no. Bald. in l. 1. 2. col. vers. pone testator, C. de fruct. & lit. expens. quod si testator iussit filiam suam maritari alicui, qui haberet in patrimonio mille: modo iste bene habet possessiones valentes mille, tamen habet multa debita: ista debita comedunt ista mille iuris intellectu. ad quem intellectum debent omnium dispositiones adaptari, secundum eum, quod not. Sic ergo dicendum est in casu nostro. Bene facit text. in l. §. qui seruam, §. fin. in leg. se. de l. 2. vbi si legatur pars bonorum, æs alienum debet deduci, ratio est secundum Paul. ibi, quem vide, rogo. facit l. Papinianus, §. quarta, ff. de iussu test. quam vide, & ibi doctores. Ex istis deciditur dubium quotidianum, scilicet, habens maioratum, promittit arthas, quomodo æstimabit vñsuctus maioratus, vt sciamus an artharum promissio valeat, cum non sint alia bona.

ADDITIONES.

§. Aduerte, quia sentit iste dominus quod legatum vñsuctus fructus factum vxori, reduciatur ad quintam partem bonorum testatoris, quod est contra determinationem Paul. in authent. nonisima, in §. verbu, C. de iussu testam. vbi tenet, quod reduciatur ad vñsuctum illarum partium, quorum proprietatem potest testator legare, ex quo dicitur aliqui in regno nostro, quod cō solum pater possit hodie quintam bonorum legare, quod tale legatum valet in solo vñsuctu illius quintæ, & ita tenet expressè Segura in rep. §. sed si fundum, l. ruan ex familia, ff. de legat. 1. c. 6. vbi alleg. Paul. vbi supra, & hoc postea limitat singulariter, quem vide.

§. Adde l. son. in l. fructus, col. 4. in fin. ff. solut. matrim. vbi refert: & vide ibi Vinet. de hencle. nu. col. 4. qui refert etiam alias hoc sequentes: & vide Segura in repet. l. si ex legatij causa, fol. 4. col. 2. ff. de verb. obligat.

IOAN. BERNARDVS.

§. Sed si erant restitutionis subiecta. Huius A dubij decisionem pollicitus est auctor in l. 50. Tant. in fine. Circa eam vide Greg. Sup. gloss. d. l. 4. tit. 15. p. 2. Arias l. 48. Tant. & Menfer in authent. res no. num. 30. C. eum de legat. & Baer de dotibus p. 8. num. 24.

§. In l. hære dicitur. Circa istum text. vide B Suarez in l. quorum in prioribus ampliat 3. C. de offic. test. Couarru. lib. 3. resolut. c. 9. num. 8. Pined. in l. 2. C. de reser. vendit. 3. part. 4. num. 22. Anton. Gomez de homicid. num. 38. Placem de delict. cap. 6. num. 31. apud quos pluribus allegatis multa dicuntur.

§. Præf-

C § Præsumitur quis viuere vsque ad centum annos. Vide text. l. 1. §. 1. & l. 2. §. 1. per. 3. & vbiq. Gloss. Gregor. Castell. *Ceterum memorabil. ver. filius. f. Pmel. l. 2. de rescind. vendit. part. 3. cap. 4. num. 3. Contra de sponsal. part. 2. cap. 7. §. 3. num. 4.*

D § An excedat quintam partem. Bernardus hic in veteri additum, aliqui qui inferius citabuntur, colligunt ex verbis istis, fuisse auctoris sententiam, quod facto per maritum vxori legato vsusfructus bonorum exstantibus filiis, solum debeatur matri vsusfructus quintæ partis bonorum, nequaquam facta compensatione legati vsusfructus testamini, in proprietate quintæ, in quo varia fuerunt iudicia nostratū. Vide Suarez in *Liquemium in prioribus, Cde officio. test. ampliat. 3. num. 5. & Montal. gloss. fin. l. 6. tit. 2. de las herencias. lib. 3. fin. ver. item ad legem, & rursus gloss. a. l. 9. tit. de las mandas. prod. lib. & Arias in l. 4. §. 1. Tax. num. 17. & Segor. in l. 1. num. in famul. §. sed & si fundam. de leg. 2. n. 214. & Anton. Gomez de success. contra test. num. 26. & Cifuentes in l. 16. Tax. num. 19. & Peralta in l. Titia cum testamento, §. Titia cum. num. 214. de leg. 2.*

E § Tenetur ad operas quas facturus erat perculsus. Vide Anton. Gomez de bonis num. 38. & Placem de delict. cap. 6. num. 31. & Contru. lib. 2. res. fol. 10. num. 7.

F § Bona alicuius intelliguntur deducto ære alieno. Adde Baerium de dotibus. cap. 28. num. 3. & circa significatum bonis verbi, bona, vide rō hactenus elegantisimè in rōb. C. de bona matris. & Suarez in l. 1. tit. de las arras. lib. 3. fer. 5. nota tamē.

D. IOANNES BARAHONA.

SVMMA RERV.

1 Bona donata propter nuptias, remanent in dominio viri, & eis vtitur & fruitor tanquam propria: sed si eis est in arras.

§.XXXVI. SECUNDA differentia inter donationē propter nupt. & danonem artharum est: quia bona propter nuptias donata, remanent in dominio viri, & ipse vtitur & fruitor eis tanquam propriis, oon facta distinctione, an maritus sit maior vel minor: vt latè in pceditis habuimus. In arras tamen est secus, quia si forte tempore contracti matrimonij mulier nondū erat vixitū quinque annorum, pater vel mater ipsius debent obseruare arras filie traditas, vt non pereant, vendantur, vel alienentur: & si patrem vel matrem non habeat, apud consanguineos proximiores deponantur, & postquam ipsa deueniet ad ætatem vixitū quinque annorum, reddatur eidem, & interim fructus artharum sunt communes, vt *Fero l. 2. §. 1. l. 7. & Foro legum. lib. 3. tit. 2. l. 3.* Ista cāmen lex oon seruatur, de consuetudine: imò etiam si mulier sit minor 15 annorum, arras sibi donatæ remanent penes maritum, qui vtitur & fruitor illis, sicut alijs rebus dotalibus.

Palacios Rian.

ACQITIONES.

§ Non seruatur de consuetudine. Hoc idè quia fructus omnes qualimcunque bonorum, sunt communes inter virum & vxorem ad onera matrimonij, & locra si que sunt, vt per Suarez in l. 1. tit. de las herencias. lib. 3. fer. & Gregor. Lapum. gloss. c. l. 17. tit. 11. part. 4. de quo habes integrum tractat. Dod. de Segor. de bonis locrat. cont. matrimon. de quo etiam per eorum in fin. rōb. 5. 62. num. 11. vbi dicam & referam, vt hæc procedant iure regio contra ius Romanum.

DOCTOR IOANNES BARAHONA.

SVMMA RERV.

1 Don soluto matrimonio redit ad mulierem, & si etiam donatus propter nupt. ad virum: sed si secus est in arras, quia ille statim efficitur propria ipsius mulieris, & potest de eis libere disponere, tam in vita, quàm in morte.

2 Arrhas si per vxorē dedit vel promisit, & in testamento eidem vxori abque legami, an illud legatum debeat in arras impuere.

3 Pater qui dicit donum filie suæ, cui etiam legauit aliquid, non videtur hoc fuisse animo compensandi sed filia habebit utrumque.

TERCIA differentia est in modo acqui- §.XXXVII.

rendi nam sicut soluto matrimonio dos redit ad mulierem, sic donatio propter nupt. ad virum: vt in cap. super. & in c. fin. inf. cod. & in l. 1. & fin. C. de nupt. Secus o tamen est in arras quia illæ statim efficiuntur propriæ ipsius mulieris, & potest de eis libere disponere, tam in vita, quàm in morte: & si de illis non disposuit, pertinent ad maritum vel eius heredes. Et hoc, quando non sunt filij ex hoc matrimonio: si enim filij superfuerint, oon potest disponere vxor, nisi de quarta parte artharum: quam potest distribuere pro anima suā, alit. verd partes remanent filijs, vt *Fero l. 2. §. 1. tit. 2. l. 3. tit. 1. l. 5. que incipit, tit. de dotibus. & Foro leg. lib. 3. tit. 2. l. 1.* quibus oltm aliter obseruatur: vt *Fero generorum. lib. 3. tit. 1. l. 1.* quæ corrigitur per leges prædictas, vbi videas *l. 1. n. ex familia. §. si duos, de leg. 2. §. & ibi l. 2. de test. & Bald. in l. 1. §. qui prius, §. in illa de fecen. nupt. C. & intellige, quod vxor nati dispouit de arras, quæ ab intestato decessit: videtur autem de illis disposuisse, si testamentum fecit hæredem instituendo: quāuis de arras nihil dixerit specialiter: vt aliqui dicunt, & male; vt voluit leges regni prædictæ, signanter *l. 1. §. 1. tit. 3. lib. 4. Foro l. 2. §. 1.* quæ ad hoc repugnat singulare, dum dicit, aut si intestata decessit ad maritum, aut mariti propinquos hæredes, eadem donatio redat. Vide gloss. in *Luxu amissionibus. C. de iure deli. in ver. fuisse, quæ vult stare statuto, quod momente vxore in matrimonio, maritus locretur dotem, vel dotis augmentum: si mortua vxore postea moriatur maritus, qui in vita aliter non accepit, non transmittit ad hæredes. Salp. tamen Paul. Alexand. & alij reproban. dictam gloss. de quibus per *l. 1. in l. §. arrogator. §. de adopt. col. 7. ver. ex hoc***

F 2 solu-

l. 3. §. 1. solutio, vide ad prædicta not. legem regni in
curtis Taurinis, quæ incipit, *si la moglie no uenire*
hpo. quæ dicit, quod hæres vxoris habeat arthas
vxori promissas, etiam si vxor ab intestato de-
cedat, & de illis aliter oon disponatur. teoe
mend. § Ex his inferatur ad vnum satis quoti-
dianum: vir qui vxori dedit vel promissit ar-
thas, in testamento eidem vxori aliquid lega-
uit in illud legatum debeat imputari in ar-
thas: Per prædicta videtur quod oom quia ex
quo à principio valuit donatio. & res donatz
efficiuntur proprix ipsius vxoris, iam oon vi-
detur maritus debitor, maxime quando proce-
ssum est ad traditionem & solutionem ar-
tharum. nam ex quo illud quod debetur, est
separatum à bonis testatoris, vel illius qui le-
gatum fecit: non videtur animo compensandi
vel imputandi in debito, cum hoc casu, vt dixi,
non possit dici maritus debitor, iuxta ea quæ
oot. in l. *dei à patre profecta*, §. *solus mar.* & l. *iure*
fuciarum, de iure der. facit quod in simili diui-
mas de f. patre, qui dedit dotem filiz sox, cui
etiam legauit aliquid, quia non videtur factum
animo compensandi cum dote, sed filia v-
trumque habebit, vt dicunt gloss. & doctores
in l. *filia*, C. de leg. Bartol. in l. *huiusmodi*, §. *cum pa-*
ter, de leg. 1. Quando tamen computatio fieret,
si dos non esset data, sed promissa: iuxta oot.
per Bartol. in l. *liquid autem*, §. *de iure der.* & per An-
gel. in l. *si cum dote*, §. *si pater*, §. *solus maritum* & in
authen. *præterea*, C. *vide vir & vxor*. vbi est text.
vide ibi doct. & Bald. in §. *pen. C. de rei vxor. adi.*
Vbi videtur text. in contrarium, de quo vide
ibi Bald. & alios Moderniores, præsertim Pe-
trum Philippum in sua repetit. charta 8. 1. col. cum
seq. & lastissime per doct. nostros, signanter per
Barb. in cap. *officij sup. de test. chart. 6. column. 3. cum*
seq. & ex his, quæ in istis iuribus traduntur, eli-
citur veritas huius dubij, in quo amplius non
insisto, quia non est presentis speculationis.
Placet tamen opinio prædicta, vt nisi maritus
expresse dixerit, quod legat vxori pro arthas
sibi debitis: & an & quando legatum factum
creditori, sit animo compensandi cum debito:
de quo per Bartol. Bald. & alios in authen. *præterea*
C. *vide vir & vxor*, & in l. *quoniam in præterit*,
2. col. ver. & per hoc, C. de inoffic. test. & in l. *si vxor*
itaque, §. *col. ver. quæ nonquid*, C. de bon. auib. ind.
pos. & Paul. de Cast. consil. 236. vide Bartol. in l. *si*
cui amicum, §. *de amicu leg.* non videtur legalis
vel donasse, vt in arthas imputetur: quia artha-
rum debitum non procedit ex legis dispositio-
ne, sed magis ex mariti promissione. vt ex præ-
dictis satis patet: & per consequens oon debet
fieri computatio: vt l. 1. §. *soluuntur*, C. de rei vxor.
ad notatur in l. *si cum dote*, §. *si pater* §. *solus ma-*

l. 7. §. 1. trimen. tenet Bart. in d. authen. *præterea*, C. *vide*
vir & vxor. ad quod vide hodie, l. 16. de Toro.
Hæc sunt, quo ad donationes, quæ fiunt
propter nuptias, seu quo ad donationem ar-
tharum.

ADDITIONES.

§ Secus est in arthas. Hæc latè prosequitur A
Smarc. in l. 1. tit. de las arthas, vers. not. ex secunda
parte vsque ad fin. lib. 3. fori, & vide obiter Telle. in
l. 19. Taur. num. 32. & Barrota. in c. *officij de test. an. 4.*
& Taurissim. in l. 51. Tauri.

§ Non transmittit ad hæredes. Siste, & ista B
verba legito cum iudicio, quia si lucrum artha-
rum defertur vxori ex dispositione statuti, pro
vt loquitur autor, cum sit lucrum legale, sine
acceptatione videtur transmitti posse ex aoto-
ris eiusdem sententia, multum inque, quos re-
feram infra, §. 62. num. 31. vers. transmittunt ad
suos hæredes, atque ex his perpende quanti
referat, iure nostro, esse lucrum artharum lega-
le, siue vt per autorem inferius concluditur,
conventionalis.

§ An illud legatum debeat computari in ar-
thas. Hanc questionem latè prosequitur Smar-
c. in l. 1. tit. de las arthas, lib. 3. fori, vers. sed pone
questionem. Adde Gregor. Lap. gloss. h. ad fin. l. 16.
titul. 9. part. 6. Taurissim. in ver. xxx. num. 75.
in cap. *officij de testam. Viskelobis*, in ver. xxx. num. 75.

§ Vtrumque habebit. Vide Gregor. Lap. gloss. D
h. l. 16. tit. 9. part. 6. Peral. in l. Lucina, de leg. 2. num.
fin. Telle. in l. 17. Tauri, Conarra. in c. *officij*, num. 10.
de test. & Baet. de dote m. cap. 10. num. fin.

DOCT. IOANNES BARAONA.

SYMMÆ RERV. M.

1. Matrimonij bona sunt, fides, probas, & sacramentum.
2. Matrimonium in suis institutis propter liberorum pro-
creationem, non casu libidinis.
3. Donum inter viros & vxores in quare fit prohibitum.
4. Aliud vbi non est voluntas, vel compunctio, non debet
appreheri.
5. Incommoda valere solita non apprehenduntur.
6. Liberum alienum ab usufructu, & priuato libertate.

Sunt & aliz donationes, quæ fiunt inter §. xxxviii.
Sconiuges constante matrimonio, quæ regu-
lariter sunt prohibitz, vt l. 1. 2. & 3. l. 1. & sponse, §.
concessa. §. m. & l. si ex voluntate, C. eod. tit. & cap. fin.
infra. eo. & 4. part. tit. 21. l. 4. vide bonum text. vbi
tradit latè Ludouic. Laffanum, in l. si inter viros, in
prin. §. de reb. dub. col. 3. de cuius & ratione (vt Phi-
lericum in suis problematibus dicit) multi dubita-
runt antiqui. Quid est, inquit, quo vir ab vxore, vxor à viro dona aliquid accipere prohibe-
tur? an quod, vt Soloo scriptis, morientium do-
nationes rate sunt? Quis, inquit, necessitate co-
actus, aut ab vxore persuasus: necessitatem e-
nim, quasi vim afferentem, accipit: volupta-
tem verò, quasi decipientem: sic vxorum do-
nationes, hæc virorum suspiciunt oon carue-
runt. An quod vilissimum beneuolentiæ si-
gnum donario fit? dant enim & alieni, & qui
non amant. Idcirco hoc dandi leuocinium ex
matrimonio sustulerunt: vt non mercenarium,
sed gratuitum & spontaneum sit hoc rotum a-
mare & redamari. An quod ab alijs accipien-
do, corruptæ alienos admittunt, grauissimum
vitiu

vifum est, gratis suos diligeret? An illud potius, quod viti & vxoris rem communem esse oportet? Nam qui quod datum est accipit, is quod datum non est, id alienum esse censere dicitur, quo fit, vt exiguum iniucem dando totum perdant hæc ille. Probè quidem hoc vltimum videbatur dictum, ne vir & vxor vlla munera iniucem fufciperent: vt proprium nihil, cæterum inter se communia cuncta cognoscere, quo maiore cura, diligentia, fide, res domesticæ tractaretur: iuxta illud Dionis ad Dionysium, & multo postea referunt, Nemo non suus in cebus, quàm alienis, diligenter est, & i autoritates deficiant, res ipsa demonstrat, & rerum magistra experientia. Vnam in id tempus ætas nostra incidisset, quo decenda, non dedecenda iuuentus esset, vt copias & pecunias in re vxoria non magni estimaret, optime profectò societas hominum, coniunctioque seruaretur. sed à pueris plurimi ad inanem spem quæstus sic imbuo, sic infirmi sunt, vt quantum labore & periculo eniti atque efficere possunt, nihil prætermittant, quod ad hanc illiberalem auiditatem suam pertinere & credat. Quocirca temporis nostri iuuentutem non incitare nec inflammare oportet, vt in vxoribus opes magni faciant, sed potius horum sciam, vt his prudenter abstineant. Hodie quidam penè omnem substantiam in exornandis vxoribus exhauriunt, & consumunt in vestim, & ornamentis superfluis, vt latè prosequor in *trattat. de consilio & consiliariis regis parte decima*. Vbi similiter de immensis domibus discoro. ¶ Iuris tamen consulo has rationes parumpendunt, aliasque assignant, dicentes, quod idem constitutum fuit, ne coniuges mutuo am se spoliare, & ne impediretur studium educandi filios, & ne matrimonia venalia fierent, vt dicunt infra prædicta, quia amor honestus inter coniuges debet consistere solo affectu animi, & non propter pretium. Coniux contrarium videtur heri, cum aliquid donator. Et hoc est ex quadam æquitate iuris ciuilib, ex qua etiam illud est indudum, quod vnus ex coniugibus nō possit imitari alterum ad matrimonium spe lucri, licet à tertio quis possit inuicari, vt l. *si ita stipulatus*, §. *si tibi nuptia*, ff. de verb. oblig. & traditur per Bar. & alios in l. *Titia*, §. *idem respondit*, circa prin. cod. tit. Hanc rationem prætextit Lycurgus, qui primus Lacedæmoniis iura ex Apollinis auctoritate confirmat, vt in *l. Moyses*, 7. *diff.* cum virgines sine dote nubere voluit, vt vxores non pecunia causa eligerentur, strictiusque viri sua matrimonia coercerent, cum nullis frænis dotis tenerentur, quod testatur beatus Thom. 4. de regimine principum, c. 8. in quantum dotes prohibere sic male locuras, vt alibi fortasse diceretur; in quantum verò sensit, ne matrimonia sint venalia, & bene à proposito nostro, satis accommodatur gl. ff. in cap. fin. de censu. appon. & in cap.

Palacios Rm.

per reuerab. in rer. de tribus bonis, qui filij sunt legiti, quod declarant doct. ibi, & Bald. in l. fin. C. de donat. ante imp. dicens, quod matrimonium fuit institutum, vt inter coniuges sit fides, non solum in eo, quod respicit potestatem matrimonij, sed etiam vt cunctis sit castitas, amor, honestas; & illud appellatur fides in matrimonio, contra quam opponitur extorsio seu depauperatio, quæ casaretur ex donationibus, si permitterentur inter coniuges. Si enim esset integer amor inter virum & vxorem, propter amorem se spoliarent proprijs bonis, nec aliquem modum seruarent in dando: vt dicit Bald. in d. l. i. ff. *ista testat. in suo testat.*, vide eandem Bald. in cap. filij, si de sen. sine contr. lib. sen. & que dico in cap. per regem, c. col. dum agitur contra maritos permittentes vxores adolterare. ¶ Fuit etiam institutum matrimonium, propter liberum procreationem, non libidinis causa: & illud appellatur proles, quod similiter impediretur, si coniuges libere donare possent, vt dicunt præallata iura, quoniam potius adherent studium iuro, quod ex donationibus ex peccant, quæ liberum educationem, per nuptias enim iustas præstatur immortalitas humano generi, quia per eas seruatur excellens genus humanum: vt auctent. de nupt. in prin. ad l. 4. videas Baldum in d. l. i. cap. filij, si de sen. sine contr. ¶ Item fuit institutum matrimonium, vt sit perpetuum: & illud appellatur sacramentum. Contra quod similiter opponitur donatio inter coniuges, ex qua aliquando si coniux coniugi non donaret, sequeretur indignatio amorum, & exinde diuortium: secundum Bald. ubi supra. Illud autem, quod occasionem diuortij præstat, turpe est: vt l. si idem dorem, §. fin. autem in consensu, ff. solut. in arr. etiam si occasionaliter diuortium causet: quia modica occasio impedit actum fieri, vt est text. cum gl. in l. ergo, §. ex du. ff. de fideiuss. l. quem pro singulari allegat Bald. in cap. per tuas, de probat. & in c. quoniam, de test. Iuste ergo prohibita est ¶ donatio inter eos, non ex eo, quod ipsa donatio in se sit mala, imò potius laudabilis, vt traditur in l. i. ff. de donat. & in cap. i. cod. tit. sed eo, quod inde potest fieri quicquid malum, vel quia malis ausibus peruenitur ad ipsas, vel quia ad ipsam non potest veriusimiliter perueniri, nisi per malum vel abominabile principium: vt in simili notat. inc. & si Christum, §. quædam enim supra de iur. iur. c. 6. Unde donatio inter virum & vxorem prohibetur propter malitiam antecedentis, nam vir malignaretur succedendo vxori & diebus & noctibus, torquendo & infestando, vt notat auctent. vt in modis ante nupt. circa medium, col. 5. vel tertionibus imminendo, vt l. i. §. qui oneranda, ff. quædam in r. actio non dat. & nunquam esset inter eos pax. Nec minus naturali amore vxoris facile traheretur ad dissoluiionem bonnum: quia nihil feruore amoris vehementius, vt auctent. quib. mod. net. effi. legn. §. illud, col. 6. Hæc est ratio, quæ ante: & alia ratio ex parte poss. seu conseqeuter, quia vnus

F 3

effic-

efficeretur diuor, aliter pauperior: & pauperes parum honorantur, & parum timentur, vt ff. de verb. oblig. l. verum corpus. Ista autem argumentatio ex parte ante, id est, ex parte causa: & ex parte post, id est, ex parte effectus, licita est, tanquam ex integritatis dispositionis effectum, & mentem disponentis: vt ff. de actum. & obligat. l. fin. not. ff. de condit. ob test. caus. l. ob corpus.

Ex his omnibus, & ne diuortia sint venalia, & simoniaca, prohibetur dicta captiosa donatio: quia captiosa liberalitate interpretatio prudentium fregit: vt ff. de transact. l. cum Aquiliana, item quia omni lucro debet praeferi concordia maritalis. C. de instut. & subdit. sub condit. fac. l. reprehendenda. Vnde donatio inter virum & uxorem est prohibita, vel saltem extra protectionem iuris civilis posita, inconvincibili persuasione, cum vir & uxor sint socii diuini & humani vitz, ff. verum amo. l. i. & l. aduersus, C. de crim. expul. her. Pactum inter socios factum, quod in persona vnius sapit damnum praecise, non valet, quia est contra substantiam societatis, ff. solut. matrim. l. si cum dote, & fin. autem in sensu, quia ista societas est lupi cum agno, quem cauda linis, vt comedit eum: hanc enim societatem lex falsam & leoninam appellat, & intolerabilem: vt ff. pro soc. l. mortui. Igitur propter duo mala vitanda (vt summam dicamus) fuerunt inter coniuges donationes prohibita, ne videlicet marmo amore se spoliarent, & de dissensiones & diuortia sequerentur. Quia enim inconsulto calore facta sunt, rata per leges non habentur: quia cum in omnibus actibus hominum, tam in delictis, quam in obligationibus, seu contrahibus, quam etiam in iudicijs requiratur agentium deliberata voluntas & consensus: vt in cap. cum voluntate, de sent. excom. in l. obligationum substantia ff. de act. & oblig. in cap. fin. de confes. cum concord.

Actus tibi non est voluntas vel consensus, non debet approbati, & non est deliberata voluntas, ubi non est consilium. Vnde cum iracundia prius consilio & deliberatione, iuxta illud Cato: ira impedit animum, ne verum discernere possit, quod transcribitur 2. part. tit. 3. l. 10. & Hieronymus epist. 1. dicit, quod est brevis furor: ideo facta tunc calore iracundiae non approbatur de pen. dist. 1. cap. diuortium ff. de diuort. l. diuortium, 2. ff. de reg. iur. l. quicquid calore iracundiae, C. de pen. si vindicari, ff. de publicat. l. licitatio, glo. ff. in cap. ex literis de diuort. Inde etiam tunc ebrietas alienat ab intellectu, & priuet libertate, in cap. sexto dist. 35 dist. vbi enim ebrietas, ibi libido dominatur & furor, ead. dist. cap. venor, & quod oot in cap. 1. de rapula, de vi. & honest. aliter. Ideo de factis ebriorum in iure non curatur, vt oot. in cap. si quis nobis de res. Inde etiam facta per lapsum aetatis, vel per mentem, non transcribuntur ff. de minor. per totum, & ff. quod met. causa per totum, cum conser.

Hinc cum amor prius deliberationem qua licet viuoque, ita amor in ebrietate: Instet de fure. sublat. & dixit sapiens, Vinum & mulier apo-

statate faciunt sapientes, Eccl. 19. Et furore amoris nil vehementius inuencitur, in antibus, quib. mod. na. efficit. l. 1. & illud, col. 6. Et cum iste amor inter coniuges praesumat inesse: vt in l. autem, sequitur, quod donationes factae inter eos, presumuntur factae inconsulto calore amoris, & ideo non debent a iure approbati. Et praeterea quantum ad secundum malum vitandum, laborant legislatores, vt omnis materia discordiae tollatur: vt late probat B. Thom. 1. de regim. princ. vlt. hunc puniunt sediciosos, in tit. de sedicio. ff. hinc dominia distinxerunt, in l. ex hoc iure, ff. de instut. & iur. hinc limites agri, in cap. forum de ver. sig. & reliqua talia pene infinita, & praecipue circa matrimonium, quod immortalitatem artificiosae ipsi praebet generi humano: in l. 1. ff. solut. matrim. in aut. hinc de nupt. in princ. Sed si permixteretur mulier donare viro, vel e contra, si non donaret, oriretur inter eos dissensio, & ex dissensione diuortium: vt satis manifestum est. Quamobrem legatissimi legislatores prohibendo huiusmodi donationes, semina discordiae & diuortij sustulerunt: nam Pythagoras inter leges ad conseruationem suae politiae introduxerat, inquit, sunt modis omnibus, & abscondenda i ciuitate sedicio: a domo discordia, &c.

ADDITIONES.

Adde Hippolyt. in l. 1. in princ. ff. ad l. Corn. de fidei. col. 8. ver. quo autem.

IOAN. BERNARDVS.

De cuius ratione, vide Aleric lib. 3. dispensat. cap. 14. Aliquidque per Covarr. 2. part. de res. nu. 10. & Mene part. 1. lib. 3. §. 19. num. 11. Traque abiter in l. si vnaquam, per libert. num. 109. C. de reuoc. donat. & eundem latius in conuualibus, & Ant. Pet. tit. 1. num. 22. de iur. iur.

Bona enim matrimonij sunt tria, Adde text. c. omnia, 27 q. 2. & text. l. 3. tit. 2. p. 4. Circa que iura vide Ioan. And. in trad. de sponsal. & matrim. §. fin. & rursus in regula sine culpa de reg. iur. & Ioan. Lap. epist. Segobien. de matrim. & legit. p. 1. nu. 13. Atque oouissimè & absolute Dem. de. Seto post alios Theologos in 4. sentent. dist. 32 q. 1. art. 1.

Amor prius deliberatione, Vide pulchrum epigramma Virgilij secundum in ordine in opit. Nec Venetis neque tu vini capias amore, &c. adinogque multa quae traduntur per Hieronym. Cetero in l. 1. ff. de orig. iur. num. 68. & Nepot. in filia nuptiali, in parte, non est mendum, lib. 1. num. 110. Traque de pen. temperand. causa 4. & rursus causa 41. num. 81. nominatimque de summo amore coniugum vide multa per Petr. à Playa de delict. cap. 22. num. 30. & Ioan. de Lignan. in suo tractatu de amicitia, §. rursus videndum, & Traqueque, in l. si vnaquam, C. de reuoc. donat. in prefat. num. 12. & vers. libertas, num. 117. & latissime in conuualibus.

DOCT. IOANNES BARAONA.

SVMMAE RERV.

1. Donatio inter coniuges adeo prohibita est, quod ex eo non oritur obligatio etiam maritalis.

2. Secus

2. *Videatur rem pro viliori pretio, videatur illud, quod magis valet donare.*
 3. *Electus nundum confirmatus, non potest administrare.*
 4. *Spurius filius institutus sub conditione, si legitimabitur, vel cum capere poterit: interim quid legitimabitur, vel efficitur capax, potest petere bonorum possessionem secundum tabulas, & tanquam curator bona hereditaria administrare.*
 5. *Res empti nuncius uxoris de pecunia viri potest ab uxore repeti.*

§. XXXIX.

Ex quibus rationibus, licet non tantum ex-
 plicitis, *Bald.* in cap. cum concingat sup. de iure-
 iur. 15. col. per. queritur, dicebat hanc donationem
 iuramento non firmari. de quo infra latius sub-
 iiciam, §. 1. Et intellige reprobatam donationem
 inter coniuges, non solum ratione dominij, sed
 etiam ratione possessionis: vt *l. inter virum, & ibi
 gloss. & doct. affo. tit. & l. 1. §. si vir, ff. de acquir. poss.*
 & inde est, quod vxor dicitur possidere pro pos-
 sessore, & sic est causa iusta, vt *l. quod vxor, eod. tit.*
 de acquir. poss. Hoc tamen, quod de possessione
 dixi, intellige, quando maritus donans est do-
 minus rei donatæ: tunc enim nec dominium ne-
 que possessionem donare potest: quia donando
 possessionem rei propriæ, efficeretur pauperior,
 duplici respectu: primo propter amissionem
 secundò, quia dominium (vt ita dicam) debili-
 taretur, & non esset ita efficax: quia non posset
 liberè de re disporre iuxta legem, in re mandata,
C. mandata. Secus tamen est, cum rei donata esset
 aliena, nam tunc valeret donatio possessionis.
 vxor enim potest donare rem alienam marito,
 & est contra: vt *l. si vir vxori, & ibi not. ff. pro donato.*
 quo casu intelligitur facta donatio possessionis,
 quia dominium donare non potest, cum non
 sit suum: & sic nullum fit præiudicium dominio
 suo, nec videtur fieri pauperior, ex quo ab eo
 possessio auocari poterat, arg. *l. non videtur inf. eo.*
 & quia dominus illa videtur habere: vt *l. qui a-
 liquos habet, ff. de regul. iur.* ita subtiliter dicit
Bertr. Socinus in l. 1. §. si vir, ff. de acquir. poss.
 Et adeò prohibita est t donatio inter cocon-
 iuges constante matrimonio, quod ex ea non o-
 ccurrit obligatio, etiam naturalis: vt voluit *Bertr. in
 l. 2. §. 1. col. ff. de donat.* quia ex quo l. resiste tali
 donationi, non potest ex ea oriri obligatio, et-
 iam naturalis: vt *l. si non faciem, ff. de condi. indeb.*
 Et hinc est, quod huic donationi non accedit
 fideiussor: vt *l. §. si debetur, ff. q. si tit.* Ex his in-
 feritur, quod si maritus pve odidit vxori aliquam
 rem pro viliori pretio: cum & illud, quod magis
 valet, videatur donare, non valebit talis dona-
 tio: est text. not. in *l. si quis donationem, in fin. ff. de cō-
 tradic. empt. & in d. l. si sponsa, §. circa, ff. q. si tit. iur.*
 Ex hoc etiam inferitur, quod si procurator
 meus meum annuum debui fecit transferri
 & scribi in personam vxoris meæ: in libeo com-
 muni, vel aliis: quamvis ego possea ratam ha-
 beam, ex hoc nihil acquiritur vxori meæ: adeò
 quod etiam morte mea non confirmabitur. Ita
 singulariter consiluit *And. consil. 31. per pulchra
 fundamenta*, quæ per te videas. Intellige secun-
 dum distinctionem quam faci text. in *l. ex an-
 no ff. q. si tit. iur.* Ex his etiam inferitur, quod si vxor

volens donare viro, committit sibi administra-
 tionem bonorum suorum, vel partis eorū, quæ
 ex successione vel aliis ad eam pertinebant, cū
 hoc quod non teneretur reddere rationem: ita
 quod ex ista administratione possit maritus ali-
 quod commodum habere: cum ex hoc resulteret
 donatio, non est valida. Iste est text. not. in *l. Sul-
 picius, alius incipit mulier ff. q. si tit. iur.* & bene facit text.
 in simili in cap. anaritia, de doct. lib. 6. vbi dicitur,
 quod t electus non duntaxat confirmatus, sicut non
 potest administrare iure prohibente, ita non po-
 test constitui procurator vel economus rerum
 ecclesiæ. Idem esset contra, quando maritus
 vxori committeret administrationem animo do-
 nandi, quæ ista isto colore: ad idem facit text. in
l. 1. §. si res, in tit. per quos facta instituta, lib. feud.
 vbi non valet alienatio rei feudalis sub colore
 feudi. Si tamen color non esset quæritur, nec
 administratio esset animo donandi concessa: vt
 puta, quod haberet administrationem illorum
 bonorum vsque ad reortem suam, & post mor-
 tem deuolet ad filium, vel alium, cū hoc quod
 possit hanc potestatem reuocare, quandoque
 voluerit: ista commissio valet, nec præsumitur
 facta in fraudē, nisi aliter appareat. Ita dicit text.
 in *l. 1. Sulpicius*, facti quod in simili dicit *Bald.* quæ
 sequitur ibi *Angelus* per illum text. in *l. si quis heres
 instituitur, ff. de hered. insti.* quod filius t ipso-
 ritus institutus sub conditione, com capere potest
 iuxta not. in *l. in remp. ff. de hered. insti.* vel sub
 conditione, si legitimabitur, iuxta not. per *Bald. & o-
 lio in l. Gallus, §. instituitur, ff. de liber. & post. & in l. 1.
 §. si tit. ff. de testa.* & ibi per *Modernos*, signanter per
Franciscum Arctium, qui alios refert per doctores
 nostros in c. per venerabilem supra a qui sit. sunt legitimi.
 Potest iste filius interim, qui legitimatur, vel
 capax efficiatur, petere bonorum possessionem
 secundum tabulas, & administrare bona heredi-
 taria tanquam curator, sicut poterit quilibet
 alius institutus sub conditione: vt *l. si quis heres.*
 Imo fortius dicebat idem *Bald.* in *l. 1. Gallus, §.
 instituitur*, quod indistinctè filius spurius totali-
 ter institutus, iurecū debet dari curator bonis,
 & potest administrare bona hereditaria, tan-
 quam curator: & si non legitime, teneatur
 reddere rationem illi, cui debebitur hereditas.
 Sed primum placet *Francisco Arctio* in dicit. *§. an-
 sitatus.* Inferitur etiam, quod si vxor emit rem,
 & t maritus soluit pretium, ita res d. muliere
 repeti potest: vt *l. quod autem, §. si vxor, ff. q. si tit. iur.*
 Idem, si nomen vxoris solum sit appositum in
 instrumentis: tamen virum comparasse proba-
 tur ex duobus, scilicet quod ipse vir, antequam
 perueniret ad sciendum instrumentum, suo
 nomine emit, item quod ipsi viro possessio tra-
 dita est: ita dicit *Bertr. in l. molitum, C. qui aliter vel
 sibi* per illum textum reputans hoc bene no-
 tandum. Idem, si maritus aliquid emit ex sua
 pecunia nomine vxoris: cum sic emendo nomi-
 ne vxoris, videatur sibi donare: non valet talis
 donatio, vt est bonus text. in *l. cum hic statim, §.
 1. ff. q. si tit. iur.* Imò dominium rei emptæ rema-

Net penes maritum, sicut dicimus in patre do-
 nante filiofamul. *Infir. de imm. stipul. l. xxi. q. i.*
in l. i. de capten. pecun. mi. lib. lvi. no. 10. Item de
Placit. l. i. no. subdit tamen, quod re tradita filio
vel uxori, morte patris vel mariti, confirmatur
& reuocatur, quo ad fin. dms & damna illa-
ta: non tamē quo ad dominium: vt l. donatoris,
de l. i. in fin. C. de sig. tit. de quo infra lausius dicitur.
 ¶ Ex illis etiam inferatur, quod si maritus se obli-
 gat pro muliere, non valet talis obligatio: quia
 ex hoc resultat quedam donatio, vel impeti-
 bilis datio: quia inter virum & uxorem raro da-
 tur iudicium constante matrimonio. *f. de ex-
 cessat. inter. l. i. in fin.* Contrarium tamē est verum:
 quia quicquid agitur inter virum & uxorem
 nihil ad credendum, qui certat de damno vi-
 tando, argum. *f. de donat. l. vi. ubi dicitur,*
secundum Bald. in arbitrat. f. mulier, f. con. C. ad
Volunt.

ADDITIONES.

- A ¶ Quod ex ea non oritur obligatio naturalis. ¶ Quando ex contractu prohibito per legē, impediatur vel non origo naturalis obligationis, ac deinde possit accedere iuramentum, & confirmari actum, vide copiosē & eruditē Cuenam in cap. quatuor pactum, p. 5. & 4. & Munch. par. 1. lib. 1. de iusticiis. 5. 30. num. 39. cum prece. & sequent. vbi de iuramenti vi & effectu multa referuntur, multique copiosē allegantur. & in 5. 18. & 5. 19. end. lib. Addeque huc elegantem scripta per Ferrum Garciam in l. retrus. de iust. & re. re. col. 4. per ipsum ex text. duo.
- B ¶ Cum illud quod magis valet videatur donare. ¶ Adde Tiraquel. pluribus allegatis in l. si firmum, C. de reus. donat. per donationem largum, m. 2. cum multis sequent. & ex notis Dud. de Sepena in l. coherede, s. cum filia. vbi quidam alij per Dud. Perez. adiunguntur num. 163. ff. de vul. & pupil. Videalique Baes de desubis cap. 30. num. 10.
- C ¶ Cum capere potest. ¶ Vide Testifm in l. 15. Testif. & Conuicti de sponsal. 2. cap. 8. s. 5. num. 12. & Sepena ubique Dudas. Perez. in l. coherede, s. cum filia, num. 121. de vul. & pupil. Ducas in royal. 366. datus. 1. de iust. lib. 3. quasi illis. cap. 102. m. 19. cum sequent. & rursus in l. si quando, C. de iussu. test. num. 60.

D. IOANNES BARAHONA.

SVMME RERVVM.

- 1 *Datum confutatio, est dare.*
- 2 *Alibi secundum tempus in quod refertur, indicatur
valendi vel annullandi.*
- 3 *Virginitas nomen de psonarum fidem, et cum ea
dormire, debet esse dare, et habere eam in uocem.*
- 4 *Confutatio uincit legem, et eam interpretatur.*
- 5 *Dare uidetur ita, qui confutatio non fuit ab alio
dare.*
- 6 *Data confutatio est ritibus totaliter in maximo do-
minum transire.*
- 7 *Factum ab eodem diversis temporibus, non represen-
tationem eisdem fecti.*
- 8 *Facto per seipsum uidetur, qui per alium facit.*
- 9 *Dare per se, vel per alium, pars sua.*
- 10 *Ita eligenda quoad residui in persona aliorum
eligere eius proprie fieri quando dicitur uicere confu-*

stochastic behavior, either in the

11. *Præsentatio subfinitur ad præsentem, qui habet ad præsentem subfinitur, non dicitur subfinitur ad dominum, sed ad præsentem, nisi factum esset dominus illius, et inter ipsum et præsentem arderet alius mandari, non inter ipsum et dominum.*
12. *Dei consensio meritorum potest censeri tam per confessionem, quam per numerationem, nisi constitutum in fraudem aliorum crediturum.*
13. *Dominum verum suum faciens, si fides suam delinquit, præsentem fraudatorem dicitur.*
14. *Monachus suum potest monachatum elici, præsentem tuncque suum non potest.*

INTER RVM etiam, quod si maritus constante matrimonio velit vxori sue dare, non valet et tunc constitutio dotis. vt est casus not. in l. si quis vxori ea condicione. ff. iſto iur. vbi dicit text. quod si maritus donasset vxori rem eo pacto, vt postea vxor eam sibi in dotem daret: non valet donatio. & hoc idem, quia constituitur et dotem, est donare. vt probat text. in l. si. ff. si quis, ff. de his qui in fraud. cred. & l. ex promissione. ff. de act. & obi. & l. pusea. §. accedat, C. de re iur. ad. ff. in quo prima fidei item videtur dicendum e contra, quod vxor constante matrimonio non potest seipsam dotare. de quo videas infra in §. mutatione principalis. die vt ibi.

¶ Item dicas in, si vir dotauit mulierem, an-
tequam cum ea contraheret, & se retulit ad
tempus matrimonij. nam tunc non valet
constitutio dotis, ac si fieret constante matrimo-
nio. quia tunc videtur indicari ut validus vel in-
ualidus secundum tempus in quod refertur: ut
in *quod sponsæ*, C. de donat. ante nupt. & cap. de verbor.
signif. de sponsalib., not. Bart. in *1. si sponsæ*, §. si vxor
§. si vir. Sed contra hoc est, quod habebit Ex. 12.
& transcribimus in c. 1. de adul. si seduxerit quis
t virginem nondum de sponsatam, dormientem
quod eam ea, dotabit eam, & habebit vxorem
& sic donatio refertur ad tempus matrimonij.
tamen valet *Glossa* in d. cap. solum duobus modis
primò, quod exponatur dotabit eam, id est, do-
nationem propter nuptias assignabitur eandem,
quod intelligitur, quod non refertur donatio
in tempus matrimonij. Sed vtrique solutio
non est congrua. prima, quia improprie verba
secunda, quia est aperte contra text. Et pro-
pterea in dic, quod loquitur in 'donatione ne-
cessaria & remuneratoria: nam fit in pretium
pudicitie contra ius violat: quod apparet, quia
licet cum ea non contrahat, teneatur eam dota-
re: ut in fin. dicit text. in d. cap. 1. de adul. donatio
autem remuneratoria permittitur inter coniuges,
ut inferius latè dicetur. ¶ Secus tamen esset,
si vir dotans mulierem ante matrimonium, se
non referat ad tempus matrimonij: quia tunc
licet postea cum ea contraxerit, valet constitu-
tio dotis: quia eo tempore non erant coniuges,
nec forte sperabant esse, & per consequens non
fit constitutio matrimonij. Et casus not. in l. 1.
C. de donat. ante nupt. ubi dicitur, quod si vir do-
tasset & tradidisset vxori fuituræ, & deum ab
ea illud donatum reciperet in dotem, bene va-
lebit. Et sic debes intelligere text. in cap. & si no-

esse, & in cap. super infr. isto tit. ¶ Vel intellige, quando est confectus, quod maritus doret vxorem: nam tunc bene potest secundum Vincentium & Ioh. And. quem alij sequuntur in d. c. & si necesse, quod mihi satis placet, quia t̄ consuetudo vincit leges, & eas interpretatur: vt l. si de interpretatione, ff. de leg. & cap. cum dilectum, sup. de consuet. quamvis And. Sic in l. si dormiū ff. de verb. oblig. in fin. reprobet opinionem Vincent. & loz. And. aliquibus rationibus & fundamentis mihi parum vigentibus, firmans non valere consuetudinem, quod maritus doret vxorem: vt ibi laze per com. ¶ Quinimo, quod plus est, non potest maritus aliquid de bonis suis alicui donare, vtille constitueret dotata vxori ipsius donantis: quia cum res ipsa a principio erat in patrimonio mariti donantis, quamvis postea donetur vxori ab extraneo, in effectu videtur ab ipso marito donata, vt est text. singularis in l. si extraneo, ff. isto tit. Ex ratio huius est, quia t̄ qui confectus item suam ab alio donari, ipse donare videtur: vt l. si legatus in fin. C. de ius. do. & l. c. si aduersus venditorem. Licet ergo maritus donet extraneo, vt donet vxori non extraneo, sed ipse donare videtur vxori, vt dicit text. coe. in l. prescriptis, s. si quis curam ff. de iur. dot. Videtur ergo donatio facta per interpositam personā, quæ prohibita est de iure, vt l. 3. §. si fecerit, & §. si. cum l. sequent. & l. si spon. in prin. ff. isto tit. de quo dico latius infra, §. 47. ver. ex istis etiam. Res ergo, quæ erat ipsius viri, non potuit t̄m dorem concedi: quia enatiuitio t̄ dotis, est titulus dotabilis in maritum dominium transferens: vt voluit gloss. in l. doce ancillam, C. de rei vendic. Vnde res sua non potuit amplius effici sua: vt Labeus in ff. de pig. act. & l. si ures de extrah. empt. & cap. inter dilectum sup. de fid. infr. Non ergo valet ista donatio, nisi morte mariti confirmetur. l. sed interim, s. idem Marcellum, & ibi gloss. ff. isto tit. ita not. concludit Competius in suo tractatu de dote, l. part. quæst. 50. Quod tamen ego intelligerem procedere, quando maritus donauit alteri, puta Titio: vel ille dotaret vxorem ipsius donantis, & de hoc constaret: vel si dixisset se velle donare, cui ille Titius donaret: nam tunc in effectu ipse maritus donabat. arg. ff. quod cuius, vntus, not. l. item curam, s. decuriones, & ff. de leg. 2. l. iurum ex familia, s. si de Falcidia, & C. de ind. l. apertissimi, & quod ibi not. in ult. gloss. Nam his casibus maritus non transiit aliquid ius proprietatis in ipsum donatarium, sed cum eodem ministrum fecit ad donandum vxori, arg. l. virum, s. cum quidam, ff. de rei vind. Quandoque ergo etiam ex intervallo donatarius redoret vxori, non valet donatio: vt l. 3. §. si ff. isto tit. & facit text. in l. aut pater, §. 1. ff. de his qui in fraudem creditorum, per quæ iura ita dicit gloss. in l. si veni, s. §. ff. de prin. creditor. Ex quo ergo dixi & defendi in continenti facti, in regali cancellaria, cum vxor cuiusdam haberet dominum in emphyteosim a quodam monasterio, pro certa annua pensione,

vt marito complaceret, iuri, quod in prædicta domo habebat, in Abbas manibus renouauit: habito prius matreos & Abbatem tractatu, vt eadem domos pro eadem pensione marito concederetur. Vxor cum licentia mariti renouauit in manibus Abbatis: Abbas marito concessit. Dixi, istam cōcessionem & donationem non valere, tanquam factam (veritate inspecta) inter maritum & vxorem: quamvis per interpositam personam facta fuerit, vnde marito præmortuo, domi ad vxorem, non ad mariti heredes pertinere. Ad hoc ultra prædicta allegabam decisionem singularem And. consil. 31. vbi inter cetera dicit, quod si procurator meus meo monum debuit transferri fecit, & desolbi personam vxoris meæ in libro communis, vel aliis: quamvis ego postea ratum habeam, ex hoc nihil acquiritur vxori meæ: adeo quod de cōmone meæ consummabitur ista donatio: vt ibi laze per eum, per pulchras rationes, quas per te vides. Videor quidē in effectu donationem facere vxori per interpositam personam, quæ etiam prohibita est: vt dictum est in præcedentibus. Quamvis enim quantum ad quantitatem & veritatem, impossibile sit factū vnius, dici factum alterius, cum t̄ etiam factum ab eodem diuersis temporibus, non representat identitatem eiusdem facti: vt §. de cond. indeb. l. si non forem, §. libertum, & in autem. de fide instr. circa prin. coll. 6. tamen de quadam iuris fictione & interpretatione factum vnius alterius intelligitur: vt ff. de dona. re. l. iurem, & in l. 1. §. de iur. & §. quod dicitur, ff. de vi & vi arm. & ita debet intelligi regula iuris, quæ dicit, t̄ qui per alium facit, est perinde, ac si faceret per scriptum. Secū dum Dynum ibi, & propterea constitutio puniis de heredes res prohibitas, comprehendit eos, qui per noocios transmittunt: vt probatur in c. significauit, innot. cap. ita querendum, infr. de iudic. secundum Ana. & alios ibi, & per doctores in cap. m. l. de sententia excom. in c. cum quis, ex d. l. h. 6. & in c. 3. de eff. deleg. cum aliis, de quibus per Modernos in tractatu maleficiorum, in parte, Scrupulum max. daturum. Modò ergo maritus donet per se, modò per interpositam personam, nō valet donatio: quoniam paria sunt t̄ adducere per se, vel per alium. Ex per hoc dico hodie non seruandam legem regni, Foro generosum, lib. 5. tit. 1. l. 3. quæ incipit, Esto es fero de Castilia. dum disponit, quod si quis etiam si habeat filios, voluit aliquid donare vxori, dum matrimonium cum ea contrahit, vendat ex suo patrimonio alicui amico suo, de quo confidat tantum, quantum donare volebat. & si iste amicus illud tenuerit per annum, & diem quasi per hoc videatur dominum acquisisse: potest illam rem maritus & vxori vendere, & sic vxor habebit medietatem illius rei. Sed illa lex non videtur acquirere habere, cum permittat fraudem & simulationem. Leges enim vtinate, non simulationibus seu signentis subsistunt. C. de delict. lib. l. vna. Secus tamen, si verè realiter maritus donasset

set Titio, transferendo proprietatem & possessionem in eam, cessante fraude. nam tunc bene crederem valere donationem, quam iste Titius faceret vxori ipsius primi donatoris, de re ab eo donata. nam tunc potius diceretur facta donatio à Titio, quam à marito: vt sentit Bart. in simili, in l. *certa medium versu. sed iuxta predicta quare, ff. de opt. leg. vbi dicit, quod quando ius eligendi in aliquis persona residet, dicitur eligere iure proprio, iure vero alieno, quando facit vigore iurisdictionis alterius, tanquam minister, vel delegatus: vt l. *qui mandatum, ff. de offic. iur. qui mand. est iurisdic. quod est notabile, & facit ad multa. refert & sequitur Paul. de Caste. consil. 103. incipit, super primo. qui ad hoc allegat in simili illud, quod dicitur de procuratore substituto à procuratore, licet habuerit potestatem substituendi, non dicitur substitutus à domino, sed à procuratore, qui factus erat dominus licet, & inter ipsum & procuratorem oritur actio mandati, non inter ipsum & dominum. vt not. per Bartol. in l. *si procurator, §. sui mand. Vnde sic videtur dicendum in proposito: postquam maritus donauit Titio realiter, & in eam transfudit omne ius, quod habebat: iam Titius est factus dominus illius rei donatæ, & potest de illa ad libitum disponere, etiam contra voluntatem donantis: vt leg. hoc iure, §. *si quis potestatem in gloss. 4. cod. tit. & in l. *ca. leg. C. de cond. ob causam. Dicemus ergo istam donationem factam à Titio, non autem à marito, & per consequens valbit. Hoc idem videtur fuisse de mente Bartol. consil. 412. 2. col. princ. in 3. part. incipit, *Scia arguo. vbi* consilium in tali casu, Scia nuplit Titio, qui Titius constante matrimonio fuit confessus, se habuisse & recepisse dotis nomine mille ab aua eiusdem Sciz: qui promissit restituere dictæ Sciz in omnem casum dotis restituendæ cum obligatione honorum: & renuncian exceptioni non numeratæ dotis: & super hoc fecit instrumentum: contra quod instrumentum possessor conuenit hypothecaria, opponit dicens, quod dictum instrumentum præsumitur ex causa donationis, quæ inter virum & vxorem consistere non potest, & maxime quia interuenit traditio: vt l. *capitulum, ff. de iur. vnde licet donatrix prædecessent: donatio non confirmatur morte, ad quod facit quod not. in l. *affidui, C. qui pot. in p. habere. in gl. per. quæ dicit, quod dispositio illius leg. non habet locum in dote concessa non numerata. Dicit tamen Bald. vbi supra, quod in contrarium est ipsa veritas: quia si dos constante matrimonio potest constitui tam per confessionem, quam per obligationem, nisi constituitur in fraudem aliorum creditorum: vt C. de donat. ante nupt. l. *fin. & ant. ben. sed iam necesse. Nec potest opponi exceptio non numeratæ dotis, tam propter temporis lapsum, quam propter renunciationem ab ipso Titio factam: vt C. de non numer. pecunia, §. *executione. quæ renociatio uno fuit fa-*********

cta inter virum & vxorem, sed inter auiam matrem & virum, vbi non præsumitur donatio, sed dos: quia quale est instrumentum in forma, tale præsumitur in materia. Stando est enim verbis instrumenti: vt C. de probat. *Lexum prebitur, & cap. nanigenti, infra de iur. nec* præsumitur similitudo, nisi probetur. vt C. *plu. valere quod agitur per totum, & ff. de pactis, l. *lucris gentium, §. quod fere. nisi* expresse probetur contrarium. Præterea dicit Bald. hic non est tradendum de donatione inter virum & vxorem, quia in hoc contractu aui est illa, quæ præsumitur donasse nepoti, non vir vxoriv: ff. *solus. matrim. l. *Carm. C. de iure dot. l. *Lucia, & C. de rei vxor. ac l. *onica, §. extraneum. Nec illud est dubitandum, secundum eum, quod dos non potest constitui pro matrimonio iam contracto, etiam dudum ante, vt ff. *si cer. per l. *veluti, & ff. de actio. & vbi l. *obligatus, §. l. alioquin nec ante matrimonium constituta valeret, cum in tempus matrimonij conferatur: vt C. de don. ante nupt. l. *1. & l. *quod sponsa. Ex his concludit, quod dicto instrumento est standum: & si donandi animo vir esset confessus se habuisse ab ania, duæ donationes factæ viderentur: una per virum in auiam matrem, alia per auiam matrem in nepotem suam: licet celeritate actuum altera occultetur. vt ff. *isto ritual. l. 3. §. *sciendum, & l. *Salprium, & facit quod not. Bart. in l. *fin. ff. si cer. per pen. col. per iuxta prædicta. Constat autem vxor matrem & sorori posse donari, & rursum ipsam posse donare nepoti & filiz, quia non se contingunt per aliquam paternam potestatem: vt l. *3. cum simili. ff. *isto rit. Et subdit Bald. quod si diceretur, quod in effectu maritus videtur donasse vxori: dicitur, quod non esset donatio simplex, sed causa dotis: quod causa non requiritur, quod vir tradat propter ipsius dotis naturam, quæ debet possideri à viro: vt l. *1. C. de dote caus. non numer. licet gloss. ibi se inuolunt. ista sunt ferè verba Bald. vbi sup. qui sic quieuit, & in effectu videtur tenere contractum eius, quod tenet *Campertus, vbi supra, sed* in teneas quod supra dixi. Et quod plus est, potest probabiliter dici, quod ex quo isto casu, quo loquimur Bald. constituitur maritus per publicum instrumentum, quod recepit dotem ab aua, & sic ab extraneo, cum ipsa non habeat nepotem in potestate: & in hac materia extraneus dicitur, qui non habet potestatem: vt d. *l. iura, §. extraneum, C. de rei vxor. ant. quod* licet in ipso instrumento non renuncian maritus exceptioni non numeratæ dotis, non poterit hoc casu opponere exceptionem non numeratæ dotis: quia tunc præsumitur semper fuisse actualiter numerata. Istud fuit singularissimum dicti Bald. in d. *ant. ben. sed iam necesse, C. de donat. ante nupt. & refert & sequitur l. *ason d. §. fuerat ante. 29. col. in fin. rei vxor. etiam. Infra de act. §. *Prædicta* tamen sunt intelligenda sane, vt scilicet illud, quod maritus donauit Titio realiter, & de hoc constat, posuit donare vxori donatoris: nec dicitur donatio inter virum & vxorem. Sed in casu dubij, si Titius*******************

statim

statim cum a marito recepit, uxori donatoris donauit. quoniam tunc presumitur fraus, & color quæritur. argum. ex. in l. post contractum, de donat. & l. si quis post hoc, C. de bono damnat. vbi dicitur, quod si quis fecit donationem & iterum suum, & statim delictum commisit, presumitur fraudulenter fecisse. Ad idem est text. optimus in l. 1. §. in summa, ff. quæritur per de non dat. vbi dicitur, quod tunc demum operæ impolitæ libere dicuntur onerare libertatem, si in continenti post manumissionem imponitur: secus si ex intervallo. Ad idem est text. singularis in l. si venierit, §. si de priuilegiis, vbi dicitur, quod si obligatio creditorum privilegia præcedentium nostris pecunijs est dissoluta, succedendum in privilegio. Et dicitur dissoluta, cum directio ad manus creditorum peruenit, vel per mediam de bitoris personam incontinenti, non ex intervallo. Ex quo dicebat Bart. ibi, quod accusabatur quidam consilio præstito ad homicidium, & de homicidio probatur per famam. Item probatur, quod ille tui loquutus homicidæ, sed nesciebat quid diceret & ille statim inuit & occidit. Certe & ex breuitate spacijs presumitur consilium, per illum text. cum gl. secundum Bart. ibi, quem refert, & sequitur, & dicit esse menti tenendum Angel. & Bald. in l. 1. §. 4. in fin. verbi & ille dicitur, C. de seru. fug. in c. veritatem, 3. col. in fin. de dolo, & contra. Franc. de dolo in c. 3. loco. f. de proba per Modernos in tract. malefactorum in parte. Scrupulum mandatorum, 19. col. facit quod in simili dixit Bald. in Luan. idem inuen. per co. C. de accus. & refert & sequitur Franc. Arret. in d. c. 3. loco. f. 12. quod si aliquis incontinenti post maleficiū commissum, & associat aliquem: ex hac sola presumptione potest condemnari, quod opem delicto præstitit in ipso committendo, propter breuitatem temporis. Ad hoc benefact. text. in c. officij sup. de electione, vbi dicitur, quod presumptio est contra ea, quæ in continenti fiunt. Vide statim post monachationem electus in prælatum, & presumitur ambitione prælatum inducitur. Ad hoc solet quoti die allegari ille text. secundum Abb. ibi in 3. not. Pari ergo ratione presumitur fraus, si is, cui maritus donauit, incontinenti donauit uxori donatoris, quod fecit in terminis nostris tenet Bald. in L. eam quæ in 10. C. de fidei commissis. in ver. sed hic subiungitur talis questus, vbi dicit, quod si aliquis habens filium spurium, cum donare non poterat, donauit ecclesiæ vel deo postea donauit spurio: non valet donatio, quia secunda donatio presumitur remuneratio, quæ non potest fieri in persona spurij, secundum Franciscum & Cyn. in addit. suam in l. si verum non remunerandi, §. Papianus ff. de iur. quæ apparet fraus seu color quæritur maxime, & celeritate actus (scilicet donationis factæ ab ecclesia ipsi spurio, statim post donationem factam ecclesiæ a patre spurij. ar. d. l. si venierit, §. si cum alio, de quibus supra. quod est valde notandum, & ego alias vidi in practica.

ADDITIONES.

¶ Non valebit talis consuetudo doli. Vide Boerum de consuetud. Boerum. tit. de consuetud. matrimonij, §. 4. in prin. Mart. de Afflict. decif. 61. num. 3. Suer. in l. 1. tit. de las arbas lib. 3. fori. §. pone quod tempore. Bactum de dot. l. ap. §. num. 18. & cap. 16. ad fin.

¶ Dotabit eam. Vide Bernar. Diaz in practica criminali. c. 77. verb. sup. & Anton. Gomez l. 80. Taur. num. 3. cum sequitur, & Baer de doliu. c. 18. num. 9. Syluest. verbi de iur. num. 5. in sua summa. Nauarr. in sua manuali c. 16. Dominus de Sota de inf. & iure, lib. 4. quest. 7. verbi. an verò vice versa. De pena autem criminali vide, præter Bern. Anton. Gomez & Syluest. vbi sup. Vide ordinarios atque text. & ibi Gregor. Lap. l. 2. tit. 20. par. 7. & l. 1. & l. 2. tit. 10. lib. 4. fori. & l. 2. tit. 7. end. lib. Mart. de Afflict. in consil. Neapolis lib. 2. rub. 20. de rap. virg. & Angel. & alios in tract. malef. in parte. Cbe me has adulterato. habetque notissimam & letissimam repetitionem de hac re Hippolyt. de Marfil. in l. 1. C. de rap. virg. quibus addit, si velis, obuijs fragmenta eorum quæ scribit Conarra. de spons. p. 2. c. 7. §. 4. num. 11. & rursus in Clementi §. furios. de bonis. p. 2. in prin. num. 8. & plenius super quærit authoris hac Notæ. an. f. ubi nup. lib. 3. num. 25.

¶ Non habent locum in dote confessata non viderata. Vide Ant. Gomez l. 52. Taur. num. 51. & Conarra lib. 1. resol. cap. 7. & facit latè Bald. & Bart. in l. si solat. in arum. num. 195. cum multis sequent. & vide quæ dixi infra §. 13. & Villalob. inter confessorum. verb. dos confessata, num. 173.

¶ Ex breuitate temporis presumitur consilium. Vide in istius quæstionis specie pluribus allegari Ant. Gomez de homicid. num. 46. & Placem de delictis, cap. 14. num. 6. atque in genere de præsumpta fraude propter celeritatem temporis actus ad actum. Vide ingentem doctorum locorumque numerum apud Terapoll. de retrad. §. 1. glof. 7. num. 76. & sequentibus, & ad prædictam conclusionem. vide Duchas, reg. 302.

¶ Post delictum commissum associat aliquem. Vide Mart. de Afflict. in consil. Neapolis. tit. de per. ven. & receptat. & latè Carrerum in sua pract. criminali. §. homicidium 4. & ex nostris A-nondan. optime ad præxim more suo loquentem part. 2. cap. 7.

¶ Aliquis habens filium spurium. Vide Conarra. de sponsal. p. 2. cap. 8. §. 5. num. 5. Placem de delictis cap. 41. num. 14. Dicitur regul. 366. ampliatione 13. Mamba lib. 3. quest. 11. tit. 1. cap. 101. nu. 9. quibus adiunge Ant. Gomez l. 9. & seq. in l. Taur. & præterquam quod in specie quæstionis eius scribitur, inuenies apud doctores hosce multa de successione spuriorum de quæ plures inferius adiungam super text. notabil. 3. super conclusionem.

D. IOANNES BARABONA.

SUMMÆ RERVM.

1. Donari potest maritus plebeius, vel ignobilis, seu femina, mulieri nobili, vel ignobili.
2. Mulier nobilis non tenetur illa obsequia seruare & obsequia.

vilia, ad quæ tenetur regulariter uxores, puta lau-
re caput vel pedes mariti, & similia.

- 3 Donatio remuneratoria inter coniuges, quando va-
let.
- 4 Confessio mariti de dote recepta ab uxore, an prohi-
deat marito, suæ enim obligat.
- 5 Donatio inter patrem & libertam uxorem, an
valet.
- 6 Nobilitatem non assumit vir ab uxore nobili.
- 7 Nobilitatem uxore ex persona mariti.
- 8 Nobilis, qui non tenetur ad tributa solvenda, si con-
traxit matrimonium cum plebeia, seu ignobili, qua
habebat bona matrimonialia, quæ dedit in dotem ma-
rito, ipse non tenetur pro illis bonis solvere tributa,
etiam si de illis mulier prius soluebat.
- 9 Mulier ignobilis nobilitatem ex persona mariti, & re-
tinet hunc honorem post mortem mariti, dum manet
in viduitate, nisi contrahat matrimonium cum igno-
bili.
- 10 Donatio inter coniuges, causa benignitatis adipsam
da, dicitur valere.

§. XXXI. VNO tamen casu potuisset maritus dotare

licet quando maritus t plebeius vel ignobilis,
seu senex, contraxit matrimonium cum mu-
liere nobili vel iuvene, & facit sibi aliquam do-
nationem eam dotando: cum ista donatio sit
remuneratoria nobilitatis sui iuuentutis ipsius

A mulieris, valebit talis constitutio dotis. Pro
hoc est glossa illa singularis, in l. si voluerit, C. de
dotis promiss. & ibi tenent Bart. Saly. & alij Bart.
Angel. & Alex. in l. si divorcio ff. de verb. oblig. & in l.
si ita stipulatus, §. si tibi nupt. in fin. cod. tit. Abb. in
c. super cod. et l. 2. in 2. col. super. de test. & in c. gemma,
fin. cod. super. de sponsal. & in c. de illa, 2. not. super. de
condict. appof. & in c. si necesse, 1. not. & in c. fin. 2.
col. inf. cod. & in c. cum in ecclesia corpore, inf. de
fimen. vbi per Marianum, & per locum de Anania in
fin. & per eundem in c. 2. col. inf. de adult. leon. de
Imol. in rub. ff. solut. matr. & in l. & constante & in l.
pen. §. mulier, eodem tit. Idem tenet Bald. in c. acce-
dens, super de proc. & in l. 2. §. fin. ff. si cert. pet. vbi ex-
presse loquitur de senex, qui accepit uxorem v-
nuam iuueuolam: nam potest illi aliquid dona-
re pro dote, vel aliis in remunerationem iuue-
tutis: quod refert & sequitur Iason in l. ex hoc in-
ter, 12. col. ff. de insti. & inter. & in l. fin. pen. col. C.
de verb. signifi. vtriusque latius per eum, quem vi-
deas. Ad idem Bald. & Albert. in l. 1. C. de donat. ante
nupt. Angel. de Perusia, & alij Moderniores in l. 1. §.
solut. matrim. & in consi. 5. Angel. de Arrio in §.
off. & aliud. Insunt, de donat. & idem dicit An-
gelus in dist. 1. Si divorcio, de muliere paupere.
§. Et ita debet intelligi & limitari text. in d. l. si
ita stipulatus, §. si tibi nupt. ff. de verb. oblig. quem ibi
not. Bald. & dicit non esse alibi vbi dicitur,
quod si promitto mulieri erutum, si mecum con-
traxerit, non valebit matrimonium: quia in-
tuitu libidinis, video illam induxisse: debet en-
im intelligi, quando talis promissio fieret inter
æquales. Secus si mulier esset nobilior vel
iunior: quia tunc videtur maritus donare ani-
mo compensandi nobilitatem seu iuuentutem;
ita dixit Abb. in d. c. gemma. pen. col. & in d. cap. de il-
lo, & in d. cum in ecclesia, in fin. Ite de Ana. ibi, &

in d. cap. 2. §. col. inf. de adult. Mulier enim nobi-
lis, t non tenetur ad illa obsequia servilia & 1
vilia, ad quæ regulariter tenetur uxores: vt
puta lavare caput, vel pedes mariti, vel parare
cibos, & similia. ita dicit Abb. in cap. lateran. fin. col.
de restit. spons. Vnde apud Romanos inolevit
consuetudo, ne clarissimæ famine in rebus vi-
lissimis versentur: nobiles enim mulieres, per-
cussio cum Sabinis fodere, ab molari & coqui-
naria opera, & servilibus ministerijs immunet
facit Iuor. Si tamen mariti valuerit, vel bo-
norandorum hospitiu causa intercederit, ha-
uismodi negotia suscipiant: nam si saluti viri
conduxerit, non modo quicquam prætermitti
non debet, sed omisium deestamur. sicut de
Andromache Homerus narrat, quæ tanto sui
Hectoris amore & charitate tenebatur, vt in
subministrando equis pabulo, quibus mariti
decus & vita credebatur, diligens & accurata
sit. Propter honorem etiam hospitum gene-
rosa mulier vel vxor, si oportuerit, rem coqui-
nariam non contemnat, quam aliquando & ge-
ocrois & fortissimis hominibus Achille & Pa-
troclo peractam, apud eundem Homerum legi-
mus, ad quem cum Vlysses & Ajax recon-
ciliandi gratia venissent, reiecit hyra, ea magno
studio tractavit, quæ nisi benevolentie vel
hospitalitatis causa decora sint, vix medio-
cibus seruis digna videantur. Ista reallum
Franciscum Barbarum in suo libello de re uxoria, lib. 2.
cap. 7. Hic tamco officia vilia faciendo, nobilis
non potest petere pretium sollicitudinis vel la-
boris: quia hic operas non consuevit locare
ideò non refectionur ad pecuniarum æstima-
tionem: vt ff. de prescript. verb. lege naturalis. §. 2.
tenet Bald. in cap. grana, de restit. sponsal. col. 2. vbi
nunquam nobilis. §. Idem est dicendum in con-
fessione, quam facit maritus ignobilis vel se-
nex, per quam confitetur se habuisse ex causa
dotis, scilicet, ignobilis à nobili, senex à iuvene
muliere, nam talis præiudicat marito & hære-
dibus suis, quia valet t donatio tanquam re-
muneratoria nobilitatis vel iuuentutis argum.
l. qui autem, §. si ver. ff. off. tit. vbi valet donatio
remuneratoria inter coniuges, etiam constan-
te matrimonio. & hoc tenuerunt doctores
præfati. Intellige, non solum quando constat,
quod hanc confessionem facit maritus animo
donandi: sed etiam si simas in dubio: quon-
iam semper præsumitur donasse animo com-
pensandi cum nobilitate vel iuuentute mulie-
ris. ita voluit Barro. in dicta lege si divorcio, & in
dicta lege si voluerit. Bald. in dicta l. 1. C. de donat.
ante nupt. Et hoc tenet, quauis contrarium
sentiat idem Bald. post gloss. & Cyn. in dicta lege si
voluerit, C. de dote promiss. & Salyer. in leg. 2. C.
de dote caus. non numer. & sequitur Ludovic. Ro-
man. in l. si divorcio, ff. de verb. obligat. & consil.
44. & Franciscus de Arrio, in dicto capitulo super
om. et 2. de testib. quem refert & sequitur alij
Felin. in d. 2. colum. & Iason in dicta l. ex hoc inter, 12.
colum. mon rationibus parum vrgentibus.

¶ Po-

- ¶ Potuiffet allegare *gloff. in l. cum propria, in ver. accommodasse, C. si quis alteri vel sibi.* vbi filius de pecunia propria emit fundum, & causa honoris in instrumento emptionis fecit apponi nomen patris. dicitur *gloff.* quod non acquiritur patri, ex quo causa honoris illud fuit factum.
- ¶ Idem prima fronte videtur sentire *gloff. in d. l. si voluntas.* dum dicit, quod illa ¶ confessio mariti de dote recepta ab uxore emanavit gratia honoris. quasi sentiat, quod illa confessio maritum non obliget: quamvis, ut prædicti, aliter eam intelligunt. ¶ Sed quoniam hæc sit communis opinio, aliqui tamen Moderniores, sicut Bald. Novellus in *d. l. si diuersio, & sine tractatu de dote, ff. de iur. 125, l. col. alius 100. parte in principio 6. col.* nuncunt tenere contrariam opinionem, mori aliquibus fundamentis, iudicio meo non multum virgennibus, & maxime per text. in *l. 3. §. videmus. ff. de iur. vbi contracto matrimonio inter filiam senatoris, & libertum inter eos valet donatio mero inter: quia nuptiarum non consistunt: igitur à contrario probat, quod si manumonium valetet, donatio esset nulla. ¶ Ad idem bonus text. in *l. c. idem. §. final. cod. de iur. vbi ¶ non valet donatio inter patronum & libertam uxorem.* Et ad textum in *d. l. si quis autem, §. si vir.* respondet, quod procedit, quando donatio est facta reciproce, & consistit in commodato burfali. Sed maritus accipiendo uxorem nobilem, vel inueniem, nihil recipit ab ea consistens in commodato burfali: & sic non debet esse in consideratione: ut *l. quod adipiscenda. ff. de iur. nullo.* Vnde non est congrua proportio. argu. *l. plene. §. 2. §. final. ff. de leg. 1.* non enim potest fieri locupletior vir ex eo, quod habet uxorem nobilem: sed ex donatione, quam facit in persona uxoris, ipsa efficiatur locupletior, & vir donis pauperior: ergo non valet. ut in *l. final. inf. ad eundem.**
- Cum aliis, de quibus infra dicitur. Vir etiam nihil ¶ nobilitatis assumit ab uxore nobili: sicut è contra vxor ignobilis consequitur à viro nobili, ut dicebant Bart. & Bald. in *l. fin. C. de verbo signific. & ibi lafon 3. col.* quia honor & incrementum est vxori, si nubat se potentiori. ut not. in *d. c. super ea. d. l. supra, de testib. ex eo, quod ¶ nobilitatur vxor ex persona mariti: ut *l. femina. ff. de senat. vbi. & l. fin. C. de incol. lib. 10. & not. per Bart. & alios in l. mulieres, C. de dignitat. lib. 12. & cap. super eod. de testib. & ibi lafon. Velimus in princip. ¶ inde est, quod si ¶ nobilis, qui non tenetur ad tributa solvenda, contraxit matrimonio cum plebeia, seu villana, quæ habebat bona patrimonialia, pro quibus solita erat contribuere cum aliis vicinis in collecta: cui nobili bona ipsa in dotem dedit: o tenebitur ad mmoera personalia mixta, vel extraordinaria: ut notanter tradit Iacobus de Bellensi, in *l. Lucius, §. idem respondit. ff. de mancip. & bonarib. reasumit lafon Petrus Anthoni, docteur antiquus, in suo tractatu de mancip. lib. 72. vers. scilicet. parò quæstionem quotidianam.* Secus dicit e contra, ut Palacios Ruy.**

infra subiciam. & hunc honorem retinet ¶ mulier soluto matrimonio, dum remanet in viduitate: ut in *cap. licet, §. mulier de sepultura. lib. 6. & not. in cap. ex parte B. supra, de foro competent. & ibidem disponit l. regni, quam Tauri Henricus III. & in Tordeillas edidit. per quam corrigunt alia lex regni, Ferro generosorum lib. 5. tit. 1. l. c. in. 11. lib. 2.*

¶ l. quæ aliter disponit. Si tamen postea contrahat matrimonio cum ignobili, perdit omnia privilegia quæ adquisierat ex primo matrimonio, cum nobili. textus not. in *l. final. C. de incol. lib. 10. vide locum de Pla. in l. 1. in princip. C. de digni. lib. 12. bona glo. in d. l. femina, ff. de senat. & in l. cum ex l. de nupt. Illo tamen casu, quando vxor ignobilis contrahat matrimonio cum viro nobili, bene faciet ipsi, quod valeat donatio, seu confessio facta ab vxore in fauorem mariti, quæ videtur fieri animo donandi, & compendiandi cum nobilitate mariti: quia licet ex hoc ipsa vxor nõ efficiatur locupletior, sed ponitur pauperior, respectu interitus burfalis: tamen ex eo, quod ex hoc matrimonio habito propter donationem, ipsa consequitur dignitatem, seu nobilitatem mariti: ut dictis iuribus, & in *l. iam Augusta. de leg. 2. valere debet ista donatio. argum. l. quod adipiscenda. ff. de iur. vbi ¶ dicitur valere donatio inter coniuges, causa dignitatis adipiscendæ. ad idem *l. nam imperator. cum l. sequens. cod. de iur.***

ADDITIONES.

¶ Valebit talis constitutio dotis. ¶ Adde A
Tiraquel in *Conuabial. l. 4. num. 7. & l. 5. num. 13. & Couer. de sponsal. parte 2. §. 3. c. 3. m. 2. & Segeriam: ibiq. Didac. Perez. l. cibered. §. cum filia. num. 162. ff. de vulg. & pupill. Accedat. parte 2. c. 29. m. fin. Ant. Gomez. de donat. num. 23. & l. 53. Taurini. 66. & rursus Segeria in l. 1. §. si vir vxori, num. 48. de acquir. posses. & Duran regul. 221. limitatio 11. & Francisc. Ruyssum vers. donatio, num. 7. apud quos magnus in eam rem numerus annuorum allegatur.*

¶ Non tenetur ad illa obsequia seruilia & B
vilia. ¶ Vide Suarez. l. 9. tit. 1. lib. 1. For. vers. utrum pro euidencia. & quos adiungam inferius §. 50. num. 33. & §. 62. num. 6.

¶ Vir enim nihil nobilitans. ¶ Vide quos C
adiungam inferius §. proximo, num. 1.

¶ Inde est quod si nobilis. ¶ Notissimè not. D
de hac re constitutiones Regis: super quibus cum auctore nostro, vide Anles c. 1. vers. 1. m. 19. & Didac. Perez. l. 6. tit. 2. l. 4. Ord. & Otaloram de nobil. parte 2. c. 8. & multum collectis Andream Tiraquel de nobilitate, c. 18. m. 1. c. m. sequunt.

DOCT. IOAN. BARAHONA.

SVMMA RERV.M.

1. Maritus ignobilis contrahens cum uxore nobili, non efficitur nobilis.
2. Nobis u. n. n. b. si ignobilis uxoris, ex ea tamen generosi liberi nascuntur.
3. Dos naturam mutari debet, in quantum potest.

G

4. Agnus

4. *Agens nobilium est patiente.*
5. *Constitutio eorum qui dicunt se coniuges fieri.*
6. *Alius aliterum sunt in patiente dispositio.*
7. *Donatio, quod fit facta constante matrimonio, vel ante, & collata in tempore matrimonij, procedunt à pari: quia facta constante matrimonio non valet, sed ante fit licet collata sit in tempore matrimonij.*
8. *Donatio remanens inter coniuges valet.*
9. *Et hoc, demandando talis donatio non fit unius ex-cessiva.*
10. *Dispositio super matrimonio propter hominem permissa.*

§. XIII. Si n. propter ista non arbitror recedendum à communi opinione: imò quòd faciamus in hoc differentiam, an maritus sit nobilis, vel vxor, & utroque casu valeat donatio facta nobili quamvis enim ¶ maritus plebeius, contrahens matrimonium cum vxore nobili, non efficitur * nobilis: satis tamen participat de nobilitate vxoris, ex quo propter eā allecutus est eius parentelam, & affinitatē omnibus suis cōsanguineis: & etiam filij, quos ex ea genuit, efficiuntur digniores: maximè, quia licet de iuris rigore, nobilitas nō imprimatur & i. genere materno: vt habetur in l. liberi, §. de senatu. per quē arguit ibi Bald. cōtra milites dicentes se habuisse nobilem matrem. ad idem est textus in l. cūm legittima, §. de statu hominum. quinimo obumbratur nobilitas mulieris, si nupserit plebeio: vt l. femina, §. de senatu. & quodammodo suam perdit nobilitatem, non tamen ex toto, quia in aliquibus retinet, secundum Baldum in l. cūm quedam puella, §. de iur. omni. iudic. videas Felsum in cap. venit, in princip. de iudic. & merito quidem aliqua hitalea, ex nobilitate vxoris nati filij, de vxoris nobilitate sibi retinent: nam ex claris mulieribus longè & illustriores natos pluries conspicimus. Hinc præcipue corporum & animi, vt in plerisque filiis videmus, maternas iraguines recognoscimus. Vtroque etiam iure filios ex genitricibus ingenuitatem assequi cernimus: vt suprà de natis ex libero vcone. & vbi qui ex ingenuis matribus, tamen s. patribus nati sunt, ingenuos appellari constat. Quod voluisse Ly- cinnorum legislatores animaduertimus: apud quos si qua ¶ generosa mulier ignobili nupserit, ex ea tamen generosi liberi nascuntur. Testis nobis potest esse, quibus auctoribus dea matre nati, diuinitate donati sunt. Achilles, Aeneas, Orpheus, hac potissimum ratione dici putari sunt: ad matres potius, quàm ad patres hoc referemus. Semina quidem in suos redeunt ortus: minifcas fruges esse perspicimus, quas optime segetes parant. Cū autem natura hac producat: & ¶ ars naturam imitari debeat, in quantum potest, vt Philosophus inquit: non video quare filij ex generosis & illustribus mulieribus nati, clari non habeantur: quamuis ius Cæsareum buna consideratione ductum, illustrium mulierū nupt. cum ignobilibus, vilibus, & aliis cōis hominibus, aliquando detestetur. vt auctor. si qua illustri, C. ad Orphe. & similiter nuptias senatoris

cum humili & abiecta muliere: vt l. humilem, C. de iust. nupt. quapropter rationi consentaneum videretur, quod nati filij ex claris mulieribus, aliquid nobilitatis habeant. Conari igitur debet quisque, vt nobilem habeat vxorem: non autem vilem & abiectam: vt pulchre monet Philosophus in sua Oeconomicā: & traditur in prælegenda l. humilem. quam nobilitatem mulier nobilis perdit nabendo marito ignobili, & eam perdendo filiis confert non valet. argum. 1. quest. 7. cap. Daiberrum. Ideo si- bus non est nobilis, quamuis mater sit nobilis: quia cūm nobilitas sit quædam dignitas à parentibus deriuata, quæ denominatur à potentiori causa: & certum est, quod potentior est forma: quamvis materia cum forma sit agens, materia patiens: & omne ¶ agens sit sit nobilior patiente. Ita dicit Bald. in l. fin. C. de seru. fugitiu. & Ancher. consil. 380. in princip. incipit, nisi diligenter iuribus. & vide legem Regni, 1. part. tituli. 21. l. 3. adde etiam legem Regni, 7. part. tituli. 2. leg. 1. quæ vult, quòd sufficit aliquem esse generosum ex parte patris, quamvis mater, vxor, vel concubina nobilis non sit. & sic filius bastardus generosi hominis generosus est. tene menti. Adde etiam l. tit. 21. lib. 4. Fore legem: quæ dicit, quando generosus repositus voluerit dare pro se alium pugnaturum, debet esse par & equalis repositori, tam respectu generis, quàm matrimonij. prodest ergo nobilitas vxoris. quod not. ¶ Et propterea dicebat Bartol. quem sequitur ibi Angelus in Lexem- pla, C. de dec. lib. 10. quod non valet consuetudo, nec etiam statutum, vel rescriptum, quod quis censetur nobilis, vel ignobilis ex progenie materna: de quo meminit Andreas Siculus consil. 56. solum. 3. incipit præclare scribitur. vbi alia plura cumulat, quæ videas per te prius intellectu regulæ cancellariæ, quæ de nobilibus præferendis loquitur. Negari tamen non potest, quin natus ex nobili muliere, non dicatur nobilis, & participet aliquid de nobilitate: cūm omne compositum participet de materia & forma 32. quest. 4. cap. fin. & Specul. tit. de fund. §. quoniam, vers. 3. ita dicit Bald. in d. l. fin. Exinde est, quòd aliquando filius denominatur à matre, vt est text. & ibi not. in cap. Raynari de Cler. super, de test. quòd forte sic fecit filius, quia un ater erat nobilis: vt dicit ibi Ioan. And. quæ malij referunt. & etiam dominus & redemptor noster Iesus denominatus est à matre: quia dicitur est de stirpe David. vt notat in cap. nouis supra de iudic. Ex vide gloss. in cap. dicit aliquis, 32. quest. 3. quæ ponit tres casus, in quibus filius sequitur patrem: & vnum in quo sequitur matrem, vt ibi bene facit ad hoc textus in cap. venerabilis supra de prebend. ibi, & nobilem, & ab utroque parente illustrem. immo ver. nos attendentes, quòd non generis, &c. Ex quo recte colligitur, quod nobilitas potest trahi tam à linea materna, quàm paterna: nobilitas enim & dignitas vxoris commun-

communicatur viro, qui coruscet radiis vioris: quia eius lateris comitatus illustrat. l. 1. C. de p^{ro}p^{ri}etate lib. 22. ubi, dum dicit, nostri lateris comitatus illustrat, nulla enim maior lateritas, quam viri & vxoris, qui diuino consortio efficiuntur vna caro. ita dicit Bald. in cap. significauit, 2. col. supra de rescriptis. Adde, quod consuetudo potest facere, quod aliquis sit nobilis ex progenie materna. Bart. in l. 1. pen. col. vers. 3. et predicta in inferior. & ver. 4. inferior, C. de dignitat. lib. 12. idem Petrus de Cassi. consil. 126. incip. dubitatur primò, in quaestione dubio, in nouis. & sequuntur doctores Neoterici in c. nouis, in 6. not. de iudic. vbi respondetur ad text. qui contrà facere videtur, in l. exemplo, C. de decurion. lib. 10. ad idem facit consilium Dominici, 130. incipit dubium, abbas in c. de multa, de prebend. Rostius in repet. c. final. de causis col. 1. 6. vers. 7. inferior. Si ergo ex matrimonio contracto cum muliere nobili, tanta honor, & tanta commoditas resultat: quare in compensationem honoris, & commodi, non valebit dicta donatio pro certo non videatur rationem quæ in cōtrahendo urgeat, maxime quia mulier nobilis nubendo ignobili, suam dicitur perdere nobilitatē. vt dicit text. in d. mulieres. & in l. interdictum, C. de mulieribus lib. 12. & d. l. Regni, 2. part. tit. 21. l. 5. & l. 6. tit. 1. de his de quo. lib. 4. ar. 2. & merito, quia facit se famulam dicti viri ignobilis. cum vxor dicatur famula viri, quodam respectu. vt 33. q. 5. c. hoc imago, & c. mulieres. Propterea quando populus Israeliticus descendit de Ægypto, & Ægyptij cum infensentibus, in apertura maris incantes morietur sunt: ob virorem Ægyptij cum impiam dispensam est cum mulieribus, & pueris Ægyptij generosis, quod matrimonium cum hominibus ignobilibus contraherent, ea lege apposta, quod illæ mulieres tota sua administrarent: de quibus mariti nihil disponere possent: quæ lex bodie adhuc observatur in Ægypto: vt historice referunt, & Messia in sua Nobilitate lib. 2. c. 6. Ecce, quod propter non obilitatem vxoris, & ignobilitatem viri permittitur vxori rerum suarum administratio ex dispensatione, vel privilegio. ¶ Ex hinc est, quod si plebeius contraxit matrimonium cum muliere nobili, quæ consuetudine, vel fortè de negligentia præscripta, non conferebat in tributis, imò bona sua tenebat franca: quæ bona dedit viro in dotem: maritus non tenebit illa franca, sed ratione illorum tenebitur in tributis conferre. Ita decidit Petrus Antiochensis in dicta sua tractatu de mulieribus fol. 75. 2. col. vers. si plebeius & sic ex hoc videtur fieri quodammodo pauperior. Iustum est ergo, quod hac ratione dicta donatio sibi facta debeat valere. quod etiam nouissime firmavit Andreas Siculus in d. l. si diuaria ff. de verb. oblig. 15. col. dicens, quod veretur sit, quod capiatur vxor sine dote, quando est æqualis marito: quia uterque nobilis & iuuenis, iuxta illud, Si qua uolet apere nubere, nabe pari. vt dicit Bald. in antea. in Palatio Rom.

qua, col. 2. C. communia de legatis, & l. an. Faber de iur. de uxor. in rubrica. & facit quod in simili dicit Baldus in l. vna, C. de collat. dum dicit, quod statuitur confessio illorum, qui dicunt se coniunges: vt voluit a gloss. in l. penult. C. de fideiussor. 2. quam uot. ibi Bald. & in l. 1. & l. quicunque. C. de seru. fugit & in l. eam quam col. 6. C. de fideiussor. dicit Bald. hoc verum, quando sunt æquales: & sic dicit Andream se alius consuluisset. Sed vbi esset inæqualitas viri & mulieris, quia mulier esset nobilissima domina, & vir esset plebeius, & discimus, tunc non esset vereturandus viro capere vxorem nobilissimam sine dote, vel contrahenti ab ea recepisse dotem: quia tunc præsumptio est, quod animo donandi & remunerandi faciat hoc, & quo extrema sunt habilia. ad hoc argum. l. honoris ff. rem ut haberi. ¶ Actus enim actusorum sunt in paciente dispositio, secundum Philosophum secundum de anima. & reprobat in c. venerabilium, de cunctis. Luca 10. cap. vbi Christus ad Apostolos dicit, quod in quacunque domum intraverint, benedicant habitantes in ea: cuius benedictionis si fuerint capaces, bene quidem: alioquin ad ipsos apostolos reuertetur. Si autem aliud diceremus, sequeretur maximum inconueniens, quod mortuo marito illa felicissima domina videret se orbatam viro, & sine dote, & remaneret infelix. Quod non est dicendum: quia ab omni iure & æquitate alienum, secundum Andream, vbi supra. ¶ Hæc tamen sunt sanè intelligenda, quando vir duxit vxorem nobilem, vel econtra fecit hanc donationem, seu constitutionem dotis, vel constituit se dotem, aut propter nuptias donationem recepisse animo donandi, & remunerandi ante matrimonium: quia tunc bene valet donatio, vel confessio. Secus si fieret constante matrimonio, quia tunc non valet. Hoc fuit de mente Cuius & Bartholemei, si rectè inspiciantur in d. l. voluntate. C. de datis promissione. ¶ Ex potest esse ratio differentie: quia ante matrimonium, sit remuneratoria donatio ex causa necessaria, vt nobilè habeat vxorem: sed cōtracto iam matrimonio: sed volutaria ideo non tenetur. ita dixit solus Barth. Scimus, in d. l. 1. 15. col. ff. solat. matrim. Potuisset al legare ad hoc text. optimè in l. que uxor nupta. ff. iusto tit. de quo fiet mentio infra in l. limitat. §. 9. ver. nec obstat, ex quo inferret secundum com notabilis declaratio ad d. l. 1. C. de don. ante nupt. & d. l. quod sponsa, p. d. tit. quod non semper à pari procedunt, quod si donatio sit facta constante matrimonio, vel ante, & collata in tempus matrimonij: quia in questione nostra facta constanter matrimonio non valet, sed ante sic licet collata in tempus matrimonij ratione predicta. & sic d. l. 1. & d. l. quod sponsa. habent locum in simplici donatione, non autem in remuneratoria ob causam matrimonij: quoniam ratio cessat constant matrimonio: mox enim matrimonialis amor solo animo æstimatur: vt l. 3. ff. iusto tit. ¶ Ex omnes rationes

prohibetur donationis inter coniuges militantes in casu nostro. vt ex lectura earum patet. de quibus in l. 1. & 3. *ord. tit. ita Socinus, ubi supra*: qui dicit, quod hanc considerationem videtur fieri à quodam sollemnissimo doctore in publica disputatione: quæ consideratio multum sibi placet. & ita quiescit. ¶ Sed quamuis hæc consideratio subtilis videatur, mihi tamen semper fuit dubia: quoniam negari non potest, quin maritus, qui duxit uxorem nobilem, maximum honorem & commodum reportauerit ex tali matrimonio, vt apparet ex prædictis: & consequenter sit obligatus, & quodammodo debitor ipsius uxoris. Si ergo aliquid donauerit uxori, etiam constante matrimonio, constituendo sibi dotem realiter, vel saltem confiendo se dotem ab ea recepisse animo donandi, quam tamen nunquam recepit, videtur hoc fecisse animo remunerandi. Donatio autem remuneratoria facta inter coniuges, etiam constante matrimonio, bene valet: vt *lege. quod autem, § si vir ff. isto iud.* & dictum fuit in præcedentibus, & dicitur latius in sequentibus in secunda limitatione.

E Valebit ergo ista donatio, quamuis fiat post contractum matrimonium. Nec video rationem hoc inuidentem. Nec est bene dictum, quod *text. in d. l. § si vir.* intelligitur, quando ex vtraque parte interuenit commodum burfale: cum reuera maius fit commodum honoris, quam rei: sicut contra maius est damnum honoris, quam bonorum: vel *l. isti quidem, § quod metum causa.* ¶ Ad cuius confirmationem facit quod notare voluit *Abbas*, quem refert & sequitur *Ioan. de Ana. & Marianus, in d. c. cum in ecclesie corpore, infra de sumo.* vbi dicit, quod si citra affectionem conjugalem maximum beneficium collarum est uxori per virum, vel econtra, ita quod alteri sit obligatus ad antidotum: propter hanc causam inter eos fuit facta donatio: valebit quidem talis donatio, cum sit remuneratoria seruicij iam recepti. & refert ita consuluiffe Bartholomæum de Salyceto in contingencia facti, & ita voluit ipsi valere donationem remuneratoriam inter coniuges, non solum quando remuneratur seruicium, seu interesse burfale: sed etiam si interueniat aliud seruicium honoris vel periculi: vt putat

F si cum vir esset condemnatus ad mortem propter delictum, & incarcerationis: vxor fortè sagax, & astuta, eum à carceribus liberauit, dando sibi vestimenta muliebria, vel habitum alicuius monachi. Si enim maritus ad remunerandum hoc seruicium, donauit aliquam rem, absque quò dicamus non valere hanc donationem. Ita ergo dicendum erit in casu nostro, vt maritus possit uxori donare ratione sue nobilitatis, nedum ante matrimonium contractum, sed etiam post. ¶ Ex quo infero vnam, de quo vidi satis dubitantes matrimonium, non sub spe matrimonij, fecit quis donationem cuidam mulieri: precedente vero tem-

pore, contraxit cum ea matrimonium: ipsa vero memor donationis prædictæ, constare matrimonio, fecit marito aliam donationem. Per prædicta videtur, quod valeat dicta donatio, tanquam remuneratoria: quia negari non potest, quin ratione primæ donationis ipsa remanet marito obligata saltem ad antidotum: & donando postea marito, videtur facere ex causa remunerationis, faciunt ad hoc quæ dicam infra, in secunda limitatione principali. ¶ Prædicta tamen intellige, quando donatio facta à marito uxori nobili, vel econtra, vel interueniat confessio, dote vel propter nuptias donatione recepta, non sit multum excessiua, sed moderata arbitrio boni viri, habito respectu nobilitatis, vel inuentus mulieris. Nam si multum excederet, in eo quod excessit, non valet. argum. eius quod habetur in l. si consensante, c. de donat. ante nupt. ita dixit *Bald. Novelus ubi supra.* & quamuis ille dicat, hoc voluerunt doctores, signanter *Bald. in d. l. § si volente*, dicens, quod si tunc est inæqualitas coniugis donantis, quod alter coniux nobilis mereatur talem dotem, vel donationem: tunc bene valet, per ea quæ dicta sunt aliis secus. Vnde si vnus rusticus valde diues acciperet vnam nobilem mulierem pauperem, non videtur æqualitas, quæ faciat valere donationem: quia ignobilitas viri suppletur per suas diuitias cum nobilitate mulieris pauperis. Ad cuius confirmationem faciunt quæ dixi infra ver. prædicta tamen. idem fuit de mente *Angel. in l. c. § si lege, § consensante, fin. col. § de per. hered.* dum dicit, quod donatio remuneratoria excessiua, in eo quod excedit, debet infirmari. Sed istud forte procederet viuente marito: sed eo mortuo, videtur cessare ista ratio, cum deterioris conditionis esset vidua pauper à secundo nubendo, quam virgo: & ideo videtur talis donatio valere: vt sentit *Barr. in d. l. § si volente, & Ioan. de Imol. in rubrica § soluto matrimonio.* Et ista tene menti, quia non reperies alibi ita collecta. Adde alium casum, in quo forsàn vir posset dotare mulierem, quam ducturus est in uxorem, scilicet quando pro pace, vel bono pacis, inter sanguineos viri & mulieris: per text. singularem in d. l. *creditor, § 1. § si munda.* vbi illud, quod quis promissit pro pace consequenda, occasione matrimonij, non potest à muliere repetere. Ad hoc commendat eum *Bald. ibi.* facit text. in c. 1. *de despons. imp. & in c. quia circa, de consensu. & affin.* vbi propter bonum pacis permittitur dispensatio super matrimonio contrahendo, & vtrouque notat *Abbas.*

ADDITIONES.

¶ Adde, quod illa glossa est singularis. ad hoc, quod inuentus cum puella, emitit pensam stupri, si cum iuram. affirmet matrimonium cum ea contraxisse: pro qua vide *Capel. in candelis.* quia & melius, & singularius per eundem, in *consil. § 8. incip. super querela rapiti, col. 1. per totum.*

IOAN. BERN.

¶ Non

A ¶ Non efficitur nobilitas. Vide Tiraguel. de nobilitate. cap. 18. & ex nostris. Ordinem de nobilitate. part. 4. §. 8. n. 3. & Dider. Perez. gloss. c. 1. §. 6. tit. 2. lib. 4. Ordine & Anales in proemio. gloss. 1. n. 7. Placem de delictis. cap. 1. n. 23.

B ¶ Non imputatur a genere materno. Adde de Tauris. m. l. 79. Taur. & Anales de gloss. 1. n. 8. Ordenem de nobilitate part. 2. c. 2. Placem de m. 23. Meneses l. naturalis in princip. n. 7. de prescript. ver. sine nuptial. lib. 2. num. 27. in parte non est imbutendum. & post alios Guillem. Benedic. in c. Ramonem de test. vers. Algeham. & Tiraguel. d. c. 13. & quo pacto matrem generis nomina. cognomina. item matrisque licet deferre. vide satis multos allegatos per Barr. de Paz. in proem. legem Taur. num. 112. cum sequens.

C ¶ Non valet consuetudo. Vide Guillem. Benedic. in c. Ramonem in princip. num. 15. de test. & Tiraguel. d. c. 18. n. 18. & Barr. de Paz. declarantem & allegantem. in proemio legem Taur. num. 116. Decretum c. novus. de iudic. 201. 3. & in l. femina de reg. iur. num. 68.

D ¶ Gloss. penult. C. de fideiussoribus. Vide magna doctorem allegationem Tiraguel. in Comendat. l. 5. gloss. 1. parte 5. num. 52.

E ¶ Valebit ergo ista donatio quamvis fiat. Vide Conar. de sponsal. part. 2. cap. 3. §. 3. num. 2. & ultra eos quos adiunxi supra in §. proximo in princip. adde Dider. Perez. gloss. d. m. l. 6. tit. 2. l. 4. Ordinem & Tiraguel. de nobilitate c. 18. n. 19.

F ¶ Puta cum vir esset condemnatus. Vide auctorem inferius in rubr. §. 50. n. 14. ubi plures circa hæc adiunxi.

DOCT. IOAN. BARAHONA.

S V M M E R E R V M.

1. Confessio, qua maritus confitetur se recepisse dotem uxoris in matrimonio, non valet.
2. Et quid de tali confessione facta per maritum hæreticum in instrumento, an præiudicat fisco vel creditoribus.

§. XXXIII.

A Ex prædictis inferri potest ad questionem quotidianam: si an confessio a marii, per quam confitetur constanter matrimonio se recepisse dotem ab uxore: quod tamē vxor non probat aliter, quam per instrumentum confessionis: valeat & præiudicat hæreditibus, vel creditoribus mariti, seu venientibus ad intestato: De qua non me intromitto, quia longa est, & indigeret tractatu per se. in qua doctores fuerunt varii. vide Barr. & alios in d. l. si voluntate, l. an. Andr. in additionibus ad Speculum, §. si sit, in rubrica. Linden. in singular. 606. inquit, si quid denotat doct. in l. 1. C. de caus. non num. Barr. & alios in d. l. si diverso ff. de verbor. oblig. Albericum & alios in l. 1. C. de donat. ante nupt. Calder. §. si sit. conf. 3. Angel. conf. 5. fin. col. Paul. de Castro conf. 80. 129. & 394. Arch. conf. 308. & Linden. conf. 44. & 445. Alexand. conf. 26. & 76. 2. col. 2. valent. Franciscum de Arco conf. 74. 3. col. & conf. 36. & Angel. de Arco in §. fuerat Palacios Ram.

ante, iussu. de alion. charta 7. ad finem ver. Quod autem si dos est tantummodo confessata, cum sequentibus. & ibi aliquid per l. si sit. & per radem in repetitione, l. si sit. & si sit. de cond. indeb. 35. col. vide etiam parum per Franciscum Alexand. in c. 1. 2. col. & in c. fin. 2. & 4. in §. si sit. total. Vide per plures alios, de quibus latissimè per Bald. Novell. in suo tract. de dot. charta 133. alios in 9. parte per totum, & Comptum in suo tractatu de dote, 1. part. q. 52. vide etiam Bulgerium post alios in l. 1. 4. 0. col. cum sequentibus. ff. soluto matrim. in repetitione. ubi etiam per Barr. Sacrum 15. col. cum pluribus sequentibus, vsque ad finem legu. qui melius, quam quicvis alius de his quos vidi, ordinavit, & enucleavit hanc materiam. Parum etiam posuit Capella in suo tractatu, de re milit. charta 9. 2. col. vers. 14. & Ant. Conser. in repet. 2. grandi de supplic. negl. prelat. lib. 6. charta 6. 2. col. in fin. & latius & melius per Felu. ubi si sententia de fide test. 26. col. vers. 1. conclusio in sequentibus. Cum hac remissione sum commentus. Adde Andream Ifernici in c. 1. vers. dissolventem, & hanc in m. titul. de heret. & consuetud. contra libertat. eccl. lib. funderum in princip. & ibi, an & talis confessio per maritum hæreticum facta in instrumento, præiudicat fisco, vel creditoribus. Vide etiam Rabadem Eniglos. conf. 207. incipiente. Franciscum & conf. 216. incipit. proponitur & deservient Tholozanum 340.

A D D I T I O N E S.

A ¶ Ao confessio mariti. Vide quos adiunxi supra §. 10. & §. 10. quibus adiungo Tiraguel. de retractu, §. 1. gloss. 18. num. 82. & tunc de retractu conventionali §. 4. gloss. 6. num. 14. ac generaliter quo pacto probet confessio facta vel recepta, inter suspectos vel incapaces, vide auctorem infra §. 50. num. 19. & §. 80. num. 16. ubi plures adiunxi & Moncha. quest. frequens 2. 46.

B ¶ Ao talis confessio per maritum hæreticum facta. Vide Gabriel. Quædam de fisco sancta inquisition. quest. 4.

DOCT. IOAN. BARAHONA.

S V M M E R E R V M.

1. Cairus non facit matrimonium, sed maritalis affectus.
2. Dissortium simulatum, non facit valere donationem inter coniuges antea factam.
3. Testificari an & quando possit pro datione simulata ab eo expellatur.
4. Vxor ad ditionem committitur perdit dotem.
5. Dissortium est triplex.
6. Fuga est triplex.

A M P L I A primò prædicta, vt non valeat §. XXXIV. donatio inter coniuges constanter matrimonio, etiam si mulier & maritus duo secundum quidem habitauerint, sed honorem inuicem matrimonij habeant: quod aliquando inter consulares periturus accidit. nam & tunc donatio inter eos non valet, quia duratur nuptiarum. Non enim iustus matrimonium facit, sed maritalis affectus. Si tamen donatur prius de

G 3 cessit,

cesserit, tunc donatio valebit. ille est casus notabilis in *l. cum hoc statum*, §. si mulier, ff. de iur. tut.

- ¶ Idem si inter virum & vxorem fiat ¶ diuortium simulatum: interim donatio facta inter eos non valet, quia durat matrimonium: vt *l. sed interim*, §. fin. cum l. sequenti, & *l. vir mulier*, §. si non. Ex quo inferit ibi Bart. contrarium, qui expellit ¶ famulum suum, vt testificetur pro eorum enim potest testificari pro eo, cum censetur eius familiaris. idem tenet Bart. post *Dyn. in l. a*, §. si seruus, ff. de quaest. Cyn. & alij in *l. a*, & in *l. pariter*, C. de test. Ioan. And. in addit. ad Bald. tit. de testib. §. 1. vir. quid si aliam. Bald. *Henricum*, Abb. & alij, signanter Felix in *l. a* in literis, in fin. supra, de testib. Si tamen expulso vel licentia fuerit realis, & non simulata, valeret eius testimonium, secundum prefatos doctores, dicentes cognosci simulationem, si in condempni rediret ad dominum. secus si ex intervallo, per *l. si non*, §. fin. ff. de iur. iur. Si ergo longum intervallo processu, antequam famulus rediret ad dominum, vel antea le posuerit cum alio, vel quiescerit se ponere, cessat presumptio simulationis: ita not. dixit Bart. in *l. d. l. vir mulier*, idem est de mente Bald. in *l. a* in literis, qui dicit, quod postquam famulus est expulsus, non seruat amorem, sicut de affinitate foris. Solum matrimonio. dicit gloss. singularis in *l. sed hoc ita*, §. de re iud. & ita licet condicio testis inspicitur testificatus: vt *l. 3*, §. leg. Julia, ff. de test. & *l. 3*, §. duae causae, ff. de Corbo. oportet tamen in hoc, quod iudex arbitretur, quia de facili fieret fraus, & intellige intervallo, scilicet post testificatum: si enim ante de currisset intervallo, & facto testificatus reuerteretur ad dominum, non sufficeret: quia actus sequens declaratur animum praeteriti temporis. *l. sed & Iulianus*, §. maritum, ff. ad Macedon. & propterea interrogandum est a famulo diligenter, quare est pulsus, & an sit reuerturus, necne: & si est vilis persona, & suspecta, poterit torqueri. arg. C. de seru. fug. l. quatenus, & *l. emancipia*, ita dicit Bald. in *l. a* in literis, & sequitur ibi Felix in fin. ¶ Recurdo ergo ad propositum, si diuortium erat verum, vt quia alix nuptiae interfuisse sunt, aut tam longo tempore vidua fuisset mulier, vt nullum dubium foret, alterum esse matrimonium: valeret donatio inter eos: vt *dilect. l. vir mulier*, facit. plerique, ff. de iur. iur. Ratio est, quia cum secundum leges ciuilem per tale diuortium soluitur matrimonium: per consequens non potest dici donatio inter virum & vxorem. Idem dicendum eadem ratione, ubique de iure canonico solum esset matrimonium. Sed si durare matrimonio, vxor diuertisset a viro, vel e contra: & vt ad se reuerteretur, maritus vxori aliquid de dit, quae propter ea reuerfa est: non valet hic donatio. vt *l. d. l. vir mulier*, in prin. ¶ Ad idem est text. valde singularis in *l. si liberis*, ff. de pactis dotalis. vbi licet dicit, si liberis sublati reuerfa post iurgium per dissimulationem mulier, veluti venali concue-

dia, ne dotata sit, conueniat, secundum ordinem rei gestae: modicus improbanda est. & ita est ibi casus singularis secundum gloss. quod mulier dedit centum in dotem, hoc pacto, vt vir locetur dotem et mortua superstibus liberis. haec mulier habens filios ex hoc matrimonio, finxit se iracundam cum viro, & ad eam redire noluit, nisi hoc pactum remitteretur: tandem remissum est. Illa lex dicit hoc pactum non valere: & illud text. vt singulare commendauit *Lud. in singul.* §. 8. inq. pen. & c. ¶ Ex quo inferrebat, quod stante statuto, quod vxore praecedente, maritus lucratur dotem, vel partem: coottingit, quod vxor propter discordiam cum marito habitam, recedat de domo mariti, & vadit ad domum consanguinei, marito desiderante pacem, & vxorem suam, petit vxor sibi remitti locum dotis ex statuto ipsi marito prouentum: & sic factum est: non valet, quia venalis concordia inter coniuges prohibita est: vt *dilect. l. si liberis*, secundum lectionem gloss. & veram, se cunctum cum. ¶ Ex hoc forsan potest attentari, quod si vxor alicuius ¶ committit adulterium, cum ex hoc perdat dotem: vt *cap. plerumque*, infra eod. secundum *l. Regni*, ipsa cum adultero debet poni in potestate mariti, vt ex eis faciat, quod sibi placeat: vt *Fero legum*, libro 4. tit. 7. l. 1. & intra latius dicitur. Si postea maritus ipse reconciliatur cum pacto, vel conuentio, vt remaneat ipsi marito lucrum bonoocumtalis concordia, tanquam venalis, non valet. Cogitabis tamen super hoc, quoniam in primo casu maritus promittit vxori illud, quod adhuc non habet. In secundo promittit vxor marito illud, quod sibi est acquisitum propter vxoris adulterium. ¶ Ad praedictorum confirmationem facit, quod voluit Bald. in *cap. ex parte 3. col. supra, de consuetudine*, vbi dicit, quod triplex est diuortium ¶ inter maritum & vxorem: scilicet temerarium: canonicum, vt propter furorem: & ignominiosum, vt propter adulterium. Primo casu vxor quae temerarie diuertit, sibi imputet, quia licet dotem non perdat, tamen non debet ali extra domum viri, vbi teneretur operari: vt *ff. de operi lib. l. si ex*. Secundo casu debet ali ex re diobis dotis: vt *solutio matrim. l. si cum dote*, §. fin. in prin. in senesmo. Tercio casu vxor adultera perdit dotem per sententiam, non ipso facto: & si de cedat ante sententiam, eius heredes non debent perdere dotem: quia poenitentia delictorum non imitentatorum, non transeunt ad heredes. *l. 1. C. de delict. defun.* nisi illa poenitentia esset deducta in pactum, vel dic, vt *C. de adul. l. fin.* & *ff. solutio matrim. l. etiam*, §. heredi. ista sunt verba Bald. vbi supra. per quae satis videtur sentire conclusionem praedictam, cum facit differentiam inter diuortium prouenientem ex temeritate, vel causa, vel ignominia. ¶ Facit quod voluit Bald. in *l. 1. r. 2. et in versu. & not. quod supra triplex est. C. de adul. tit. vbi dicit, quod ¶ fuga ¶ est triplex, voluntaria, & illa suspicio-*

illa ad fidem reuerſa recuperare poteſt: vt *auth. idem eſt eodem tit. ſtatutus Salpeter in l. 1. ad. tit.* Intellegitur ergo prædicta authent. de mulieribus hæreticis: nūi dixeris, prout dicit gloſſ. *Bart. & Angel. in authent. de privilegiis dot. mulieribus hæreticis non præſtandis, ſolum. 8.* vnde ſumpta fuit prædicta authent. item privilegium, quod omnes qui ſunt extra fidem Chriſtianam, & non ſunt membrum ſanctæ catholicæ Eccleſiæ, ſunt hæretici. Cogitab. An autem infideles, præſertim Iudei, habeant filios in poteſtate, dixi laſe in tractatu Inſularum, c. 3. §. 1. in princip.

ADDITIONES.

A ¶ Donaciones inter eos factæ non valent.] Vide hæc eadem verba authoris per *Duerſus, regl. 221. ampliat. 3.* & quo pacto inter infideles matrimonium conſulit, vide text. *l. final. tit. 6. part. 4. & Conar. de ſponſalibus part. 2. c. 6. §. 30. n. 3.* & eruditè more laico *Frater Domes de Soto ſuper 4. ſententiarum, diſp. 3. 6. quaſt. 1. art. 1. per totum, laſe. Cap. Segor. de matrimonio & legitimatione, in princ. n. 23.* & an proles eorum legitima ſit. *Conar. ubi ſuprà part. 2. cap. 8. §. 1.*

B ¶ Iudei enim ligantur legibus & gaudent privilegiis earum.] Adde *laſe de curis de primogenitura, quæſt. 17. n. 3.* & verum iſta etiam inter Chriſtianos videntur lege Moſaica, vide eundem *laſe de curis. dicta loco quaſt. 16. n. 7. & ſequens. & Conar. de ſponſal. part. 2. c. 6. §. 10. n. 3.*

C ¶ Pater vel mater Iudei tenentur dotare filias.] Vide *laſe. Campes de dote, q. 47. & Bactiū, de dotione, l. 11. n. 3. & text. l. 9. tit. 11. part. 4.*

D ¶ Denegandum eſt privilegium Vellician.] Vide *Ant. de Menſuris in l. ne poſſim, n. 16. C. de iur. & ſal. ignor. & laſe. Arelas de heret. 18. notabili.*

DOCT. IOAN. BARAHONA.

SUMMÆ RERVM.

1. Donatio ſi fiat inter eos, qui putabantur coniuges, quo in veritate coniuges eſſe non poterant, talis donatio non valet.
2. Matrimonium verum & putativum æquiparantur.
3. Vxor vera ſicut per adulterium perdit dotem, ita etiam vxor putativa.
4. Vxor putativa in ſua dote habet privilegium tacite hypothecæ in bonis mariti, ſicut vxor vera.
5. Liber homo bone fide poſſeſſus, ut ſervus, acquirat ei, cui ſervit, ex re, vel opera.
6. Emptor rei alienæ propter bonam fidem lucratur ſibi in iudicialibus.
7. Donatio ſubſiſte conſtante matrimonio vero inter coniuges, non valet, nec etiam inter coniuges putativos.
8. Solvens ex falſa cauſa, quam ſciat eſſe falſam, videtur donare, nec repetit.
9. Ingreſſus manſuetum, offerenſe & ſua, ſervum ingreſſum non temere, viſitans ingreſſum non repetit quod donavit.

non poterant: non valet talis donatio. Alia ſequeretur, quod melioris conditionis eſſent, qui delinquant, quam qui non delinquant. Ita dicit text. in l. 3. §. videamus. iſto tit. & in l. ſi ex voluntate, C. eod. gloſſ. & doct. in c. ſin. infra eod. §. ¶ Et poteſt eſſe rano huius, quia matrimonium verum & putativum regulariter æquiparantur: vt probatur in cap. de bonis de virgine, ubi dicitur, quod ſicut per ſecundum matrimonium verum contrahitur bigamia: ſic etiam per matrimonium putativum. ¶ Item ſicut per matrimonium verum contrahitur publica honeſtas: vt in c. ſponſum fratris, ſuprà de ſponſ. & cap. litteræ, cap. accipit, ſuprà, de deſponſ. imp. ſic etiam per matrimonium putativum: vt cap. ad audientiam ſuprà de ſponſ. ¶ Item ſicut per matrimonium verum legitimantur filij antea nati: vt cap. 1. & c. tanta ſuprà, qui filij ſunt legitimi. ita per matrimonium putativum datur ignorantia alienus coniugium: vt eſt textus valde ſingularis in c. ex tenore, eod. tit. ¶ Et hinc eſt, quod ſi lex, ſtatutum, vel conſuetudo disponit quod acquiſita conſtante matrimonio inter coniuges, debeant dividi inter eos, habebit locum nedum in matrimonio vero, ſed etiam in putativo. Ita dicit multum notanter *Abb. in cap. 1. iſto tit. per gloſſ. ubi inſiſto recte. reſert. & ſequitur Andreæ Siculus in cap. ex litteræ, ſuprà, de pign. & in cap. iuravit de probat. col. 4. vide Ludovic. conſ. 367. incipiente, Anton. Idem diſponit l. regius, Ferr. legum lib. 3. tit. 6. leg. 4. quod tene memi pro ampliacione legis regni, Ferr. legum lib. 3. tit. 3. leg. 1. quæ dicit, quod omnia acquiſita conſtante matrimonio, debent æqualiter dividi inter coniuges: vt intelligatur non ſolum in matrimonio vero, ſed etiam in putativo. ¶ Ad prædicta etiam facit gloſſa communiter approbata in cap. plerumque, infra, iſto tit. & in l. conſenſu, in ver. animum, in ſin. C. de repudiis. quæ voluit, quod ſicut vxor ¶ vera propter adulterium perdit dotem, vt ibi: ſic etiam putativa: quia nec matrimonium, nec ſpem matrimonij violare licet: vt l. ſi vxor, ff. de adult. & eſt bonus textus ad prædicta, in authent. de nupt. §. ſi verò ab initio, col. 4. gloſſ. in l. penult. §. ſin. ff. ad municipales. ubi dicit, licere marito vel patri occidere adulterum vxoris putativæ. Illam tamen gloſſam reprobat *Bartol. in l. maritus, §. ſin. ff. de adult.* Poterit ergo maritus accuſare vxorem putativam de adulterio, non tamen iure mariti, ſed iure extranei: quo caſu ſufficit probari matrimonium contrarium eſſe, licet non probetur valet: vt dicit *l. ſi vxor. & tenet Bald. in l. non ignorat, l. col. verſe. in crimine verò adulterij, C. qui accuſare non poſſ. Et videtur hoc facti æquum. Nam vxor ¶ putativa in ſua dote habet privilegium tacite hypothecæ in bonis mariti, ſicut vxor vera: vt eſt gloſſ. not. in l. aſiduo, C. qui per in pign. hab. & ibi *Cyn. in 7. quaſt.* qui dicit iura communiter tenent. idem tenet gloſſ. in l. 1. §. cum dotione, §. ſin. ff. ſoluto matrim. & in l. 2. §. final. ff. de priuileg. cred. notat *Angelm. de Arco, & laſe in §. ſin. et***

S. XXXVI. **A**mplia tertio prædicta, vt non valeat donatio facta inter coniuges conſtante matrimonio, non ſolum quando matrimonium eſt verum, ſed etiam ſi eſt putativum. **A** Vnde ſi fiat ¶ donatio inter eos, qui reputantur coniuges, qui in veritate coniuges eſſe

fuerat ante, iuxta de alio. 12. col. doctores nostri, signantes Andream Siculum in dicto capitulo, ex literis supra de pign. His addit, quod prelarus putativus potest administrare res ecclesie, dum est in possessione. & hoc primo occasione rei, vel voluntate ecclesie: ut vult Imol. in cap. querelam, de electum. & in cap. in litteris de rege. fol. & sic debet intelligi glossa in L. i. super eadem quod de consecratione. 2. ver. non competis de iurici. Aliene tamen principaliter non potest. 12. quest. 2. cap. alienationes. tutor tamen putativus, cuius persona nonquam legitur, nisi per iudicem: ut in l. 1. §. ad eum Tempus ff. quod falso tutor auctoritate, & ibi per locum de aret. quia licet in prelato sit repetere quasi possessionem prelatus: in tutore tamen nulla invenitur quasi possessio, licet sit imminere a domo exercitii. Si enim esset invenire in tutore quasi possessione esset, invenire fructum aliquem correspondentem quasi possessioni. Sed nullus fructus est in tutore, quem lucificationem in prelato autem sic: & hoc est subtile multum, secundum Bald. in lege. si in qui, ff. de in qui pro tutor vel curator. §. Habet etiam vxor putativa privilegium in sua dote: quia sicut dos vera alienari non potest, ut sunt iura vulgaria, de quibus supra habita fuit mentio: sic uxor putativa: ut est glossa valde singularis in lege, de dote preditionis, §. dotalis. ff. de fundo dotali. & bene facit textus in l. 4. cod. tit. ubi dos data pro matrimonio contrahendo, & sic in sponsalibus de futuro, gaudet dicto privilegio. §. Habet etiam aliud privilegium: quia si dicatur statum, quod instrumentis dotalia habere executionem paratam: intelligitur oon solum super dote vera, sed etiam super putativa. elegans dictum fuit Bald. in l. 1. in fin. C. de condi. ob causam. de quo facit solum Andream Siculum in consil. 43. in col. 2. parte. Vnde sicut maritus verus lucrans fructus dotis veræ pro oneribus matrimonij supportat, idem pro euerib. C. de inu. dotalium, cap. salubriter, de vser. in finem, §. fructus ff. de salute matrimonij. Facit l. Titum, ff. pro socio. ubi dispositum in socio vero, habet locum in putativo: quia bona fides contrahentium hoc operatur, ut consules putativi tolerati, quo ad huiusmodi effectus, habeant pro veris. arg. l. Bartholinus Philippus, ff. de officio pret. datur in cap. si quis etiam, de rescriptis. nam & homo liber

5 † bona fide possessus, ut servus, acquirit ei, cui servit ex re, vel opera sua. l. qui bona fide in princip. ff. de acquirend. rerum dominio. l. qui fundum, §. fin. ff. de vser. cap. pro emptore. † Empior etiam rei alienæ propter bonam fidem locatur fructus industriales. l. bona fide in princip. ff. de acquirend. rerum dominio. l. qui sit, §. preterea. ff. de vser. Item propter bonam fidem acquirit quis rem alienam usufructu, vel prescriptione. l. 1. C. de usufructu transmissio. Insuper, de usufructu in princip. cap. fin. de rescriptis. Cum autem in his & multis, de quibus per Andream Siculum in dicto cap. de literis supra, de pign. & latius per Bald. Novellum in suo tractatu de dote, in 11. parte. vxor putativa pri-

uilegiata existat, & vxori veræ equiparetur: iustum profecto videtur, ut sicut vxor vera propter adulterium perdit dotem, sic etiam putativa. Ex consequenter, sicut † donatio facta coactante matrimonio vero inter coniuges non valet, sic nec inter coniuges putativos. §. Et adeo non valet donatio inter coniuges putativos, quod morte donatoris non confirmatur: ut l. 3. §. videamus, ff. de isto titul. & in d. §. si voluntate, & ibi not. Bald. dicens, quod vxor illicita non potest effectualiter donare, nec potest talis donatio confirmari. Est de hoc melior text. in l. cum hic statum, §. per. in fin. ff. isto titul. quem text. ad hoc allegavit singulari, & not. Bald. in l. eam quam, §. col. rescriptum. modo ego quero, verum lex nostra, C. de fideicom. & Alexand. in l. donationes, l. 1. C. isto tit. & in l. donatione §. eadem. in ver. in eadem, C. de collatione post Ludovic. ibi 4. col. idem Alexand. in l. si cum dorem, §. fin. ca. except. ff. soluta matrim. ubi addocit multa similia, quæ videas per te. & Andream Siculum in l. si diuersio, l. 4. col. in fin. ff. de verbor. oblig. & consil. 46. 12. parte. de quo infra latius dicitur. §. Si igitur donatio non valet, ergo coniugi donatori competit repetitio: intellige, quando ignoravit impedimentum matrimonij, secus si uterque coniux sciuit, vel saltem maritus qui donavit. Nam tunc non repetit, sed fisco applicatur res donatæ, si matrimonium oon fuit carnali copula consummatum: ut l. cum hic statum, §. fin. ff. isto titul. Si autem fuisset matrimonium carnali copula consummatum, res donatæ a marito impedimentum sciente, remanere debent cum vxore ignorantem recipiente: per textum singularem in l. fin. ff. de leg. 1. & in l. 2. C. de vi qui, ut in d. ubi qui accipit vxorem illegitimè scienter, alii ea non capit, sed ipsa bene capit a se eo. ita tenet Bald. Novellum in suo tractatu de dote, charta 140. col. 3. §. Et ratio differentie inter vnum casum & alium est: quia quando nondum fuit consummatum matrimonium, res est integra, & potest mulier sine difficultate alteri nubere. Sed quando fuit consummatum matrimonium putativum, iam vxor remanet corrupta, & de facili oon potest alteri nubere, quasi iam steterit pro concubina alterius, & non pro vera vxore. dicto §. videamus. Vnde in compensatione tales amitti pudoris, iura indulgent dictam retentionem rerum donatarum, & oon curant applicare fisco, quod est notandum secundum eum. Sed quamvis hæc sua dicta videantur factis colorata, tamen ipse postea subtiliter inuestigat, mortuus sententiam, dicens, quod vxor ignorans impedimentum & decepta cui maritus aliqua donavit: retinebit tibi, quamvis non fuerit carnaliter cognita: oon solum si esset donatio facta propter nuptias in recompensationem dotis, cum pacto de lucrando: sed etiam, si esset simplex donatio, per textum quem reputat singularem in l. qui contra, C. de successu nupt. ibi: siue deinceps quoquo modo

modo datum fuerit, *in iudic. versis. exceptis*. nec ibi sit differentia, si fuerit matrimonium consummatum per copulam carnalem, vel non. Ex quo enim turpitudine versatur ex parte dantis, & non recipientis, & si infertur dominium in recipientem cum ipse non repetendi. argum. *Idem est, si sed quod meretricis, ff. de condi. ob turp. causam, & §. part. tit. 2. leg. 50. & si de quibus supra fol. 3. col. 1. facit bene text. in l. cum per error, ff. de reg. iur. & l. 1. de condi. indeb. vbi solutus est talia causa, quam scire esse falsam, videtur donare, & ideo non repetit. & inde est, quod intrinsece monasterium, nesciens se & sua monasterio, sciens ingressum non tenere, vitioso ingressu non repetit quod donauit. ita not. tenet Bart. in *arbitr. ingressi, C. de sacrosanct. vestibus, Antem. Abb. & alij in c. in presentia, supra de probat. & in cap. pen. ind. sit. vbi per Modern. siquanter per Franciscum Arretium, de quo per gloss. & doct. in cap. quod ad te, de cleric. conuic. & per doctores, de quibus per Felon. remissimè in dicto cap. in presentia, 17. col. vers. 2. quare. quos videas per te. Idem videtur dicendum in casu nostro. Et ideo ex quo iam fuit quæstio mulieri predictæ, non est conueniens, quod si quis ab ex auocet, tanquam ab indigna, cum ipsa non fuerit in culpa. Hoc voluit gloss. not. in l. ea que, C. de donat. ante nupt. & in l. cum qui, in gloss. final. C. de adult. & not. Bart. in l. mulier ita, §. mulier, ff. de test. mil. & bene facit text. in d. fin. de leg. 1. & in l. 2. C. de his quibus vt indig. quæ principaliter emanant favore mulierum deceptorum, vt possint capere ex testamento, vel aliis à maritis decipiantibus eas, nec se restringant ad matrimonium carnali copula consummatum, maxime quia verecunda esset probatio virginitatis hoc casu. Vnde placet mihi ista opinio, quod est fauorabilis mulieribus, præsertim si interuenit osculum, & alia, que inter sponsos interuenire solent. arg. l. si sponsa, C. de don. ante nupt. cum alijs, de quibus supra dictum est. Cogitabis tamen super hoc, & videas Bald. Nonnullum in dicto tractatu charta 143. 2. col. ver. & secundum prædicta. vbi etiam per cum latissime, quid fiet de dote & donatione propter nupt. & alijs lucris habitis inter coniuges putatiuis. & ibi notatur de intellectu dicta legum, qui contra, C. de inoffic. nupt. & c. si necesse, infra. ijs. sit. vbi videre poteris ad sanritatem. & §. part. tit. 14. l. 50. & 51.**

ADDITIONES.

A [Sed etiam si esset putatiuum.] Vide *Conar. de sponsal. 2. parte. 7. §. 1. n. 7. & Bartium de decimis tit. 4. 12. n. 17. & Duran. regul. 221. amplificatione 4. & in ceteris casibus & effectibus matrimonij putatiui. Vide quos adinnoti supra §. 1. 2. n. 3. vers. secus si esset nullum, & authorem infra §. 62. num. 23.*

B [Ita per matrimonium putatiuum.] Vide text. l. 1. sit. 3. 4. & l. 2. sit. 3. 5. 2. ed. part. 1. 3. sit. 3. part. 4. & *Conar. de sponsal. part. 2. 4. §. 1. n. 2. &*

Duran. regul. 150. Limitatione 5. vers. circa quem.

[Sic etiam putatiua.] Vide *Tenrissim. in l. 80. & l. 81. Tenr. & Suarez. in l. 1. tit. [de las generacion] lib. 3. Fori. fol. 2. col. 2. versis. faciat gloss. super l. 1. & Villalobos inter communes opiniones, versis. adultera. n. 68. & *Conar. de sponsal. 2. 4. §. 1. n. 1.**

[Morte do natoris non confirmatur.] Vide *Ant. Gomez. l. 52. Tenrissim. 56. versis. secundo infero, & *Conar. de sponsal. part. 2. 4. §. 1. n. 7. & Suarez. in l. 1. sit. [de las generacion] l. 3. For. vers. & in tenorem non valet. & infra §. 81. ad fin. vbi etiam dixi.**

[Sed si cito applicentur res donatæ.] Addo *Suarez. d. l. 1. sit. [de las generacion] lib. 3. Fori. versis. sed si donator sciebat, & *Conar. de sponsal. part. 2. 4. §. 1. n. 7. versis. nec mirum. & de potra cotrahentium prohibitas nuptias scienter, vel ignoranter, & de confislandis, vel non, bonis etrum, ultra text. l. 50. & l. 51. sit. 1. 4. part. 5. & Bald. Novell. hic adnotatum, qui parte 11 per tot. in suo tractatu de dote latissime scripsit; vide *Suarez. d. l. 1. vers. cogitabam, & *Conar. de sponsal. part. 2. 4. §. 3. n. 22. & per totum, & *Antem. Gomez. l. 52. Tenrissim. 7.*****

DUCT. IOANNE BARAHONA.

SYMMAERERVM.

1. Donatio facta inter concubinos non valet.
2. Legare non possit quis concubina.
3. Homines omnes à principio liberi nati sunt.
4. Donari potest concubito cui non prohibetur per legem, siue sit absens, siue presens, natus vel ingenuus.
5. Libertus ingenuus non potest propter ingratitudinem redigi in terminum.
6. Concubinus cuius non fuit à lege civilis approbatus, nec reprobat, nec, sed toleratur, & non.
7. Concubinus demandando concubina non potest: uno ipso recipiendo.
8. Miles armata mulier non potest donare, vel promittere sua concubina, & non.
9. Castitas maior requiritur in militibus quam in paganis.
10. Rex non potest donare sua concubina, & non.
11. Luna naturalis sicut immutabilis.
12. Adnotatus dicitur miles & etiam doctores, & non possunt donare concubina.
13. Testamentum aduocatum & doctorem non possunt testamento præteritionis contrahere: sed nec testamentum militum armatus a milite.
14. Substitutio facta à doctore post populum statum erit directa, siue facta à milite.
15. Milites armata mulier non communicant, nisi in quantum sacre possunt.
16. Doctores qui leges per viginti annos, est clarissimus & miles.
17. Torqueri non debent milites nec doctores.
18. Doctores an peccent dat militum.
19. Donatio à milite vel doctore facta concubina non valet.
20. Doctores qui leges per viginti annos, potest legere per substitutum.
21. Illud seruare potest per substitutum.
22. Doctores postquam leges per viginti annos, effectus comes à parentibus, & consequenter legitimare potest filios, & non arcos creare: & quid in doctores de rescriptis.

Ex istis inferitur ad questionem, quam hic §. xxxvii. ponit *Alexand.* an valeat donatio facta inter concubinos. Nam prima facie videtur, dicen-

diendum, quod non: quoniam ex quo oon
 valet inter coniuges putatios, quia vbi vxor
 tenetur quasi concubina, vt supra dixi, pari ra-
 tione non debet valere inter ipsos concubi-
 narios: sicut dicimus in simili, quod *ritum*, vnde
 vir & vxor. non habet locum inter concubina-
 rios: vt voluit glossa *not. in §. consideremus*, in au-
 thent. de trienis & semis col. 3. & latè Ludovic. in l.
 1. C. vnde vir & vxor. Veritas est, quod valet, nec
 reuocatur: etiam si matrimonium inter eos
 postea fuerit contractum: vt est casus in l. do-
 nationes in concubinam §. de donat. vbi litera dicit,
 Donationes in concubinam collatas non pos-
 se reuocari, conuenit nec si matrimonium in-
 ter eos postea fuerit contractum, ad irritum
 recidere potest. §. Bene facit textus in l. qui con-
 cubinam in Princip. & in l. legata, §. parui, §. de le-
 gat. 3. vbi dicitur, quod potest quis legatum
 facere concubinæ: quo latè per Ludovic. con-
 sil. 43. incipiens, ad primum. vide Bart. in l. mulier,
 in princip. §. de re iud. Bart. in l. milites, C. de testam.
 milis. Valebit ergo donatio facta concubinæ
 tempore concubitus: quamuis postea con-
 tracto matrimonio res donatæ tradantur: vt
 est casus not. in l. si pædia, §. si so rit. §. Ratio di-
 versitatis inter vxorem & concubinam, se-
 cundum quod omnis a coitus seu coniunctio
 erit legitima & æqualis: vt perabatur Ertitici,
 secus vt verum, vt in additione: vt authent. de
 nuptiis, col. 4. & in authent. quibus modis naturales
 esse. §. si natura col. 7. & authent. quibus modis na-
 turales esse. §. si iura col. 6. quod ius non erat
 coarctatum aliqua naturali ratione, imò ho-
 mines passim bestiarum more vagabantur, &
 sibi vicin senon vitam prompgebant, nec quic-
 quam ratione animi, sed plerique viribus cor-
 poris administrabant: nondum diuine reli-
 gionis, non humani officij ratio colebatur me-
 mo npeias viderat legitimas: non quicquam
 certos propterat liberos. iam dicit Tertius in
 prohemio Rhetorice antiquæ. Idem voluit Bald. in
 cap. siq. nati. §. de fundo fuer. controu. inter dom. &
 ægnat. lib. fundo. aliis est tit. de impub. vbi di-
 cit, quod iura que dicuntur à principio t omnes
 homines liberi nascebantur: vt not. in lege,
 maxumissiones, §. de iustis & iure. debent intelli-
 gi in illo rudi seculo, quo matrimonia nec
 erant nominata, nec cognoscabantur: quo
 tempore, quinimò nec postea in prima, vt ita
 dixerim, ioris ciuilis latere, antequam super-
 uenirent plenæ definitiones nominum: vt
 habetur in l. 1. §. de contrahend. empti. non erat
 cognitio donatio, nec alia nomina contra-
 ctuum: imò nomine venditionis contineba-
 tur omnis commutatio: vt §. de stat. libe. l. statu
 liberi, §. Quintus. ita dicit Bald. in l. voluntas, ad
 fin. C. de iudicium. tunc aut à quocunque do-
 nati poterat, & cuiusque. Nec postea hoc
 fuit immutatum, nisi in aliquibus personis:

nam & quilibet potest donare, & quilibet
 potest donari, cui non prohibetur per leges,
 siue absens sit, siue præsens, notus vel ignotus:
 vt l. abstrati §. de donat. & l. nec ambigi & l. in extra-
 muros, C. eod. rit. §. Superuenit postea ius posi-
 tiuum, quod approbavit quoddam coniunctio-
 nes, vt matrimonium: vt l. 1. §. 1. §. de iust. & iur.
 & iustit. eod. §. ius naturale. tunc inceptit differen-
 tia inter vxorem & concubinam ratione digni-
 tatis, quam vxor consequitur propter mat-
 rimonium: vt dicit. l. item legatus §. parui §. de lega. 3.
 vbi dicitur, quod inter vxorem & concubinam
 in sola dignitate est differentia: & statim quod
 fuerunt cognita matrimonia, duplex homi-
 num genus esse cepit, scilicet, legitimorum, &
 non legitimorum. postea tertium genus esse
 cepit, scilicet, legitimorum, qui propter in-
 gratitudinem in pristinam qualitatem redire
 possunt: vt l. inueniuntur §. de iustitia & iur. ad
 instas libertatis, à qua t ingratissimè abest erga
 dominum reuocatur in seruitem ab eodem.
 l. datus, in fine, & l. ingratus, de iure per. quia ista
 acquirantur: vt authent. quibus modis naturales esse.
 §. si iura, col. 6. secundum Bald. in d. c. siq. nati.
 quod quidem impositum, quatum ad hoc,
 fuit ante leges consularum. Nam, vt idem
 Iulianus, Eliphat fuerunt legitimi quinque filij
 Amalech enim naturalis erat de concubina
 Tanna nomine procreatus de antiquitate, lib. 3.
 cap. 1. Et considerata affectione, que inter con-
 iuges esse poterat, ne mutuo amore se spoli-
 rent, & ne impediretur studium educandi fi-
 lios legitimos, & ne matrimonia venalia fie-
 rent, fuit constitutum, vt tales donationes in-
 ter eos non fierent: vt dixi supra in §. sunt alie
 donationes, in poinc. Et per hanc prohibitio-
 nem nō fuit prohibita donatio, nisi inter con-
 iuges veros. & propterea merito iure valebat
 donatio inter coniuges putatios. Sed quia vi-
 debatur absurdum, quod melioris cōditionis
 essent, qui delinquebant, contrahendo illicite
 matrimonia: quin qui non delinquebant, ius-
 te contrahendo: statutum fuit, huiusmodi do-
 nationes inter coniuges putatios ratas oon
 esse: vt l. 3. §. videamus §. si so rit. Coitus autem
 concubinaris nec fuit approbatus à lege ci-
 uili, nec reprobatus, sed toleratus: vt §. & C. de
 concub. Vnde remansit in primo iure natura-
 li, secundum quod, vt dixi, valebat donatio
 inter concubenarios: imò adhuc expresse hoc
 permittit, per dictam legem, donationes in con-
 cubinam. confirmatum quoque ius primatum. Et hoc
 ideo, quia non tatus amor præsumitur in con-
 cubina, sicut in vxore etiā putatiua: & sicces-
 sant rationes, propter quas donatio inter con-
 iuges fuit prohibita. ita dicit Paul. in d. c. lege,
 donationes. ad quod bene facit text. in d. c. 3. §. vi-
 deamus, in vers. datus tamē. & adhuc per istas do-
 nationes præstabimur materia separationis in-
 ter ipsos concubenarios: quod optandum vti-
 que est. §. Nec tali donacioni factæ concubina-
 ius nostrum pontificum resistit: quia t ex quo
 præsup-

præsupponimus eam concubinam, & per consequens à concubinario cognitam, concubinarius ei donando, & ipsa recipiendo non spectant: cum videatur donatum causa remotionis: vt not. voluit Hugo in *c. qui venator*, et l. 86. diff. quem refert & sequitur ibi Archidia. & sic intelligunt ipsi gloss. ibi in ver. meretricibus. qui dicunt valere donationem factam meretricibus, de quo infra subiiciam. Et ita concludamus valere donationem factam inter concubinos. ¶ Intellige tamen, quum ambo sunt soluti: quia talis ¶ concubiniarius solummodo est toleratus à lege civilis: vt l. 1. c. 3. ff. de concubina, & Lyrica, C. eod. ea enim potest esse concubina, quæ potest esse vxor. vt in *extensio. vt liceat matri & amicis*, § ad hoc, col. 8. & gloss. in dicit. l. 1. ff. de concubin. Si ergo tali concubinae aliquid donator, vel etiam promittitur à concubino: valet donatio, vel promissio: vt ita dicitur in prædictis iuribus. quia vt dicit *Auren. consil. 14*. pomit vir moneri ad hanc donationem, quadam pietate ductus, forte vt illa nubat, & malam vitam non sequatur. Maxime si iam desierit esse concubina. nam tunc efficacius valet donatio: vt est gloss. in dicit. l. miles ita, § mulier, ff. de testam. mil. quam multum commendat *Paul. in dicit. l. donatorum ff. de donat.* ¶ Et intellige prædicta de concubina iam habita. secus de futura, cui donari non potest, etiam per priuatum. vt not. voluit *Angel. in dicit. l. mulier*. de quo exclamat *Alexand. in l. assilutionis ff. de don. in apostolica*. nec ipsa potest amasio donare: vt l. fin. ff. de ad. & oblig. vbi videtur casus secundum vnum intellectum. ¶ Hæc tamen limita, nisi sit miles ¶ armatus militiæ: qui non potest donare vel promittere suæ concubinae: vt est casus, & ibi not. *Cy. & alij in l. 1. c. ista res*. facit text. in l. miles ita heredes, § mulier, ff. de testam. mil. & in l. mulierem ff. de his quibus vt iudic. vbi prohibetur militi aliquid in testamento concubinae relinquere. & ibi not. *Bartol.* Ad idem vide in *2. par. tit. 21. l. final.* vbi inter cætera dicitur, quod si miles arma donauit meretricibus, domus est in expeditione, perdit militiam. not. in l. militibus, C. de testam. mil. Maior ergo ¶ castitas in militibus requiritur, quàm in paginis. & ratio est, vt sint audaciores, & fortiores. Vnde *Vigornus* scribit, quod olim dum debebat pognari, foras expellebantur de campo per certum tempus ante. vt refert *Angel. in dicit. l. miles*, § mulier. vide *sanctum Thomam in tractatu de regimine principum lib. 4. cap. 14. ** Illud ergo, quod miles suæ concubinae donat, rursus datus, & recipitur: & propterea non ipse, sed fiscus, qui est iniqui luco acquisiti in istis ablator, illud repetet: vt l. muliere, § Claudius ff. de his quibus vt iudic. & l. Lucius ff. de iure fisci. quæ sunt intelligenda, etiam de militibus nostri temporis: quamuis in eis non reperiantur, nec concurrant requisita, per glossam magistratam, in l. penultimam ff. ex quibus causis. et secundum *Idon. consil. 44. res ad quartum respondendum*. vbi hoc

limitat orabiliter, nisi interueniat iuramentum. Nam tunc valet: quod tene menti, & alibi non legi. vide etiam *desponsum Delphmatum 141.* ¶ Ex prædictis inferitur, quod cum ¶ rex dicitur miles: vt l. 1. C. de testam. mil. l. regni. 2. part. tit. 21. l. 1. quæ incipit *forbes* non potest donare suæ concubinae. Cuius contrarium firmat *Bald.* & bene, *consilium 332. incipit, recolo me consiluisse*. tertia parte suorum consiliorum: motus, quia lex prohibens militem donare suæ concubinae, loquitur de milite populi Romani, qui est in matricula militum. aliis non censetur miles iure Romano: vt not. C. de offic. matr. mil. l. eos. Item de milite insignito stigmatate: vt not. C. de fabri. l. stigmata ff. quibus et leg. mat. l. pen. Item de muliere, qui iurauit non euitare mortem ob defensionem itap. ff. ait *Pegeti. de re militari*. Item de milite, qui subiacer legibus & disciplinis militum, & qui est sub lege constitutus. Sed rex non est de istis, nec sub lege, sed supra legem: quia poterit derogare legibus, sicut quondam faciunt gloriosi principes: ergo potuit derogare illi legi, quæ dicit, quod miles non possit donare concubinae. ¶ Præsertim, quia illa lex vix continet ius necessarium; sed ius voluntarium & posituum. Iura ¶ enim naturalia sunt illa, quæ sunt immutabilia: sed iura voluntaria contraria voluntate tolluntur: vt ff. de legibus, l. non est nouum, & l. sed & posteriores. Nam omne quod ligatur, solubile est in auctoritate. de nupt. § deinceps. ¶ Præterea contractus principis habet duas vires subordinatas, scilicet promissionem præuenientem tacite, & promissionem subsequentem expresse: vt C. de don. inter viros & vxores, l. pen. ¶ Præterea illa lex, quæ dicit, quod non potest donari concubinae, assimilatur concubinae vxori. Similis est enim in ratione prohibitionis, ne scilicet inestrenato amore incidat in paupertatem. Sed respectu regis magnifici donatio minus est, quàm si vnus homo communis donaret vnum grossum argenteum. Sic igitur comparando actum personæ, & personam actui, cessat ratio prohibitionis. ¶ Præterea quando princeps donat infamæ tacite videtur cum primò restituere famæ, & postea donare: vt C. de nupt. l. imperialia. vnde non potest dici, quod hæc donatio fuerit facta infamæ. ¶ Præterea ista donatio debet potius dici privilegium, quàm donatio, & nullo iure cauetur, quod Imperator, vel Rex, vel alius princeps non possit concedere privilegia concubinae: & cum talia non possit sui penale, satis est, quod cesset lex prohibens: vt ff. de procur. l. maris, § 1. & argum. ff. soluto matrimonio, l. si verò, § de viro, ff. de iure patr. adigere, § quamuis, ff. de iuror. quod ait lex. Per quæ concludit *Bald.* vbi supra valere donationem factam in principe suæ concubinae. Illud ¶ autem, quod rex concubinae, vel cuiuscunque alteri donauit, perpetuo ¶ apud donarium remanere debet: nec poterit alienari no alterum

quia

quia rex vult sua donaria sciri, & cognosci. arg. l. in agris ff. de acquir. re dom. secundum Salic. in l. omnia. C. de pagenis. probatur in arbitrio de alien. & emphyt. §. quod in vero tenet Bart. in l. diem, in fin. ff. de acqui. pign. et. & in l. coram ferro. §. qui maxime col. 1. in fin. ff. de pign. facit arbitrio. hoc in. C. de sacrosancti ecclesie in princip. & canonizata 10. quæst. 2. tenet Cardin. in cler. ff. de dominio de rebus & res. sententiarum. contrarium tamen probat textus, secundum Bart. & Placit. in l. in quibus. C. de fisco patr. lib. 11.

Ex his inferitur, quod si rex alicui concedit ius colligendi gabellas, non potest illud sine licentia principis vendere, vel in alium transferre: secundum Bart. in l. di. l. in d. in fin. sine principis. de cuius veritate vide Firmianum in tractatu gabellarum parte 1. quæst. 3. 4. Idem videtur dicendum de 2. tertij decimarum, quas principes vel rex alicui concessit. quin imo aliqui audent dicere, quod necipie rex potest illas alteri laico concedere, qui non sunt capaces, secundum Montan. in repertorio legum in parte decima, cuius contrariū videmus quotidie. Cogitabis. Adde prædictis, quod ex quo donatio regis facta concubinae valet: ut supra dictum est: quod etiam iurisd. fortiter valetur donatio facta vxori & penale ff. si so. r. l. Idem de quolibet alio magnate dicit Olera. c. ff. §. 3. quod tene menio. §. Idem quod in simplici milite dicit, dicas in aduocato doctore, qui milites sunt, & militare dicuntur, & oia minus

† prouident generi humano, quā si patriam armis defenderent: vt l. aduocati. C. de aduocati dicit iudicium glof. in c. ex multa, supra de voto, & in c. cum ex in de cler. lib. 6. in verbo, indigere. 1. doctorem enim scientia mundus illuminatur: vt cap. cum ex inuenit, infra de here. & in cap. vnu. de reliq. & vnu. fin. lib. 6. Hinc dicit glof. singul. in l. 1. §. 1. est & alim. ff. de his qui a. pa. m. a. † quod testamenta aduocatorum doctorem ratione prætestationis non possunt contra tabulari, sicut testamenta militum armate militie: & tenet Cyn. in l. 1. C. de iura & factis ignis. ex quo dicunt aliqui, quod † substitutio facta à doctore post pupillarem artem, erit directa, sicut facta à milite: quia militare dicuntur. Ex propterea dicit glof. communiter approbata in l. miles in princip. ff. de re iudic. & ibi tenet Angel. quem testat & sequitur And. Sicul. in c. Ordo de soler. 2. colum. quod licet milites armate militie non conueniantur, nisi in quantum facere possunt: sic nec patroni casum, quia etiam ipsi milites sunt. † Et idē erit in doctore nam doctoreatus est dignitas: vt voluit glof. in l. lege talia de 1. in verbo, oratores. ff. ad l. l. de vi pu. tenent Bald. & Salic. in l. 1. consue.

Ad §. aduoc. vbi dicunt, † quod doctores est clarissimus, & Comes, cum legit per viginti annos: vt l. 1. C. de preffo. qui in vrbe Com. testat & sequitur Ioan. de Placit. l. fin. in vl. co. C. de decimis. lib. 10. Ex quo inferre, quod cum sint in dignitate, † non debent torqueri: 1. sicut milites non

ne lese maiestatis: vt l. nullum. C. ad l. Jul. mai. licet nec clerici torquerentur: 1. vt l. presbyteri. C. de epis. & cler. not. in cap. 1. supra de depo. de quo pulchre & singulariter per Paridem de Patro, in suo famoso tractatu de iudicatu carta 29. alius in ver. aduocatus. Cum autem doctores equiparetur milibus & clericis: vt l. 1. ff. de iustit. & in. c. 13. q. 1. 4. militare, † imo doctores præcedit militem, secundum Bald. in proem. Digestorum in fin. & in l. quod consuetum. ff. de test. milit. post glof. ibi, de quo latissime per Signorem in sua disputacione, de procedencia doctum & militum, qua incipit, quæstio disputata. vbi multa & singulana ponit, quæ faciunt ad propositum consuetum, & ibi etiam Ludouic. qui pulchram additionem fecit. videtur per text. non est mirandum, si dicamus, quod torqueri non possunt, vt dicebat Ioan. de Plat. in d. l. final. C. de preffo. qui in vrbe Consil. & per consequens, quod † donatio ab eis facta concubinae non valeat: vt voluit Hostiensis, in summa, tit. de donatio. §. & cum & Ioan. And. in cap. de bu. supra de signat. quem testat & sequitur Bart. Alexand. Angel. & in l. affirmati ff. de donat. in cap. tit. & Bart. in l. 2. C. de iur. & in l. nentier, ff. de his quibus et indig. & expresse Alexandrinum in ista rub. prope suam dicens, quod non valet donatio, quod † facit miles, doctores, vel aduocatus suæ concubinae. §. 1. Et hoc maxime, si doctores publice legit per viginti annos, nam hoc efficiunt Comes. vt voluit glof. in rubric. C. de preffo. qui in vr. Consil. & etiam Dux, vt dicit glof. in l. 1. in versu. ex vicaria, cod. tit. & per consequens est speculabilis, sicut est vicaria principis: vt l. vnica. C. de comit. & area. lib. 12. & l. 4. quæstiones. C. de epis. & clericis. Et etiam illustri, vt voluit Bart. in proemio. C. ad finem principis, & in l. ex in ff. de test. milit. Bartol. & Bald. in proemio Digestorum in princip. Abb. in cap. proposuisti, & de proba. bonum text. in l. 1. C. de preffo. qui in vr. Consil. cui concordat lex Regni 2. part. tit. fin. §. 3. de quo etiam per Angelum de Aretio in proemio l. iustit. circa principium. & Ioan. Sargenti, in suo enchiridio fol. 11. col. 1. Ex quo inferebat And. Sicul. in cap. fin. de offi. deleg. 21. colum. versu. pendere vnum, quod est cum laude Dei nouissimum & inaudim. quod si † doctores legit per viginti annos, indubitanter poterit legere per substitutum, ex eo quia † illustris persona potest seruare per substitutum: vt l. quisquis. C. de epis. & clericis. & l. nullum. C. de decimis. lib. 10. de quo dicto meminist. l. sen in l. 1. C. de offi. iur. cui mandata est iuris, in 3. colum. dic. vt ibi per eum, post Alexand. §. Quinimo quod plus est, dicebat Pal. de Cass. in d. proemio. C. in 2. colum. versu. item addo. quod † doctores postquam legit per viginti annos, ex quo efficiunt Comes Palatinos, vt supra dictum est: poterit creare oatorios, & legitimare spurios: vt habetur per text. & glof. in d. l. 1. C. de preffo. qui in vr. Consil. licet non seruetur de consuetudine. Ex istis ergo facis probabiliter dici potest, non valere donationem factam à doctore suæ concubinae, quāuis non patrocinetur: maxime si est iubilatus,

H

quia

- quia legit per viginti annos. Ex istis deciditur, quod $\dagger$ doctor est immuni a tributis: vt per Bartol. in l. medicos. C. de prefeſſor. & medicis libr. 30. & Ioan. Fab. Inſtit. de excuſ. in 5. ſpec. & multi alij. vide legem Regis, part. 2. de ſtudij, l. incipiente la ſcientia. An ſattem hoc habeat locum in doctores de reſcripto, videas Guidonem in deſcripto 88. & Ioan. Surget in ſua anchir. fol. 11. columna. 2. ego dixi in meo conſil. 12. incipiente, Gundifalvus de Tre.

A D D I T I O N E S.

- $\dagger$ A $\dagger$ Ratio huius poteſt eſſe, quia inter ſeptem nocumenta luxurie, quæ narrat Florentinus 2. p. titul. 4. c. 1. 5. 11. vnum eſt, quod vires debilitat. Vnde ſecundum eum annu qui erant longioris vitæ, & robuſtiores, quia erant magis continentes, & tardius matrimonium contrahabant. Hinc etiam Marſilius in tractat. de vita ſana, c. 7. Auicennam referendo, inquit, Si quid ſeminis vltra quàm natura toleret præſtatur, obelle magis, quàm ſi quadragies tantum ſanguinis emanaret.
- $\dagger$ B $\dagger$ Adde hoc intelligendum de aduocato, qui de arte aduocationis commodè viuere non poteſt. Ita not. intelligit Paul. in l. maritum col. 2. poſt mediam ſi ſolus mat.
- $\dagger$ C $\dagger$ Adde tu ſimil. quod non valet conſuetudo in contrarium. vt not. Ro. ſing. 488. incipit, militet per te ſing. in Lamentis indices. C. de decurio libr. 30. ſequitur ſeſon in l. de quibus 18. col. ſi de leg. & vide plura ſingularia in materia doctorum per Ioan. de Anco. in rubric. de magiſtro 2. col. cum tribus ſeq. qui inter alia ponit vnum verbis, ſcilicet quod familia poteſtatum non poteſt ſcrutari doct. primo armis. vide ſing. per Bartol. Belg. Ben. in rep. auct. habita. C. ne ſilium pro patre in 4. primo fol. vbi ponit 130. priuileg. doct. & eſt inſerta illa repet. in 1. volumin. repet. inter ciuile, prima in vltima.
- $\dagger$ D $\dagger$ Adde quod imo conſuetudo in contrarium non reuertitur ſimil. in ſing. ſuprà, notat. & vide quæ poſui in addition. 5. poſita. & hoc procedit in militibus noſtri temporis ſecundum Bartol. in l. de quibus. qui reſert Cyn. Salys. & Alexand. ad hoc.
- $\dagger$ E $\dagger$ Adde ſingulari dictum Abb. Aſenſij in cap. gran. de depoſit. vbi voluit cler. ex ſig. indicij non torquendum, niſi ſit infamatus. cum quo tranſit ſimpliciter Felſon. in cap. de hoc de ſim. & reſert Paul. Ioan. And. Ancon. & Albi. vbi locum idem aſſerentes. Commendat etiam idem Felſon. in c. com. oportet de accuſ. colum. pe. & in c. veniens 2. columen. de reſ. & in cap. vniuerſarij de ſententia excom. quæ de cationem nimis commendat Hipp. in ſingul. 5. incipit ac verum & reſert Alexand. Bart. Bald. & aſſerit hoc ſi prædicta obtinuiſſe idem Hip. in l. pen. ſim. columen ſi de quaſtro. & in l. edictum 3. columen. in titul. licet idem Fel. oblitus eius quod in alijs locis aſſeruerat, aliter teneat in cap. ac ſi clerici 7. columen. de u. & in capite olim annu. 3. de reſcripto. &

hæc nota pro corroboracione dictæ doctrinæ quia nullibi ſic adanata reperies. & ego corroboro etiam latius in meo Falſen. regularum, quæ vltra Socin. edidi in litera c. in regula, conſeſſus, de crimine, in ſertia ſublimitatione prima limitationis.

$\dagger$ Adde Ananiam idem tenentem in rubric. magiſtro, in pen. columen. vbi reſert Hoſtenſ. in ſua ſumma.

IOANN. BERNARDVS.

$\dagger$ Omnis coitus, ſeu conuinctio erat legitima.] Attende, & lege cum iudicio iſta verba, & præter Theologos, quorum opera hic optanda, vide fortunatiſſimi ingenij Fortunium Garciam in repet. text. in l. 1. 5. ius naturale ſi de inſt. & iure, num. 77. & ſequens & num. 101. & Ioan. Lap. Segob. de matrimonio & legit. num. 5. & ſequens. Ludouic. de Sardin. de legitimat. 5. de copula carnali, num. 2. & ſequens. & Conarr. de ſponſ. part. 2. caput. 5. 5. 4. m. 2. & rursus parte 1. cap. 4. in princip. num. 7. & fratrem Dominic. Soto in 4. Sententiarum diſtinctionum. 26. q. 1. articulo 1. & diſtinctionum. 33. q. 1. articulo 2. & Alfoſ. a Caſtro ad aduſ. heretico verbi conuictum. 3. p. quod quos multis allegatis ex ætate docetur de antiquitate, & origine matrimonij, & qualis eius tempore primæus fuerit vſus, quæque peccatum in ſimplici fornicacione. Atq. de hoc vltimo vide vltra prædictos, Nouic. in ſua nuptial. libro 4. num. 24. & 25. Addeque ex noſtris Auendaſum parte 1. cap. 26. num. 3. & Did. Perez. l. 23. titul. 3. lib. 1. ord. & infr. 5. 4. o. m. 12. ver. coitus cum meretricibus.

$\dagger$ Quod ias non erat coarctatum aliqua ratione.] Quam in cultum fuerit primæum hoc ius, vide Conarr. lib. 1. cap. 3. & ſequens. & Pand. in rub. de reſc. vendit. part. 2. cap. 1. num. 20. & per totum, multaque de iure nature primæum, communi gentium, & ſecundario. Vide per doctores in l. 1. 5. ius naturale & l. ex hoc iure de milit. & iure, & Marcan. in ſpecul. iudiciorum 3. part. principali per totam. Conarr. in regul. peccatorum pa. 2. 5. 11. numero 4. Et multa ex ætate diſcuſſa per Dominic. Soto de inſtituta & iure, libro 3. queſt. 1. articulo 2. & ſequens.

$\dagger$ Non peccatum videatur.] Vide infr. 5. 4. o. vbi plures adiungam.

$\dagger$ De militibus noſtri temporis.] Vide Gregor. gloſſ. 5. l. 23. titul. 21. part. 2. & Auendaſum in ſua diſtinctione, verſicul. caualteros. C. ſuſtinent in l. 79. Tauri 4. columen. Anton. de Meaſ. in l. 1. numer. 12. C. de iure & ſaci. ignot. Did. Perez. in l. 1. titul. 1. libro 4. ordin. verſicul. ex quibus inferitur, & Caſtillo l. 3. Tauri 1. columen. & And. in princip. ver. 1. numero viginti ſexto.

$\dagger$ Niſi intercoeniar iuramentum.] Vide Did. Perez. in l. 1. tit. 3. lib. 1. ord. ac de donatione ſimplici, quam miles facit concubinz, vide Peraltum l. Celſus de leg. 2. & aliquid per Trinquell. & in l. ſi vnaquæ. C. ſenec. donat. verſ. donat. largitur, numero 23. & 24.

$\dagger$ Perpetuò apud donatarium remanere debet.] Attende ſingularem doctrinam, aduerſus

luis quam viget. quæcumque traditur per
Sueret, in l. quoniam in prioribus super lege regia. 2.
dabo. C. de officio test.

G. [De tercio decimarum.] Adde Sueret. alleg.
a. 8. An de decimis parte 1. cap. 4. num. 1. huius tamē
questionis decimio inde maxime pendere vi-
debitur fortasse, ut cognoscas virum laicos in-
stot. ut percipit decimarum, possit easdē de-
cimias alterum in laico transire. De qua pro-
positione scribunt Felis in cap. consensum n. 4. de
prescriptis & Franc. Barb. in suis tractat. de prescriptis. 5.
part. principalis part. 1. quæst. 7. ad fin. & laicus, do-
ctique Blanch. Controuersiarum dist. lib. 2. c. 89.
n. 2. & sequent.

H. [Si doctor legit per viginti annos.] Vide Did.
Perre in l. 1. tit. 1. lib. 4. ord. gloss. 6. versum est et-
iam aliud privilegium & Anton. Gomez. l. fin. Taur.
ad fin.

I. [Per sublimitatem.] Adde quod nobilibus
officia vilia iniungi non debent, ut supra d. est
§. 9. huius. Si in veris officia publica sunt dan-
da nobilibus.

D. JOANNES BARAHONA.

SVMME RERVM

1. Licentiam an gaudeat privilegio concessa doctoribus.
C. n. 6. & 10.

2. Proximo cingi habetur pro cindio.

3. Scholarius non matriculatus, non gaudet privilegio
scholaris.

4. Fratres proxi non colligendi habentur pro nobilibus.

5. Scribitur, verbum potest verificari in quod addum
est ad aliter scriptum sed est imperitia scribendi.

6. Imperitia religiosem ante professum licentiam vel
excessum, non expletur religiosem, si sciam quod in-
travit in manus violentas in eam, non emittit vinculum ex-
communicationis nisi canonice lata.

7. Diffusio ad futurum, facti rem habere privilegium
perfectum.

8. Captus extra ecclesiam vel in civitate, si de ecclesia
per ecclesiam & inde carceratur, non propterea car-
ceratur inhumane.

9. Inveniente gaudent excommunicatione ad corpus Christi, nisi
suavis caput tempore quo fugit.

10. Visitationis appellatio non tenet reus ad destinationem
deputatam.

11. Si idem qui situm est condemnandus potest agere
contra principalem, ut cum liberet ab obligatione.

12. De primo haereticus habetur pro haereticis.

13. Incurrens falli in est videtur & n. 6.

14. Doctor appellatus an & quando veniat licentia-
tus, C. n. 11.

15. Licentia prius factus presertim prius facto do-
ctor.

16. Spem ad bonum ventis non potest.

17. Si licentia gaudet privilegio doctoris.

S. XXX. VIII. MO fortis posset attestari, si daretur anda-
cia verbes, ut idem & esset in licentiatum: quia

A. ex quo adeptus est & licentiam, proximos est
doctorum, cum ad illam possit ascendere quod
voluerit. Illud ergo quod est in doctoris co-
cessum: videtur etiam in licentiatum conceden-
dum arg. text. in l. per ff. de testam. arch. vbi dici-
tur quod sicut nobiles iam creati potest & testari
de pecullo iure quibet, si est filius familiaris: sic

Palacios Rm.

quando in illis est confessum cingi: proximus &
ergo cingi habetur pro cindio. vbi est text. Ex
quo dicebat Bald. post Dyn. quod paria sunt,
aliquid esse factum, vel in proximo faciendum:
& hic propinqua potentia actui reputatur pro
actui. Ex quo dicebat Angel. in l. ex eo in fin. so-
demus quod & scholaris non matriculatus non
gaudet privilegio scholaris. si tamen rector
scholarum insinasset notario universitatis al-
liquem in matricula conscribi, & ante de-
scriptionem coningeret scholarem offendi,
mora per scholarem non protrahitur, puniatur
offendens ea pena, qua puniatur offendens ma-
tricularum. allegat Lasoban Barri. in lege si quis id
quod, & cum propter ff. de iurisdic. am. indic. vbi
hoc idem sequitur Alexand. prima columna. in fin.
& lajon in lege Anthonis, §. interdu, fin. solam ff. so-
let matric. vbi ponit aliqua similia addendo ad
id quod Bar. ibi dicit, quod & fructus proximo
colligendi habentur pro collectis. Ad quod
bene facit text. & quod ibi notat Dominicus in c.
cum in illa, §. illud vero, in princip. de peband. lib. 6.
vbi probatur, quod verbum, & scribitur, po-
test verificari in eo quod nondum est & aliter
scriptum, sed est in potentia scribendi. Ex quo
insit Dominicus, quod si Papa coeesset gratia
alicui dicendo, tibi qui scribis in registro no-
stro & ipse nondum scripserat, sed erat deputa-
tus ad hoc per habentem potestatem, non vi-
tatur gratia sed debet intelligi, quod scribit
quo ad habitum: quia est aptus scribere, licet
& aliter non scripserit. Similiter non dicitur
mendax: si iste dicat in supplicatione, quod
scribebat in registro Papæ. ut insinat illi Domin.
in c. ponderis in fin. l. 1. & Marian. in reperiens c. de
multa. §. 1. columna sup. de preben. Licentiatum & ergo,
cui data est licentia ascendendi ad doctora-
tum, cum sit tam propinquus doctoratum: quo
ad casum nostrum reputabitur doctor, & do-
ctoris privilegio fruatur. Ad quod bene facit
text. in c. religiosi de fin. excomm. lib. 6. vbi licet
dicit: Quamvis autem in qui & religionem in-
greditur, religiosus censeri cum effectu non
possit, donec sit tacite vel expresse professus.
h. quis tamen in eum violentas manus iniiciat:
excommunicationis late a canone vinculum
non enadit. Quinimo plus voluit Arch. in cap. si
quis sit adde pe. cel. 17. quæst. 4. vbi dicit, quod il-
le qui omnium ordinem habet, sed tantum co-
ronam portat, & est clericus animi destinatio-
ne, gaudet privilegio illius canonis: & per ea
quæ not. in c. 1. sup. de iurisdic. Multum ergo fortius
erit dicendum idem eo qui est ingressus reli-
gionem: cum per talem ingressum sit persona
ecclesiastica. ut gloss. dicit in c. de religio. Et inde
est, quod si ante professionem moriatur, eius
bona applicentur monasterio. ut singulariter
concludit Anthon. consil. 65. ad fin. incipit, contra
donationem. licet Rorri. contra in authenticis si qua
mulier, in fin. C. de sacro sacr. eccl. de quo vide in
authenticis ingressus et ritel. & in cap. 2. sup. de testam.

* Si autem illi ex sola destinatione reputantur
per-

personarum ecclesiasticarum, & gaudent privilegio religioforum: quare non erit idem dicendum in licentiarum, qui est destinatus ad doctoratum, ut debeat gaudere privilegio doctorum? ¶ Video enim, quod privilegium ecclesie simpliciter collatum, extenditur ad Basilicam, id est, ecclesiam nondum consecratam: cum sit irrevocabiliter obsequiis diuinis dedicata, & proxime consecranda: ut est bonus text. & ibi not. *Abb. in 3. notat in cap. pen. super de immuni. eccles. §. Imo plus dicit Rota in titul. de test. in antiquariis.* quod pro bonis destinatis ad edificationem ecclesie, potest peti restitutio in integrum iure ecclesie, licet nondum sit ecclesia edificata. sicut partus conceptus in his, que concernunt eius preservationem, ut producatur in esse, gaudet privilegio immunitatis. arg. *l. propter in §. de penus. & in l. qui in vtro §. de statu hominum.* de qua decisione meminit *Dominicus in cap. fin. de in integ. restit. libro sexto.* ¶ Video etiam, quod contractus sponsalibus de futuro, si fundus destinatus est ad dotem, etiam ante contractum matrimonium, fundus dicitur dotalis ita quod alienari non potest: ut est text. notat. cum *gloss. fin. in princip. in l. distans §. solus matrimonium.* ¶ Et pecunia deposita ad emptionem prædiorum dotalium, vel aliorum, censetur res immobilis, & non potest alienari sine decreto: * sicut alie res immobiles. ut est text. valde singularis in *l. 3. §. quid ergo §. de contr. indic. tuta.* de quo exclamant *Ladonius in lege §. ex legat. causa 4. colum. §. de verb. ob. & Andrieu Saxius in repetitiorubrica, super de reb. & solus. pen. co. de hoc Alexand. in l. 2. de dona. Pio §. fin. §. de re indicat.* Cum autem his casibus, & alijs similibus sola dispositio ad futurum faciat rem habere privilegium perfectionis: idem consequens erit dicendum in casu nostro, ut licentiarum habeatur pro doctoro, cum sit in via ad doctoratum. Vnde actus ab eo gestus, iudicandus est, ac si fieret in testamento, arg. text. in *l. 2. religiofo. de senten. excomm. libro 6. cum alijs.* de quibus super. Et facit text. in *l. que fiscalis. C. de nunciariis. lib. 11.* vbi probat, quod de rebus, que trahantur, iudicatur unde quis vadit, & quod: quem text. ad hoc valde commendat *Bald. in l. §. qui non dicam rapere 3. colum. C. de episcopis & cler. Ad idem est bonus text. in l. §. qui possit bene. C. de ad. priu. vbi dicitur, quod et si non possit quis marmore de ciuitate ad rursus deducere, si tamen de vno iure ad aliud tradere voluerit, poterit etiam per medium ciuitatis, per quem text. dicitur not. *Andr. de Isornia, in rubrica, que sunt regalia. lib. fin. §. sol.* quod si aliquis veniret de vltra mare cum equis & armis, vadens Romam, & transiret per regnum Siciliae, unde equi & arma non possunt extrahi, sine regis mandato, liberè sine poena tales equi de vltra mare portari exhibent sine regis mandato. per text. in *l. §. qui possit bene.* Per quem*

dicebat *Arch. in c. ficut. 17. quest. 4.* aliud non minus singulare: quod si aliquis, a rusticarum ¶ *E 9* extra cimetarium vel ecclesiam capiat, & deducatur per ecclesiam, & inde violententer extrahatur, non videtur ecclesie immunitatem violare, quod est bene notandum, & valde quotidianum. Si tamen non capiat, quamuis familia potestatis ipsum sequatur fugientem, & intransit, & non possint aliter, potest in de extrahi: secus dum *Bald. in l. perique §. de in iur. not. in §. & Henricus in c. §. colum. 3. in princip. supra de immuni. eccles. idem tenet Host. quem isti non allegant in suum titul. de hi qui ad eccle. confu. post principium. facit text. in c. §. si quis confugiat. 17. q. 2. tenet *Oldra. consil. 54.* Ex his inferitur, quod si ¶ *11* quis confugiens, ad corpus Christi, erat liber, gaudet eius immunitate, sicut confugiens ad ecclesiam, nisi fuerit captus tempore, quo fugit: nam tunc uno gaudet, quia corpus Christi non reperit illum liberum, sed captum: secundum *Abb. ita distinguente in c. §. de celebrat. mis. vbi videas Benzelium in apostola.**

¶ Facit præterea text. in *leg. vestimentum, §. de auro & arg. leg. vbi* ¶ appellatio vestimenti venit test. ad vestimentum deputata. quem texum ad hoc notat *in luc. de ars & Nic. de Nicolai. ad statum loquens de vestimento, ut etiam habeat locum in tela ad vestimentum deputata. & sic non solum in materia benigna, sed etiam in materia stricta & propria dicit ibi Barr. quod si testator legat uxori suæ pannos lane & lini, quod veniant panni lane & lini, ad vestimenta faciendi contexti vel parati.*

¶ Ex facit text. & quod ibi not. in *Leim. re. C. de donat. ante nupt. per quem dicit ibi Salys. in §. quod mulier habetur pro coniuncta & carnaliter copulata à viro, quæ de proximo copulanda est. text. in c. presentis, de preben. lib. 6.* vbi probatur secundum *Dominicum*, quod vbi est res destinata de vno loco ad alium, effectus superueniens antequam res locum destinatum contingat, censetur factus in loco vbi destinabitur, & non vbi effectus impingitur. quod est notandum secundum eum. * ¶ Ex facit bicentiarum sit in via tendens ad doctoratum: actus ab eo interim gestus, id est, donatio ab eo facta concubinae, iudicabitur ac si fieret à doctore, maxime tamen statim quam primum possit futurus est doctor: ea autem que incontinenti fiunt, ineffe videntur: ut *l. testis. §. si corrum peto. & c. officij super. de electis.* Ex quo dicebat *Bald. not. in l. §. pro ea. in 6. quest. C. mandati.* quod sicut ¶ *11* si fideiusor potest agere contra principalem, ut cum liberet ab obligatione si est condemnatus, ut ibi: sic etiam quando non est condemnatus, sed statim est condemnandus ut puta si est conclusum in causa, ut euidenter apparet, quod est in casu condemnationis. quod not. * ¶ Ad hoc bene facit text. ¶ *B* singularis, non solitus allegari, in *l. qui pene. §. de dona. Pim. §. de manumissio.* vbi probatur, quod de proximo condemnandus per sententiam, ha-

- *C 12 habent pro condemnato: * & inde est, † quod de proximo bannendus, habetur pro bannito, vt possit imponi offendi: secundum *Paul. de Call. in l. 3. § si forum ff. de acquir. poss. quāvis non bene firmet, & Alexand. ibi aliud sentiat. Pro ista opinione adde bonum textū, & quod ibi notat Bald. quem alij referunt, præsertim *leson. in l. dimisso ff. solut. matrim.* vbi factum parum ante tempus vindemiz, videtur factum tempore vindemiz. Ex quo inferit, quod factū parum ante guerram, censetur factum tempore guerræ, quod reparat notab. ad falsandum testes. allegat ad hoc *Bart. in l. si quis §. secutus ff. de incendio, ruin. naufrag.* bonus textus, quem ibi allegat *Bartol. in l. Pedum in principio, in titulo.* ad idem *Bald. in cap. 1. in princip. de pace tenenda.* Item sicut valet donatio emancipato, ita si parum ante emancipationem, ante interpositiōnem decreti secundum *Bartol. in l. vbi iurisdictione, in princip. ff. de oper. liber. quod intellige, vt per leson. in l. si diuortio. 2. column.* vbi multa similia cumulat, præsertim in §. interdictum 4. column. in fin. per d. l. pen. ff. de test. milis. vide *Ioan. Fabr. Inst. de excep. tit. 5. item qui respoll.* vbi loquitur de milite, & qui se parauit ad bellum. Item si quis promissit per metum soluere, & incontinenti soluit, præsumitur durare metus tempore solutionis: quia † in continentem fuit, in esse videtur. *l. si si fieri per. cap. offic. de elect. ita dicit Cyn. in l. 1. C. quid metus causa. Bartol. & alij in l. ob interp. ff. de condit. ob turp. causam & ibi leson. in fin. quia multa similia cumulat, in ver. §. litema. Item rex paratus ad coronationē, habetur pro coronato, secundum *Lucam de Pin. in l. his quid. C. qui milis non poss. in l. 2. per d. l. pen. ff. de testam. milis.* Ex quo inferri potest, quod sicut rex potest adijcere cōditionem donationi, ita fecit, quando est rex: ita donationi, quam fecit, cum non est rex: vt dicemus infra, Deo propitio §. 69.**
- † Nec his obstat, si dicitur, quod appellatione Doctoris, † non venit licentiatu: quia adhuc requiritur alia examen, & aliud examinatio: vt dicebat *Bald. in l. per ff. de testam. milis.* & idē dicit, quod non sufficit potestati, qui debet ducere doctorem, quod ducat licentiatum: quia non habet insignia doctoratus, quæ sunt quinque: de quibus in *clēm. 1. de magistr. & per Ioan. de Pla. in l. magistr. C. de profess. qui in vrb. Consensu libro 10. & per Ang. & in §. sed & si quis in prim. insti. de milis. ff. idem dixit *Bal. in l. arbitra. in prim. ff. ex caus. i. dicens ibi esse argumentum contra licentiatum, vt non habeatur pro doctore, nec habeat priuilegia doctoralia, donec suscepit biterum. Idem tenet Alexand. in l. si cui pure ff. ad Trebel. & dicit, quod hoc communiter tenetur. hoc idem sentit *Bald. in authent. habita. 6. column. ver. quid de subolari licentiaro.* vbi dicit, quod licentiatu adhuc scholaris dici potest, quamquam ex natura actus conuersi in habitum propter examen, assumptis sibi medium nomen. arg. ff. de condit. & demonstrat. l. falsa, §. 1. & quamquam, quo ad onera matriculæ, vixit tan-**

Palacio Reg.

quam emancipatus à matricula. Idem tenet *Anchar. in proemio 6.*

† Et propterea dicit *Salp. in d. authent. habita. 7. col. ver. quæ quid de licentiaro.* quod licentiatu in legibus, decretis, vel artibus, gaudet priuilegio scholaris, licet scholaris non intet: quia intrare non prohibetur: & sic ex natura rei mutatus est actus, non habitus: ideo non habet obesse, sicut nec honoratus conditionem non mutat, ff. de senato. l. per de condit. & demon. l. falsa. cum similibus.

† Ista enim procedunt in odiosis & penalibus, in quibus sermones sunt strictè interpretandi. Vnde si episcopus excommunicat doctores non disputantes: includuntur licentiatu. Secus tamen est vbi agitur de fauore: nam tunc appellatione doctoris comprehenditur licentiatu, quia est in potentia propinqua auctori. ita dicit *Bald. in l. penult. column. ff. solut. matrim. Ioan. de Imol. & Dominus in proemio Sexti. qui pro hac allegat gloss. in Cler. quatuor. de sol. comp. in verb. episcopus. & in clēm. 1. de religio. dom. quæ dicens, quod appellatione episcopo non aliquando comprehenduntur non consecrati. Sic dicendum erit in licentiaro. & ista est magis communis conclusio: vt refert *Alex. post Raphael. in l. mulier. §. non est dubitandum, ff. ad Trebel.**

† Et inde est, quod † ego qui fui licentiatu anno domini MCCCCLXXXVI de Iouis. XIII. mensis Ianuarij: tunc factus doctor VIII. die Decembris anni MCCCCLXXXVI sum preferendus omnibus illis qui post me fuerunt licentiatu, licet ante quā ego facti fuerint doctores. ita dicit notat. *Angel. de Aris. in §. qualem adiones, 10. column. versu. quæ de questione controuersie, motus per text. optimū in l. 1. C. de consuetud. 10. Idem tenet *Cald. per illum text. in c. capitulum sancte crucis. de rescrip. quod testat Martinus in c. quæ, ad finem. inf. de magistr. Et istud tene, quāuis contrā sentiat *Ludov. consil. 333. in cap. Quo ad primū articulum.* de quo meminit *Felin. in proemio Gregor. 8. col. versu. vtrum autem, & in rubrica de maior. & obe. 1. 10. versu. 1. licentiatu, de quo etiam per *Alex. in l. si ff. de obsequio. pro eff. in apostol. nisi forsitan dixeris, cum ad esse doctoris requiratur aliud examen, vt sup. dictum est. Quando autem aliquod requiritur à lege vel statuto pro forma, debet forma specificè impleri: etiam in his quæ sunt notoria & euidentia, dato quod illud adimplere sit superfluum: vt not. in *l. diligenter. ff. menda. & in c. cum dilecta de rescrip. Et propterea si statutum requirit, quod apponatur nomen proprium, cognomen, & agnomen contrahentium in instrumentis: si vnus habeat vnum nomen singulare, non sufficit apponi illud, sed debet forma seruari: ita tradunt *Ioan. de Imol. & Modern. in l. 1. ff. de liberu. & possib. post Bald. & Angel. Fel. id. c. dilecta, 25. col. ver. amplius decimo. post alios, quos ipse allegat. & inde est, quod scholaris notorie doctissimus si vult doctoratus, necesse est quod exa-******

H 3

mine-

cis praelegatis, & per *And. Sicutum* ultra omnes in *cl. 1. de magis. v.* Ex his ergo satis probabiliter potest dici, quod cum iste favor concedatur Doctori, ut non valeat donatio, quam facit suae concubinae: ut supra dictum est. eodem favore gaudeat licentiarus. quicquid dixerit *Angel. de Arz. in §. sed & sequi in princip. l. iustit. de mil. testam. & Alexand. in d. l. mulier. §. non est dubitandum ff. ad Trib. & in d. l. si quis. in titul. Cogitabis.* Ista tamen opinio posset sosteni in licentiaro, qui est praeparatus ad doctorum suscipiendum, & parat expensas, & alia necessaria: itaque est de proximo doctorum: ut l. qui mittuntur, §. si iustitiam ff. ex quibus cau. mat. vbi miles, qui in provincia est, ut primum aut de domo sua profectus est, aut cum in eadem provincia degit, reipublicae causa administranda: simul eam quia rempublicam agere cepit, ad similitudinem a blesentis habetur agere. dicit gloss. & sic antequam vadat, dicitur abesse, cum se praeparat: ut ff. de leg. l. legatus. vbi legatus tempore profectus, quo legatus tractatus est. dicit gloss. ut ab eo tempore in aeterna reipublicae causa videatur abesse, & non tantum, quando iter incipit arripere. de hoc dixi latius in *cap. qui presbyterum, de penitent. & remis. in meis recollectis.* & per hoc reducuntur ad eorumdem opinionem praedictae. Cogitabis.

ADDITIONES.

- B* *¶* Adde *Fel. in c. cum adde. de reser. 1. col.* qui refert *Arb.* alibi tenuisse contrarium.
- C* *¶* Adde *Ias. in ambentis si qua mulier, hic allegat circa fin.* vbi refert opiniones, & tandem residet in hoc, quod tunc monasterium non succedat.
- D* *¶* Ponit etiam hoc *Fel.* vbi plura similia accumulat in *c. cum adde. de reser. 1. col.*
- E* *¶* Adde ultra doc. quos hic alleg. *Anton. Corfi. in sing. seu in verbo pecunia. Fr. anc. de Crema. in sing. 59. incip. pecunia est.* vide tamen *Alexand. in l. 1. §. fuit questum 2. col. ver. quod tamen singulariter limita. ff. ad Trib. & in l. casera, §. sed & si de port. aeris. ff. de leg. prima, vbi contrarium tenet & respondet ad d. §. quod ergo. & eum refert, & se quitur *Fel. in c. cum adde. de reser.**
- A* *¶* Adde *Fel. in c. cum adde. de reser. 1. col.* vbi plura similia cumulat.
- B* *¶* Quid autem si esset obligatus guarentigiae? An tunc eodem modo possit agere contra eum, ut liberet eum ab obligatione, vide notat. per *Segoriam in tr. si ex legat. causa, ff. de ver. oblig. fol. 6. colum. 4. cum tribus sequentibus.* & quod ibi posui in repertorio, in brevia, fin. part. 1. b. dicitur sicut, in 1.
- C* *¶* Adde omnino de ista materia per *Fel. in c. cum adde. 1. colum. de reser. p.* & aliqua per eundem in *c. sicut ex rra. de bon. per Hipp. in singul. 106. incip. qui de proximo.*
- A* *¶* Adde quod *Hipp. in rep. m. C. de prob. col. 42. referendo Innoc. & Abbas.* tenet simpliciter, quod

non debeat examinari. & ibi, & in duabus colam. seq. plura cumulat, in quibus propter notorium non scrutatur ordo alias requisitus, quae possunt esse fundamenta pro opinione *Angel.*

IOAN. BERNARDVS.

¶ Idem esset in licentiaro.] Vide pulchre *Gregor. Lapum gloss. b. l. fin. titul. 10. part. 2. & Aniles in proemio. ver. 1. num. 27. Did. Peres. in l. 20. titul. 4. libr. 4. Orden. Arca. in part. 2. c. 14. num. 29. Apud quos ius, & praxim Hispania reperies, circa immunitatem, qua bacallarij, licentiarj, doctoresque fruuntur, ac de graduatis rescripto regio. Vide singul. *Gregor. Lap. gloss. f. l. 3. titul. 32. parte 1.* Eiusque scriptis & decision. adde *Menchac. libro 1. questum. illustr. in presat. numero 136.**

¶ Donec sit tacite vel expresse per osellus.] Videas obiter *antorem nostrum l. 9. Tit. num. 41. & Placem de delict. m. 13. c. 42. & Duran. argul. 99. ampliat. 10. & Fel. in c. cum adde. de reser. p.*

¶ Pecunia deposita ad emptionem.] Vide *Pincel. in l. 1. p. 2. num. 44. C. de bon. mater. & Tiraq. de retrat. §. 1. gl. 7. m. 106. cum seq.*

¶ Potent etiam per medium ciuitatis.] Vide *Anil. in capitula praeter 4. §. 2. ver. 3. l. ben. facido. m. 1. per totum.*

¶ Si aliquis à iusticiario.] Adde *Am. Gomez. de immunit. ecclesiar. numer. 2. ver. quarto limita. & Canarr. lib. 2. resol. 4. fin. m. 13. & antorem nostrum in l. 66. Tit. m. 26.*

¶ Confugiet ad corpus Christi.] Vide *Catell. Cetz. in seu memorabil. ver. rationis identit. & Canarr. lib. 2. resol. 4. fin. m. 6. Ariz. in l. 4. Tit. m. 78. Ant. Gomez. de delict. sit. quando rem. gen. immunit. etel. m. 1. Did. Per. in gl. b. in l. 1. tit. 1. l. 1. ardon. & Segor. in l. quomodo modum. 70. de acquir. posse. & Greg. Lap. gloss. l. 1. tit. 32. p. 2. & Minch. p. 1. libr. 3. de success. p. 5. §. 12. m. 55.*

¶ Ex quo dicebat Bald. in l. si pro ea.] Adde *Roderic. Suar. in l. si post rem indicatam. super lege regia. §. visum est. m. 8. ff. de re iudic. & Segor. in l. si ex legati causa. num. 74. de verb. oblig. & rursus in l. qui heredi. §. cum filia. num. 89. de rursus. & utrobique pluribus allegatis *Did. Per. & rursus eundem Did. Per. in l. 5. titul. 8. libr. 3. ordin. ver. quare de quasi. & plures remissiones per *Ducium in regul. 336. apud quos reperies limitationem hanc ad text. l. 14. tit. 12. p. 5. & concord. de iure Rom. cum pluribus alijs b. m. itationibus, quae simul atque copiosius, quam à ceteris congeruntur per *Hipp. in rubr. de fideiuss. quasi. 31. m. 157. cum sequent.****

¶ Per d. l. pen. de milit. testam.] Vide *Segor. in l. qui heredi. §. cum filia. num. 89. cum seq. & ibi Did. Per. ff. de rursus. & obiter *Matheja in Dialog. rectorum 3. p. 26. ad fin. & Tiraquell. abunde a status allegantem in l. cenabul. l. 15. in prim. m. 4. & seq. penes quos multi in varijs casibus adducuntur, circa notissimum Brocardicum istius tex.**

¶ Spurius ad honores venire non potest.] Vide *antorem inff. super tex. 3. notab. §. 9. super conclus. ver. filium. m. 1. & ibi dicitur.*

¶ Cum ergo ista omnia observata sint in hie.] Cum ergo ista omnia observata sint in hie.]

H 4

tiato.]

ciato.] Virum creatione, & productione alituius rei, omnia requisita pariter concurrere sit necesse, vide *Manch de successu acat & progressu part. 1. lib. 2. §. 14. numer. 108. cum praecl. & sequent.* ubi etiam quamplurima tradit de vicio omnis formae, ac de eo rursus in *quasi frequens lib. 3. cap. 58. numer. 46. & sequent.* & plenissime omnium in eare scribendum de *successu progressu parte 1. lib. 1. §. 4. per tot.*

D. IOANNES BARABONA.

SVMME RERV.

1. Clericus non potest donationem facere concubinae.
2. Clericus dicitur miles Dei.
3. Clericus non potest communi ultra, quam possit, nec tenetur credere bonis.
4. Stipendia militum non sunt capienda pro executione sententiarum, nec etiam stipendia clericorum.
5. Clericus propositus regimini alicuius ecclesiae, efficitur eius loci illius, in quo est ecclesia.
6. Donatio quam facit clericus concubinae suae, non valet.
7. Concubina clericorum possunt distinguere, & puniri per iudicem ecclesiasticum.
8. Abbat ab herede indigno clerici, applicatur fisco ecclesiae, & non fisco seculari.
9. Conscriptio boni patrimonialis clerici, consistit in fisco ecclesiae.
10. Decedens sine descendens, relictis aut paterno, & materno, patris in quibus ex latere paterno praesentatur, & materni in quibus ex materno.
11. Clericus in patrimonialibus censetur laicus, & indicatur illi non bona laicorum.
12. Hereditas non adita, representat disjunctum: adita vero, hereditatem.
13. Conscriptio bonorum clerici prius applicatur episcopo loco, quam Papa.
14. Concubina proprii est illa, cum qua matrimonium esse potest.

Mancham in singulari 62. incipiente nov. quod clericus. § Ad idem facit glossa in *1. stipendia. C. de exco. vii. indic. quae dicit, quod sicut stipendia pro militem non sunt capienda pro executione sententiarum, sic nec stipendia clericorum.*

§ Ad idem facit quod in simili voluit Bart. in *1. per 20. ff. ad manic. ubi dicit, quod sicut miles, qui est positus in aliquo loco, ad exercendum militiam, efficitur eius illius loci: vt l. municipi §. fin. cod. tit. quem sic intelligit glossa in *Leues. C. de iure. lib. 10.* sic etiam clericus propositus regimini alicuius ecclesiae, quia illius militiam ratione efficitur eius, donec daret in officio. C. secundum Bart. quem refert & sequitur *Paris de Puteo in tractatu de iudicatu. in ver. civilium. cap. 2.* inferens ex hoc ad questionem facti, vt ibi per eum: cui adde bonum text. in *cap. Christiani. tit. 2. §. 1. ibi: ceteris militem.* Clerici enim milites Christi sunt, 23. *questio. fin. cap. reprehensibile.* secundum glossa in *d. cap. Christiani.* vide quae scripti in *cap. 2. de penit. & remiss.* § Ex alio etiam capite non valet donatio, quam facit clericus suae concubinae: quia talis coitus est prohibitus, ne dicitur de iure canonico: vt per totum tit. supra de *rebus cler. & mal.* sed etiam de iure civilis: vt l. cum qui. *C. de episc. & cler.* Clericus enim non est solutus, sed ligatus ecclesiae: vt traditur in *cap. inter corporales. supr. de translat. episc.* § Etiam est, quod si habeat accessum ad mulierem, dicitur committere adulterium spirituale, & sacrilegium: vt est glossa. notat. in *cap. virginis in 37. questio.* quam multum commendat Abbas in *cap. vt clericorum. prope fin. sup. de vi. & bonis clerici.* committit etiam in incestum: vt est glossa. notat. in *l. 2. in verbo filij. C. de episc. & cleric.* quam multum commendat Ancon. in *cap. cum dilectum in 20. de accusat.* § Ex hinc est, quod si concubinae clericorum possunt distinguere, & puniri per iudicem ecclesiasticum, § quia B. committit sacrilegium eis inherendo: vide de textum, cum glossa in *cap. 20. 32. distiction. & in cap. cum militi 15. quasi fin. & in cap. si concubina, in 2. de fin. exco. Turpiter ergo videtur clericus dare, & ipsa etiam turpiter recipit. § Vnde non valebit donatio, quando non est processum ad traditionem: quia non datur actio super his, quae turpiter sunt promissa: vt l. 2. *per totum tit. C. de ed. ob tur. caus.* Si tamen res donata fuerit tradere, non poterit clericus, qui donauit, eas repetere: quia in pari causa turpitudinis melior est conditio possidentis: vt regula, in *pari. de reguli. iur. libro sexto, cum concordantibus.* Quamvis tamen clericus non possit repetere, fisco tamen ecclesiae bene poterit illud auferre. arguunt. *dist. 1. l. 2. C. de condit. ob turpem caus. & quod ibi notat Cymus l. Lucius, §. de iure fisci.* ecclesia enim habet fiscum. glossa in *capite quia diversitatem, de concess. prebend.* & ibi notat Abbas. Est textus, cum glossa in *clemtan. 2. de hereti. in verbo, ecclesia, no. in cap. cum secundum leges, cod. tit. libro sexto.* Ille ergo fiscus ecclesiae illud auferet: vt expresse voluit hic *Alexandrum secunda column.***

§. XXXIX. A. DEM est dicendum in a clerico, quia non potest suae concubinae donationem facere: vt determinauit Richard. in *quodam sua dispositione.* Huius summa res de donat. §. Cui, & in *cap. de his de sepul.* vide ibi alios doct. & Ioann. Andr. in *d. regula sine culpa 7. colum. de reg. iur. lib. 6. in Mercutio. Cym. Bart. Alberic. & Salys. in d. l. 2. C. isto tit. Bartol. Ang. & Alexand. in d. l. assessoris §. de donat. Bartol. in *l. miles, §. mulier §. de testam. miles & in l. mulierem §. de his quibus vt indignis, & in l. miles in princip. §. de re iud. Abb. in d. l. de clerico agro, & in ca. fin. prope finem in 2. & Alex. com. in presenti. Ancon. consil. 248. alios etiam, de quibus per Felis. in *cap. cum ex officio de prescript. & decisionem Tholo-***

§ sanam 141. Quia si docuit & dicitur miles Dei: vt in *l. mulierem 13. §. 2. & in cap. in libentiam sup. de serui non vt & in d. l. 2. C. de clerico agro, & in cap. 2. de penit. lib. 6. & facit glossa in d. l. miles, vt facere §. de re iudic. quae dicit, quod sicut propter debita miles seculi non tenetur credere bonis, nec potest conueniri ultra quam facere potest: ita nec miles. §. Dei: vt per Abb. in d. l. 2. C. de cler. agro & in ca. veniens in fin. supra de translat. & in ca. 2. de pignori & in c. Odualdus de solut. & latius in repetit. cap. extirpanda §. quia vero sup. de prebend. tangit*

- columna. ad fin. § Ad cuius confirmationem facit, quod not. voluit Ioan. de Imol. in elem. pastoralis per columnam de re iudic. vbi dicit, quod præsupposito, quod propter delictum alicuius, eius bona publicentur, & per consequens ius patronatus, quod obtinebat, debet confiscari fisco ecclesie, non autem fisco seculari. § Ad hoc quod notat Bartol. in l. cunctis populus. C. de summa Trinit. idem Bartol. in l. iustitias, §. heres. §. de administrat. vbi dicit, quod si sit publicatio bonorum alicuius habentis bonis in alio territorio, confiscatio applicabitur ad fiscum loci, in quo sunt bona, & sic applicabitur hoc ius ecclesie, vbi est, ius patronatus. & per consequens ius patronatus extinguitur, & ecclesia remanebit libera, sub episcopi potestate. ita dicit Anton. in dict. elem. pastoralis. quem refert & sequitur ibi Ioan. de Imol. in l. cunctis populus. §. Ad idem facit quod voluit Abb. in cap. 2. sup. de success. ab intest. vbi ex illo text. notat vnum quod reputatur mirabile, videlicet quod si vni ex hæredibus clericis auferatur sua portio, tanquam ab indigno, non applicatur fisco seculari, licet heredes sit secularis, sed potius fisco & ecclesie, habito respectu ad qualitatem relinquents, & potius fisco episcopi, quam Papæ: vbi per eum, quod tene meum. Ad hoc bene facit lex super i. parit. tit. 6. l. 57. que incipit, semper alio. que dicit, quod si clericus est hæres laici, conveniri potest ratione hereditatis coram iudice seculari, coram quo conveniendus erat defunctus: ut etiam notat. per doctores. signanter per Angel. in l. heres absens, §. de iudic. per Ioannem de Imol. in l. si cum bonorum §. de iudic. per Abb. in cap. quia vt sup. de iudic. in fin. cuius contrarium voluit gloss. in cap. clericum nullum 11. question. 1. Ecce quo modo attenditur qualitas persone defuncti, non hæredis: vt sentit Abb. vbi sup. Pro ista opinione Abbas. facit textus, & quod ex eo colligit Anch. & refert ibi Ioan. de Anan. in 1. columna. in cap. excommunicatum 1. de heretic. vbi dicunt,
- 9 quod publicatis per bonis patrimonialibus clerici, confiscantur fisco ecclesie. idem dicit gloss. in cap. quia discretus super de concess. prebend. vide quæ scripti in cap. quanto de iudic. folio 6. columna prima. in meis recollectis. Ista Abbatis dicta semper fuerunt mihi dubia. quia contra primum tenui expressè Baldus in l. si quis presbyter. C. de episcop. & cler. 2. columna, versiculo secundo inducitur. quem refert & sequitur ibi Paulus de Castro. Anch. in cap. cum secundum leges de herede libro 6. & in repet. regulas que fiunt de reg. iur. libro sexto, quest. 22. columna. 70. versicul. clericus habens spiritum, infusus fratrem suum, accommodata tacere fide restituendo spurio, & sic incapax: modò hereditas venit auferenda ab isto incapax, tanquam ab indigno: dicunt ipsi, quod applicabitur fisco imperij, non fisco ecclesie, quia auferuntur de manu hæredis, qui est laicus, & cui erat quæsitum ius. §. Facit, quod in simili voluit idem Bald. post Bartol. in authentic. cassæ & irrita. in 5. question. C.
- de sacrosancti ecclesie. vbi dicit, quod stante statuto, quod testamenta non insinuata infra tres menses irritentur, si testamentum clerici hæres non insinuavit, non valet, habito respectu ad hæredem, qui est laicus. Istud idem videtur dicendum in casu nostro, vt res à clerico donatæ concubinx, applicentur fisco seculari, non ecclesiastico. quod mihi videtur verius. Pro isto dicto Bald. & sequitur cum, facit in simili textus, secundum primam lectionem, quam ibi ponit Bartol. in l. quod sitis. §. fin. autem C. de bon. qua habet. vbi probatur, quod si aliquis moritur sine descendens, relicto vno paterno & materno: in quibus ex latere materno, præfertur maternus paterno in quibus à paterno, præfertur paternus: sicut in fratribus & sororibus vt dicitur in l. de emancipat. C. de fin. & legit. hered. & per gloss. in authentic. post fratrem eodem, tit. & in authentic. itaque. C. communis, de success. & inspicitur persona immediata, à qua defunctus habuit: non autem mediata: vt sciamus, ex cuius linea habuit: quod tunc perperuo menti. Ista sunt verba Paul. de Castro in dict. §. fin. autem in fin. Cum autem in casu nostro vltima persona, à cuius manu capiantur bona à fisco, sit secularis, ipsa debet attendi, & per consequens fisco seculari applicabuntur. Et sentiens forte dominus Abb. hanc difficultatem in d. cap. 2. sup. de success. ab intestat. dicebat ad illam texam, quod ponit specialem provisionem. Pro opinione Baldi, contra Abbatem facit, quod Baldus refert, & sequitur Ioan. de Plat. in l. 1. C. de bon. va. libro decimo. & confirmatur hac ratione: quod clericus in patrimonialibus secularibus, & indicantur vt bona laicorum, secundum Anton. mor. in cap. constitutum, de relig. demit. & ibi Abbas. videtur textus, in cap. cum dilectum de iure patrum & ibi notat Abb. cuius meminit Felin. in cap. que in ecclesiis, de constitut. ego scripsi in cap. de pœnitent. & rem. columna. 103. in meis recollectis. Item mutata persona, mutatur status rerum. l. Paulus respondit per procuratorem. §. 1. §. de acqui. hered. l. si quis de iure fisci. libro 3. C. de episcop. & cleric. Spec. de cleric. comens. §. 1. ver. ad huiusmodi autem articulum. Bartolus, Dyn. & alij in d. l. Paulus. Item quod hæreditas non adita representat defunctum: adita verò, hæredem l. 1. §. 5. Sciantia. §. si quis testam. lib. off. inf. fuer. l. hereditas in multis, §. de acqui. rer. dom. l. capiam, §. de vsum. Ex quibus inferuntur duo satis notanda. Primum, quod impuberi succedenti clerico, si est laicus, datur curator per iudicem secularem: vt l. 1. & ibi Bartol. & alij. §. de tutor. & curat. de. ab his. Secundum, quod si laicus est hæres institutus, clericus hæres, renetur inventarium facere auctoritate iudicis secularis, non ecclesiastici: ita concludit Guido in decisionibus Delphinat. qu. 261. & tene menti. Eodem modo dicemus in publicatione bonorum, vel confiscatione, vt habeat fisco secularis, non ecclesiasticus: vt dicebat Bald.

¶ Secundum dictum *de. Abb. in d. c. 1.* (dum voluit quoddam, quod ¶ venit applicandum fisco de bonis clericorum, non venit applicandum Papæ, sed potius episcopo loci, ut dispenseret diligenter ad vsum, ut dicit probari) non videtur mihi sine scrupulo: quia episcopus non habet fisco, ut voluit *Bald. in rubrica. de privileg. fisci. C. in fin.* & sic nihil potest confiscare suæ cameræ, secundum enim. & si quis contrahit cum eo, vel cum episcopo, non idem bona sua sunt tacite obligata, secundum ipsum. Et idem *Bald. in authent. bona damnatorum. C. de bon. damnat. dicit quod episcopus condemnans ad penam pecuniariam, debet eam applicare fisco Rm. ecclesie, non autem cameræ suæ: quia esset iudex in causa propria. Similiter dicit Angel. latet in authent. ut nulli iudic. 5. autem columna 9.* quod licet episcopi imbuant istas penas, tamen non possunt, nisi causa necessitatis sub sit: sed debent erogare pauperibus, nisi sit episcopus habens dominium temporale. quæ dicta refert & sequitur *Andreas Siculus in cap. P. & G. 49. col. sup. de offi. deleg. & Fel. in cap. irregul. 5. ceterorum pen. column. sup. de offi. ordin. quem videas. Cogitabam, si posset sustineri dictum Abbat. dicendo, quod episcopus non habet fisco proprie, bene tamen ¶ improprè: ut sentit *Bald. in dicta rubrica. C. de privileg. fisci. vide eundem in cap. 1. 5. ad hoc column. 4. ver. quæritur utrum de pace iura ferman. lib. funderum.* Et in casu, in quo bona alicuius clero ci veniunt confiscanda, si non est beneficiarius, applicentur fisco episcopali: est beneficiarius, ecclesie, in qua habet beneficium: ut voluit *Abb. in d. cap. 2. supra. de success. ab intestat. de quo non in isto amplius, quia non est præfatis speculationis. ¶ Vnum non est omnino circa prædicta, quod si miles, vel aduocatus, doctus, licentiat, vel clericus, donat suæ concubinæ pro meritis & seruitijs: si merita per dictam differtenciam probarentur, crederem dictam donationem tene re: licet enim inter personas prohibitas simplex donatio non sit valida, tamen donatio ob causam non reprobat: quia aliam & diuersam naturam habet à simplici: ut patet ex notat. in authent. unde si patens. C. de inoff. testam. Et in l. si donatione. C. de coll. Et in l. Aquilum Reg. ff. de donat. donatio enim, quæ fit ob causam non potest dici proprie donatio, sed cuiusdam debiti naturalis restitutio: quia ex collatis seruijs obligatur ille, cui conferuntur, naturaliter conferuntur: d. l. Aquilum. & dicitur talis obligatio ad autiodota: ut l. sed si lego. 5. consilium. ff. de petito. hered. Inter personas autem prohibitas inter se donare, alij contractus non prohibentur, sed teoent: ut l. si testamentum. quod dicit notat. ff. de probat. Et eam quæ, 5. pen. de leg. 3. Isti ergo, qui aliis prohibentur concubinis donare, possunt aliquid eis donare pro collatis sibi seruijs, pro quibus erant eis ob ligati, & magis dicitur hoc, obligationis dissolutio, quàm donatio, seu patrimonij diminutio, per iura prædicta. ¶ Et in-**

telligo, ut dicti quando merita probantur, vel seruitia: aliis si non probarentur, verba illa pro meritis & seruijs non sufficerent ad prædicta probanda, ex quo emanant inter personas prohibitas: ut est casus in d. l. eam quæ, 5. pen. de leg. 3. & d. l. qui testamentum, & l. si forte, ff. de castrensi pecul. Talibus enim verbis non datur fides, sed præsumitur adiecta in fraudem legum: ut dicit text. in dict. 5. pen. ita dicit *Ambr. consil. 2. 4. 8. in p. dubium suis.* quæ refert & sequitur *Paulus in dict. 1. denotum, ff. de donat. & Andreas Siculus, in l. diuersio, 2. 4. col. ff. de verb. ob. de quo etiam per Vitalium in libro clausularum. cardinal. 46. alias in clausula, dedit & domus: Tuto propter eam gratia & accepti seruitia. & de hac donatione remuneratoria infra latius dicitur. ¶ Hucusque locutionis de donatione facta concubinæ, quæ proprie ¶ est illa, cum qua matrimonium esse possit, & est vnica, in domo retenta in schemate concubinæ: ut in authent. quib. non natus esse. sui. 5. si quis autem & 5. palam, & ibi gloss. in ver. indubitatum. columna. 7. & in authent. de tricate & semi. 5. & hoc dicitur, & ibi gloss. in ver. præterit. columna. 1. & dicitur schema, quasi imago vel figura, licet qualitercūq; teneatur. imò dicit lex, protestationem esse faciendam, quod pro concubina teneatur ff. de concub. l. in concubinato, & 4. partit. titul. 14. l. 2. de quo per Spec. titul. de iuss. ab intestat. 5. l. 5. column. ver. & nota tria necessaria per Ioannem Andream in addit. ad Spec. rubrica, qui si sint legiti in 2. columna per gloss. & dicit cap. annotat. supra de elect. in ver. coniugata, in fin. & ibi Abbat. column. incompensabile. *Bald. in l. eam quæ. C. de soluc. commiff. 9. columna, versal. & nota,* quod licitus concubinatus est inter solutum, & solutam, tamen debet interuenire verbum protestantis se tenere in concubina, & factum, quod teneatur in domo, ita quod passim non possit vagari circa plurimorum concubitus. Nam si non interueniret protestatio, vel alio modo apparet de concubinali consensu, cum virgine vel vidua, committeretur stuprum: ut in d. authent. de tricate & semi. 5. considerem. Et in fin. & ff. de questio. l. si quis viduam. Et secundum ista, exceptio, quam faciunt doctores à regula, quod donatio facta à clero concubinæ non valet, non videtur congruè fieri, tamen quia illa non dicitur concubina, ut apparet ex prædictis, sed potius est fornicaria, cum qua habitare non licet: ut l. fin. ff. de concub. & teneq. *Bald. in l. si ea condicione. C. de condit. infer.* tum enim quia clericus non est solutus, sed ligatus ecclesie per matrimonium spirituale: ut supra dixi, unde proprius caderet in his, quæ infra dicentur. Volui tamen hoc ponere, ne doctorum ordinem in hac materia loquentium perverterem.*

ADDITIONES.

- A* § Adde, hoc intelligendum in clerico non habente beneficium, unde vivat. ita *Par. in l. m. in itin. 2. col. ff. sol. mat.* sic limitans *glos. notat.* quod prædictam conclusionem firmat, in *l. miles, ff. de rei indic. in vers. facere.*
- B* § Adde *Fel. in c. 2. de for. comp. & melius per eundem in c. si concubina de sententia excom. & in c. cum sit generale, col. 3. in princip. de for. com. vbi vide, an index secularis possit eas ponere.*
- C* § Et an ennobilitatio bonorum facta in vno loco, trahatur ad bonis alibi sita, vide *Fel. in c. postulat. de for. comp. col. 2. ver. respectu confiscationis.* & vide bonam addit. in *sum. repetit. in parte confiscationis.*
- D* § Adde in materia bonam *desif. Rota, in colle. per Bernar. de Bispeto. sub ru. de for. comp. in decisione vicia.*
- E* § Adde tamen *Fel. in c. irreff. agibili, §. exterum, de offi. ord. co. p. & in vbi tener, quod contra ita opinio est venor. & sic habet fiduciam.*

IOANN. BERNARDVS.

- A § Idem est dicendum in clerico. Vide *Con. in regul. peccatum 2. par. §. 2. m. 2. & Ant. Com. in l. 52. Tant. num. 68. obijet Tiraguel. in l. si vnuquam, ver. donatione largum, num. 23. C. de rruo. donat. ac plenius *Did. Per. l. 1. ver. aliter tamen donare it. 3. l. 1. Ord. Phil. Dec. in cons. 132. l. 1. consilium, & C. appell. Tholof. desif. 141. allegat. per autorem.**
- B § Clericus dicitur miles. § Adde *Did. Per. d. l. 1. tit. 3. l. 1. Ord. in d. ver. aliter tamen donare. & per totam *glos. & Enac. in d. in suo consilio, cap. 22. apud quosplura cum autore nostro enarrantur privilegia clericorum, & vtrum sicut miles torqueri non debeat, vide autorem sup. §. 57. num. 19. & Bernard. Diaz. in regul. 125. ver. sublimitate. & plenius in sua præd. criminal. c. 117. London. Cæter. in præd. criminal. fol. 85. num. 31. Algid. Boff. in tractat. de delictis, tit. de tortur. test. num. 7. an vero immunitate ecclesiastica gaudeat clericus si deliquerit: ad cognoscendum iuris & praxis eius articuli, vide *Conar. libr. 2. resol. 4. fin. numer. 16. & Bernard. Diaz. in sua præd. cap. 115. & Minchac. de success. progress. & creat. part. 1. libr. 3. §. 22. m. 34. & sequent.***
- C § Quia illius militæ ratione efficiunt suos. Vide *Fel. in c. dilecti. filius 1. de rescriptis, & pluribus congressibus Burgi de Pac. in l. 3. p. 1. Tant. num. 398. cum seq. vbi cum præced. etiam multa docti scribit de ratione fortuendi domicilij propter officium vel dignitatem, quam in certo loco quis administrat.*
- D § Hinc est quod concubina clericorum. Vide autem in *sup. tex. §. not. §. 21. m. 13. vbi plures adiunguntur.*
- E § Vbi est ius parronatus. Vide *Bernard. Diaz. in sua præd. criminal. cap. 12. 4. m. 5. & multos allegat. Did. Per. in l. 1. tit. 6. libr. 1. Ordin. ver. c. anno monio. & lat. Sequitur de heretico 4. m. 149. per quos in ista questione controvertitur, satis scriptum, satque autorum in vtramque partem al-*

legatum est. Videque rursus *Suprem. d. c. 9. m. 19.*

§ Lex regni i. p. tit. 6. l. 57. Super hoc tex. inter Hispanice leges singulari, ad hanc propositionem vide *Suarez. in l. post rem indicat. super lege regia extor. 1. num. 4. & Conar. præd. quall. c. 3. Valde in tract. commun. sententiarum vers. clerum, num. 70. Ansel. c. 30. vers. extor. m. 66. & Minch. de success. progress. & creat. parte 1. libr. 3. §. 22. num. 70.*

§ Applicabit fisco imperij, non fisco ecclesiæ. Adde *Conar. de sponsal. part. 2. c. 8. §. 5. num. 10. & Did. Per. d. l. 22. tit. 3. libr. 1. Ord. vers. queritur, & vltimum. Placum de delictis 4. 41. num. 26. & Seguram l. 3. §. fin. num. 145. de lib. & post. & Ant. Gomez. in l. 9. Tant. & seq. num. 39. & Arias ibi, num. 74. & Minch. de success. progress. & creat. part. 1. libr. 3. §. 26. num. 61. & sequent.*

§ Bart. in l. quod scitis §. fin. antem. Circa doctrinam istam vide *Greg. gloss. d. l. 22. tit. 3. p. 6. & Conar. de success. ab intest. num. 2. & 3. & autorem nostrum in l. 6. Tant. ibi, Callid. & Anton. Germ. in l. 7. Arias l. 7. Tant. num. 4.*

§ Clericus in patrimonialibus censetur laicus. Vide autem in *sup. tex. §. 23. num. 13. in 3. not. vbi plures de hacre congressi.*

§ De bonis clericorum non venit applicandum Papæ, sed potius Episcopo. Vide *Conar. libr. 2. resol. cap. 9. numer. 21. Bernard. Diaz. in sua præd. criminal. c. 124. ad fin. & c. 134. & Arias in l. 9. Tant. num. 75.*

D. IOANNES BARABONA.

SUMMÆ RERVM.

1. Meretrix dicitur mulier, quæ inhonestè duos causa quælibet aduocet.
2. Venustus facta meretricibus publicè valet.
3. Meretrix non recipit torpore, licet torpore faciat meretricando, & n. 7.
4. Pignus dat: non meretrix non potest ab ea retineri.
5. Dominum potest causa, vel rei donat: meretrix, per traditionem, si acquiritur.
6. Meretrix promissa iniussu retinens, iniussu facit.
7. Miles promittens meretrici, non obligatur, nec etiam minor.
8. Rem licet non habeat in re, tamen potens eam, & obinet, si nullum eam habeat.
9. Meretrix si aliquod promittit leuissimè, sine ex hoc potest misere agere non potest.
10. Meretrix in proprium est recipere pretium, non dare.
11. Cuius cum meretricibus est damnatus.
12. Meretrix hoc facit in mundo, quod facit in mari, vel leuata in palatio.
13. Donatio, prec. fin. & pignus dat: non meretrix, valet: & quod ex hac causa acquiritur suum facit, nec sibi potest ab ea auferre.
14. Donatum simile acquiri potest cum pretio.
15. Meretrix potest libere disponere, testari, elemosinam facere, & decem saluare de his, quæ ex meretricio acquiritur.

VIDEAMVS nunc de donationibus, quæ fi. §. XL. unt alijs mulieribus, quæ non sunt concubinae. Et primò de meretricibus, quæ palam quæstum sui corporis faciunt, vt *l. palam §. de rit. nupt. vbi text. not. innuit, mulierem a dici meretricem, si inhonestè duos, causa quælibet*

admitit.

admisit ad hoc commendat illum text. *Abb. in cap. cum decernit in fin. sup. de rit. & bene cleric. & in cap. inter opera, in fin. sup. de sponsa.* Idem si per 20. horas stetit in meretricio, vel lupanari: nam ex hoc solo censetur publica meretrix. *vt not. Salys in l. qui adulterium. C. de adulteris.* ¶ Et teneas

- 2 *B* pro constanti, quod t donatio s facta istis publicis meretricibus, valet: *vt est textus in l. 4. §. sed & quod meretrici. ff. de condit. ob turpem causam, & in l. meretorem, eodem titulo.* ratio est, quia hic versatur turpitudinem solum ex parte donatoris
- 3 oon autem ex parte meretricis: quia licet t turpiter faciat esse meretricem, oon tamen turpiter recipit, cum sit meretrix: *vt d. §. sed quod meretrici, & gloss. in cap. ex transmissa, super de decimis.* Quando autem turpitudinem versatur ex parte donatoris, oon autem ex parte recipientis, iuste recipitur quod donatur: *vt per totum titulum, ff. & C. de condit. ob turpem causam.* ¶ Et procedit hoc, non solum quando res meretrici donata fuerunt sibi tradita: *vt loquuntur iura praedicta: sed etiam quando oon fuerunt tradita: fuit*
- 4 tamen pignus datum: quo casu necdum poterit retinere pignus, sed etia poterit agere contra donatorem, *vt pignus redimat*, quia licet pignus remaneat in dominio obliganti: *vt l. cum & §. pignus de pignori acti.* tamen sicut dominium rei tradita: queritur: *vt l. traditio in fin. C. de pact. & iustur. de rerum divisione. §. per traditionem.* sic etiam per traditionem pignoris queritur ius in pignore: *vt traditur in praedictis iuribus.* Vnde sicut t dominium pecuniae vel rei donatur meretrici per traditionem ei acquiritur: sic & ius pignoris reale sibi acquisitum est. Ita tenet *Cyn. in dict. l. 1. C. de condit. ob turpem causam.* quicquid dixit ibi gloss. qo x debet intelligi de muliere, non meretrice, de qua inf. subiiciam. ¶ Quinimo, quod plus est, subdit *Cyn. in dict. l. 1. in fine.* quod si scholaris promissit meretrici ob libidinem secum habitam: venit modò meretrix coram te stare, vel doctore, facit citari scholarem, & peti ab eo illud, quod sibi promissit: quod poterit illud facere, quia qui tenet t meretrici promissa, iniuste facit, & sic peccat, secundum eum. Hoc idem in effectu voluerunt ibi *Angel. Salic. Angel. in l. 1. eodem titulo, & Bart. in l. affectum ff. de donation. & in l. generaliter, in fin. ff. de verbor. obligation. & ibi etiam Alexander, & Franciscus de Aretio, Bartol. & Alexand. in dicta lege 4. §. sed quod meretrici. ff. de condit. ob turpem causam. Cynus & Salysius in l. ea que. C. de donat. ante nuptias.*

- ¶ Mouentur ipsi primò per text. in dicto §. sed & quod meretrici. vbi dicitur, quod licet t turpiter faciat meretricem esse, non tamen turpiter recipit, cum sit meretrix: si autem turpiter oon recipit, ergo iuste recipit, & domina efficitur rei donatae. Ista autem ratio oon minus militat in donatione re oon tradita, sicut quando res traditur. Secundò facit text. in dicta lege, *affectum.* dum generaliter permittit fieri donationem meretrici: sed constat, quod ad

validatorem donationis non requiritur traditio, cum etiam absenti donari possit: *vt l. absenti, ff. de donation. & in cap. si tibi absenti, de probend. libro sexto.* Ergo dispositio illius textus habet locum in promissione facta sine traditione.

¶ Tertiò speciale est io milite, & minore prominente t con cubina, vt non obligentur: *vt notat in dicta lege, affectum.* ergo in contrarium est ius commune in alijs. *vt l. in singulari, de legi. §. Quarto facit textus valde singularis io l. mulierem ff. de verborum obligation. vbi ad validatorem stipulationis potius inspicitur persona stipulatoris, quam promissoris: cum autem in promissione, quæ fit meretrici, oon sit turpitudinem ex parte meretrici stipulantis, postquam meretrix est: vt in dicto §. sed & quod meretrici. licet turpitudinem sit in prominente: potius inspicimus personam ipsius meretricis. Ita ponderat & inducit illum text. *Paulus de Castro ibi.* Et idem tenentur *Hugo & Archid. in cap. qui venatoribus §. 6. distinctionem.* facit, quod in simili videmus, in iudicijs, vbi iusgis attenditur persona petitoris, quam rei: quia licet t reus nullum ius habeat, t tamen petens etiam non habeat, non obtrinet: *vt lege 1. circa principium ff. si pars heredis pet. & l. final. C. de rei vend.* Sic ergo in casu nostro inspicimus personam stipulatoris, id est meretricis, cui fit promissio, ex cuius parte oon interuenit turpitudinem: non autem personam promissoris turpiter prominens: quia eius turpitudinem oon habet vitare promissionem: *vt dicta lege mulierem.* ¶ Cuius ratio est secundum *Franciscum de Aretio, ibi in 2. columna* quia si stipulatio continet turpitudinem ex parte promissoris, annullaretur ipso iure, vel in effectu: tunc ille, qui turpiter promissit, nullam pareretur penam, imò puniretur stipulator, qui turpiter oon recipit: quod esset absurdissimum. Sed contra, quando turpitudinem est ex parte stipulatoris, si stipulatio oon esset annullata, tunc stipulator oon puniretur ex sua turpitudine. Vnde in utroque casu per eandem regulam statuitur diuersum: videlicet, ne quod odio alterius inductum est, conuenerat in eius fauorem: vel ne quis ex delicto suo lucraret: contra legem, relegatorum, §. final. & l. sequenti, ff. de interdict. & relegat. & quod habetur in regula, *quod ob gratiam, de regul. iur.* quæ quidem ratio nobilis est, & satis singularis, & a ceteris tarta, nisi ab illo, vt ipse dicit.*

¶ Et istud teneas, quamuis gloss. in d. §. sed & quod meretrici, & in dicta l. 1. C. de condit. ob turpem causam, & in l. affectum ff. de donat. & in l. ea que. C. de donation. ante nupt. teneant contrarium. quam opinionem tenentur *Baldus, Angelus, & Paulus, in dicto §. sed & quod meretrici.* Ioannes de Imol. in dicta l. generaliter in fin. ff. de verbor. obligation. & Alexandrinus in presentis. Fundamentum principale istorum doctorem est, quia ista promissio est turpis, sed ex turpi causa facta: & ideo oon valet: *vt l. generaliter praedicta.* Istud oon est

est verum, quia meretrix, in eo quod est meretrix, turpiter facit: sed ex quo talis est, non turpiter accipit, nec turpiter stipulatur. & sic ista prima ratio non procedit. ¶ Secundum fundamentum eorum est, quia quædam honeste accipiuntur, quæ non honeste petuntur: ut l. i. ff. de variis & extraordinariis cognitionibus, quia licet in casu dictæ l. i. illud quod retinetur, possit inste retineri, non tamen possit honeste peti. Non tamen sequitur: ergo nec in isto casu. Ita excludit Cynus has duas rationes in dicta l. 2. in fine, C. de conditi. ob turpem causam. ¶ Tertium est text. in l. ea que. C. de donat. ante nuptias. vbi si aliquis promissit donare alicui mulieri, ut sponsa fieret, quæ tamen sua sponsa esse non potuit: non tenetur illud adimplere. Ad hoc respondet Alexander in dicta l. generaliter. quod ideo ibi non potuit illa mulier agere, quia donatio continebat modum seu causam impossibilem: quia illa non poterat esse sponsa, cum illa aliam haberet uxorem: & ita non erat in potestate mulieris, quod valeret matrimonium, vel quod duceretur in sponsum: & propterea agere non potest virtute illius promissionis. & sic dicit Cynus in dicta lege, ea que. qui pro hoc allegat Alexander in dicta l. generaliter. ¶ Quartum fundamentum est text. l. finali. §. Scia. ff. de adim. & ob. vbi si meretrix aliquid promissit lenoni, ex hac promissione leno agere non potest: sicut ergo ipsa non potest conveniri ratione fux promissionis: sic etiam in iure si qui aliquid ei promissit, ut ab ea conveniri non possit: quia ut dicebat ibi Bartolus, ibi non fuit facta stipulatio, & sic non nascitur actio ex promissione de donando secundum tempora Digestorum. Sed reuera ille teams non le fundat super stipulatione, & propterea melius videtur intellexisse illam textum Bartol. in dicta l. afflictionis, ff. de donat. qui dicit, quod ille textus loquitur in meretrice promittente alteri: quia quidem promissio valde à lege reputatur exota, ut not. in l. que adulterium, C. de adulter. & ita turpido versatur ex parte recipientis, cuius persona magis est attendenda ad validitatem stipulationis: ut dicta l. multum, ff. de verborum obligationibus. & sic intellectus placet Alexandro in dicta l. finali in apostillis. Hunc etiam tenet Baldus in l. 1. c. columna, C. de conditi. ob turpem causam, qui reputat valde singulariter textum in dicta l. finali, ad hoc sic etiam intellexit cum Angelus in dicto §. sed & quod meretrix, in §. & ibi etiam Bartolus. & Paulus de Castro, & Alexander in dicta l. generaliter c. columna, ff. de verborum obligationibus. Meretrices tamen est proprium, recipere premium, non dare: ut dicitur Eccebulu 16. Non est ergo mirandum, si dicamus non valere promissionem factam à meretrice lenoni, vel meretrici, causa meretricij. ¶ Quintum fundamentum est: meretricem esse, & ad meretrices accidere, prohibet Dominus. Primum est Deuteronomij 23. secundum est Exodus 20. & Deu-

Palacio Real.

teronomij 5. & 32. quasi. 4. cap. meretrices, & cap. nemo sibi blandiarur. & sic t. cotus e cum meretricibus est damnatus: ut dicto cap. nemo & i. liberorum, & c. dicat aliquis ea. causa & quæ. Sed vbi aliquod promittitur pro coitu damnato, non tenet promissio: ut est casus in l. meretrix, C. de conditi. ob turpem causam, not. in l. 2. ad titul. signanter per Cynum, & Angelum. Ad hoc dicendum, quod licet meretricium sit peccatum, & à iure prohibetur: tamen Ecclesia istud tolerat, & sub dissimulatione petransit, causa maioris mali vitandi, ut c. duo & c. nemo 13. disticti. & not. in cap. inter opera, de sponsa. & propterea lex non punit meretrices. Vide Archiepiscopum Florentinum, 2. p. titul. 2. cap. 5. Nam, ut inquit Augustinus, hoc facit meretrix in mundo, quod scitina in mari, vel cloaca in palatio, tolle cloacam, & replebis fætere palatium: & similiter de sentina, tolle meretrices de mundo, & replebis ipsum Sodoma. propter quam causam idem Augustinus. 22. in 13. De civitate Dei, quod terrena civitas vsum scortorum licitam turpitudinem fecit, refert sanctus Thomas 4. de regimin. princip. 14. Ex istis ergo concluditur, quod valet donatio, t. promissio, & pignoris datio facta meretrici, & quod ex hac causa acquirit, suum facit, nec sciscus potest ab ea auferre. Nam quod sæpe cum peccato sine charitate acquiritur, non fundatur in charitate: ita quod perdendo charitatem, ipsum perdi necesse sit: quia non videtur charitas plus requiri ad rei conservationem, quam ad rei in ceptionem & acquisitionem. t. Dominium enim civile acquiri potest cum peccato, quia meretrix acquirit dominium pecij meretricij, cum peccato: peccat enim meretricando, sed non peccat recipiendo pretium, imò regulariter loquendo pretium efficitur eius: sic quod non tenetur ad restitutionem, nec etiam necessarium est ei ad salutem illa erogare pauperibus. ita dicit Conradus de contradi. qu. 7. prima conclusione. vbi plene probat, quod dominium civile acquiritur, sicut nec Evangelium, fundatur in charitate. Ex quo inferitur, t. quod de his potest liberè disporre, testari, elemosynato facere, & decimas solvere: ut in c. oblationes 90. dist. est gloss. notabilis cum iuribus in ea allegat. in cap. ex transmissa supra, de decim. de quo etiam 1. part. titul. 10. l. 12. & per Cy. & Angel. in d. l. 2. de conditi. ob tur. cau. per Baldum in l. 1. c. col. vers. item si de pecunia meretricis, Abb. in cap. de vita & benef. clerici. Et intelligo, dormiendum in acquirendo fraud vel dolus absit: ut per S. Thomam 2. 2. quasi. 32. art. 7. de quo meminit Florentinus in 2. parte titul. 2. cap. 5. in princip. Et hæc sunt quantum ad meretrices.

ADDITIONES.

¶ Dixi meretricem quæ duas. Adde eorum nostrum l. 62. & ibi Ant. Gomez, & Castill. & Gregor. gloss. c. l. 33. titul. 14. par. 5. & Conari. de sponsal.

spenfal. parte 2. cap. 8. §. 11. & Placiti de delict. 2. 34. num. 7. & 8. Alciat. l. Manserv. ad fin. §. de verb. fig. Mart. de Affict. in constit. Neapol. lib. 3. rub. 43. & Stephan. Cast. in §. Surgat ergo, numero 22. in suo tractatu de ludo.

B ¶ Donatio facta istis publicis meretricibus valet. ¶ Circa istam questionem, & appendices eius quasisto §. prosequitur auctor, & penes alia, quæ meretricibus incumbunt, vide text. & Gregor. gloss. a. m. l. 53. tit. 24. p. 5. & eiusdem gl. l. 38. tit. 11. part. 5. & Covar. in regul. peccatum. p. 2. §. 2. productusque Taurinus, d. l. 62. ac latissime Mambac. lib. 1. question. illustr. cap. 48. Dominus. Soto lib. 4. de iustit. & iure quest. 7. cap. 1. Nanarrum in suo manuali cap. 17. num. 38. & verum cogi possit incivita meretrix, ut corpus suum exhibeat petenti, vide Covar. lib. 3. resolut. cap. 14. num. 2. & Didac. Perez. l. 2. vers. Tertium casum, tit. 23. lib. 2. Ordin. & Gregor. Lap. per iure text. gl. si. fin. tit. 19. p. 7. Et quo pacto probetur aliqua meretricari, vide Franc. Mart. de iur. §. 99. num. 11. & Franc. Bro. de iudic. & tort. 1. part. quest. 4. num. 3.

C ¶ Coitus cum meretricibus est damnatus. ¶ Vide plures remissiones per Did. Per. l. 2. tit. 23. lib. 3. Ordin. 77. Taurinus ad fin. Adinquirat multos sop. §. 17. num. 2. vers. omnis coitus, seu coniunctio erat legitima. Pluraque mala meretricum videntur obiter per Did. Perez. ad legem in l. Imperator, num. 159. §. ad Trib. & Nenz. in filia nupt. lib. 4. num. 25.

D ¶ Ecclesia tamen istud tolerat. ¶ Vide expositis Mambac. lib. 1. quest. illustr. cap. 48. num. 1. & ex Theologis moder. vide Castro li. 2. de lege penal. c. 11. videbique sup. d. addit. proxima.

D. IOAN. BARAONA.

SVMME RERYM.

1. Mulier si à clerico seculari aliquod recipit, ut eam corrumpere, non tenetur ad restitutionem.
2. Mulier conjugata, si pro opere carnali alienum dederit seculari, vult, debet hoc restituere vero, si illa de rebus dotalibus, paraverbales, vel communibus dedit.
3. Necessitas tempore potest quia aliena ferari.

§. XII. **A** DE donatis vel promissis aliis a mulieribus, quæ non sunt concubinae, vel meretrices: dicat breviter, quod si promissio fiat in suis terminis, quia non est processum ad traditionem, non obligat promittentem, quod processum exitit ad traditionem, non repetit, qui donat: ut pota si scholasticus luxuriosus accessit ad mulierem, non meretricem, & dedit sibi propter fornicationem unam domum: postea vult repetere. Certè non potest: quia in pari causa turpitudinis melior est coconditio possidentis. In isto autem casu repetitur par causa turpitudinis, ergo &c. Iste est casus, qui sic debet intelligi, secundum Cyn. & alios in d. l. 2. c. de condit. ob raptum causam. Idem dicit ibi Cyn. post lacobum de Ration. si non est processum ad traditio-

nem rei donatæ, sed facta est promissio, & datum est pignus: quia ubi non statutio finibus promissionis, sed proceditur ultra ad traditionem pignoris, idem operatur traditio pignoris, quod ad translationem iuris in pignore, quod operatur traditio rei donatæ, quo ad translationem dominij. Vnde sicut dominium rei solutum acquiritur mulieri, sic & ius pignoris reale acquiritur est. Vnde iste dans nullatenus habet repetitionem, sed retentionem: quia in pari causa, &c. de quo latius per Alexandr. post Bertolum. Et alios in l. 1. in princip. §. de iudic. ob raptum causam. dic ut ibi. Sed advenit, ne decipiamus: quia licet his duobus casibus, quando processum est ad traditionem rei donatæ, vel pignoris, donator non possit repetere, bene tamen poterit fisci a muliere repetere: ut l. Lucius §. de iure fisci. Ex quo inferitur, quod mulier et non meretrices, quæ a fornicationibus suis accipiunt dona in cincturis aureis, & in perlis (sicut de quibusdam scio, quæ quorundam amatozorum substantiam exhausserunt) retinere non possunt, & in iudicio fori & anime ad restitutionem non tenentur: ita dicit Cynus in d. l. 2. c. de condit. ob raptum causam. quem refert & sequitur Angellus ibi hoc multum commendans, de quo etiam meminist Trevis in questione obligationum, postea per tractatum Barba. de iudic. in 2. dubio in 4. columen, dicens fore mentu tenendum. Vide Archiepiscopum Flor. in summa. 2. parte tit. 2. cap. 5. in princip. & Spec. consensu, lib. 2. cap. 30. §. est & discipulum, sermo 112. fin. columen. incipit, ostendit. ¶ Ipsi tamen non aperiunt, cui tenetur restituere: vnde et videas pulchram distinctionem, quam ponit Henricus in cap. peruenit. infra de adult. in 2. dist. post Affra. in summa. qui dicit, quod si mulier recipit à clerico seculari de rebus propriis, non tenetur ei restituere, etiam si sit monialis, sed acquiritur monasterio eius illud quod accepit. Honestus tamen est, quod monasterium illud non retineat, sed erogat in pios usus. Si autem accepit à clerico seculari, de rebus ecclesiæ debet fieri restitutio pauperibus illius loci, si indigent: ecclesia satis abundat. alius melius est, quod in utilitatem ecclesiæ pauperibus convertatur, argumento 17. questionum. 4. si quis in aris. sup. de effe. ordin. cum vbi nisi episcopus vel dispensare eam muliere, quæ recepit, ut rediret illud, si est secularis: aut cum monasterio, si est regularis.

¶ Si autem recipit à persona regulari de rebus monasterij (quod præsumendum est, nisi de contrario constet) aut recipit ab habente administrationem, & tunc debet fieri restitutio monasterio, vel prioratui, vel administrationi, de cuius bonis datum est. & potest fieri restitutio eidem personæ, quæ dedit, si adhuc remanet in administratione illa, maxime si creditur correctus. aliter minus est, quod ei non reddatur, sed fiat quod dictum est suprà. Si tamen tali non correcto facta sit restitutio libe-

liberata est, quæ accepit. Si autem mortuus est ab administratione illa, aut si est simplex claustralis, qui dedit: bene debet restituere monasterio, vel prioratui, vel administrationi: nec liberabitur, sic soluerit illi, qui dedit: nisi rursus deum, cum conuersus fuerit in utilitatem monasterii, vel prioratus, vel administrationis: nec de cetero poterit à monasterio illius mulieris regularis, illud, quod recepit à regulari alterius loci: nisi de consensu abbatis & cœnueus, si donum fuerit magnum, aut abbatis, si fuerit paruum, vel mediocre.

¶ Quod autem dictum est de rebus taliter datis à regularibus personis, intelligi etiam de rebus datis à personis secularibus, etiam laicis, qui non sunt sui iuris: ut cum seruis & filiis familias dant taliter de rebus etiam peculiaribus, nisi rerum illarum habeant ita liberam administrationem, quod quasi patres familias de eisdem disponente possunt. ¶ Item quod dictum est de moniali respectu viri secularis, reocundum est e contrario, quando vir regularis recipit aliquid à muliere regulari: vir autem secularis, quod à muliere coniugata recipit pro carnali opere, debet restituere viro, si illa de rebus dotabilibus, paraphernalibus, vel communibus dedit. Si autem dedit aliquid amato de rebus propriis: licet sit bonestum, quod expendat illud in pias causas non tam tenetur, nisi velit: poterit ei restituere quæ dedit: quod videtur melius, si peniguit, vel egeat.

¶ Hæc sunt verba *Henrici*: *vis supra* quæ mihi placent, & volui ea referre: quia articulus est satis quotidianus, & alibi ita bene non enucleatur, de quo etiam per *Alexand. de alio* in suis tractatibus restitutorum: quæ res et sequitur *Henricus* *Herp.* in suis præceptis præcepto 7. *formam. 12. col. 5. ver. quantum* verò ad secundum, ubi videas. Et hoc est contra illos, qui minuscola mulierum conseruant, & sollicitè & seruent, aspiciunt, ut earum memoriam teneant, ut dicit dominus *Cardus. post Paul.* in *clamen.* vna verbo, excellentissimum, de *relig.* & *rom.* *Sauiter.* cum potius illa restituere debeant, quam primum possint, personis, de quibus dictum est supra.

¶ Vnum tamen iuxta prædicta non est omitendum, quod quando vir, qui aliquid recepit à muliere, vel e contra, illud quod accepit, debet in pauperes erogare, vel donum restituere: si in qui accepit, est in maxima necessitate, non reoitus restituere: sed salua conscientia poterit sibi retinere: quia tunc temporis talis necessitas potest quis alienare. Ergo eadem ratione poterit sibi retinere, quod etiam restitutus. Illud est singulare dictum *Rubus. 4. sen. dist. 15. quæst. 4. de quo per Molanus in trail. de alio* in *libro. 1. c. 119. 3. sol. alius in parte, Metubere de mal. dat. 1. 4. col. 1.* de quo latius infra subiciam in 7. limitatione.

ADDITIONES.

¶ Aliis mulieribus quæ non sunt meretrices, vel concubinae. ¶ Repere quos sup. §. proximo additione, i. congesti. Nam & *Cæsar.* ibi allegatur in *regul. peccatum. 1. part. 2. §. 1. num. 3. ver. secundum quæstionem* partem idem esse iuris censet de illis, & concubinis vel meretricibus. & vide *Satum*, & alios quos ibi adueni. & *Silvest.* *ver. restitutum. 2. Monal. in summa de restitutione male adquisitionum.* & *Florent. 1. parte, tit. 2. cap. 5. col. 2.* Addeque *Nazar.* in suis *Manualibus. 1. part. 17. num. 40.*

¶ Bene tamen poterit hic. ¶ Adde *Gregor. gloss. b. 1. tit. 14. part. 5. & Silvest. de restitutione. 2. & Mediam de restitutione, qu. 2. cap. 2. & Dominicus. Sota de iustitia & iure. lib. 4. qu. 7. art. 1. & Cœnueus, d. *regul. peccatum. 1. parte 2. cap. 2. num. 6. ver. ex tota consuetudine*, per quos omnes in illis locis & per *Angel.* in *summa ver. restitutum.* reperies examen eorum quæ istis 5. tractantur.*

¶ Vnum tamen iuxta prædicta. ¶ Adde *Arborem infra. §. 6. §. num. 42. & super iust. 3. tit. 5. 23. num. 8. & §. 11. num. 7.* ubi plures addidi, e contra qui potest statim restituere, vide quos adiuuam infra §. 6. ver. debet statim restituere.

DOCT. IOAN. BARANONA.

SUMMÆ RERVM.

1. De donat. inter eos, qui aliquo modo coniuncti continentur, per paruum præceptum non valet.
2. Allegari possunt exempla probatorum virorum in deprecibus canonum.
3. Summa non habet liberos in potestate.
4. Mulier obligatur viro consensum: vel cum viro se obligant vel se, aut cum jam obligati pro viro: ipsi tunc sibi non præiudicant.
5. Vir non potest donare filio suo familiæ, nisi si miles aut clericus.
6. Adhuc tunc restituit clericorum dictum consensum, vel quasi consensum.
7. Clerici in potestate parentum constituti, possunt licetè dissonare & resistere de modis adueniendi: & illud etiam intelligendum de clericis in monasterio constitutis.
8. Clerici in episcopatu vel in clericali in minoribus constituti.
9. Feminae beneficiorum filiosfamilias clericis etiam in monasterio constitutis, non adueniunt patri.
10. Filiosfamilias potest in consensu beneficiorum esse in iudicio sine consensu patris: & sine consensu patris non potest.
11. Patet si bona adueniunt filij, in quibus pater non habet usufructum, adueniunt, & consensu fratris tenetur hoc donum moderare: sicut si pater fecit aliquos sumptus filio in iudicio.
12. Pater usufructum in bonis filij ante clericatum habens, autem tenetur post clericatum.
13. Pater potest in bonis filij solvitur, tamen non sinitur in fructibus formali verò quæstionem rationis patris potestatem.
14. Pater potestatem ex solvitur per clericatum.
15. Ingressum monasterij non fecit patrem perdere usufructum, quoniam habet in bonis filij, aut usufructum potestatem tempore, in quo fati.

S. XLII.

Amplius a quarto predicta, ut nedom sit prohibita donatio inter coniuges constantem matrimonium, sed etiam inter eos, qui aliquo modo coniuges contingunt per patriam potestatem. Quod quatuor modis contingit: ut si unus coniugum est in potestate sua, vel quia tu es in potestate tua, vel quia tu & ipse estis in potestate eiusdem, vel quia tu & ipse habetis coniuges in potestate. Si ergo aliqui istorum modorum contingit manum alicuius non potero uxori suae donare. Et qui uxorem alicuius aliquo de predictis modis contingit, eius marito donare prohibetur. Item & qui contingunt coniuges, per potestatem sibi iniuncte donare non possunt. Omnia ista probantur in l. 2. § qui in eis de, & sequi ad §. non tamen §. si sit. Et l. inter eos, C. ad. Et l. v. que §. ad. Maled. Unde sicut non est licitum marito donare uxori, sic nec interpositae personae, maxime si se coniungant per patriam potestatem. Nec similiter potest fieri donatio interpositae personae: quia illud quod non potest fieri dicitur, non potest fieri per interpositam personam: ut l. si per interpositum, C. quod inter causas, sicut dicimus de patre, qui relinquit amico filij spurij, de quo condidit iuxta not. in l. fin. C. de his quibus ut indignis. Item de forensi, qui per se non potest acquirere bona stabilia in aliquo loco per se, non poterit similiter per uxorem, licet ipsa non sit forensis: secundum Franciscum Aretinum in dict. l. §. per interpositum, recte ad propositum. Et ita si volo donare marito filiae meae, & sic genero meo, non possum: quia eius uxor in mea est potestate: ut dict. §. qui in eis de, & l. cum hic §. si sit. aut uxor, §. si sit. Et l. si sit propositum, C. ad. Aliam rationem assignat Placentinus in suis problematibus. Quid est, inquit, quod a genero ac facere iisdem aliquid doao capere non licet? An idcirco a genero, ne forte per parentem munus ad uxorem redire videatur a facere autem, quod qui nihil dedisset, cum nihil acciperet par esse visum est? Hae ille. Sed reuera haec rationes parum valent. Unde verius puto, hoc ita dispositum fuisse propter patriam potestatem, ut dicunt iura predicta. Sed videtur quod facer possit donare genero. Nam Raguel Tobie genero suo iam constante matrimonio, tradidit dimidiam partem omnium substantiarum suarum in pueris, in puellis, in pecoribus, in camelis, & vaccis, & in pecunia multum. Et scribitur Tobie 10. cap. Exempla autem & proborum virorum maxime de quibus in sacra scriptura, sunt alleganda in decisionibus causarum, ut in archiep. ut non laxet contra naturam, in principio in 6. vides ut opinio 23. qu. 6. in cap. de quibus 20. dist. Sed non obstat, quia licet dicat textus, quod tradidit genero, est tamen subintelligendum nomine uxoris: ut probatur ex lib. 4. tit. 2. ibi etiam pecunia multa nomine uxoris. Nec obstat l. 3. §. si sit. §. et l. si sit in vacuum, C. eodem. quia ille leges loquuntur in foru & nuru, vel foru & genero, quae alterum coniugum per potestatem non contingit: eo quod & feminis liberos in potestate non habent: ut insunt de adopt. §. si

mina & §. de bon. poss. contra tabul. l. illud §. ad testamentum. Sed in casu illarum legum valet donatio. Sed in casu nostro non valet, ad eo quod nec morte donatoris confirmaretur, nisi etiam filia praemortuaria huius genero: ut l. mortis sua causa, §. si sit tit. & dict. l. si sit propositum, C. eodem, & ibi notat Bart. notatur etiam in dict. l. cum hic §. si sit uxor. Unde si gener praedeceat, non solum non est donatio confirmata, sed totaliter resoluta: ut l. mortis in uxorem, C. si sit tit. de quo latius per Oldradum consil. 185. incipit, quidem patetfamilias. §. Hoc tamen incipit, nisi donatio facta genero esset iurata: nam illa bene valeret, ut singulariter firmat Alexan. consil. 157. pm. col. 2. volum. de quo infra dicitur in 4. limitatione. §. Item dicas, si filius meos rem meam, me consentiente, donat uxori suae: non enim valet ista donatio, nec morte confirmatur filij, imo et in mortuo, ego possum illam reuocare, siue fuerit processum ad traditionem, siue non. Ita consiliorum nota. Ancher. consil. 73. incipit, per modum consilij. roborando per bona fundameta, quae per te videas. §. Item dicas, si uxor mea consentiat obligationi patris mei, vel fratris mei, vel filij mei, vel pro eis se obligat, vel eis aliquid donet. Nam eodem modo iste consensus, vel obligatio, seu donatio non valet, nec tenet quia omnes istae personae me contingunt per patriam potestatem: ut supra dictum est. ad quod bene facit textus in l. 2. & §. si ista iud. & tenet notat Bald. in archiep. si sit uxor, C. ad vellem. in princip. & sic extendit illum textum dicens, quod & sicut mulier consentiens obligationi viri, vel cum viro se obligat, se aut rem suam obligans, pro viro ipso iure sibi non praemittit, nisi quatenus probetur in rem suam verum: ut est casus notabilis ibi, & clarius dicunt in gloss. Cyriacum, & Barto. Bald. & Sals. licet etiam dicat Bald. ubi mulier consentiat patri viri sui, siue filio suo, qui est in potestate viri, siue fratri sui, qui ambo sunt in potestate faceri. unde perinde non tenet consensus, ac si vico consentisset. quod est notandum perpetuo secundum Angelum de Aret. in dict. §. est & l. 2. volum. versu. adverte. insit. de donat. §. Ex predictis insertur, quod & uxor mea non poterit donare filio meo familiaris: quia mihi quaesierit, nisi sit males. Nam mac bene valet donatio: quia illud donari est castrense, pecolij, & filij quaeritur. Ita dicit textus in dict. §. qui consilium.

§. Idem ego dicere in filio clerico, ut valet donatio, quam uxor mea facit filio meo clerico: clericus enim dicitur miles Dei: ut probat textus: & ibi notat Abbas in c. 1. supra de cler. appro. & textus cum glossa in cap. Christianum 11. qu. 1. Et in c. 1. reprobabilis 23. qu. 1. §. & facit glossa in l. miles, §. de re iud. & in l. stipendia, C. de executione rei iud. & dixi in §. supra proximo, loquendo de donatione facta a clerico suae concubinae. Unde privilegia tributa militibus secularibus debent observari quo ad milites Dei in casibus habentibus eandem rationem: ut dicit Abbas in d. c. 1. de cler. appro. Si

autem miles terrestris habet hoc privilegium: ut possit et donare vxor patri sui: idē dicimus in milite Dei: cū sit eadem ratio. quia quemadmodum miles terrestris bona sibi donata habet in peculium, vt supra dictum est: sic etiam clericos: quia ꝑ omne aduentitium respectu clericorum dicuntur castrense, vel quasi castrense: vt est textus valde singularis in *authen. presbyteros. C. de episcopo & clero. uenerunt Inueni. Hefstia. Anten. Anba. Cardin. Jean de Imol. Abbas & Andreas*

Socinus in c. quia nos supra de test. §. Ex ea hoc dicebat Abbas in dicta c. quia nos, & in c. consuetum, supra de in integ. resur. pen. col. vers. in gloss. 2. & in cap. in presentia, supra de probat. 2. col. vers. ego aliter ducem. quod ꝑ clericis in potestate patrum

constitutis possunt licite disponere & testari: & de omnibus aduenturiis. quia etiam illa aduentitia, quod ad clericos, dicuntur peculium castrense, vel quasi castrense, vñ fructus oñi quiritur ista. Ex ita de Abb. non facit vim, vtum ista bona veniant ad clericos ratione clericatus, vel aliis: quoniam quocunque modo veniant, poterit de illis disponere: vt est casus in d. *authen.* dum dicit, res quomodolibet ad eorum dominium venientes habere sub potestate sua precipimus. Ex per hoc videtur, quod non bene dixerit *lat. But. in l. sacrosancta. C. de episcopo & clero.* vbi dicit, quod in aduentitiis quæstis aliunde, quam ratione officij, vel dignitatis et clericali, filiusfamilias clericus testari non potest: & per consequens vñ fructus acquiritur patri. Idem in effectu visus est tenere *Barr. ibi*, dum dicit, quod clericis, qui sunt in potestate patris, de omnibus, quæ ratione clericatus lucrantur, tanquam de quasi castrensi peculio, possunt disponere. quod dicit esse valde notandum: & sic sentit, quod de aliis acquiris, non ratione clericatus, non possunt disponere, tanquam de quasi castrensi peculio. Sed quod prius dixi, verius est: quod etiam sentit *Bald. in dict. l. sacrosan.* Teneas ergo, quod de omnibus aduenturiis, quomodocumque venientibus ad clericos, ratione clericatus, vel aliis, possunt clerici libere disponere, vt patrum quærantur vñ fructus. ¶ Intellige prædicta etiam in clericis in minoribus constitutis, secundum præfatos doctores, in dicta c. quia nos. signanter *Aurano. & Ioannes de Imola.* quoniam appellatio c. clericorum venit clerici in minoribus: vt voluit gloss. in cap. 2. supra de probat. præsertim in sanctoralibus: vt late concludit *Abbas, in rubri. de rit. & benef. clericor.* Et propterea non possunt super crimine coram iudice seculari conveniri: vt voluit *Hefstia. in c. cum nec ab homine. supra de iudic. & ibi Andreas Siculus, 2. col. & in c. si filius 2. col. ad tit. & Maria. in c. 1. 2. col. eod. tit.* ¶ Ex his infero ad vñ quoridianum, quod ꝑ fructus beneficiorum filiusfamilias clericus etiam in minoribus non acquiritur patri. Imò pater recipiens, tenetur reddere rationem administrationis filio sup. clerico per actionem negotiorum gestorum: ita tenet *capit. de Barr. in l. 2. in §. ff. de negot. gest. & di-*

cit, quod sic eisdem de facto seruati, refert & sequitur *Andreas Sica. in rubri. de pen. cler. & in d. c. quia nos 2. col.* Idem tenet *Bald. in l. 3. §. ff. quid inueni. §. de immo. repurans* hoc valde not. Et hoc idem est, quia beneficium habetur loco peculij castrensis, vel quasi castrensis: vt apparet ex prædictis, & not. in d. l. sacrosancta. ex quo peculio nihil quæritur patri, vt dictum est. Confirmatur hoc optima ratione. certum est enim, quod in casibus, in quibus pater non quiritur vñ fructus, potest filiusfamilias esse in iudicio, sine consensu patris. secundum *Barrolium in l. final. §. populum. §. de verbor. obligat. & his casibus poterit filius constituere procurantem solus sine patre: & vt l. cum non solum, §. necessitatem, C. de ben. qua lib. & 3. part. tit. 1. 1. Sed est ita, quod in ꝑ causis beneficiis potest filiusfamilias esse in iudicio sine consensu patris, & constituere procuratorem suo nomine: vt est text. not. in c. si annus de iudic. lib. 6. in §. Sequitur ergo de necessario, quod fructus beneficii filijfamilias clericus non acquiritur patri: & si pater recepit, tenetur restituere filio: & si mortuus est pater, eius hæredes debent restituere: iuxta doctrinam *Salut. in l. filie cum, in §. C. fami. ber. vbi dicit, quod si ꝑ pater bona aduentitia filij in quibus pater non habebat vñ fructum, dilapidauit, & consumpsit: frater tenetur hoc damnum sibi emendare.* Sic ergo tenebuntur in casu nostro fratres satisfacere fratri de fructibus beneficiorum filij clerici à pane receptis, & consum. pñs. & ita fieri vidi in contingentia facti. ¶ Vñ tamen est, quod si pater fecit aliquos sumptus cum filio in studio, vel aliis: videtur animo compensandi cum fructibus fecisse. *Barrolium in tractatu de duobus fratribus prope facti, versiculo 15. & Bald. in l. filiam cum, C. familia ber. quest. 6. & ibi Pan. de Cass.* qui optime distinguunt, dic. vt ibi per eos, de hoc consultat *Pantus de Cass. consil. 414. Abbas 431. incip. viso & examinato in 2. questione.* quem rogo vide. Redendo nunc ad propositum nostrum, cum clericus sit miles Dei, & aduentitia clericorum reputentur castrense, vel quasi castrense peculium, & nihil penitus quæritur patri: non est mirandum, quod vxor mea possit filio meo clerico donare, quamuis in mea sit potestate. Sed circa prædicta occurrit pulchra dubitatio, quod si ꝑ pater autem clericatus filij habebat vñ fructum in bonis eius: deinde filius factus est clericus: an per superuenientem dedicationem filij, pater perdat vñ fructum antea acquisitum respectu præteriti temporis, argem. l. si quia in §. & ibi *Bald. C. ad testat. vbi dicitur, quod licet per ꝑ mortem filij solueretur patris potestas: tamen non finitur vñ fructus formalis remō quæstus ratione patris potestatis: & ꝑ textus est ad hoc not. & mentis tenendus, secundum *Baldem ibi.* ad idem bonus textus in l. ꝑ patri C. de vñ fructu. vbi in vñ fructu perdendo attenditur mors vñ fructuarius, non proprietarij. vnde videtur probare**

ille textus, quod per superniorem clericorum filij pater non perdat usufructum, quem habebat in bonis filij, etiam respectu futuri temporis. & hoc videtur de mente glossæ ibidem, cõdicit, quod si filius proprietarius moritur, non cessat usufructus, quem pater habet in bonis filij ex dispositione legali, nisi in quibusdam casibus: de quibus ibi per glossam, *Cynus, Petrus, & alii*. Quamvis enim patria potestas in causa acquirendi usufructu à principio: non tamen est necesse, quod in processu duret. quod est notandum secundum *Rald. ibid.* Ad idem facit text. in ratione fin. in l. si maritus, ff. sol. mat. ibi, ne in perniciem mariti mulier putia sit. Sive ergo clericatus + liberet à patria potestate, siue non. ut per glossam, *Hoffm. Ioan. Andream, & alios in c. Indecorum de atet. & qualis*. Semper pater habebit usufructum, ad hoc vide *Leobum in tractatu fideiorem. in parte de reyd. 4. col. vers. habet etiam*. Si tamen pater banitus usufructum in bonis sibi non acquirit: ut not. *Infort. quib. modum pat. par. sol. vel acquirimus perdat*. licet postea restitueretur, non recuperat: ut l. final. G. de fin. pas. quia ea que amissa sunt, in restitutionem bonorum non veniunt. ut ibi dicitur. & tenet *Rald. in autib. accipitur in princip. C. de bo. qua libe. de quo facit magnum festum Paulus de Castro ibi in fine. & alij Moderni, & Franciscus Accursius in l. Gallo. & quid sitam in fin. ff. de liberis & posthumis*. Et ibi *Lancelotus post aliam*. videtur text. in autib. idem est, G. de heres. secundum *Angelum in dicto 5. & quid sitam in fin.* Ex istis inferatur unum notabile ac quodiamque, si filius + ingreditur monasterium, propter talem ingressum pater non perdit usufructum, quem habebat in bonis filij, nec respectu temporis præteriti, neque futuri: de quo not. in *autib. ingreßo, & in autib. si qua mulier, G. de factis. Euseb. in cap. 2. de test. in c. in presens de probat.* Et in multis aliis locis tangitur ista questio, videas per te.

ADDITIONES.

* A *§ Licet Leobus Butri. & Ber. aliud sentiant, ut hic, contra quos etiam tenet Segura in rep. l. Imperatoris, ff. ad Trebell. fol. 8. colum. 3. quod procedit eo in clerico in minori: ibus confuturo, ut infraz quo *Tafon in l. filia luer. col. 2. C. de collat. das non vlem cautela ut filiusfamilias possit testari, quod suscipiat primam tonsuram, quem etiam Segura sequitur in d. col. 3. sed hodie his Hesperie regnis superflue est cautela stance l. 5. de Test.**

* A *§ Adde pro hoc doctrinam sing. Alben. si de materiam, C. de collat. quod si libri liti empei & traditi filiosam, clerico student, statim donatio lreueocabi. valet quod summè commendat *Tafon in l. filia luer. col. 2. Cui. extendens hoc procedere notabiliter etiam in clerico primæ tonsuræ tantum, & non beneficiario, quod bene corroborat. & illud secum est Segura in rep. l. Imperator. fol. 8. colum. 4. ff. ad Trebell.**

* B *§ Adde in huius confirmationem, quod in casibus, in quibus adustus sine curat. potest esse in iud. qui numeratur per gloss. in c. ex parte, de*

*resol. spol. in cisdem poterit constituere procuratorem, ita Bar. not. in l. 2. §. si. C. qui per. ut. Nec tamen dictis casibus adustus perdit beneficium restitutionis, ut voluit gloss. not. in l. unica, C. si de matrem. posses. fuer. appel. motus sic generaliter dixit *Taf. in l. exagendi in fine. C. de pre. limitando ut ibi per eum.**

* C *§ Adde hoc esse not. limitandum, nisi tali filio defuncto succederet filius eius in alterius potestate constitutus: videlicet si filia mea, in cuius bonis a ducentis ego habebam usufructum, decedat, relicto filio, qui est in potestate sui patris, meique generi: tunc enim extinguatur usufructus meus, & incipit nobis in persona patris nepotis me. ita li. *Paul. in l. signis §. si. C. ad Tertullian. motus per rrr. in l. quod sitis §. si. C. de bonu, qua libe. secundum primam leituram, quod est mente tenendum.**

IOAN. BERNAR.

* A *§ Amplia quarto.] Adde Dñeque inter alias limitationes regul. 22. vers. amplia tertio.*

* B *§ Clericus enim dicitur miles.] Vide quæ dixi supra §. 39. in 2. vers. clericus dicitur miles. & vide *Montanem de success. erratum. part. 1. lib. 3. §. 2. rrr. 37. & seq. A. c. de multiplici militis genere, vide *Collam in §. quid sitantum parte 1. num. 62. & *Montan. de success. progress. parte 1. lib. 3. §. 2. 4. num. 14. & *latus Dida. Perez. in l. 1. rrr. lib. 4. Ordina. vers. quæ quot sunt genera militum.*****

* C *§ Sic etiam clericus.] Circa quæstionem istam vide *Suarez in sua quæst. maioram num. 1. C. deat. inc. quia noi. de testam. Causa, in l. 6. Teuri. vers. succedam ex testamentis & *Dida. Perez. in l. 1. rrr. lib. 4. Ordina. rrr. est etiam aliud. & rursus plures remissiones allegantem apud *Seguram in l. Imperator. num. 9. 4. ff. ad Trebell. *Montan. de success. progress. & creat parte 1. lib. 3. c. 12. Bern. Dñeque in sua præd. crim. c. 12. 4. n. 6. ad fin. & *Anton. Gomez. l. 47. Tab. 2. 7. & *Pinel de bon. maternis & paternis parte 1. num. 43. in l. 1.*******

* D *§ Non acquiruntur patri.] Vide *Greg. Inprim glo. 5. l. 3. rrr. 17. par. 4. & *Suarez ubi supra, vsque ad fin. *Seguram in l. Imperator. num. 9. 1. ff. ad Trebell. *Pinel. l. 1. C. de bon. maternis in parte 1. num. 29. & plures remissiones per *Dida. Perez. in l. 1. rrr. lib. 3. Ordina. vers. bu ad stipulatur, text. singul. & *Villa lobes in tract. commun. institutiarum, vers. filiosam num. 230.*******

* E *§ Quod si pater ante clericatum.] Vide *Suarez in dicta quæstione maioram num. 36. & *Conarra d. c. quia noi. de testam. num. 2. & *Gregor. In. glo. b. in l. 3. rrr. 37. p. 4. & *Pinel. in l. 1. C. de bon. mater. par. 1. num. 43. & *Anton. Gomez. dict. l. 48. Tab. au. 7. & *seq. & *Dida. Perez. d. l. 1. rrr. 3. lib. 1. Ordina.********

* F *§ Propter talem ingressum pater non perdit usufructum.] Præter super allegatos, vide *Charrunias in cap. 2. de testam. Tebo, in l. 5. Teuri. Anton. Gomez. in l. 6. Teuri. num. 11. Pinel. in dict. l. 1. parte 1. num. 45. C. de bon. mater. *Montan. lib. 1. part. 1. de successione progress. & creatione §. 1. num. 4. cum vult in sequen.***

D. IOAN. BARAHONA.

SVMME RERV.

1. An patria potestate liberatur filius per contractum matrimonium.
2. Vnusfructum quem habebat pater in bonis filij, antequam matrimonium contraheret, an perdat ipse pater: cum filius contrahendo liberatur à patria potestate.

S. XLIII. Sed quomodo secundum iura civilia non valet donatio inter eos, qui coniuges contingunt per patris potestatem, altero de prædictis modis: hodie tamen in his regnis credendum est legem donationem valere: quia secundum consuetudinem regni communiter observatam, per contractum & matrimonij filius liberatur à patria potestate: ut probatur per leges regni, *For. legum lib. 1. tit. 1. §. 1. & lib. 3. tit. 6. l. 1.* & clarus ordinatus de Sepulchra de iur. 4. l. 4. & ita video observari in cancellaria. Est hodie producta l. 47 de Toro. Et hoc præsupposito, quod per contractum matrimonij filius liberatur à patria potestate: an per hoc pater perdat & usufructum, quem habebat in bonis filij: Et videtur quod non: quia patria potestas, quæ requiritur ad acquisitionem usufructus, satis est, quod interveniat à principio, licet postea cesset: ut paulo ante distinximus. Cogita, si forte hoc debeat intelligi, quando pater non consentit in matrimonio filij, sed filius sine patris consensu matrimonium contrahit: & ita ex facto suo filius liberatur à patris potestate, & per consequens pater non perdit usufructum: ut traditur in l. finali, C. de usufructu & in l. 1. C. de bonis maternis, tenet *Ang. in authen. idem est, C. de bonis qua liberis*. Si autem pater consentit matrimonio filij: & sic quodammodo ex facto patris perditur patria potestas, & consequenter dimidua usufructus: ut *Leum oportet* §. cum autem, C. de bon. qua liberis. hinc est quod si

A pater intrat religionem, & ita suo facto perdit patriam potestatem, perdit similiter medietatem usufructus: secundum *Aug. in dist. authent. idem est*. Hodie tamen prædicatur, quod per contractum matrimonij liberatur filius à patris potestate, & pater perdit usufructum in totum: quia filius, qui duxit uxorem, habetur pro emancipato, quo ad omnia, per legem regni fixitam *Ang. ibi in l. 1. §. 1. ubi liberis in ver. in ipso sponso, C. de collat.* per quam dicit ibi *Angel.* quod si coniuncti sponse donant aliquid sponso, intelligitur donationem contemplatione sponse, & sic eius, non autem sponse: nisi appareat, quod contemplatione sponse fuerit donatum. Et idem dicit e contra si donatus sponse est à coniunctis sponse: quia debet esse sponse, nisi appareat quod contemplatione sponi donatum sit. Et videtur de hoc text. in l. 1. *si mater vestra, C. de donat. ante nupt.* ubi *Itera* dicit, Si mater vestra sit: si sponso, vel marito, prædica sine ulla repetenda lege donavit, & eam in vacuum induit possessionem: nuptius diuortio solutis, perfecta non dissolvitur donatio. Et ita est ibi casus, quod donatio facta alteri coniuncti, per consanguineos alterius coniuncti perfecta est, & statim valet, & tenet, & per consequens non est sibi questionum. Unde res sit donata, efficitur ius, & illam transfert ad suos heredes, per illum text. quem sic allegat & intelligit *Bald. consil. 111. incipit, facta super quibus 4. parte consiliorum*. §. Idem probat text. in l. si consanguineus, C. de iur. de donat. ante nupt. ubi dicitur, quod si & sponser donavit sponse

ADDITIONES.
[Quod si pater intrat religionem.] Vide *Ant. Gomez l. 4. §. 1. Taurin. §. 1. & Conar. in l. 2. de testat. §. 8. & Larin. de doctrina sicut ille vult soler, Puteol. l. 1. §. 1. par. 1. num. 47. C. de bonis maternis.*

[Quod omnia.] *Idem, & legitur verba cum iudicio, fortasse quippe venus, in his solum cunctis emancipatum quem in rem & vultatem filij suat. Vide Rodric. Suarez in l. 9. tit. 1. lib. 1. For. per considerat. & Castile, & Ant. Gomez in ipsa l. 47. Taurin. & Pirrham in consuet. Arduan. tit. 1. de societ. anteq. ut & v. xorem. col. 2. & Bachem de excep. lib. 1. tit. 31. quem refert Bartram super hoc ipso articulo, in tract. de dote. l. 4. §. 7. num. 24. Et statim §. 16. num. 35. quibus adiunge quæ tradit Gregor. Lupin in gloss. in l. 1. tit. 1. §. 1. par. 6. & gl. 6. l. §. 1. tit. 6. par. 6. & glo. §. vers. ex quo per contractum l. 6. tit. 11. par. 6. & Gutierrez, §. si de hered. qualita. & differet. num. 121.*

[DICT. IOAN. BARAGONA.]

SVMME RERV.

1. Donatum sponse à coniunctis sponse, intelligitur donationem contemplatione sponse, & sic ius proprium ipsius sponse.
2. Sponsus si donat sponse mancipia matris, ea consecutus, erant propria ipsius sponse.
3. Procurator ad litem tenetur reddere rationem litis, & sortis, quæ ex lite transfusa fuerit.
4. Acquiratur res, propter quam vel cuius contemplatione datur est.

Vnde si frater meus, vel alius consanguineus donavit uxori, statim valebit donatio, & ex quo sequitur unum casus singulare, & quotidianum, quod res sic & uxori meæ donatæ à fratre, vel consanguineis meis, statim efficiuntur propria ipsius uxoris, cui donantur, non solum meæ. Hoc sentit not. gloss. *valde sing. secundum Ang. ibi in l. 1. §. 1. ubi liberis in ver. in ipso sponso, C. de collat.* per quam dicit ibi *Angel.* quod si coniuncti sponse donant aliquid sponso, intelligitur donationem contemplatione sponse, & sic eius, non autem sponse: nisi appareat, quod contemplatione sponse fuerit donatum. Et idem dicit e contra si donatus sponse est à coniunctis sponse: quia debet esse sponse, nisi appareat quod contemplatione sponi donatum sit. Et videtur de hoc text. in l. 1. *si mater vestra, C. de donat. ante nupt.* ubi *Itera* dicit, Si mater vestra sit: si sponso, vel marito, prædica sine ulla repetenda lege donavit, & eam in vacuum induit possessionem: nuptius diuortio solutis, perfecta non dissolvitur donatio. Et ita est ibi casus, quod donatio facta alteri coniuncti, per consanguineos alterius coniuncti perfecta est, & statim valet, & tenet, & per consequens non est sibi questionum. Unde res sit donata, efficitur ius, & illam transfert ad suos heredes, per illum text. quem sic allegat & intelligit *Bald. consil. 111. incipit, facta super quibus 4. parte consiliorum*. §. Idem probat text. in l. si consanguineus, C. de iur. de donat. ante nupt. ubi dicitur, quod si & sponser donavit sponse

14 manc-

mancia pateris sponsi, ea consentiente, erant propria ipsius sponsæ, & illa transmittitur ad suos heredes. Ecce quomodo donatio in effectu fuit facta à matre sponsi, cuius mancia erant. sed nihilominus effectus ut propria sponsæ, cui fuerunt donata. ¶ Ad idem eff. casus melior de iure in l. si servus communis ff. de iur. vbi littera dicit Si servus communis viri & fratris eius, puerum donavit vxori fratris: pro qua parte is servus, qui donasset viri esset, pro ea parte munus non esse factum vxoris.

¶ Idem iuris est, si ex tribus fratribus vnus vxorem haberet, & rem communem vxori donasset: nam ex tertia parte mulieris res facta non est. Ex duobus autem partibus reliquis, si id scirent fratres, aut posteaquàm donata esset, rarum habuissent non debere mulierem reddere. Ista sunt verba illius text. Ex quibus apertè colligitur quod res donatæ vxori à consanguineis viri, sunt proprie ipsius vxoris: ita allegat & intelligit illi text. Angl. in l. pe. 5. servus ff. sol. in mat. & in dict. l. vt liberu qui refert & sequitur ibi Ludo. Roman. vbi vide l. 1. & videas gloss. For. leg. lib. 3. tit. de la herencia l. 6. f. cal. Idem tenet Bald. in dict. consil. 215. & sentit ille, si bene ponderentur eius verba in l. cum te. G. de donat. ante nupt. firmat Salyc. in l. si donata. §. i. ff. de iur. & in l. si inter virum, C. ad. & Raphael Fulgo. in l. sed si plures, §. in arrogat. ff. de vulgar. & pupil. & idem: tenuerunt multi alij, quos referre non curo. ¶ Hoc idè videtur esse de mente legis regni For. leg. 3. tit. 3. l. 2. quæ dicit, quod si maritus aliquam rem habuerit constanter matrimonio, titulo hereditatis à patre, vel alio consanguineo, vel etiam titulo donationis à domino consanguineo, vel amico, sit sua propria. Et sic vult illa lex, si bene aduertatur, quod quicquid donatur vxori ab eo, qui ponit donare sibi, est suu, nec distinguit an donetur à consanguineis mariti, vel ab extraneis. Quamvis ergo donetur à consanguineis mariti, sic res donam erit vxoris propter generalitatem illius legis. Hoc tamen ego intelligerem, quando certum esset, quod consanguinei vin voluerunt donare vxori, & eius contemplationem: maximè si hoc expriment, quod illas res donat vxori, & voluit eas res perpetuò remanere apud eam: & quod nullo casu ad ipsos donantes reuertantur. Nam tunc sine dubio res taliter donatæ, erant proprie vxoris, cui donantur: per text. in l. 1. in princip. ff. de donat. & ita potest hodie intelligi text. in d. l. si mater. C. de donat. ante nupt. & iura prædicta, vt voluit Salyc. in l. cum veterum. sed. inc. quem refert & sequitur Angl. de Aret. in §. 1. & alius, in fine de donat. 2. col. ver. in f. gloss. Idem tenet Dominus de Rota in decis. collectis per Bernardum de Bissera sso. nro. decis. l. incipit, Reum existens. vbi dicitur, quod si consanguinei vel amici viri, donauerunt eius vxori, cōtemplatione tamen ipsius viri, & volebant res donatas quæri vxori, & non viro, licet contemplatione viri hoc facerent: tunc etiam donata quærentur vxori, non viro: quia ipsa est persona libera, quæ sibi quærere potest, nec sibi quæritur viro quæ-

runtur: quia non sunt quæritæ ex eius operis: vt not. Cym. in l. si. C. de ser. in vltima quæst. Vnde talia bona, mortuo viro, non teneretur vxor ponere in inuocatorio facto de bonis mariti: vt latet in d. decisione.

¶ Secus tamen esset, quando certum esset, quod propter maritum, vel contemplatione mariti eius consanguinei donauerunt aliquod vxori. Nam tunc res donata erit propria mariti argum. eorum quæ not. in c. sequenti, supra de res. vbi donatum prelato contemplatione prælati, effectus prælati, non ecclesiæ. ¶ Bene facit ad hoc text. in l. sed si quid donetur, ff. de vsofructu. vbi littera dicit, Si quid donatur seruo, in quo vsofructus est: si quidem contemplatione vsofructuarij aliquid ei relictum, vel donatum est, ipsi acquirit. ¶ Ad idem text. in l. sal. §. si heres ante institutus ff. ad Trebel. libi, dum dicit, Nisi cum euiden- tissimis probationibus fuerit ab hærede probatum, contemplatione sui seruum hæredem esse infirmum. ¶ Ad idem text. in l. hinc queritur §. perfr. ff. de pecul. vbi dicitur, quod maritus non teneretur vxori, vel hæredi eius, solero matrimonio, de peculio serui dotalis, quando respectu mariti seruis sit institutus, vel esset legatum datum. ¶ Ad idem text. in l. qui proprio §. procurator ff. de procur. vbi dicit, quod licet procurator ad lites teneretur reddere rationem litis, sic etiam eorum, quæ ex lite consecuta sunt, siue principaliter ipsius rei nomine, siue extrinsecus ob rem eandem, id est contemplatione ipsius litis. Vult igitur prædicta iura, quod ei qui acquiritur, propter quem, vel cuius contemplatione datum est. ¶ Quod enim mei causa sit, meum est: vt l. prator ait, in princip. ff. de edic. Ita ergo dicamus in casu nostro, quod si constet per certos, quod talis donatio fuit facta à consanguineis mariti, contemplatione mariti, & pro ipso, res donatæ emnt ipsius mariti. ¶ Et ita reuertuntur domini de Rota in d. decisione, non tamen allegant prædicta. Dicunt enim, quod si consanguinei vel amici viri, aliqui donantes eius vxori, intendere principaliter donare viro, & vident quod sibi acquireretur, licet traderet vxori, tale donum pertinet ad virum, & eius hæres des, non ad vxorem: quia quod per ministerium vxoris acquirit, sibi acquirit, etiam cum ratio habet talem donationem, arg. ff. de acq. gest. si ego, nisi vir, quando concedebatur vxori, intendere sibi donare: quia tunc licet tempore donationis inter virum & vxorem non valeret, tamen morte viri confirmaretur: vt ff. de iur. l. 3. §. final. & l. sequenti. item l. cum hic statim §. 1. ca. 1. in dubio tamen non est præsumendum virum voluisse vxori donare: vt l. cum de iudic. l. ff. de probat. & ff. de donat. l. si filiusfamilias, secundum prædictos dominos.

ADDITIONES.

¶ Vide circa tradita per authorem hic C. finiter in l. 16. Taur. num. 4. C. contrarium de sponsa. 2. parte c. 3. §. 3. num. 9. & laicus Anton. Gomez. l. 59. Taur. num. 67. quibus adde Bapt. de Villalobos in

ter sententia; communes, verbi donata. m. 155. & optime Alciac. de presumptio, regul. 1. presumptio 18. & plures de quibus in §. sequent.

DOCT. IOAN. BARAHOA.

S Y M M E R E R V M.

1. Arrogatus filius, si aliquid beneficio arrogatori quassum hoc pertinet ad substitutum ipsum filium.
2. Donatio facta à consanguineis viri, vel amici filio meo, vel uxori, presumitur fieri contemplatione mea, & mihi acquiratur, num. 3. & 9.
3. Affectus dantis inspectus.
4. Operari debet mulier uxore.
5. Donatio facio occasione societas, an erodas societas vel sola donatio.
6. Ambulatoribus ratione ambulatoria donatum, erodis ipsi ambulatoribus, & non.
7. Legatum redditum filio sub commemoratione patrie potestatis, vel servus sub commemoratione domine potestatis, videtur redditum ipsi patri, vel domino.
8. Tutor potest muliere pariter, & cognatis pupilli solentia monere, qua nulli conferuntur.
9. Donatio semper presumitur facta secundum constitutionem loci.
10. Tutor regis non potest donare bona regis, potest tamen exercere liberalitatem, & largiri secundum quod consuevit reges miscellan.
11. Consuetudo est optima legum interpret.
12. Concedere aliquid ei, à quo beneficium recipit, videtur animo donandi concedere.
13. Nobilis mulier, videtur ingenua, videtur ei munus ferre: ideo consilia mariti videtur animo donandi fieri.
14. Spolio de futuro, si aliqua localia vel munita missi spolio, & sic alia emanant a matre spolio, presumuntur donatio facta causa remuneratoria.
15. Vir si commisit crimina horum, vel apostasia, an propterea res sibi donata à consanguineis mariti, presumantur consilia, sicut bona ipsius mulierum.
16. Donare potest maritus uxori, vel cognata uxoris sui inter vivos.
17. Faculum prefectum dicitur illud, quod filius an re patri, vel cum contemplatione querit.

xenia vxori à consanguineis viri: illa dona videtur facta contemplatione vxoris: quia de bonis viri videtur profecta. vbi probatur, dum dicit, Arrogatoris amicus, vel cognatus, videtur enim magis facta marito, quam vxori. Sed in xenis factis à consanguineis vxoris, videtur facta contemplatione vxoris. d. l. donationes in consuetudinem, §. species ff. de donat. §. Vnde inficitur dantis §. affectio, cuius finali contemplatione dederit, & soluto matrimonio eius erunt. & ita quiescit ibi Bar. cuius decisionem approbant ibi loan. de Imol. & Alexand. & Ang. de Arca in §. fuerat ante, cher. 21. colum. 1. verum, quid erit de donationibus factis, Insistunt de ac. §. Idem voluerunt dam de Rota in predicta decisione: pro quibus ego allego text. non solum allegari ad hoc in l. si quid eorum, ver. in quibus, de legat. 3. vbi si maritus legauit vxori, quæ sua causa comparata fuisset, in hoc legato veniunt ea, quæ fecerit uxoris nomine comparauit, ergo oporteret ipsius vxoris, sed potius mariti, & teneas menti illam text. §. Nec obstat gloss. quæ contrarium videtur sentire in d. l. vi liberi, in verbo, in ipsos sponsores, quam Angel. ibi reputauit singularem, quoniam, vt ibi Alexand. dicit, & repetit in d. §. Arrogato, illa gloss. oon probat illud, ad quod per Ange. commendatur. Nam si iungatur cum text. solum loquitur de donatione propter nuptias, facta à patre sponso ipsi sponse: non autem de donatione facta à consanguineis sponso, vel econtra. Et ita loquitur de donatione facta à patre filio sponso ob causam, scilicet, vt constitueret donationem propter nuptias ipsi sponse: quæ quidem donatio bene confertur: vt in archiep. ex testamento, C. de collat. & sic ista gloss. oon contradicit opinio Bart. quæ veta est, & ipsam tenens per text. in d. l. §. in arrogato, cui non valent doctores dare responsum, quod satisfaciat. §. Non enim placet mihi responsum Bald. in d. l. cum te. C. de donat. ante imp. dum duxit, quod text. in d. l. §. in arrogato, loquitur, quando largitas emanauit circa personam subiectam, per quam iure potestatis consuevit arrogato acquiri. Sed mulier, quo ad acquirendum, ex mera liberalitate, non est subiecta viro: ergo per eam oon acquiritur viro. Et inde est, quod illud, quod querit vxor ex operis suis artificibus, non querit marito, sed sibi: licet teneatur marito de assumptione rei suæ, hoc est lauz. vt est text. not. in lege, si mulier §. si vir vxori, ff. institut. & ibi notat Raphael Fulgos. Quod ergo dicitur, quod t mulier debet operari viro, & quod opere vxoris pertinent ad maritum e verum est in operibus obsequialibus, vel officialibus. Si ergo mulier esset texit, vel aliam artem haberet, acquireret sibi. Manifestum est tamen, vxorem, liberam personam esse, & per liberam personam alteri oon acquiritur, nisi sit in potestate, vel tanquam serui potestatis possideatur. ita debet intelligi lex, liberi liberique, C. de oper. liber. ita dicit Raphael Fulgos. in d. l. §. si vir vxori, & in lege l. C. de bon. qua liber.

§. XLV. Si autem sumus in dubio, & retinendum erit

- A. Ad coniecturas, & ad genus rerum donatarum an ponis congrueret viro, quam vxori: vel contra: vt secundum hoc presumatur, an voluerunt donatores acquiri viro, an vxori. Et pro hoc bene facit quod ost. loan. And. in c. à collatione, de appell. lib. 6. m. Nonnulli. in §. super verbo, ad eundem. §. Et sic ex his aliquid presumi non potest, crede eodum est donatores voluisse queri viro, ex quo cum contemplatione donabant quia eo ipso quod donatio est facta à consanguineis meis vxori, videtur fieri contemplatione mei, argum. text. in d. l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulg. & pupilla, vbi licet dicit, Si filius t arrogatus, aliquid beneficio arrogatori acquiritur, hoc pertinet ad substitutum ipsius filii: vt puta arrogatori amicos, vel agnatos, eodem filio arrogato aliquid reliquit. Et sic ibi text. valde singularis, quod t donatio facta à consanguineis, vel amico meis filio meo, vel vxori, presumitur fieri contemplatione mea, & mihi acquiritur, & hoc tenuit ibi expresse Bar. dicens, quod si aliquis duxit vxorem, & hinc

line suæ: cum & ipse vir ornamenta concedat uxori, ut ornatus concedat, non quia velit esse mulieris, ut l. si vi certo, §. interdu. ff. commodat. & quod not. per Bartol. in l. 1. §. nec castro, ff. de cella. bon. & in d. l. penult. §. serva. ff. solut. matrim. & dictum fuit in precedentibus. §. Nec etiam obstat illud, quod dicitur de renais, seu donis datis ambulatoribus: quia rationes doctorum, in illa questione, non militat in casu nostro. Consecuerunt enim ambulatores remunerari: ut dicit text. in l. diu. ff. de bono dam. Vnde si munera non essent alia, quæ viderentur domino convenire magis, quam ambulatoribus, videntur eis donata, & erant sua. Sed quando donantur munera sponse, etiam ad ornamenta capitis, non propterea erunt sua: quia quamvis donentur à viro, tamen propter virum, non propter uxorem exhiberi videntur, ut ornatus concedat: ut prædictum, quæ ratio militat etiam in continentis viri, cuius utilitatem concernere videatur, forte quia sibi opus fuisset de talibus ornamentis uxori providere. Ita dicit Alexand. in d. l. §. in arrogato. in finalibus verbis. quod mihi satis placet. §. Secundo intellige, & limita prædictam declarationem Bart. & sequantur in d. l. §. in arrogato. nisi forte sit consuetudo, quod consanguinei mariti donent eis uxori. Nam tunc talia dona erunt vxoris, & suorum heredum; argum. text. in l. cum plures testat. §. penult. ff. de administrat. tutor. ubi dicitur, quod tutor potest minere parentibus, & cognatis pupilli solennia munera, quæ mitti consueverunt per quem text. dicebat Bald. in leg. 2. C. de iure dot. quod tutorat semper præsumitur facta secundum consuetudinem loci, facit quod in simili voluit innovari. in §. prædict. de supplen. negli. prelat. lib. 6. quem refert & sequitur Androm. Siculus in cap. in princip. supra, de donat. ubi dicit, quod licet tutor vel curator tutoris non possit donare bona regi: tamen potest ex tercio liberatorem, & largiri, secundum quod consuevit regia maiestas. intellige de his, quæ communiter consuevit rex largiri, non autem quæ rarissime largitus est, argum. textus in l. si finit. §. frumentis. ff. de contrah. emp. secundum Androm. Siculum in cap. nisi specialis, supra, de offi. legati. Ex quo potest attenuari secundum eum, quod si regia maiestas consuevit aliqua largiri in regno Hispanie pro honore suæ coronæ: idem videtur transmittere in suos vice-reges, quod dicit esse notandum de quo dixi hactenus supra post principium in §. limita: bus tamen prædicta. in ver. & non solum. Sicut ergo consuetudo his casibus facit licitum quod ab eis est illicitum: sic etiam poterit facere, quod donata uxori à consanguineis, vel amicis mariti, efficiantur vxoris, & remaneant penes eam, vel eius heredes. Et illud videtur placere Paulo de Castro in d. l. §. in arrogato. cum dicit saluandum esse consuetudinem loci. §. Facit ad hoc quod in simili dicit Bart. in l. si vi certo, §. interdu. ff.

commo. Saluet. in l. fieri in §. C. isto titul. ubi dicitur, quod si est consuetudo, quod omnia quæ mittuntur à sponso sponse, vel econtra, videantur donata: illa sequenda est, ut dixi supra, paulo post principium, in §. ista rubrica, ver. in primis quidem attendenda & seruanda est consuetudo loci. §. Et intellige de consuetudine, quæ habet, quod taliter donata uxori à consanguineis, vel amicis mariti: efficiantur propria vxoris, & remaneant apud eam, vel eius heredes. quo casu res est fine dubio. §. Quia? consuetudo est optima legum interpretis: ut c. cum dilectum supra, de consuetudin. & l. si de interpretatione, ff. de legi. Cessante autem consuetudine, in dubio donata uxori à consanguineis, vel amicis viri, videntur data contemplatione viri, & sibi acquiruntur: ut supra dictum est. & ita dixit Alexand. in d. l. §. in arrogato. debere intelligi declarationem Bald. in d. l. cum te. & istam credo fore mentem ipsius. Aliis autem non esset limitatio ad doctrinam Bartoli, sed potius destructio. Nam si ex hoc solo, quod consanguinei viri consecuerunt donare uxori, ipse intellexit, quod res donatæ sint vxoris: illud dretur obuius declarationi Bartol. quod non est credendum. ideo tene, quod prius dixi. §. Cederem tamen, quod si consanguineus meus aliqua seruitia recepit ab vxore mea, ut puta quia forte constitutus in agnitudine, ipsa adhibuit magnam diligentiam in curando eum, vel quid simile: & postea ille donauit sibi aliquam rem: res sic donata efficitur sua: quia quamvis propter me habuisset notam vxorem meam, non tamen ego fui causa immediata prædictæ donationis, sed seruitia ab ea impensata. Illud videretur fuisse de mente Bartol. si eius verba rectè ponderentur in d. l. §. in arrogato. dum facit differentiam inter causam mediatam, & immediatam. §. Et pro hoc ego allego rex. singularem in l. si verum non remunerandi, §. item Papianum, ff. mandati. ubi dicitur, quod si patronum liberto aliquid donauit, & postea libertus aliquid simpliciter patrono concessit: videtur animo donandi concessisse. & ita est ibi text. quod quando aliquid tutori coarctat quis ei à quo beneficius recepit, videtur animo donandi concedere. Et inde est, quod si maritus ignobilis, seu plebeius duxit in vxorem quandam mulierem nobilem, & confessus est se recepisse dotem, quam in veritate non recepit in dubio: videtur consensisse animo donandi: quia maritus propter eius nobilitatem nobendo ignobilis, videtur ei munus facere? ideo confessio mariti in dubio videtur facta animo donandi. ut voluit Paulus post gloss. in lege, si voluerit, C. de doti promiss. & referunt de sequuntur Moderni, signanter Alexand. in lege, si maritus, ff. de verb. obligat. in fin. & Socinus, in l. 1. §. colum. ff. solut. matrim. de quo aliquid dictum est in precedentibus in §. cessante autem nobilitate. & forte diceretur iuris in d. l. §. limita: primò. Ex his dicebat notarius

Ludovic.

- 16 *Ladoni. consil. 1.46 in fine.* quod si sponsa de futuro aliqua iocundia vel munera mihi sponsa: & postea sponsus alia ornameta mihi sponsae praefumit facta donatio causa remunerationis quod dictum teae menti. de quo dixi laus supra. Ita ergo videtur dicendum in casu nostro, ut ex quo consanguineus vel amicus meus servitium receperat ab uxore mea, cui erat obligatus: concedendo sibi aliqua bona, vel res, videtur concessisse animo donandi sibi, ut fuit sint, & causa remunerandi beneficia, vel servitium recepta. quod videtur mihi satis rationabile, & iuri consonum. arg. eorum, quae not. in *cap. cum in officio. supra. de testam.* ¶ Quamvis in contrarium faciat text. in *Litteris. 5. quae antea. ff. de excusat. rito.* 4. vbi dicitur, quod donatum à consanguineo, in dubio censetur donatum respectu consanguinitatis, non autem respectu remunerationis. quem textum ad hoc multum commendat *Bald. in l. 1. C. de iure dot. & Ladoni. in singulari. 780. incipit. donatum. Barba. consilio 41. penult. colum. in prima parte. & consil. 16. tit. col. in secunda parte.* Ad idem facit text. in *l. si serum conueniat. ff. de iur. iur.* Sed potest dici, quod illa iura procedunt, quando fuit facta donatio mihi à consanguineo meo: quia cum hic sint duae praesumptiones, una consanguinitatis, alia remunerationis: & fortior sit praesumptio consanguinitatis: merito ipsa vincit alia. Sed in casu nostro, quando consanguineus meus donat uxori meae, respectu ipsius uxoris, cui donatur: non est nisi una tantum praesumptio, scilicet remunerationis: & propterea praesumitur remunerare voluisse magis, quam viro donasse. Ad text. in *d. l. si serum conueniat*, dic. ut supra dictum est. Cogitabis super hoc: quia non reperio specifice factum, & non sunt ista contemnenda, quia quotidie veniunt in practica. & mihi iam euenit casus, in quo habui consulere in causa domini & focti ruci, milites optimi, Vasco de Viuro, super quibusdam rebus, quas reuerendus & magnificus dominus, domini Gonfalus de Viuro, quondam episcopus Salamanicensis, dignissimus frater focti mei, dedit dominæ Mariæ de Miranda, eius uxori secundæ (nam prius habuit uxorem dominam Mariam de Villos: & ista fuit mater uxoris meae) in qua quidem causa ego dixi & consului, prout supra dictum est. ¶ Ex quibus omnibus inferri potest ad decisionem quaestionis, de qua saepius dubitari vidi. Vxor tibi committitur crimen heresis, vel apostasia: & propterea eius bona sunt confiscata ipso iure: ut in *cap. 2. de prescript. lib. 6. & in cap. secundum leges, de here. eo. li. cum similibus*, dubitatur, nunquid res sibi donata à consanguineis mariti, veniant in confiscatione. ¶ Ex istis etiam inferri potest ad vnum quotidianum, quod si maritus donauit inter vivos uxori, vel cognatæ uxoris, quæ uxorem non contingebat per patriam potestatem, quamvis mero iure valeat, & teneat, ut supra dictum est: tamen si concurrunt aliquæ cõditiones, & praesumptiones, quod talis donatio sit uxori potius, quam

forori uxoris: & quod illa foror nomen tantum accommodauerit suum iuxta legem, multum interest, C. si quis alteri vel sibi, non valebit donatio, tanquam inierit coniuges facta: ut puta si maritus retinebat fororē uxoris in domo sua, simul cum uxore, tempore donationis, & faceret vtriusque simul prima vice: & postea de voluntate uxoris totā transfudit in fororem, & postea simul cohabitabant: & forsan simul gaudent dote bonis. Propter ista, & alia similia, praesumitur, quod ab initio fuerint inuicem machinate super hoc, & quod ita fuerit actum inter eas, arg. *l. si concubinam. 5. rei amittit. ff. de iur. iur. l. si tuum. 5. proinde. ff. ad Marced. l. 4. 5. si abignem. ff. de manu. ven. & l. liquid. si mortui carca. ff. si quis & qui. & l. cum qui circa fin. C. de natura libe.* ¶ His igitur coniecturis concurrentibus cum consanguinitate, refultat praesumptio fraudis manifesta, libet Imperator de leg. 2. si inter cum in notat. C. de pet. rito. in l. 1. si. si placet. ff. de iur. iur. Bar. in l. si de bo. qui ut videt. dicens, quod in casu illius licet sola ratio sanguinis non sufficiat ad faciendum praesumit fraudem taciti fideicommissi, vel grammatini, de restituendo incapaci. Iuncta tamen cum aliis coniecturis, sufficit per *l. de de bo. idem* tenet in *l. post contractum. de do. in ver. quærit casus. per l. si quis possit. C. de bo. prescript.* & hoc maxime, quando relinquitur vel donatur propinque personæ incapaci: ut *l. si per impersumem in ff. C. quod me. l. 1. & l. 2. in fin. C. de contrah. iur. facit. l. hoc testat. C. de iur. iur. per. cum circumscriptio. Ita in contingente facti confutebat *Paul. de Casso. consil. 4. 4. 1. vel quod ad literam respicitur in 2. vel. 19. 4.* & tene menti, quia quotidiana. Cogitabis tamen, an in istis donatis à consanguineis viri, vel sponsi, sponsa heretur medietatem per osculum, sicut in donatis à sponse: ut disponit lex *Tauri*, de qua supra metio habita est. Ex videtur quod sic: quia donata à consanguineis sponsi, cum t. eius contemplatione donentur, videntur in affectu ab ipso donata: ut in praecedentibus dictum est. ergo, &c. Ad hoc posset adduci text. & quod ibi not. in *l. requisisti de testa.* vbi donata à consanguineis prelati, videntur donata ratione personæ, non autem ecclesiae. De iniuria autem facta preloso, an praesumatur fieri ratione personæ, vel ecclesiae: tradit *Marianus in c. prebiter de pre. col. 2. per circa primam.* quem rogo videas. Ex istis potest decidi, quod si: rex propter senectutem, quæ sibi ego feci, donauit filiae meae dominæ Annæ de Viuro, mille decatos in dotem: & ita dos dicitur profectitia, quia mei contemplatione data est: ad regem ut est text. valde sin. iuncta gloss. in *l. profectitia, in princip. ff. de iure do. vbi gl. & Bald. dicunt de hoc esse text. in d. l. si filii plures. 5. in arrogata. ff. de vulg. & pup.* nam sicut dicitur t. profectitia peculium illud, quod quaerit filius ex te patris, vel eius cõtemplatione: ut *l. cum oportet C. de bon. qua li. ita* dicitur dos profectitia quæ proficitur de bonis patris, vel eius cõtemplatione: ut *d. l. profectitia, secundum Bal. ibi.**

ADDITIONES.

- A* *¶* Adde Salu. in l. filia cuius. C. cum ber. col. 8. num. 19. & ibi Bald.
- B* *¶* Hæc est optima limitatio, pro qua facit textus in l. si verò non remunerandi. §. idem Papi. ff. mandat. quem allegat Iafon in l. ex hoc iure. col. 11. num. 57 ff. de iustit. & iur. & bene facit gloss. & quæ ibi notantur, in l. si donatione, C. de collat. quod vbi merita præcedunt, præsumitur donare patet, non vt filio, sed vt extraneo, ex quo potest limitari dictum Bart. in l. demonstratio. ff. de condit. & demon. vbi ait, quod vbi est coniunctio sanguinis, hæc præsumitur esse causa fin. & tenet Soc. in l. cum ita ut sit. quod hoc sit verum, nisi præcedat merita. nam tunc finalis causa erit meritum non coniunctio sanguinis.
- D* *¶* Sol. vt per Iafon in l. si donatione. §. sol. m. 2. ad fi. de colla. 2. Contrarium Sol. ad primum.

IOAN. BERNAR.

- A* *¶* In dubio. Vide quos adiunxit §. supra proximo, & plures remissit per Dulac. Perre allegat ad Sogeram, l. ab hered. §. cum filia. num. 19. ff. de liber. & postb. & vide Mambasam de success. creatione. parte 1. c. 2. §. 2. 39.
- B *¶* Mulier debet operari viro. Vide Baccum de decimis interum, c. 2. num. 12. & rursus, c. 2. §. 2. ad adiungit que tradita supra §. 31. num. 2. & infra §. 50. num. 33. & §. 62. num. 6. in quibus locis plura reperiuntur.
- C *¶* Cedit ipsi ambasciatoribus. Vide satis latè circa hoc Aules in c. 54. ver. [salu.] nu. 4. & locupletissimè circa horum materiam allegantem Antm. Corfey. ver. ambasciator. fing. 2.
- D *¶* Vxor commisit crimine heresis. Vide Simonem de iustit. carbol. in c. 9. num. 16.

DOCT. IOAN. BARAHONA.

SYMMÆRERV M.

- 1 Donatio inter coniuges, constante matrimonio non valet, etiam si index illam confirmauerit.
- 2 Obligationes, vel actiones, quæ proprijs viribus non consistunt, non confirmantur officio iudicis, nec prætoris imperio, vel legis potestate.
- 3 Prohibito una via, alia via non interditur.
- 4 Transactio est quædam donatio, quando ei liberalitas inest.
- 5 Afirmari qualiter possint bona inalienabilia.
- 6 Infirmitas filia non curatur.
- 7 Aules lre non contestata, non sunt recipiendi, nisi si iudicis de certum morte, vel sita a absentia, dummodo talis timor non fingatur.

- §. XLVI. **A**mplia quidò prædicta, vt non valeat donatio inter coniuges constante matrimonio, etiam si iudex illam confirmet, seu decernat, vt valeat per text. ad hoc singulare in l. obligationes, ff. de act. & obligat. vbi littera dicie obligationes, ff. vel actiones, quæ non proprijs viribus consistunt, nec officio iudicis, nec prætoris imperio, vel legis potestate confirmantur. Cum autem donationes inter coniuges à principio ex proprijs viribus non consistant,

Falicus Rom.

quia nullius penitus sunt momenti vt l. 3. §. secundum ff. de iur. com. alijs de quibus supra. ergo per consequens auctoritas iudicis eas validare nō potest: vt l. si sponsus, §. si vxor vel maritus, ff. de iur. qui est nō secundum Bart. & Bal. ibi, & Felin. in d. l. i. si de iur. qui rex. bene facit ad hoc.

¶ Quia ex quo nō valet principale, hoc est ipsa donatio inter coniuges, nec etiam valere debet quod ex eo cōsequitur immediatè, vel ob eam mediatè: vt l. non dubium, C. de leg. & ita quauis esset lris inter coniuges super validitate donationis, & index ferat sententiam confirmantem & approbantem ipsam donationem: nō propter hoc valet. Quia videtur hoc factum in fraude legis, & ideo valere non debet: vt l. heri mem. §. quod in fraudem, ff. de condit. & demon. ¶ Absurdum t̄ enim esset, quod illud quod vna via est prohibitum, alia via concederetur: vt regul. cum quid vna via, de reg. iur. l. 6. cum concordat. ¶ Idem dicerem, si inter ipsos coniuges litigantes fieret pactū, vel transactio super validitate ipsius donationis: quia ex quo sententia iudicis hoc facere non potest, ergo eadem ratione pactū inter coniuges factum: cum sententia & pactum æquiparentur, vt voluit gl. in l. si in m. §. pacta ff. de pactis. & multo fortius idem erit in transactioe, cum ad esse transactiois requiratur, quod fiat super te dubia, lite incerta, vel vbi de lite non calumniosè mouenda in futurum dubitatur: vt l. 1. ff. de trans. & l. 2. C. de ead. Hoc autem casu, quauis lris penderet, restamē nō erat, nec esse poterat dubia, sed certissima, quod nō valeret dicta donatio. Nō potuit ergo dicta transactio ipsam validare, cum præsumatur malitiose mota, causa fraudandi legem, quod esse non debet: vt lege, cum hi, §. si cum lris, ff. de trans. maxime quia t̄ transactio est quædam donatio, quando ei liberalitas inest: text. est not. in l. 1. §. sed si rem. ff. si quid in fraudem pa. ¶ Ex istis inferitur ad illud, quod alijs in d. cōnringit super donatione facta inter coniuges, constante matrimonio. controuersia vel lris mora fuit inter eos: postea compromiserunt in arbitros, & arbitratores, etiā adhibito patre vxoris, qui quidem arbitri, & arbitratores, per suam sententiam confirmauerunt dictam donationem, vel in aliquo morauerūt: nam fuit decium, dictā sententiam arbitratorum non præstare robur dictæ donationi. Absurdū enim esset, quod legis auctoritas posset per compromissum circumueniri, etiam si patet se obligasset pro filia: quia persona patris nihil operatur. per text. sing. in l. 1. §. ex compromissis, ff. quatuor rerum alio non detur, præsertim, quia cum socero eadem est prohibitio, quæ cum vxore: vt supra dictum est. Cum autem donatio inter coniuges sit vitiosa, quæ est radix negotij: totum quod ab ea procedit, erit vitiosum, vt l. inter ff. de fideiuss. & l. qui id quod ff. de don. & l. maximum ritum, C. de li. præter. & ita firmat Bald. consil. 29. in fi. incipit, casum, vir donauit vxori, in tertia parte, quod tene menti, & sic alijs iudicauimus in audientia. ¶ Hæc tamen sunt intel-

K

intel-

intelligenda sanè, quando in sententia iudicis, vel arbitri, seu arbitratoris, in pacto, vel transactione, non interveniret alia causa, propter quam confirmaretur seu approbaretur ipsa donatio: sed simpliciter fuit donatio confirmata: tunc enim ista confirmatio nihil valet. Secus tamen est, si is, cui facta fuit donatio allegaret aliquam istam causam, & sufficeret, ad hoc ut valeret ipsa donatio: ut quia diceret eam factam ob merita, & servitia, & in remunerationem, vel ob aliam de illis causis, quas infra subiiciam. Nam si tunc donans non opponat aliquam exceptionem in contrariam, & proouocetur donationem valere: valebit quidem talis pronuntiatio, & per consequens donatio fortetur effectum: ex tunc iste est casus valde singularis, iuncta glossa in *l. si pater, §. si pater vel maritus §. si tu*. Vnde si donator postea velit contra venire, submoebitur exceptione rei iudicatz. Sed quomvis sententia pariat exceptionem rei iudicatz in fauorem donatarii: nihilominus tamen donator potest remisc donationem & traditam petere à donatario, per conditionem indebiti. ut est casus rectè iutucio in *dict. §. si pater*. quem ad hoc propositum mulier commendauit Bald. *Lexm. allega. C. de versis*. de quo facit solemne festum *Isidore. Roman. in singul. 309. incipit, in sci quod donatio, & Barthol. Capella in c. aureliu 112. in §. incipit, donatio inter viros, &c.* Non obsecundum eos rectè in *l. Istia non, & in l. iudex. §. de condit. and.* quoniam illa iura omni procedunt sententia lata, pro eo qui alter ex litigantibus donare prohibetur. §. Si tamen posset constare, quod illa lis fuit ficta, dicta sententia non valeret, ut *d. l. cum bi §. cum lu, & ibi oot. §. de transact. ita dicit Capella, ubi supra*. quem text. pro singulari alleg. etiam *Andr. Suel. in c. fidelium laicorum. 3. ceterum de ser. compet.* dicens, quod si cum res esset liquida, & clara, & indubitabilis, partes dicant in compromisso, quod cum sit dubium, & lis esse possit, idèd compromittunt, non stabitur assertioni partiù, ut ibi per eum, qui alia similia adducit, quæ videas per te. facit quod in simili dixit *Ber.* quem sequitur *Bald. & alij in l. per. §. pradiu. de leg. 2.* dum dicit, aliquos facere in fraudem, quod t si res est prohibita alienari, supponunt aliquos, qui fingunt se creditores, & ingreditur post sessionem in ex primo & secundo decreto, ut inciderent in poenam: ut *l. filiusfamil. §. alim. de leg. 2.* sed constituto de fraude, non iuuabit. Ad idem facit text. in *c. reuer. supra de re iud. vbi t infirmitas ficta non excusat, & c. in vers. pignora. de temp. arid. lib. 6.* Ex quo dicit *Andr. Suel. in c. §. 7. colom. sup. vi lite non contest.* quod tunc demò t testes sunt recipiendi lre non cõtesti si timeatur de oris in morte, vel futura absentia: dummodo talis timor oon fingatur, sed cõstare debet. bene facit text. in *l. §. C. de nautica. lib. 11.* vbi puniuntur naucleri, fraudem cum iudicibus participantes, in se detineri faciendo. Ex quo dicit *Bal. ibi*, quod licet iussus iudicis excu-

aret nauam à poena: si tamen naua causam præstiterit, facien do iudicem inbere sibi, puniendus est: sicut aliàs decimas de eo, qui ambulationem procurauit.

A D D I T I O.

¶ Etiam si index illam confirmet.] Adde *A. Dueri in regul. 227. ampliat. 2.* & hæc quidem conclusio intelligenda est secund. *gloss. & doctorem, in l. obligatoriet, bñ allegata.* quocius actus improbatu à lege, alioquin multum roboris capiunt contractus ex autoritate iudicis confirmantis. ut per *Bart. in l. si quis, C. de decur. lib. 10. num. 2.* de quo scribitur per *Innocent. Abbas. & alios in c. de confirmationibus, de confirmat. tit. vel iustit. & ex nostris Capella, in l. 44. num. 9. & l. 57. num. 19. Tarsi, & Dueri in regul. 187. ad §. & arthorem, sup. §. 16. num. 13.* Hoc autem decretum confirmatorium, quo pacto, ut valeat, debeat interponi, vide per *Gregor. gloss. c. ad fin. l. 56. part. 5. Niclaus, l. Tolet. parte 2. fundamen. 17. Pined. l. 2. parte 2. c. 2. num. 23. C. de rescriptis. vendi. & Ambrosius dicti in hoc §. ad de Mentaleum l. 3. tit. 22. lib. 3. Fori, & Dueri, de regul. 221. ampliatione 7. & Roman. singul. 312. atque Tiraquel. de reatit. conuent. §. 1. gloss. 2. num. 34.*

D. IOAN. BARAHONA.

S Y M M A R I U M.

1. Donatio inter coniuges facta, consistente matrimonio, non valet, quando ex tali donatione donator foret pauperior, & donatarius locupletior.
2. Legitima filij, si à patre imponatur gravamen, & de restituendo ipse filius consentiat, talis consensus tamen valet.
3. Omnis fideicommissus adiectum legato vel alieno, non tenet: sicut nec legatum, tamen in consensu donatoris legatus confirmatus non valet adiectus, post mortem testatoris præstito, reuocatus sit enim, & debetur fideicommissum.
4. Alienari non possunt res ecclesiæ, nisi interueniat sollemnitas debita.
5. Legatum saltem ecclesiæ repudiare an possit solus prelatu: & non, 12.
6. Prelatus potest preiudicare ecclesiæ, non in quatuor, sed in quæ sitis.
7. Prelatus recipiendi pensionem ab eo, quem propter canonem non solummodo priuare poterat grandæ ecclesiæ, non amplius expellere non possit.
8. Prelatus non impleret exactionem postea in legato facta ecclesiæ, ecclesiæ perdat legatum: sicut in modo.
9. Legatum repudiare potest iunior et aditus illi, qui omnia bona sua obligauit.
10. Beneficiarius non potest sine licentia sui superioris remunerare beneficium in quæ sitis: sicut in quatuor.
11. Faciendum facilius tollitur quàm saluum.
12. Renunciatio inquisitionum, consistente matrimonio, facta ab uno coniugum, valet.
13. Negotium gestu, cui dominus mandauit, ut pecuniam suam redderet sicut usuri: ille autem sub usurio credidit, suo tamen periculo: non tenetur domino reddere lucrum usurarium.
14. Duo socij, si sunt unus mercatoria, quorum unus uult ire Venetiam, aliter emendat, & dicit quid uult ire suo periculo, si uult, & molis lucrum, aliter socius rem habebit partem lucra.

13. Le.

16. Legatarium vel fideicommissarium, consentiendo habendi alienationi cum legatum, prosequendo debitorum habet utrum, non censetur contrahere eorum donatione, licet sibi preiudicet in re, non cum petere non possit, non tamen preiudicat in pretio, quia illud petere possit.
17. Legitimum habere non debet filius in regno, ducatu, civitate, vel dignitate patris: debet tamen si legitimum per heredem univ[er]salem in pecunia solui.
18. Emphyteuticus rei non debet transire in ecclesiam, ut possit illam sibi retinere: transiit tamen, quantum ad hoc, quod sibi debetur emphyteus ipsius rei.
19. Remissionem iuri retractatus non videtur proximior, qui consensit venditioni rei paterna, vel amica, nisi hoc expresse datus.
20. Acquisita, consentiente matrimonio, sunt equaliter dividenda inter virum & uxorem.
21. Legare mihi volenti, si mendo, quod legat uxori, valet mandatum: & idem in donare volenti inter viros: sed non in volenti mihi donare causa mortis.
22. Demissionem obsequii traditum quiritur in donatione causa mortis, sed secus est in legato, quod totus de tempore mortis.
23. Donatio rei aliena solita uxori, an valeat.

ut, si qui sua manu ff. de bonor. poss. contra re. Ad idem l. filio praterito ff. de iust. rupto. & loann. de Imol. & Paul. Ad idem l. per. & vltima, & l. papienensis, si conditum ff. de iust. rupto. ad idem l. perentibus, C. in & ibi Saly. gloss. in l. si quando, §. generaliter. & in Bal. Indom. Paul. & Alex. & laj. in l. posthumus, C. de bon. poss. contra re. Angelus in l. qui se patri, C. unde liberi. videtur casus in l. si C. de patris. & facit & quatenus patrum, de patris lib. 6. & hoc regni, 6. part. tit. 8. l. 6. Multo plura addo si posuit pro contraria parte, quia breuitatis causa omitto: & quia hic sub iudice, in qua maximi iuris verities pro utraque parte scripserunt: ad quorum scripta me remitto, occurram firmans sententiam. Imo idem forsitan, si post mortem patris filius consensit, arg. l. cum qui decedens, primo responso de legat. & ibi Bar. ubi licet onus fideicommissi adiectum legato rei alienae, non tenet, sicut nec legatum: tamen ex consensu domini rei legata consentientes, oneri adiecto praestito post mortem testatoris, reconualescit onus, & debetur fideicommissum. Quamvis ergo pater imponat onus legitimae filio post mortem suam, quando legitima non est sua, sed filij: si filius consensit, sufficit. Et hoc modo dicatur aliqui, quod legitima filij potest perpetuo vinculari de consensu filij, quia potest per talem consensum sibi & succedentibus praedictare, renunciando iuri filij impetenti: non solum mortuo patre, quando eradicatum est ius legitimae efficitur in consensu etiam vivo patre, quando tale ius non habet in legitima, quia ois est sibi debita, sed quasi debita. ut dicit glossa in l. si emancipata, C. de iur. & sibi signat. Nam potuisset filius repudiare hereditatem, nec per hoc diceretur manere patrimonio suo, sed nolle acquirere. ut l. qui autem, in princ. ff. de his qui in fraud. cred. fortius poterit eos consentire oneri filij imposito in legitima: nec possent ex hoc filij eius conquiri, quod patet renescit, vel renitatur ius, vel locum, quod sperat futurum. Non enim est par, eademque ratio, lucra non capere, & quanta perdere: ut dicit l. si sponsus, §. si maritus, & l. si C. de codicil. Facilius enim remittit quis multa, quam donet pauca: ut not. in c. veniens, 1. supra de testib. & in c. flammum, §. fin. res. remissione de rescript. lib. 6. Et propterea facilius permittitur marito repudiatio, seu renunciatio, quam donatio: quamvis renunciando vel repudiando videatur quodammodo donare: ut dicit text. in l. si qui delegaverit, & ibi Bar. ff. de donat. Sicut dicimus in simili, quod licet res ecclesiae non possunt alienari, nisi interveniat solemnitas, de qua in cap. sine exceptione 12. q. 1. & in cap. si qui presbyterorum cum alio, supra. de re, ec. non alio. nihilominus tamen solus prelatus poterit repudiare vel legatari facium ecclesiae, secundum Bald. in l. pupillorum, C. de repud. hered. ita consuluit Fredericus de Senis, consil. 9. incipit. sicut talis est, quem testis & sequitur Abb. in cap. 1. supra. de in iure & res. & in cap. 1. 8. column. supra de del. & sicut. & in cap. 1. in si supra de his qui sunt a prel.

XLVII **L**imita primò, & intellige praedicta, ut non valeat donatio inter coniuges facta, constante matrimonio, quando ex tali donatione donator fieret pauperior, & donatarius locupletior, ut in cap. final. infra, ibi tunc & lib. 3. Primo respon. ff. ad & 4. part. tit. 11. l. 4. Aliquo autem istorum deficiente, carebit donatio.

¶ Si ergo maritus donans non sit pauperior, valet donatio: ut puta, si maritus haeres institutus, repudiet haereditatem donationis causa, ut ita obveniat uxori sibi substituere, vel ab intestato vocare. Idem si repudiet legatum, & ita remaneat penes uxorem oneratum pro legato praestando. Vide in simili, Loretia rerum ff. ad legem Falcid. quae bene facit, secundum Iason. in l. 2. C. de fideicom. ad idem l. si absens, ff. de his qui in fraud. cred. Idem si maritus rogatus restituere haereditatem uxori, sine detracta quarta, vel etiam nihil dicto de quarta detrahenda: nam tunc maritus restituendo uxori, magis videtur functus pleniori officio praestitit fidei, quam de suo donasse. nec de suo proficisci, quod de aliena plenius restituat, voluntatem defuncti sequutus. Nec immoed: quia saepe credimus aliquid voluisse defunctum, & tamen non rogasse. Si tamen maritus per errorem facti omisit detractioem quartae, habet indebitae solutae quartae repetitionem: ut ff. cod. l. si sponsus, §. si maritus, & §. si qui rogatus, & glossa in c. fin. infra. de 4. part. tit. 11. l. 5. Ad idem text. not. in l. si debitorum, ff. de his qui in fraud. cred. ubi qui poterat ex fideicommissio Trebellianicam retinere, & non renouit, magis dicitur fideliter facere, quam in fraudem creditorum alienare. Ex quo inferitur vnum bene notandum, quod si pater grauamen fideicommissi imposuit filio in sua legitima, ut restitueret post mortem filio suo primogenito: & ille etiam suo, ut heri solet: & filius esse consensit: valet tale grauamen, nec dicitur hoc fieri in fraudem filiorum per iura praedicta. Ad de bonum text. in l. non para-

Palacios Ram.

K 2

poit